

ΠΕΡΟΙΑΣ

57.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. εις 10.657/75

Δωρεά ΕΛΛ

Εξάγορας

Ζήνων

6148 00597

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ
ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΥΠΟ

Α. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ,

Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Βαρβακείου Λυκείου.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

Μετὰ μεγάλων μεταρρυθμίσεων καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἤδη προσαρτω-
μένων εἰς τὴν Ἑλλάδα χωρῶν.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ.

ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΡ. 56.

1882.

Ἀριθ. Πρωτ. 8928.

Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 21 Ἰουνίου 1863.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ

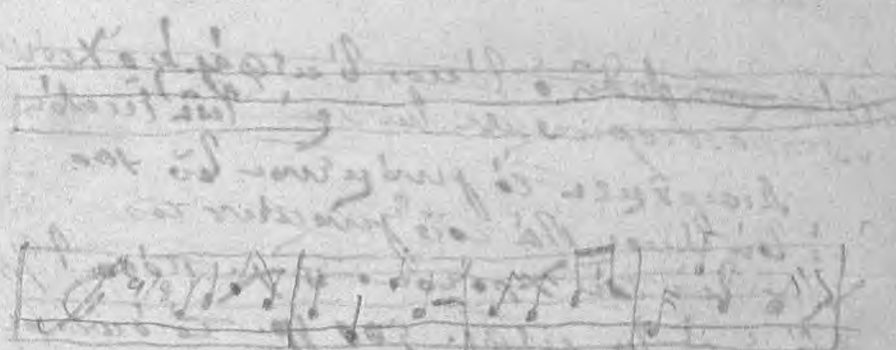
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τοὺς κυρίους Σχολάρχας καὶ Ἑλληνοδιδασκάλους.

Γνωστοποιούμεν ὑμῖν ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Σακελλαρίου
καθηγητοῦ φιλοπονηθεῖσα *Στοιχειώδης Γεωγραφία Πολιτικῆς,
Μαθηματικῆ καὶ Φυσικῆ* πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς
Σχολαίαις σπουδαζούσης Νεολαίας, ἐξετασθεῖσα δεόντως, ἐνεκρί-
θη παρ' ἡμῶν ὡς διδακτικὸν βιβλίον τοῦ μαθήματος τῆς Γεω-
γραφίας· ὅθεν θέλετε μεταχειρίζεσθαι καὶ ταύτην μετὰ τῶν
ἄλλων μέχρι τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου περὶ τῶν προτι-
μητέων ἐκ τῶν ἐγχεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων.

Ὁ Ὑπουργὸς

Β. Α. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ.

τι
χο
ΥΕΩ

...αγίου ...
 ...
 ...

...
 ...

...

...

...

3
 Οταν ...
 ...
 Διαφορε ...
 ...
 ...
 ...
 ...

100	200	500
	100	3
200	00	75/00
	50	13 5
		75

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΝΕΩΤΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

(*Ἐκ τῆς Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς Γεωγραφίας*).

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἥτις περιγράφει τὴν γῆν.

Ἡ Γεωγραφία διαιρεῖται εἰς τρία· α. εἰς *Μαθηματικὴν Γεωγραφίαν*, ἥτις θεωρεῖ τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα καὶ ἐξετάζει αὐτῆς τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὴν θέσιν, τὰς κινήσεις καὶ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα· β'. εἰς *Φυσικὴν Γεωγραφίαν*, ἡ ὅποια πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῆς γῆς φλοιοῦ, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διαπλάσεως, τῆς περικυκλούσης αὐτὴν ἀτμοσφαιρας, καὶ περὶ ὅλων τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων· γ'. εἰς *Πολιτικὴν Γεωγραφίαν*, ἥτις πραγματεύεται περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς γῆς εἰς διάφορα κράτη, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ, τῆς θρησκείας, τῶν ἠθῶν, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς εὐπορίας καὶ δυνάμεως ἐκάστου τῶν ἐπ' αὐτῆς κρατῶν.

Σφαῖρα λέγεται σῶμα στερεόν, τὸ ὅποιον πανταχόθεν περατοῦται ὑπὸ καμπύλης ἐπιφανείας, τῆς ὁποίας ὅλα τὰ σημεία ἀπέχουσιν ἐπίσης ἀπὸ τινος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς σημείου, τὸ ὅποιον ἀνομάζεται *κέντρον* (α).

Εἰς ἐκάστην περιστρεφομένην σφαῖραν ὑπάρχουσι δύο σημεία ἀντικείμενα τῆς ἐπιφανείας τῆς, τὰ ὅποια δὲν συμπεριστρέφονται, ταῦτα καλοῦνται *πόλοι*· καὶ ὁ μὲν πρὸς βορρᾶν καλεῖται *πόλος Ἀρκτικὸς ἢ Βόρειος*, ὁ δὲ πρὸς νότον *πόλος Ἀνταρκτικὸς ἢ Νότιος*.

Ἡ γῆ, σχῆμα ἔχουσα στρογγύλον, ἀπεικονίζεται διὰ τεχνικῆς σφαίρας, ἥτις περὶ τοὺς πόλους εἶνε πεπιεσμένη καὶ ἐξωγκωμένη περὶ τὸν ἰσημερινόν.

(α) Ἡ σφαῖρα ἥτις παριστᾷ τὴν γῆν λέγεται ὑδρογείος ἢ γήνη, ἡ δὲ παριστῶσα τὸν θάλασσαν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τοὺς διαφόρους ἀστέρας λέγεται οὐράνιος· ἡ δ' ἐμφαίνουσα τέλος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καλεῖται *σφαῖρα κρικοῦ* τῆς. Πίναξ δὲ τῆς γῆς ἢ καθολικὸς χάρτης λέγεται τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς τῆς γῆς ἐπὶ ἐπιπέδου ἐπιφανείας· τὸ δ' ἀπεικόνισμα μέρους τῆς γῆς ἐπὶ χαρτοῦ λέγεται *πίναξ εἰδικὸς ἢ ἀπλῶς χάρτης*, καὶ τὸ ἄθροισμα πολλῶν ὁμοῦ πινάκων ἀνομάζεται *γεωγραφικὸς ἄτλας*.

**Αἶων* τῆς γῆς λέγεται ἡ νοουμένη εὐθεία γραμμὴ, ἣτις ἐνώνει τοὺς δύο πόλους τῆς σφαίρας, καὶ περὶ τὴν ὁποίαν ἡ γῆ περιστρέφεται εἰς 24 ὥρας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς (α).

Κύκλοι λέγεται ἡ ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς περατουμένη περιφερὴς ἐπιφάνεια, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλαι αἱ ἀπὸ τοῦ μέσου σημείου ἀγόμεναι εὐθεῖαι ἐπὶ τὴν εἰρημένην καμπύλην εἶνε ἴσαι πρὸς ἀλλήλας.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων παραλλήλων, τῶν ὁποίων τὸ εἰς τὸ μέσον σημεῖον εἶνε ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου καθέτου εἰς τὰ ἐπίπεδά των.

Κύκλοι μεγάλοι καλοῦνται οἱ σχηματιζόμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων διερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας καὶ διαιρούντων αὐτὴν εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα *ἡμισφαίρια*.

Διὰ τὴν προσδιορίσωμεν τὴν θέσιν ἑνὸς τύπου ἐπὶ τῆς σφαίρας ἐνοουμένην ἐπ' αὐτῆς κύκλους· τούτων δὲ σημειωτέοι εἶνε δύο μεγάλοι ὁ *Ἰσημερινός* καὶ ὁ πρῶτος *Μεσημβρινός*, καὶ τέσσαρες μικροί, οἱ δύο *Τροπικοὶ* καὶ οἱ δύο *Πολικοὶ κύκλοι*.

Ἰσημερινός λέγεται μέγας κύκλος ἀπέχων ἐπίσης ἀπὸ τῶν δύο πόλων καὶ διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια εἰς *Βόρειον* καὶ εἰς *Νότιον ἡμισφαίριον*· ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἡμέραι εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας.

Μεσημβρινός λέγεται μέγας κύκλος διερχόμενος διὰ τῶν δύο πόλων καὶ τέμνων καθέτως τὸν ἰσημερινόν· ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ὅταν ὁ ἥλιος διέρχεται δι' αὐτοῦ γίνεται μεσημέριον καθ' ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν τόπους· καὶ οὗτος διαιρεῖ τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια εἰς *Ἀνατολικόν* καὶ εἰς *Δυτικόν ἡμισφαίριον*. *Πρῶτος δὲ μεσημβρινός* λέγεται ὁ ἐξ οὗ ἀρχόμεθα ἐπὶ τῆς σφαίρας νὰ μετρώμεν· ὁ δὲ διερχόμενος διὰ τῆς νήσου Φέρου διαιρεῖ τὴν γῆν ἐπίσης εἰς δύο ἡμισφαίρια, τῶν ὁποίων τὸ μὲν περιλαμβάνει τὸν *Παλαιόν*, τὸ δὲ τὸν *Νέον κόσμον*.

ΣΗΜ. Μεσημβρινοὶ εἶνε ἄπειροι, ἀλλ' ἐκ συμφώνου οἱ Εὐρωπαῖοι κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἶχον παραδεχθῆ ὡς πρῶτον ἢ συνθηματικὸν μεσημβρινόν τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου κειμένης εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς· ἥδη ὅμως ἕκαστον ἔθνος παραδέχεται ὡς τοιοῦτόν τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀστεροσκοπείου.

Τροπικοὶ λέγονται δύο κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέχοντες αὐτοῦ 23 1/2 μοίρας· καὶ ὁ μὲν κείμενος μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ Ἀρκτικοῦ πόλου λέγεται *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου*, ὁ δὲ

(α) Ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του τί ἔσται γραμμὴ εὐθεῖα, τί καμπύλη, τί ἐπιφάνεια ἐπίπεδος, τί κύκλος, ὅσα δὲ δύνανται νὰ ἀναγνώσῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ Β' μέρους τῆς παρούσης

ἄλλος ὁ μεταξὺ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου *Τροπικός τοῦ Αἰγίου*.

Πολικοὶ κύκλοι λέγονται δύο μικρότεροι κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπέχοντες ἑκάτερος τῶν πόλων $23\frac{1}{2}$ μοίρας, καὶ ὁ μὲν ἔχων εἰς τὸ μέσον τὸν Ἀρκτικὸν πόλον ὀνομάζεται *Ἀρκτικὸς πολικός κύκλος*, ὁ δὲ ἄλλος *Ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος*.

Μοῖρα λέγεται τὸ τριακωσιοστὸν ἐξακωσιοστὸν παντὸς κύκλου εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ· ὑποδιαιρεῖται δὲ ἡ μοῖρα εἰς ἐξήκοντα πρῶτα λεπτὰ, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς ἐξήκοντα δευτέρα κτλ. γράφονται δὲ οὕτω $400\ 6' 23''$ ($=40$ μοῖραι, 6 πρῶτα λεπτὰ καὶ 23 δευτέρα).

ΣΗΜ. Πᾶς κύκλος διαιρεῖται ἔτι δεκαδικῶς εἰς 400 βαθμοὺς, ἕκαστος δὲ βαθμὸς εἰς 100 πρῶτα λεπτὰ, καὶ πᾶν πρῶτον λεπτὸν πάλιν εἰς 100 δευτέρα· γράφονται δὲ οὕτω $406\ 55' 45''$ (40 βαθμοί, 55 πρῶτα λεπ. καὶ 45 δευτέρα).

Ἡ γῆ διαιρεῖται ἔτι εἰς πέντε ζώνας· 1 τὴν *Διακεκαυμένην*, ἣτις κεῖται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ ἔχει εἰς τὸ μέσον τὸν ἰσημερινόν. Ἐν αὐτῇ ἡ θερμότης εἶνε πολὺ μεγάλη· 2 τὰς δύο *Εὐκράτους*, τῶν ὁποίων ἡ μὲν εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου καλεῖται *Βόρειος Εὐκράτος ζώνη*, ἡ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον μεταξὺ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγίου καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου ὀνομάζεται *Νότιος Εὐκράτος ζώνη*· 3 τὰς δύο *Κατεψυγμένας* τὴν *Βόρειον* καὶ τὴν *Νότιον*, κειμένας μεταξὺ τῶν πολικῶν κύκλων καὶ τῶν πόλων· ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε μέγιστον.

Καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ μικροὶ κύκλοι χρησιμεύουσι νὰ δεικνύωσι τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος ἑνὸς τόπου ἐπὶ τῆς σφαίρας. Καὶ πάλαι μὲν λέγεται ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, μῆκος δὲ ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Γνωστοῦ λοιπὸν ὄντος τοῦ μήκους καὶ πλάτους ἑνὸς τόπου εὐρίσκωμεν τὸν ζητούμενον τόπον ἐπὶ τῆς σφαίρας, ὅστις κεῖται ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς συμπτώσεως τῶν δύο κύκλων τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους αὐτοῦ (α).

Ὀριζων αἰσθητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ ἐκείνη περιφέρεια, τὴν ὁποίαν

(α) Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἐξηγῇ εἰς τοὺς μαθητὰς πρακτικῶς πῶς μετρεῖται ἡ γένει τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς σφαίρας.

Πρὸς καταμέτρησιν δὲ τῆς ἐκτάσεως μεταχειρίζονται οἱ γεωγράφοι τὸ γεωγραφικὸν μίλιον ($=22,843$ ποδ.) σημειούμενον οὕτω ἡ μίλια (= πέντε γεωγραφικά μίλια)· ἀλλ' ἡμεῖς τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἀκολουθοῦντες μεταχειρίζομεθα διὰ τὴν καταμέτρησιν τῆς ἐκτάσεως τὸν βασιλικὸν πήχυα, ὃν τὸ δέκατον εἶνε τὸ ἕξης:

Βέροια

σχηματίζει ὁ οὐρανὸς κύκλῳ ἡμῶν, ἱσταμένων ἐπὶ τόπου ἐλευθέρου καὶ ὑψηλοῦ.

Ὅριζων ροητὸς λέγεται ἡ κυκλικὴ περιφέρεια, ἥτις σχηματίζει ἐπίπεδον παράλληλον μὲ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Ὁ αἰσθητὸς ὀρίζων διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 90 μοίρας· καὶ τὸ μὲν μέρος τοῦ ὀρίζοντος ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος λέγεται Ἀνατολή, τὸ δὲ μέρος ὅπου φαίνεται ὅτι δύει λέγεται Δύσις, τὸ δὲ μέρος τὸ ὅποιον ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅταν ἤμεθα πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένοι, Μεσημβρία ἢ Νότος, καὶ τὸ ἀντίθετον Βορρᾶς ἢ Ἀρκτος.

Ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων μερῶν πνέουσι καὶ οἱ τέσσαρες κυριώτεροι ἄνεμοι Βορέας, Νότος, Ἀπηνιότης καὶ Ζέφυρος ἢ Δυτικὸς ἄνεμος. Μεταξὺ δὲ τῶν τεσσάρων τούτων πάλιν ἐννοοῦνται τέσσαρα ἄλλα μέρη, τὸ Βορειανατολικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὸ Βορειοδυτικὸν μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ τοῦ δυτικοῦ, τὸ Νοτιανατολικὸν μεταξὺ τοῦ νοτίου καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὸ Νοτιοδυτικὸν μεταξὺ τοῦ νοτίου καὶ τοῦ δυτικοῦ (α).

Τὰ τέσσαρα ταῦτα μέρη παρίστανται ἐπὶ τοῦ χάρτου οὗτω· τὸ βορειον ἢ ἀρκτικὸν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου, τὸ νότιον ἢ μεσημβρινὸν εἰς τὸ κάτω, τὸ ἀνατολικὸν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ παρατηρητοῦ, καὶ τὸ δυτικὸν εἰς τὰ ἀριστερά.

Κλίμα λέγεται ὁ διάφορος βαθμὸς τῆς θερμοκρασίας ἥτοι τῆς θερμότητος καὶ τοῦ ψυχροῦ ἐκάστου τόπου.

Ἀτμόσφαιρα λέγεται ὁ ἀήρ, ὁ ὅποιος περικυκλῶνει, τὴν γῆν· συνίσταται δ' ἐκ διαφόρων ἀερίων καὶ χρησιμεύει εἰς ἀναπνοὴν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων καὶ φυτῶν.

Προϊόντα λέγονται·

α'. Ὅσα τρέφει ἡ παράγει ἡ γῆ καὶ εἶνε ζῶα, φυτὰ καὶ ὀρυκτά. Καὶ ζῶα μὲν λέγονται ὅλα τὰ ὄντα, τὸ ὅποια ζῶσι καὶ μεταβαίνουσιν ἐκ τινος τόπου εἰς ἄλλον εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· φυτὰ δ' ὅσα φύονται ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· οἷον τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι καὶ τὰ χόρτα· καὶ ὀρυκτά ὅλα ὅσα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς ἢ εὐρίσκονται ἐπ' αὐτῆς· οἷον τὰ μέταλλα κτλ.

β'. Ὅσα ἐκ τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐξευγενίζονται διὰ τῆς τέχνης τῶν ἀνθρώπων καὶ καλοῦνται τεχνικὰ προϊόντα· ταῦτα δὲ ὁ ποτελοῦσι τὴν βιομηχανίαν.

ἔτι τὸ στάδιον (=1000 βασιλ. πῆχ.), καὶ τὸ μυριάμετρον (=10000 βασιλ. πῆχ.)· διὰ δὲ τὴν καταμέτρησιν τῶν ἐπιφανειῶν τὸν τετραγωνικὸν πρὸς τὸ τετραγωνικὸν στάδιον καὶ τὸ τετραγωνικὸν μυριάμετρον.

(α) Γράφονται δὲ καὶ οὕτω ΒΛ, ΒΔ, ΝΛ, ΝΔ.

Οἱ κάτοικοι ὅλου τοῦ κόσμου λογίζονται περὶ τὸ ἐν διλιόνιον καὶ τριακόσια τριάνοντα ἑπτὰ ἑκατομμύρια (α), καὶ διαίρουνται ὡς ἐκ τοῦ χρώματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κρανίου των εἰς πέντε φυλάς· εἶνε δὲ αὐταί· 1 ἡ *Καυκασιακὴ* ἢ *Λευκὴ φυλὴ*· 2 ἡ *Μογγολικὴ*· 3 ἡ *Αἰθιοπικὴ* ἢ *Νιγηρικὴ*· 4 ἡ *Ἀμερικανικὴ*· 5 ἡ *Μαλαϊκὴ*.

Θρησκεία λέγεται ἡ λατρεία τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Κυριώτεραι δὲ θρησκεῖαι εἶνε ἡ *Χριστιανικὴ*, ἡ *Ἑβραϊκὴ*, ἡ *Μωαμεθανικὴ*, καὶ ἡ *Ἑθνικὴ* ἢ τῶν *εἰδωλολατρῶν*.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία διαίρεται εἰς τρεῖς μεγάλας διαιρέσεις· τὴν *Ἀνατολικήν* Ὀρθόδοξον, τὴν *Δυτικὴν* ἢ *Καθολικὴν* καὶ τὴν τῶν *διαμαρτυρομένων*.

Ἔθνος λέγεται λαὸς πολιτισμένος, ὅστις ἔχει τὴν αὐτὴν θρησκείαν, γλῶσσαν καὶ καταγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα καὶ κατοικεῖ συνήθως εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς γῆς.

Κράτος ἢ *ἐπικράτεια* λέγεται ὁ τόπος, τὸν ὅποιον κατοικεῖ καὶ ἐξουσιάζει ἓν ἔθνος.

Νομαδικαὶ φυλαὶ ἢ *στίφη* λέγονται λαοὶ ἡμιπολιτισμένο. ἢ ὅπως ἄγριοι κατοικοῦντες εἰς σκηνάς, καλύβας καὶ σπήλαια.

Κώμη ἢ *χωρίον* λέγεται ἡ ἔνωσις πολλῶν οἰκιῶν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ἐὰν δ' αἱ οἰκαὶ ᾖνε πολλαὶ τότε λέγεται *πόλις*.

Πολίτευμα λέγεται ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον κυβερνᾶται ἓν ἔθνος. Εἶνε δὲ τέσσαρα εἶδη πολιτευμάτων· α'. ἡ *Ἀπόλυτος μοναρχία*, ὅταν νόμος ᾖνε ἡ θέλησις τοῦ ἡγεμόνος· β'. τὸ *Ἀριστοκρατικόν*· γ'. τὸ *Συνταγματικόν*, ὅταν ἀρχὴ ὁ βασιλεὺς περιοριζόμενος ὑπὸ συλλόγων ἀντιπροσωπευόντων τὸ ἔθνος· δ'. τὸ *Δημοκρατικόν*, ὅταν ἅπας ὁ λαὸς λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Στόλος λέγεται ἄθροισμα πολλῶν μεγάλων πολεμικῶν πλοίων· ἐὰν δὲ ᾖνε ὀλιγώτερα τῶν 5 τὰ πολεμικὰ πλοῖα καὶ ὄχι πολὺ μεγάλ·α λέγεται *στολίσκος*.

Ναύσταθμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ναυλοχεῖ ὁ στόλος κράτους· τινὸς· *ναυπηγεῖον* δὲ τὸ μέρος ὅπου τὰ πλοῖα κατασκευάζονται.

(α) τούτων 350 ἑκατομ. εἶνε Χριστιανοί, 120 ἑκατ. Μωαμεθανοί, 5 ἑκατ. Ἑβραῖοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἔθνη οὐκ ἀναφέρονται θρησκείων.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς συνίσταται ἐκ δύο μερῶν, τῆς ξηρᾶς, ἡ ὅποια κατέχει τὸ τέταρτον τῆς ἐπιφανείας τῆς καὶ τοῦ ὕδατος, τὸ ὅποιον κατέχει τὰ τρία τέταρτα αὐτῆς.

Τὰ διάτορα μέρη τῆς ξηρᾶς λέγονται ἡπειροί, νῆσοι, χερσόνησοι, ἰσθμοί, ἀκρωτήρια κτλ.

Ἡπειρος λέγεται ἐκτεταμένη ξηρά. Τοιαῦται δὲ εἶνε εἰς ἅπασαν τὴν γῆν πέντε ἡ Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική, Νέα Ὀλλανδία ἢ Αὐστραλία.

Νῆσος λέγεται ξηρὰ ἥττον ἐκτεταμένη, περιβρεχομένη πανταχόθεν ὑπὸ ὕδατων· ἄθροισμα δὲ πολλῶν νήσων, αἱ ὅποια κείνται πλησίον ἀλλήλων, λέγεται Ἀρχιπέλαγος, καὶ τοιοῦτον εἶνε τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησος λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, τὸ ὅποιον ἔχει πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ περιλαμβάνεται ὑπ' αὐτῆς ἐκ τριῶν τούλaxιστον μερῶν.

Ἰσθμὸς λέγεται τὸ μέρος γῆς στενόν, τὸ ὅποιον ἐνώνει δύο ξηρὰς καὶ χωρίζει δύο θαλάσσας.

Ἀκρωτήριο λέγεται ἄκρα γῆς, ἡ ὅποια ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶνε ἀπόκρημνος καὶ ἐκτείνεται πολὺ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀόρος λέγεται ὕψωμα γῆς μικρόν· ἐὰν δὲ αὐτὸ ᾗνε ὑψηλότερον καὶ πετρῶδες, τότε λέγεται βουνόν· καὶ ἐὰν αὐτὸ ᾗνε ὑψηλότερον τοῦ βουνοῦ, ὀνομάζεται ὄρος. Σειρὰ δὲ ὀρέων λέγεται ἡ ἐνωσις πολλῶν ὀρέων, τὰ ὅποια κατέχουσι μεγάλην ἑκτασιν.

Κορυφή ὄρους λέγεται τὸ ὑψιστον μέρος τοῦ ὄρους· ὑπάρεια δὲ ἡ πρόποδες τὸ χαμηλότατον αὐτοῦ μέρος.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμένοι χώροι ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ὁμαλὴν καὶ ἐπίπεδον.

Ὀροπέδιον λέγεται τόπος ἐπίπεδος ἐκτεινόμενος ἐπὶ ὕψωματος ἢ ἐπὶ κορυφῆς ὄρους.

Κοιλιάδες λέγονται μικραὶ πεδιάδες κείμεναι μεταξύ δύο ὀρέων.

Ἡφαιστεῖον λέγεται ὄρος, τὸ ὅποιον ἀναπέμπει κατὰ καιροῦς πῦρ, καπνὸν καὶ ἄλλας ὕλας μεμιγμένας, βραστὸν ὕδωρ κτλ. αἱ δὲ ὅσαι αὐτοῦ αἱ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἢ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ἡφαιστείου λέγονται κρατῆρες.

Πρηὼν λέγεται ὄρος μεμονωμένον καὶ ἀπόκρημνον, ἐν σχήματι κώνου ὑψούμενον.

Πύλαι ἢ στενὰ λέγονται αἱ μεγάλαι καὶ ταχεῖαι ταπεινώσεις τῶν ὀρέων αἵτινες καὶ στενὰς διόδους (δεσβένας) σχηματίζουν· τοιαῦται εἶνε εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ Θερμοπύλαι.

Ἐρημος λέγεται ἐκτεταμένη ἄφορος χώρα καὶ ἀκατοίκητος, πολ-
λάκις κεκαλυμμένη ὑπὸ ἄμμου.

Ἀπαντα ὁμοῦ τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα τὰ καλύπτοντα τὴν ἐπιφάνειαν
τῆς γῆς καλοῦνται Ὠκεανός· διαιρεῖται δ' εἰς 5 μέρη·

α'. Τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς
ἀνατολὰς καὶ τὸν νέον κόσμον πρὸς δυσμὰς.

β'. Τὸν Μέγαν ἢ Εἰρηρικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον
πρὸς δυσμὰς καὶ τὸν νέον πρὸς ἀνατολὰς.

γ'. Τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ἔχοντα πρὸς Β. τὴν Ἀσίαν, πρὸς Δ.
τὴν Ἀφρικὴν καὶ πρὸς Α. τὴν Ὠκεανίαν (α).

δ'. Τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκε-
ανοῦ τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Βόρειον πόλον.

ε'. Τὸν Νότιον Παγωμένον Ὠκεανόν, ὄντα τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ
τὸ ἐκτεινόμενον πρὸς τὸν Νότιον πόλον.

Οἱ Ὠκεανοὶ ὑποδιακροῦνται εἰς θαλάσσας, κόλπους, λιμένας,
ὄρμους κλπ.

Θάλασσαι λέγονται τμήματα Ὠκεανοῦ, τὰ ὅποια εἰσχωροῦσι συνή-
θως μεταξὺ τῶν ἡπείρων· ὡς ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Πελάγη λέγονται τμήματα θαλάσσης εἰσχωροῦντα μεταξὺ δύο μι-
κροτέρων ξηρῶν· οἷον τὸ Ἰόνιον πέλαγος.

Κόλπος λέγεται ἡ βαθεὶα εἰσχώρησις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν·
ὡς ὁ Κορινθιακὸς κόλπος.

Λιμὴν λέγεται μικρὸς κόλπος, εἰς τὸν ὅποιον δύνανται ἐν ἀσφα-
λείᾳ νὰ διαμένωσι τὰ πλοῖα μὴ προσβαλλόμενα παντάπασι ὑπὸ
τῶν ἀνέμων.

Ὀρμος λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοῖα· μυχὸς
δὲ τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ κόλπου.

Παραλία ἢ Αἰγιαλός ἢ ἀκτὴ λέγεται τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ἀπὸ
τοῦ ὁποίου ἀρχετα ἡ θάλασσα.

Ὀίς λέγεται σωρὸς κινητῆς ἄμμου συνηθροισμένης εἰς τὴν παρα-
λίαν ἢ εἰς τὸ ἄκρον ποταμοῦ ἢ καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Σύρτις λέγονται ῥηχὰ ἄμμώδη μέρη, ἐν οἷς παρασύρονται ὑπὸ
τῶν ρευμάτων ἢ ὑπὸ τῶν παλirroίων τὰ πλοῖα καὶ χάνονται.

Λίγη λέγεται ἡ συστροφή τῶν ὕδατων ἡ προκύπτουσα ἐκ τῆς
ἀντικρούσεως δύο ἐναντίων θαλασσίων ρευμάτων.

Παλίρροια λέγεται ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις καὶ κατάβασις τῶν
θαλασσίων ὕδατων, γινομένη δις τῆς ἡμέρας εἰς τὰς ἀνοικτάς θα-
λάσσας καὶ εἰς τοὺς Ὠκεανούς· καὶ ἡ μὲν ἀνάβασις αὐτῶν ὀνομάζε-
ται πλημμυρίς, ἡ δὲ κατάβασις ἀμπωτίς.

(α) Ὠκεανία λέγεται τὸ ἄθροισμα πάντων τῶν πρὸς Δ. τῆς Ἀσίας Βέρο
ἐν τῇ Μεγάλῃ Ὠκεανῇ κειμένων νήσων.

Σκόπελος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις ἐξέχει ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Υφαιος λέγεται ὁ βράχος, ὅστις φθίνει σχεδὸν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Πορθμός λέγεται μέρος στενὸν θαλάσσης, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο μεγαλείτεροι θάλασσαι· ὡς ὁ τοῦ Εὐρίπου.

Τὰ δὲ ὕδατα τῆς ξηρᾶς σχηματίζουσι τὰς λίμνας, τὰς πηγὰς, τοὺς χειμάρρους, τοὺς ποταμούς, κτλ.

Λίμνη λέγεται μεγάλη ἐντὸς τῆς ξηρᾶς ἑκτασις ὕδατος, συγκοινωνοῦσα ἐνίοτε μετὰ θαλάσσης ἢ μετὰ ποταμοῦ.

Πηγή λέγεται τὸ μέρος ὅθεν ἐξέρχεται ἐκ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ πηγή καλεῖται ἐτι καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὰς ὑπωρείας τῶν ὀρέων ἢ καὶ εἰς αὐτάς τὰς πεδιάδας. Ἐκ τῆς ῥοῆς τούτων σχηματίζονται οἱ ῥάακες καὶ ἐκ τῶν ῥυάκων σχηματίζονται πάλιν τὰ ποτάμια.

Χεῖμαρρος ἢ ξηροπόταμος λέγεται τὸ ποτάμιον, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἐκ τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς ἢ τῆς χιόνος καὶ ξηραίνεται τὸ θέρος.

Ποταμός λέγεται ὁ συνιστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ ῥυάκων καὶ ποταμίων καὶ χυνόμενος συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν· ἐὰν δὲ χύνεται εἰς ἄλλον ποταμόν, τότε λέγεται παραπόταμος.

Ῥεῦμα ἢ ῥεῖθρον ἢ κοίτη τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἡ αὐλαξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ρέουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὕδατα· ὄχθαι δὲ ὀνομάζονται τὰ ἄκρα τοῦ ῥεύματος, καὶ δεξιὰ μὲν ὄχθη λέγεται, ἣν ἔχει εἰς τὰ δεξιὰ ὁ διὰ πλοίου καταβαίνων ποταμόν καὶ ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν ἐκβολήν, ἀριστερὰ δ' ἡ ἄλλη ὄχθη.

Συμβολὴ ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος ὅπου ἐνώνονται ἐν ἡ πλείονα ποτάμια μετὰ ποταμόν ἢ ποτάμιον.

Ἐκβολὴ ἢ στόμιον ποταμοῦ λέγεται τὸ μέρος, καθ' ὃ ὁ ποταμός χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀρόμιος ποταμοῦ λέγεται ὁ ὀφιοειδὲς ῥοῦς, τὸν ὁποῖον οὗτος σχηματίζει ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν του.

Καταβόθραι λέγονται τὰ χάσματα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποία βυθίζεται ποτάμιον ἢ ποταμοὶ καὶ χάνονται.

Καταρράκται λέγονται οἱ πετρώδεις τόποι, τοὺς ὁποίους οἱ ποταμοὶ εὐρίσκοντες ἐν τῇ πορείᾳ των ἀναχαιτίζοντας τὸν ῥοῦν των, τοὺς ὑπερβαίνουσι, πολὺ συνάγοντες ῥεῦμα καὶ βιαίως ἀνωθεν καταπίπτοντες.

Διῶριξ λέγεται τεχνικὸν ποτάμιον, διὰ τοῦ ὁποίου συγκοινωνοῦσι δύο ποταμοὶ πρὸς ἀλλήλους ἢ θάλασσα πρὸς θάλασσαν ἢ ποταμόν.

ΕΥΡΩΠΗ.

Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ δέκατον πέμπτον τῆς κατοικοιουμένης γῆς, συνδεομένη πρὸς Α. μετὰ τῆς Ἀσίας. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγ. ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ ὅρους Καυκάσου.

Αὕτη πολιτικῶς διαίρεται εἰς 18 κράτη τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν, Γαλλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Μεγάλην Βρεττανίαν ἢ Ἀγγλίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Δανίαν, Σουηδίαν (α), Ρωσίαν, Ρωμανίαν, Σερβίαν.

Τῶν κρατῶν τούτων εἶνε πρὸς Ν. ἡ Ἑλλὰς, ἡ Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλία, καὶ λέγονται Μισσημβρινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης· εἰς τὸ κέντρον ἡ Γαλλία, Ἑλβετία, Βέλγιον, Ὀλλανδία (β), Γερμανία, Αὐστρία, Σερβία, Ρωμανία καὶ λέγονται Κεντρικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης, πρὸς Β. ἡ Μεγάλη Βρετανία, Δανία, Σουηδία, Ρωσία, καὶ λέγονται Ἀρκτικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη τῆς Εὐρώπης διαίρεσις εἰς Ἀνατολικὴν ἢ Εὐρώπην, περιλαμβάνουσαν τὴν Ρωσίαν, Ρωμανίαν, Σερβίαν, Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἑλλάδα, καὶ εἰς Δυτικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνουσαν τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Εὐρώπης.

Θάλασσαι τῆς Εὐρώπης εἶνε αἱ ἑξῆς· ἡ Δευτὴ θάλασσα εἰς τὸ Β. τῆς Ρωσίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγ. ὠκεανοῦ· ἡ Βαλτικὴ θάλασσα μεταξὺ Σουηδίας, Ρωσίας, Γερμανίας καὶ Δανίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ· ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ ὠκεανοῦ σχηματίζεται καὶ ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα πρὸς Δ. τῆς Γερμανίας καὶ τῶν Κάτω χωρῶν· ἡ θάλασσα τῆς Μάγχης ἢ Βρετανικὴ θάλασσα μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀφρικῆς.

Ἡ Μεσόγειος περιλαμβάνει ἑτέρας θαλάσσας, τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας, τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος πρὸς Α. τῆς Ἰταλίας, τὸ Ἰόνιον πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος πρὸς Α. τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας, τὴν Προποντίδα εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Τουρκίας, τὸν Εὐξείνον

(α) Ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Νορβηγίας λέγεται ἔτι καὶ ἀπλῶς Σουηδία ἢ Σκανδιναβία.

(β) Ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον λέγονται καὶ Κάτω Χωρὰι.

πόρτοι πρὸς Δ. τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ῥωσίας, καὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην ἢ Ἀζορικὴν θάλασσαν πρὸς Ν. τῆς Ῥωσίας.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει κόλπους ἐκτετατοὺς πολὺ εἰσχωροῦντας εἰς τὴν ξηράν· ἐνεκα τούτου ἡ παραλία αὐτῆς εἶνε ἐκτεταμένη καὶ λίαν πολὺ σχήμων, τὰ δ' ἐνδότερα αὐτῆς δὲν ἀπέχουσι πολὺ τῆς θαλάσσης.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ ὁ Βοθρικός, ὁ Φινλανδικὸς ἢ Φιννικὸς καὶ ὁ Αἰθόριος ἢ τῆς Ῥέρας εἰς τὴν δυτικὰ τῆς Ῥωσίας· ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ θαλάσῃ ὁ τοῦ Σουηδίας πρὸς Δ. τῆς Ὀλλανδίας· ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ ὁ Οὐασκωνικός εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ τῶν Γαδεύρων εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἰσπανίας καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὁ τῆς Λυών πρὸς Ν. τῆς Γαλλίας, ὁ τῆς Γενοῦ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἰταλίας, ὁ τοῦ Τάραντος εἰς τὸ Ν. τῆς Ἰταλίας, Κορινθιακὸς μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου εἰς τὸ Ἰνιον πέλαγος, ὁ Σαρωνικὸς μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου καὶ ὁ Θερμαϊκὸς πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Χερσόνησοι. Οἱ κόλποι οὗτοι τῆς Εὐρώπης εἰσχωροῦντες εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζουνσι τὰς ἐξῆς ἐπισημωτέρας χερσονήσους· τὴν Κριμαικὴν εἰς τὸ Ν. τῆς Ῥωσίας, τὴν Ἑλληνικὴν, περιλαμβανούσαν τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Ἰσπανικὴν ἢ Ἰβηρικὴν χερσονήσον εἰς τὸ νότιον τῆς Εὐρώπης, τὴν Ὀλλανδικὴν εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Δανικὴν ἢ Κιμβρικὴν εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Γερμανίας, καὶ τὴν Σκανδιναυικὴν εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ἡ μὲν Σκανδιναυικὴ ἢ μεγαλειτέρα ὅλων διευθύνεται ἀπὸ τῆς βορειανατολικῆς πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Δανικὴ ἔχουσα τριγωνικὸν σχῆμα διευθύνεται ἀπὸ νότου πρὸς βορρὰν· ἡ δὲ Ἰσπανικὴ ἢ δευτέρη τῶν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα σχῆμα τετράγωνον διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν· ἡ δὲ Ἰταλικὴ ἔχουσα σχῆμα ἐπιμήκους τετραπλεύρου διευθύνεται ἀπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ πρὸς τὸ νοτιοανατολικόν· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἢ τρίτη κατὰ τὸ μέγεθος, ἐὰν ἀπεκόπτετο ἀπ' αὐτῆς μέρος ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἦθιεν ἔχει σχῆμα ἰσοσκελοῦς τριγώνου· ἡ δὲ Ὀλλανδικὴ καὶ ἡ Κριμαϊκὴ εἶνε αἱ μικρότεραι τῶν ἄλλων χερσονήσων.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλοὺς πορθμούς· τούτων ἐπισημότεροι εἶνε ἡ Σκαγεράκης καὶ ὁ Κατεγάτης μεταξὺ Δανίας καὶ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου· ὁ τοῦ Σουηδίου μεταξὺ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας· ὁ τοῦ Καλαὶ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μεταξὺ τῆς νήσου Ἰρλανδίας καὶ τῆς Ἀγγλίας· ὁ τοῦ Γιβραλτάρ μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς· ὁ τῆς Μασσηνίας μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας· ὁ Ἑλλησποντος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντιδίδος· ὁ Βόσπορος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου, καὶ ὁ τοῦ Γενναίου (Κιμμέριος) εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Μαιώτιδος λίμνης.

Ἰσθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Κορινθιακὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Περσικός εἰς τὴν Κριμαίαν μετὰ τῆς λοιπῆς Ῥωσσίας.

Νῆσοι ἐπισημότεραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἰρλανδία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Βρετανία εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ἡ Σαρδῶ, ἡ Κύπρος, ἡ Σικελία, καὶ ἡ Κρήτη εἰς τὴν Μεσόγειον, καὶ ἡ Εὐβοία εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Ἀκρωτήρια ἐπισημότερα εἶνε τὸ Βόρειον πρὸς Β. τῆς Νορβηγίας, τὸ Κλέαρον πρὸς Ν. τῆς Ἰρλανδίας, τὸ Αἰζάρδορ ΝΑ. τῆς Ἀγγλίας, τὸ Φινιστέρρορ ΒΑ. τῆς Ἰσπανίας, τὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου ΝΑ. τῆς Πορτογαλίας, τὸ Τραγάδαρον πρὸς Ν. τῆς Ἰσπανίας, τὸ Πάσσαρον εἰς τὸ Ν. τῆς Σικελίας, τὸ Σπαρταβέντορ πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας, καὶ ὁ Μαλέας πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου.

Ἐάν ἀπὸ τὴν Ὀλλανδικὴν χερσόνησον φέρωμεν εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον, χωρίζεται ἡ Εὐρώπη εἰς δύο τμήματα εἰς πεδινὸν καὶ ὄρεινόν τμήμα.

Τὸ πεδινὸν κυρίως τῆς Εὐρώπης τμήμα καίμενον πρὸς βορρᾶν τῆς γραμμῆς ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Βορείου Παγ. ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Δανίας. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτοῦ μέρος εἶνε μᾶλλον ἐλῶδες, τὸ δὲ μέσον ἔχει ἐκτεταμένα δάση καὶ πολλὰς καρποφόρους χώρας, τὸ δὲ νότιον ἔχει χώρας ἀνδρῶν καὶ ὅπως οὖν καλλιεργησίμους. Τὸ δ' ἕτερον τμήμα τῆς Εὐρώπης τὸ καίμενον πρὸς νότον τῆς γραμμῆς εἶνε ὄρεινόν περιλαμβανόν τὰ Καρπάθια ὄρη, τὰ ὄρη τῆς Γαλλίας, τὰς Ἀλπεις καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Γερμανίας· μεταξὺ δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἀξιοῦργοι πεδιάδες, ὡς ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἰταλική, ἡ Βαλγικὴ καὶ ἡ Δανικὴ.

Ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπισημότεροι εἶνε ὁ Περσικός, ὁ Νεῦρος, ὁ Δούνας, ὁ Οὐίστοβλας καὶ ὁ Ὀδερὸς, εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Ἀλβις, ὁ Οὐέισουργις, ὁ Ῥῆνος, ὁ Τάμεσις (ἐν Ἀγγλίᾳ) εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Αἰθῆρ, ὁ Γαρόντας, ὁ Δούριος, ὁ Τάγος, ὁ Γουαδανάρας καὶ ὁ Γουαδαλκουίβερὸς εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Ἑβρὸς (Ἰβερ) καὶ ὁ Ροδανὸς εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Πάδος εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ Ἑβρὸς (Μαρίτσα) εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ Δούναβις, ὁ Δνείστερος (Τύρας), καὶ ὁ Δνείπερος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ Τάναϊς ἢ Δῶν εἰς τὴν Μαιώτιδα λίμνην· ὁ Βόλγας, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, καὶ ὁ Ουράλς εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν (α).

Οἱ ποταμοὶ οὗτοι ἅπαντες εἶνε πλωτοί, διευκολύνοντες τὴν συγκοι-

(α) Περί τῶν ὀρέων καὶ τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης θέλωμεν ἐπιλεῖν ἐν ἐκτάσει εἰς ἕκαστον τῶν κρατῶν αὐτῶν, ἐνθα γίνεται λόγος ἰδίως περὶ αὐτῶν.

νωνίαν και καθιστώντες προσιτώτερα ἀπὸ τῆς θαλάσσης τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς ἡπείρου. Πολλοὶ δὲ τούτων ἐνώνονται διὰ διωρύγων ὡς ὁ Δύνας και ὁ Νεῦας μετὰ τῶν ποταμῶν τοῦ Εὐξείνου, ὁ Ῥῆνος μετὰ παραποτάμιον τοῦ Δουνάβεως, ὁ Λεῖγερ μετὰ τὸν Σησηκουάναν ἀφ' ἐνὸς και μετὰ τὸν Ῥοδανὸν ἀφ' ἐτέρου, ὁ Γαρούνας μετὰ ποτάμιον χυνόμενον εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυών κτλ.

Λιμνῆαι ἐπισημότεραι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Βένερ, ἡ Βέτερ, και Μαλάρη εἰς τὴν Σουηδίαν· ἡ Λαδόγα, ἡ Ὀρέγα, ἡ Πέιπερ και ἡ Ιμερος εἰς τὴν Ῥωσίαν· ἡ Νευσιατέλη, ἡ τῆς Ρενεύης, τῆς Α' κέρης, τῆς Ζυρίχης και τῆς Κωνσταντίας εἰς τὴν Ἑλβετίαν· Μωζωρ, ἡ Χώμος, ἡ Τρασιμένη εἰς τὴν Ἰταλίαν και ἡ Βαλατὼν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἐκ τῶν λιμνῶν τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἡ και ἀπλῶς διέρχονται δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς Λαδόγας τῆς μεταγαλιτέρας τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης πηγάζει ὁ Νεῦας.

Κλιματικῶς δὲ ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο· και εἰς ὁπάσας μὲν τὰς χώρας τὰς κειμένας πρὸς Ν. τῆς γραμμῆς τῆς φερμένης ἀπὸ τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἰσπανίας, τῆς πόλεως Τολώσ, τῆς Γαλλίας, τῶν Κεραινῶν τῆς Ἠπείρου, τῶν παραλίων τῆς Σικελίας Ἑλλάδος, τοῦ Θερμαίου κόλπου μέχρι τοῦ Βοσπόρου, τὸ κλίμα εἶνε εὐκραές, πίπτει βροχὴ και ἐνίοτε χιὼν, και βλαστάνει ἡ σικκὴ, ἡ ἐλαία, ἡ λεμονέα, ἡ πορτοκαλία, ἡ ἀμυγδαλία, ἡ δάφνη, ὁ βύβαξ κτλ. εἰς ὁπάσας δὲ τὰς χώρας τὰς πρὸς Β. τῆς γραμμῆς ταύτης τὸ κλίμα εἶνε μᾶλλον ψυχρόν, πίπτει βροχὴ και χιὼν, και μόνον χιὼν εἰς τὰ ὑψηλότερα τῶν ὀρέων. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Λεῖγερ, τοῦ Μοσέλα παραποτάμου τοῦ Ῥήνου, τοῦ Μολδαύου και Μοράβου παραποτάμων τοῦ Δουνάβεως, βλαστάνει ἡ ἀμπελος, ὁ ἀραβόσιτος και ἡ καστανέα, μέχρι δὲ τῶν βορειοτάτων ἄκρων τῆς Σκανδινάβικης χερσονήσου και τῶν πηγῶν τοῦ Πετσχόρα βλαστάνει ὁ σίτος, ἡ βρίζα, ἡ βρώμη, ἡ κριθὴ κλ.

Τὸ δ' ἔδαφος τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε τόσο πλούσιον ὡς τὸ τῶν ἄλλων ἡπείρων· ἀλλὰ δὲν ἔχει πάλιν και ἐρήμους ὁποίας ἡ Ἀφρική και ἡ Ἀσία. Τὰ βόρεια τῆς Σουηδίας και τῆς Ῥωσίας δὲν παράγουσιν οὐδὲ τίποτε, αἱ δ' ἄλλαι χώραι τὸν ἀναγκαῖον παράγουσι σίτον ἐπαρκῶς εἰς τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων των. Ἐν αὐτῇ ἐπιθίδουσι τὰ φυτὰ τῶν συγκερασμένων κλιμάτων· οἷον τὸ ζαχαροκάλαμο, ἡ βάμβαξ, τὸ ὄρυζιον εἰς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν κλ.

Τὰ ὄρη τῆς Εὐρώπης περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μαλυσίδου, κασιτέρου, ὑδραργύρου γαιανθράκων κτλ. και πολυτίμων λίθων· οἷον ἀγάτου κλ.

Οὐδεμία ποικιλία ζώων εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπαντᾷται· τὰ δὲ οἰκίαι ζῶα εἶνε λίαν πολλαπλασιασμένα, ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων ὁ λύκος, ἡ ἀλώ-

ἡ, ὁ αἴλουρος εἶνε σπάνιοι· ἄρκτοι δὲ μόνον ὑπάρχουσιν εἰς τὸ βόρειον τῆς Ῥωσίας, και εἰς τὴν Ἑλβετίαν γύπες λίαν ἐπιφθόοι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶνε περὶ τὰ 286 ἑκατομ. ἀνήκοντες εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν. Τούτων οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἀλβανοί, οἱ Βλάχοι, οἱ Ἰταλοί, οἱ Ἰσπανοί, οἱ Πορτογάλοι, οἱ Γάλλοι, και μέρος τῶν Βελγῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἑλληνολατινικὴν ὁμοειδίαν· οἱ δὲ Γερμανοί, οἱ Ὀλλανδοί, οἱ λοιποὶ Βέλγαι, οἱ Σουηδοὶ και Νορβεγοί, οἱ Δανοὶ και Ἀγγλοὶ, οἱ Ἰσλανδοὶ και οἱ Ἑλβετοὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοειδίαν· και τέλος οἱ Ῥώσοι, οἱ Σέρβοι, οἱ Βούλγαροι, οἱ Κροάται, οἱ Πολωνοί, οἱ Βοσμοί, οἱ Μοραβοὶ και ἄλλοι Σλαβικοὶ λαοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν Σλαβικὴν ὁμοειδίαν.

Υπάρχουσι δὲ και τινὰ ἔθνη ἐν Εὐρώπῃ ἀνήκοντα εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν· τοιαῦτα δὲ εἶνε οἱ Φιννοὶ πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, οἱ Οὔγροι, ἐν Οὐγγαρίᾳ, οἱ Σαμογέται παρὰ τὸν Πετσχόραν· τῆς δὲ Ταταρικῆς φυλῆς εἶνε αἱ Τούρκοι κατοικοῦντες εἰς τὴν Ἑλλ. Χερσόνησον, οἱ Καλμουκοὶ και τινὰ ἄλλα Ταταρικὰ και Τουρκικὰ ἔθνη κατοικοῦντα παρὰ τὸν Τάναϊν και τὸν Βόλγαν.

Εἶνε δὲ και ἄλλοι λαοὶ διεσπαρμένοι εἰς τὴν Εὐρώπην· ὡς οἱ Λεττοὶ εἰς τὴν Λιθουανίαν, οἱ Ἑβραῖοι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, οἱ Οὐάσκωνες εἰς τὰ δυτικὰ τῶν Πυρηναίων και τῶν ὀρέων τῶν Κανταβρικῶν, οἱ Ἀθίγγανοι μεταβαίνοντες ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οἱ Κελτοὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, οἱ Γαλάται και οἱ Οὐάλλιοι εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀγγλίας, και οἱ Βρεττανοὶ εἰς τὴν Βρεττανικὴν χερσόνησον.

Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Εὐρώπης εἶνε χριστιανοί. Τούτων τὸ ἥμισυ εἶνε δυτικοί, ὑπὲρ τὰ 70 ἑκατ. ὀρθόδοξοι, ἄλλοι τοσοῦτοι διαμαρτυρόμενοι, 5 ἑκατομ. μωαμεθανοί, ἐν και ἥμισυ ἑκατ. Ἑβραῖοι και 350 χιλ. εἰδωλολάτραι (Ἀθίγγανοι και Λάπωνες).

Οἱ κάτοικοι τῆς ἡπείρου ταύτης μὴ ἐχούσης ἐρήμους χώρας, ἐν αἷς νὰ περιπλανῶνται ὡς νομάδες, πρωτῶς ἐπεδόθησαν εἰς τὴν γεωργίαν. Πολλαπλασιασθέντες δὲ και ἔχοντες διὰ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τοῦ ἔδαφους τῆς χώρας εὐθετον πρὸς ἐμπορίαν ἐνησχολήθησαν ἐνωσθέντες εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας και τὸ ἐμπόριον, και προήγαγον ἅπαντας τοὺς πόρους τοῦ βίου εἰς ὕψιστον βαθμὸν ἐντελείας.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑ ΚΡΑΤΗ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΕΛΛΑΣ.

Μήκ. Α. 18° 38'—21° 47'.

Πλάτ. Β. 36°—40°.

Ἡ Ἑλλάς κατέχουσα τὸ νότιον τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ὀρίεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἡπείρου, ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

ΣΗΜ. Ἡ Ἑλλάς τὸ πάλαι ἐσχημάτιζε διαφόρους μικρὰς δημοκρατίας τὰς ὁποίας οἱ Ῥωμαῖοι τὸ 146 π. Χ. ὑπέταξαν καὶ κατέστησαν αὐτὴν ἑνὶ μακρῇ ἐπαρχίᾳ· τὸ δὲ 400 μ. Χ. περιελήφθη αὐτὴ εἰς τὸ Γραικορωμαϊκὸν βασίλειον, ὅφ' ὃ πολλὰς ὑπέστη καταστροφὰς ὑπὸ βαρβάρων λαῶν Σλάβων καὶ ἔτι δὲ Φράγγων, Βενετῶν, Γενουατῶν· τὸ δὲ 1715 ὑπετάγη ἅπασα εἰς τοὺς Τούρκους, παραδωσάντων τῶν Βενετῶν εἰς αὐτοὺς τὴν Πελοπόννησον. Ἀπὸ τοῦ 1821 ἐκράγισεν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μετὰ πολυετῆ ἀγῶνα ἀντιγνώρισεν ἡ Ἑλλάς ἀνεξάρτητον κράτος· τὸ δὲ 1864 προσηρτήθησαν διὰ συνθήκης τῶν τριῶν προστατίδων δυνάμειν, ἔκουσιν αὐτορμήτῃ παραιτῆσαι τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τῆς προστασίας, αἱ Ἰόνιοι Νῆσοι εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ 1881 δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου προσηρτήθη εἰς αὐτὴν σχεδὸν ἅπασα ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρις Ἀράχθου μέρος τῆς Ἡπείρου.

Αὕτη φυσικῶς συνίσταται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Ἡπείρου, τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ Νήσων καὶ τῶν Ἰονίων Νήσων. Πολιτικῶς δ' ἡ Ἑλλάς ἤδη διαιρεῖται εἰς 18 νομοὺς, τῶν ὁποίων ὅσοι εἰνε εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα· ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Καρδίτσας, τῆς Λαρίσσης καὶ τοῦ Βώλου, τῆς Πέλλης καὶ Πιπλίου, τῆς Ἰωαννίνων, τῆς Ἰωνίου καὶ τῆς Ζακύνθου· οὗτοι δ' ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὗται πάλιν εἰς 386 δήμους (6).

(α) Οἱ πέντε τελευταῖοι οὗτοι νομοὶ οἱ ἤδη προσαρτηθέντες ἀνομαζόντων τὴν ἑλλάδα.

(6) Τὰ πέντε προσαρτηθέντα ἤδη τμήματα δὲν διηρέθησαν ἔτι εἰς ἐπαρχίας.

Κόλποι τῆς Ἑλλάδος εἰνε ὁ Ἀμβρακικὸς μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Ἀκαρνανίας· ὁ Κορινθιακὸς εἰσχωρῶν μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ Κυπαρισσιακὸς εἰς τὸ Δ. τῆς Μεσσηνίας· ὁ Μεσσηνιακὸς καὶ ὁ Λακωνικὸς εἰς τὸ Ν. τῆς Πελοποννήσου· ὁ Ἀργολικὸς εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου· ὁ Σαρωνικὸς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καίται ἡ Αἴγινα, ὁ Πόρος καὶ ἡ Σαλαμίς· ὁ Μαλιακὸς πρὸς Δ. τῆς Εὐβοίας καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ Παγασητικὸς μεταξὺ Φθιώτιδος καὶ Θεσσαλίας.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἰνε ὁ τοῦ Ῥίου μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Αἰτωλίας, καὶ ὁ τοῦ Εὐρέπου μεταξὺ Βοιωτίας καὶ Εὐβοίας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισημότερα εἰνε ὁ Ἀράστης εἰς τὸ Β. τῆς Ἡπείρου· ὁ Λευκάτας εἰς τὸ Ν. τῆς Λευκάδος· τὸ Ἀκτιον εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου· τὸ Ῥιον καὶ Ἀρτίριον μετὰ ὅλην τὴν εἰσοδὸν ἀπέναντι ἀλλήλων κείμενα εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ δὲ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα· ὁ Χελωνάτας πρὸς Δ. τῆς Πελοποννήσου· ὁ Ἀκρίτας, τὸ Ταίριον καὶ ὁ Μαλιάς εἰς τὰ νότια τῆς Πελοποννήσου· τὸ Σκόλλιον πρὸς Α. τῆς Πελοποννήσου· τὸ Σούριον εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς· Καφηρέας εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας· τὸ Ἀρτεμίσιον εἰς τὸ Β. τῆς Εὐβοίας, καὶ ἡ Σηπιάς εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ Ἑλλάς εἰνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι αἱ εἰς 2 σειραὶ· 1) Ἡ ἀνατολικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη Χάσσης, ὁ Ὀλυμπος, ἡ Ὄσσα (Κίσσαβος) καὶ τὸ Πήλιον. Ταύτης συνέχεια εἰνε τὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας ἡ Ὀχη καὶ ἡ Αἰφύρα.

2) Ἡ δυτικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη ὁ Πίνδος, ἡ Ὄθρυς, ὁ Ὄρηστος, ἡ Οἶτη, ὁ Κόραξ, τὸ Πανατωλικόν, ὁ Παρνασσός, ὁ Ἑλικὸς, ὁ Κιθαειρῶν, ὁ Πάργης, τὸ Πεντελικόν, ὁ Ὑμηττός καὶ τὸ Ἄγιον.

Ἡ δὲ τῇ Πελοποννήσῳ εἰνε αἱ ἀκόλουθοι 4 σειραὶ·

1) Ἡ σειρά ἡ εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτάτην κορυφὴν τὴν Κυλλήνην, τὰ Ἀροᾶρεια, τὸ Παραχαικόν, τὸν Ἰσθμὸν καὶ τὴν Σκόλλιν.

2) Ἡ σειρά ἡ ἀκολουθοῦσα τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Πελοποννήσου μέχρι τοῦ Μαλῆα καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ Ἀργολικόν, τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ Παρθένιον καὶ τὸν Πάργονα.

3) Ἡ σειρά ἡ εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου, φθίνουσα μέχρι τοῦ Ἰονίου, καὶ ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ Ματράλον καὶ τὸν Ἰόνιον.

4) Ἡ σειρά ἡ εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτάτην κορυφὴν τὴν Φολιῶν, τὸ Ἀντικόν, τὸ Τετράγιον καὶ τὴν Ἰωνίαν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

18

Ἐν δὲ ταῖς Ἰονίοις Νήσοις μόνον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπάρχει ὄρος

ἔστιν ὁ καλούμενος Αἶνος.

Πεδιὰδες ἄλλαι λόγου τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἡ Θεσσαλική, μετ' ἧς ἐνοῦται ἡ διόσπημος κοιλίας τῶν Τεμπλῶν σχηματιζομένη μεταξὺ Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁπλῆς ῥέει ὁ Πηνειὸς ποταμὸς, ἡ Λαμία, ἡ Ἀχαρναρική ἡ τῆς Λεπτοῦ καὶ ἡ Ναυπακτική, ἡ Αἰτωλική, ἡ Ἐλευσινιακή, ἡ Ἀθηναϊκή, ἡ Μαραθῶν, ἡ Λεβαδική, ἡ Πλαταϊκή καὶ ἡ Θηβαϊκή ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ τῆς Ἡλίδος, τῆς Βοστίτης (Αἰγίου), τῆς Κίου, τῆς Ἀργεῖας, τοῦ Ὀρχομενοῦ, τοῦ Ἀστροῦ (Θυρέας), τοῦ Μαρτωνίας καὶ Τεγέας, τῆς Μεγαλοπόλεως, τῆς Μεσσηνιακῆς καὶ τῆς Λακωνίας.

Ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπιστημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ὁ Πηνειὸς, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος οὗτος ἐκ Λάκμωνος πηγῶν καὶ ἀρδεύων ἅπασαν τὴν Θεσσαλίαν ἐκβάλλει τὸ Αἰγαίον πέλαγος. Ὁ Ἀραχθὸς, ὅστις πηγῶν ἐκ τοῦ Πηνειοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀρδρακικὸν κόλπον. Ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμος) ὁ δεύτερος κατὰ τὸ μέγεθος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος οὗτος ἐκ Πίνδου πηγῶν καὶ διερχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν Αὐσωνίας καὶ Τριχωνίδος ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος. ὁ Εὐφράτης (Φαλῆς), ὅστις πηγῶν ἐκ τοῦ Κόρακος ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. ὁ Σπερχεῖος (Ἀλαμάν), ὅστις πηγῶν ἐκ τοῦ Τυμπαίου καὶ τῆς Ὀθρυος ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον. ὁ Κόρακος, ὅστις πηγῶν μεταξὺ Οἰτης καὶ Κόρακος χύνεται εἰς τὸν Κωπαῖδα (α).

Τῆς δὲ Πελοποννήσου ἐπιστημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ Κράδιος, πηγῶν ἐκ τῶν Ἀροανείων ὄρεων καὶ διερχόμενος τὰ ὕδατα τῶν ὀρεινῶν ποταμῶν τῆς Στυγὸς ἐκβάλλει εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. ὁ Πηνειὸς, πηγῶν ἐκ τοῦ Ἐρμάνθου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Αἰγαίον πέλαγος. ὁ Ἀλφειὸς (Ρουφίος), ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου, πηγῶν ἐκ τῆς πεδιδόδος τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος (β). ὁ Πάμισος, πηγῶν ἀπὸ τοῦ Τετράγνου, πηγῶν ἐκ τῆς πεδιδόδος τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. ὁ Εὐρώτας, πηγῶν ἐκ τῆς πεδιδόδος τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Ἀμφὶ ἐπίσης τῆς μὲν Στερεᾷς Ἑλλάδος εἶνε ἡ Αὐσινια, ἡ Χωρίς εἰς τὴν Αἰτωλίαν, ἡ τῆς Ὀλῆρου εἰς τὴν Ἀχαρναρικήν, καὶ ἡ Αἰτωλική, τῆς μὲν Στερεᾷς Ἑλλάδος, ἐνίστατο ἐκρέουσα

(α) Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε πλωτοί, πλην τοῦ Πηνειοῦ, τοῦ Ἀλφειοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ πλέωσι μικρὰ πλοῖα. (β) Παραπόταμοι αὐτοῦ εἶνε ὁ Κρανίων, ὁ Γορτύνης, ὁ Λαδῆς.

ὁχετοῦ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐπὶ ἀνατολι-
κερον αὐτῆς ἡ λίμνη Ὑλίκη. Τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ἡ Φωκία
ἡ Στυμφαλὶς εἰς τὴν Κορινθίαν περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς
Ἀττικῆς, καὶ ἡ Λέρη εἰς τὴν Ἀργολίδα.

Στερεὰ Ἑλλάς.

1. Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας (185 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συνίσταται ἐκ 3 ἐπαρχιῶν. Τῆς Ἀττικῆς, ἐπὶ αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀθῆναι, ἀρχαία δι-
καιοσύνη, πρῶτον τοῦ κράτους. Καμένη μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν πο-
λεῶν Κηφισσοῦ καὶ Ἰλισσοῦ ἔχει πολλὰς ἐκπαιδευτήριον, ὁραιο-
τάτους, βιομηχανίαν τινὰ οἷον χαρτοποιεῖον, ἀργυροπλαστεῖον, κτλ.
καὶ περὶ τὰς 64 χιλ. κατ. αἱ δὲ ὁδοὶ τῆς ἁπάσαι φωτίζονται δι'
ἡλεκτρικῶν. Εἰς τὸ Ν. αὐτῆς καίται ἡ ἀρχαία Ἀκρόπολις ἔχουσα
50 ποδ. ὕψος, καὶ εἶνε κεκαλυμμένη ἐξ ἀρχαίων μνημείων.

Αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι λαμπρὰ ἀρχαία μνημεῖα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὸν
ἄρθεων, τὸ Ἐρέχθειον, τὰ Προπύλαια, τὸν ναὸν τῆς Ἀπόλλους Νι-
κῆς ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως τὸ Θησεῖον, τὸ λεγόμενον γυμνάσιον τοῦ
πολεμικοῦ, τὴν λεγομένην πόλιν τῆς Ἀγορῆς, τὸ ὁδεῖον Ἡρώδου
τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου, τὸ Παναθηναϊκὸν στάδιον,
τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, τὸν πύρ-
ρον τοῦ Κυρρήστου, τὸ ἐκτὸς τοῦ Κεραμικοῦ ἀρχαίον νεοροταφείον
κτλ. Νέα δὲ τὰ ἀνάκτορα, τὸ ὁφθαλμοτροφεῖον τῶν θηλείων, τὴν Πι-
κρεῖον σχολήν, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ ὁφθαλμοτροφεῖον τῶν ἀνδρῶν, τὴν ἀκαδη-
μειν, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ πα-
ρὰ τὸν νοσοκομεῖον, τὸ Ἀρχαῖον παρθέναγωγεῖον, τὸ παλαιοτεχνεῖον,
τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, τὸ Βαρβαρικοῦ λυκαίου, τὸ βιβλιοκομεῖον,
τὸ ὁφθαλμοτροφεῖον τῶν ἀρρένων, τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ
ἀροταφείον κτλ.

Πειραιεύς, ὁ λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὅκτω νῆα στάδια αὐτῶν ἀπέ-
χεται, καὶ συγκοινωνῶν μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε πόλις λιαν
πορική, ἔχουσα περὶ τὰς 22 χιλ. κατ. ἔνταυθα ὑπάρχει Ἑλλην.
γυμνάσιον, τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν Ἑλλήνων, λαμπρὰ δημο-
κράτειον καὶ θηλείων ἐκπαιδευτήρια, τὸ χρηματιστήριον μετὰ ἀ-
λλόγου βιβλιοθήκης, διάφορα ἐργαστήρια, τῶν σιδηρῶν (μετ' ἧς),
θηρῶν σιδήρου, νηματοποιεῖα, πανοποιεῖα, καθελοποιεῖα, ὑα-
ργεία, κτλ.

Ἀχαρναὶ (νῦν Μενίδι) πρὸς Β. πάλαι ἀξιόλογος τῆς Ἀττικῆς πό-
λις, νῦν δ' ἔχουσα 2200 κατ. ἀσχολούμενη εἰς τὴν γεωργίαν.
Ἀμαρουσίον καὶ Κημισσίαν ἐπὶ τοῦ Πεντελικοῦ ΒΑ. τῶν Ἀθηνῶν,

περί τὰς δύο ἡμισυ ὥρας αὐτῶν ἀπέχουσαι· εἶνε ὄρειναι κῶμαι καὶ
τερπναὶ τὸ θέρος, ἔχουσαι λαμπροὺς κήπους καὶ καλὸν ἐλαιῶνα. Ὅχι
δὲ μακρὰν αὐτῶν ἐξορύσσονται ἐκ τοῦ ὄρους Πεντελικοῦ τὰ λευκὰ
πεντελῆσια μάρμαρα.

Μαραθῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη εἰς τὸ ἄκρον τῆς
μικρᾶς πεδιάδος τοῦ Μαραθῶνος, ὅπου τὸ 490 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ
Ἀθηναῖοι τοὺς Πέρσας. Κερατὰ ΝΑ. μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχου-
σα 1600 κατ. Λαύριον εἰς τὸ Ν. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ κώμη νῦν
συνοικιζομένη ἔνεκα τῶν ἀργυρῶν καὶ μολυβδόχων μεταλλείων τῶν
ἐπὶ τοῦ ὄρους Λαυρίου.

Β'. Τῆς Αἰγίνης, ἐπισ. πόλις Αἴγιρα ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου Αἰγι-
νης (6, 130 κατ.), ἀρχαία πόλις ἔχουσα ἀρχαῖον λιμένα καὶ περὶ τὰς
3 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Δύο
ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ἐν μαγευτικῇ θέσει ὑπάρχει καὶ ὁ ἐν μέρει
διατηρημένος ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς (α).

γ'. Τῆς Μεγαρίδος, ἐπισ. πόλις εἶνε Μεγάρα περὶ τὰ 20' τῆς θα-
λάσσης ἀπέχουσα, νῦν δὲ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα ἀρχαία ἐρείπια
καὶ 5350 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.
ταύτης ἐπίνειον εἶνε ἡ Νίσαια, ἡνωμένη τὸ πάλαι διὰ μακρῶν τειχῶν,
ὥς καὶ ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς Δ. τῶν Μεγάρων ἐκτείνε-
ται τὸ ὄρος Γεράνεια, πρὸς δὲ Α. ἡ Ἐλευσίς, παράλιος κώμη, ἐπί-
σημος τὸ πάλαι πόλις διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο τὰ
Ἐλευσίνια μυστήρια. Σαλαμίς, νῆσος παρὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ Μεγα-
ρίδα ἔχουσα χωμόπολιν Σαλαμίνα, κειμένην ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας
πόλεως καὶ ἔχουσαν 3500 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν
ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀλισίαν. Ἐνταῦθα συνεκροτήθη τὸ 480 π. Χ. ἡ
μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία. Ἐν αὐτῇ μετε-
φέρθη ἤδη ὁ βασιλικὸς ναύσταθμος.

δ'. Τῶν Θηβῶν, ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε Θῆβαι παρὰ τὸν Ἰσμηνὸν
ποταμὸν, διάσημος τὸ πάλαι πόλις μὲ ἀκρόπολιν Καδμείαν, πρωτ. ἐ-
παρχίας καὶ πατρὶς τοῦ Πινδάρου, Ἐπαμεινώνδου καὶ Πелоπίδου, ἔχου-
σα 4510 κατ. καὶ μικρὸν ἐμπόριον. Λεῦκτρα (Ἀκροπόδι νῦν) ΝΔ. αὐ-
τῶν, ὅπου ἐνίκηθησαν οἱ Σπαρτιᾶται ὑπὸ τῶν Θηβαίων (371 π. Χ.) καὶ
ἐφονεύθη ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος. Πλαταιαὶ (νῦν Κόκλα) πρὸς
Ν. αὐτῶν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς μεταξὺ Κιθαिरῶνος καὶ Ἐλικώ-
νος, ἀρχαία πόλις, ὅπου τὸ 479 π. Χ. οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Πausa-
νίαν ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας στρατηγομένους ὑπὸ τοῦ Μαρδονίου. Ἐ-
ρημόκαστρον (πάλαι Θεσπιαί) πρὸς Δ. νῦν μικρὰ κώμη, πάλαι δὲ

(α) Ἡ Ἐπαρχία τῆς Αἰγίνης μὴ ἔχουσα ἑπαρχὸν διοικητικῶς ὑπάγεται
εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀττικῆς, οἰκονομικῶς δὲ εἰς τὴν τῆς Μεγαρίδος.

ολις μεγάλως συμπράξασα μετὰ τοῦ Λεωνίδου εἰς τὴν ἐν Θερμοπύ-
 Δας μάχην. *Μαῖ* πρὸς Β. Θεσπιῶν, μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν
 ἱστορίαν. *Τάναγρα* πρὸς Α. τῶν Θηβῶν παρὰ τὴν κώμην *Σχημα-*
ῖσι, ἀρχαία πόλις παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀσωποῦ καὶ παρὰ
 τὴν Ἀττικὴν, ἔχουσα ἀξιολόγους ἀρχαίας ἐπιγραφάς· ἐν τοῖς τάφοις
 κτ. ἦς εὐρέθησαν καὶ πῆλινα ἀγγεῖα πολυτίμα διὰ τὴν ζωγραφικὴν
 τὴν ἐπιχρύσωσιν των. *Ἀβλῖς*, πρὸς Ἀ. ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρί-
 ου, ὅπου οἱ Ἕλληνες συνηθροίσθησαν ἵνα ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς
 Ἀσίας.

ἑ. Τῆς *Λεβαδείας*, πρωτ. *Λεβάδεια* ΝΑ. τῆς Χαιρωνείας ἔχουσα
 4530 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ μάλιστα τοῦ βέμ-
 βακος· ἐνταῦθα συνεστήθησαν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ νηματο-
 ποτεῖα· παρ' αὐτὴν ὑπῆρχε καὶ τὸ σπήλαιον τοῦ Τροφωνίου. *Χαιρώ-*
ν (Κάπραινα νῦν) πρὸς Δ. αὐτῆς, πάλαι ἐπίσημος πόλις διὰ τὴν
 ἵσταν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνης (338 π. Χ.)·
 ἡ δὲ πατρίς τοῦ Πλουτάρχου. *Ράχωβα* (πάλαι Ἀνεμόρεια), κώμη
 ἐν τῇ νοτίῳ ὑπὸ τοῦ Παρνασοῦ, ἀξιολόγους παράγουσα οἶνους
 καὶ ἔχουσα 1610 κατ. *Δαύλια* (πάλαι Δαυλῖς) ΒΑ. εἰς τὰς Α. ὑπὸ
 τοῦ Παρνασοῦ ἔχουσα 1250 κατ. *Διστομοί* ΝΑ. τῆς Χαιρω-
 νείας, κώμη ἔχουσα 1310 κατ. Ὁρχομενός (νῦν Σκριποῦ) παρὰ τὴν
 Λωπαίδα, ἀρχαιοτάτη πόλις, ὅπου σώζονται λείψανα τάφου τῶν Μι-
 ῶν καὶ πολλὰ ἀρχ. ἐπιγραφαί.

3. Νομός Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (135 χιλ. κατ.).

Ο νομός τῆς Φθιώτιδος, καὶ Φωκίδος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·
 α. Τῆς Φθιώτιδος, ἐπισ. πόλις Λαμία ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ
 ὅχι πολὺ μακρὰν τοῦ Σπερχειοῦ, ἀρχαία πόλις πρωτ. τοῦ νο-
 τοῦ, ἐπίσημος διὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον (322 π. Χ.) καὶ ἔχουσα
 ἀρχαία ἀκρόπολιν, Ἑλλ. γυμνάσιον καὶ 5400 κατ. Ἰπάτη πρὸς
 Δ. αὐτῆς, ὀχθαία πόλις ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς ὕδατα λίαν
 χρήσιμα πρὸς τὰς ἐκ τῶν χρόνιων παθῶν καὶ ἔχουσα 1660 κατ. *Στυλῖς*
 πρὸς Α. παλαιὰ κώμη εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἡνωμένη μετὰ τῆς
 Λαμίας δι' ἀμφοτέρωθεν ὁδοῦ καὶ ἔχουσα νηματοποιεῖον καὶ 1800 κατ.
 Γαρδικί πρὸς Ναν μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν Κρεμαστὴν
 Λύρισαρ. Σοφὴ πρὸς τὸν Παγασητικὸν κόλπον (1400 κατ.), πα-
 ράγουσα λιμπρόν τινόν. *Νέα Μερῖσσα* ἢ Ἀμαλιέπολις ΒΑ. αὐ-
 τῆς, παράλιος κώμη, ἔχουσα 900 κατ. καὶ καλὸν ναυτικόν.

β. Τῆς Λοκρίδος, πρωτ. Ἀταλάντη (πάλαι Ὀποῦς) παρὰ τὸν
 Ὀπούντιον κόλπον, ἔλ. περὶ τοὺς 1400 κατ. καὶ παράγουσα σί-
 τον ἀξιόλογον. *Λίβαρι* παρὰ τὸν ἀρχαῖον λιμένα Κόνων, κώμη
 παράλιος, παρὰ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου σώζονται λείψανα τοῦ τάφου τῆς Πύρρας

συζύγου τοῦ Δευκαλίωνος. *Αθήναι* πρὸς Δ. γεωργικὴ μεσόγειος καὶ πόλις, ἔχουσα 3050 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὀφεικὴν. *Θερμοπύλαι*, παρχίλιος ἐπίσημος τὸ πάλαι στενὴ ὄρεινὴ ὁπὺ οὗ Διονύσιος μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν ἔπεσε μαχόμενος τοὺς Πέρσας (480 π. Χ.). ἐνταῦθα ἐπὶ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἑπανάστασεως παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀλφειῆς ὁ Ἀθανάσιος μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων συνελήφθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὅπου μαρτυρικὸν θάνατον. *Ἐλάτεια* (νῦν Λούτα) εἰς τὸ ΝΑ. ἀξιόλογος πάλαι πόλις καὶ αἱ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος θεωρουμένη.

γ'. Τῆς *Παργασίδος*, πρωτ. Ἀμφισσα (Σάλωνα νῦν) ὄχι μακρὰν τῶν δυτικῶν ὑπορείων τοῦ Παρνασοῦ, ἀρχαία πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν ἔχουσα λιμνὴν ἑλκιδῶνα καὶ 4640 κατ. *Τοπέλαι* ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ πρὸς Β. τῆς Ἀμφίσσης, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 950 κατ. *Χρυσή*, κώμη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κόρσσης περὶ τὰ 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα 1200 κατ. καὶ ἐπίνειον τὴν Ἰτέαν (πάλαι Ἰθάκη) καὶ ἔχουσα 1200 κατ. καὶ ἐπίνειον τὴν Ἰτέαν (πάλαι Ἰθάκη). *Καστρί*, μικρὰ κώμη εἰς τὰς νοτίους ὑπορείας τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου τὸ πάλαι ὑπῆρχον ἡ πόλις Δελφοὶ καὶ τὸ δῖόν τιον τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. *Γραβία* πρὸς Β. αὐτῶν παρὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Δωρίδος Κοτίνιον, μάλιστ' στρατιωτικὴ θέσις καὶ κατὰ τὴν ἑλλην. ἐπανάστασιν ἀναδεδειγμένη. *Γαλαξείδιον* (πάλαι Οἶον) εἰς τὸν Κρυσσαῖον κόλπον ἔχουσα καλὸν λιμένα, τὸ καλλίτερον νῦν τῆς Ἑλλάδος ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ περὶ τὰς 4 χιλ. κατ.

δ'. Τῆς *Δωρίδος*, πρωτ. *Λοιδωρικίον* παρὰ τὸν Ὑλαῖον ποταμὸν ἔχουσα 900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. *Βιτριν* (940 κατ.) εἰς τὰ ΝΑ. παρχίλιος κώμη, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Τολοφῶνος*. Ἀρτοστία πρὸς Β. ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς Δωρίδος ἔχουσα περὶ τοὺς 1500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γέφυραν.

Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρναντίας (138 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρναντίας συνίσταται ἐξ ὀκτακονταίων. α'. Τοῦ *Μεσολογγίου*, ἐπισ. πόλις *Μεσολόγγιον* παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Καλυδῶνα*, πρωτ. τοῦ νομοῦ εἶναι δὲ παρχίλιος, ὅρα καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα λίαν ὕψιν καὶ 6200 κατ. ἐνταῦθα ὑπάρχουσι καὶ οἱ τάφοι τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ λόρδου Βότσαρη. β'. Τῆς *Καλαβρύτων*, ὄρεινὴ ἀλλὰ πλουσία πρὸς τὴν ἑλλην. ἐπανάστασιν, κωμόπολις ἔχουσα νῦν περὶ τὰς 2 χιλ. κατοίκους.

γ'. Τῆς *Ναυπακτίας*, πρωτ. *Ναυπάκτον*, ἔτι ἀρχαῖον φρούριον, καλὸν λιμένα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον 1660 κατοίκους.

δ'. Τῆς *Τριφυλίας*, πρωτ. Ἀργεῖον, ἡμεῖς πόλις, ἔχουσα

θερμὰ ὕδατα καὶ 5220 κατ., ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν πρὸς Δ. αὐτῆς παρὰ τὴν Τριχωνίδα λίμνην ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον Θρόνιον.

ε'. Τῆς *Εὐρυτανίας*, πρωτ. *Καρπενήσιον*, ὄρεινὸν κωμόπολις, ἐπίσημος διὰ τὰς συμβάσεις ἐνταῦθα μάχας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, καὶ ἔχουσα 1730 κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. *Φουρνά*, πρὸς Β. ὄρεινὴ καὶ ποιμενικὴ κώμη, ἔχουσα 1120 κατ. *Κρέκελλον*, πρὸς Ν. μικρὰ κώμη, ἔχουσα 640 κατ. *Ἀμπελιανή* πρὸς Ν. κώμη ὄρεινὴ, εἰς ἣν οἱ Ἕλληνες τὸ 1824 ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους.

ς'. Τοῦ *Βάλτου*, πρωτ. *Κραθασαράς* εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἐπὶ τῆς ἀρχαίας *Αἰναιάς*, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 3 χιλ. κατ. πρὸς Β. αὐτῆς αἰῶνται τὰ ἐρεῖπια Ἀργεῶς τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ. *Ἀσπερὸν* πρὸς Ν., παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Στράτον, ἔχουσα 930 κατ.

ζ'. Τῆς *Βορίτσης* καὶ *Ξηρομέρου*, πρωτ. *Βόριτσα* εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἀνακτόριον, ἔχουσα φρούριον, ὄχι μόνον λιμένα, κλίμα νοσώδες καὶ 1760 κατ. ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου ἔκειτο ἡ πόλις Ἀκτιον, ὅπου τὸ 31 π.Χ. ἐνίκησεν ὁ Ὀκτάβιανος Ἀντώνιον καὶ τὴν βασιλεύσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν, ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας.

4. Νομὸς Ἀρτης.

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρτης ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ΝΑ. μέρους τῆς Ἠπείρου καὶ πόλεις αὐτοῦ Ἀρτα (πάλαι Ἀμβρακία) ἐπὶ τοῦ Ἀράχθου, τῆς χώρας, ἔχουσα φρούριον, μικρὸν ἐμπόριον καὶ περὶ τὰς 6 κατ. *Καλαβρύται*, ὄρεινὴ ἀλλὰ πλουσία πρὸς τὴν ἑλλην. ἐπανάστασιν, κωμόπολις ἔχουσα νῦν περὶ τὰς 2 χιλ. κατοίκους.

5. Νομὸς Καρδίτσης.

Ἐπίσημοι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἰναι *Καρδίτσα*, πρωτ. αὐτοῦ πόλις περὶ τὰς 6 χιλ. κατ. *Φανάρι*, μικρὰ κώμη ἔχουσα φρούριον, καὶ 3 χιλ. κατ., ἀρχαία πόλις τῆς Θεσσαλίας, παρὰ τὴν ἑλλην. ἐπανάστασιν τὸ 48 π.Χ. ἐνίκησε τὸν Πομπηῖον καὶ καθάρσεν τὴν Ῥωμαϊκὴν δημοκρατίαν. *Δομοκὸν*, ἔχουσα φρούριον καὶ 17 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μουσουλμανῶν.

6. Νομὸς Τρικκάλων.

Ἐπίσημοι πόλεις τοῦ νομοῦ τούτου εἰναι *Τρίκαλα* (πάλαι Τρίκη), πρωτ. τοῦ νομοῦ καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 17 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μουσουλμανῶν. *Καλιμα*

πάκα (πάλαι Σταγοί), ἔχουσα 2 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κείνη
Μετέωρα, ἀρχαία βυζαντινὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων

7. Νομὸς Αἰρίσσης.

Ἐπίσημοι πόλεις τοῦ νομοῦ τοῦτου εἶνε Ἀάρισσα ἐπὶ τοῦ Παναρχαῖα καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. τοῦ ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον, καλὴν γεωργίαν, στρατῶνας καὶ πε 30 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν. Τόρναβος, ὀνομασ- τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως διὰ τὰ ὑφάσματα της, νῦν δὲ δι- στρατῶνάς της, ἔχουσα περὶ τὰς 8 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μεθωνῶν. Ἀμπελάκια, (2500 κατ.) πλησίον τῶν Τεμπῶν, ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀξιόλογα ὑφαντήρια. γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἀξιόλογα Ἑλλην. Σχολαί- ὑπὲρ τὰς 7 χιλ. κατοίκων.

8. Νομὸς Βώλου.

Ἐπίσημοι αὐτοῦ πόλεις εἶνε Βῶλος παρὰ τὰς ἀρχαίας Πα- πρωτ. τῆς χώρας, εὐλίμενος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἑ- λίας, ἔχουσα φρούριον καὶ περὶ τὰς 5 χιλ. κατ. Φεραί, (νῦν Β- νον 3500 κατ.) ἐπὶ παραποτάμῳ τοῦ Πηνειοῦ, ἀρχαία πε- πατρὶς τοῦ Ῥήγα τοῦ Φεραίου, τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς ἐλ- ἐπαναστάσεως. Ζαγορά, εἰς τὰς Α. ὑπὸρείας τοῦ Πηλίου, Ἑλλ. Σχολαίκα καὶ 3 χιλ. κατ. Πορταριά εἰς τὰς Δ. ὑπὸ Πηλίου, ἔχουσα καλὰ Ἑλλ. Σχολαίκα καὶ περὶ τὰς 2 χιλ. κα- πόρ, ἀρχαία πόλις εἰς τὸν Παγασητικὸν κόλπον. Ἐκ ταύτης τὸν μῦθον, ὃ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν ἐξέπλευσε διὰ χίδι χρυσοῦν δέρας. Ἀλιμυρόν, κομμπολις παράγουσα περὶ πνὸν καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ μω-

Πελοπόννησος.

1. Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθ. (136 χιλ. κ

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας.

α'. Τῆς Ναυπλίας, ἐπισ. πόλις εἶνε Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ κόλπου, πρωτ. τοῦ νομοῦ καὶ μέχρι τοῦ 1834 ὀλ- λείου, ἔχουσα ἀπόρθητα ἐνετικά φρούρια, τὰ βασιλικὸν Ἑλλ. Γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ μετὰ τῆς 5' κειμένης Προναίας 6 χιλ. κατ. Τὸ Ναύπλιον ἦτο ἐπὶ λήπην τοῦ Ἀργούς. Περὶ τὰ 20' δὲ μακρὰν τοῦ Ναυ- ἀρχαία Ἰλίου, διασώζουσα ἀξιόλογα πελασγικὰ τεύ- (1120 κατ.) παράλιος κώμη εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλ-

Θερμώμην Λιγουριό κατά τήν θάλασσαν σώζονται τὰ ἐρείπια τοῦ δια-
 Δ. σήμου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ θέατρον τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐ-
 πιδάουρου ἀκέραιον.

ἐπίε 6. Τῆς Ἀργολίδος, πρωτ. Ἄργος περὶ τὰ $\frac{3}{4}$ ὥρ. μακρὰν τοῦ
 Τούρ Ἀργολικοῦ κόλπου, διέσπημος τὸ πάλαι πόλις, ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρό-
 κτην πόλιν Ἀκρίσαν, ὠρεῖους κήπους, νηματοποιεῖα καὶ περὶ τὰς 10 χιλ.
 σα κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν τοῦ εὐφορωτάτου
 Ἀργολικοῦ πεδίου. Μυκῆραι (νῦν Χαρβάτι) μεσόγειος παναρχαία πό-
 κησ- λης, πρωτ. τῶν Ἀτρειδῶν· ἐνταῦθα σώζονται πολὺν τιμα διὰ τὴν τέ-
 χην ἀρχαία μνημεῖα· οἷον λείψανα τῆς πόλεως τοῦ τέλους, οἱ ἐπ' αὐ-
 κικ- τῆς λέοντες τῶν Μυκηνῶν, καὶ οἱ ἐσχάτως εὐρεθέντες πανάρχαιοι
 τῆς τάφοι.

πια 7. Τῶν Σπειζῶν καὶ τῆς Ἑρμιονίδος, πρωτ. Σπείτσαι ἐπὶ μικρᾷ
 πόλιν νήσου (πάλαι Πιτυουσίης)· μᾶλλον πεδινῆς, ἔχουσα 6500 κατ. καὶ
 κικ- ἐμπορικὸν ναυτικόν, μεγάλως συντέλεσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας
 καὶ ἡμῶν ἀγῶνα. Κρανίδιον, ἐπὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου, μεσόγειος
 πόλις, ἔχουσα 3560 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν
 κολ- ναυτιλίαν. Ἑρμιόνη (Καστρί νῦν) ἀπέναντι τῆς Ὑδρας, ἀρχαία πόλις,
 διο- νῦν δὲ κόμη γεωργικὴ καὶ ναυτικὴ ἔχουσα περὶ τοὺς 1900 κατ.

Δ. 8. Τῆς Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας, πρωτ. Ὑδρα ἐπὶ μικρᾷ, βραχύ-
 δους καὶ ἀνύδρου νήσου, Ὑδρέας τὸ πάλαι καλουμένης, ἔντικρυ τοῦ
 κικ- Σκιάλου ἀκρωτηρίου, ἔχουσα ἀξιολόγους οἰκοδομὰς, ὠρεῖους ναοὺς,
 καὶ ἀκροὺς βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφανμάτων καὶ 6550 κατ. ἀσχο-
 λουμένων ὅλους εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἀκμαῖον ἔχοντες οἱ Ὑδραῖοι ναυ-
 τικὸν κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς ἡμετέρας ἐπαναστάσεως καὶ ζωῆρον τὸ
 τῆς πικρὸν φρόνημα, ἐπρώτευσαν καθ' ἅπαντας τοὺς ἐν θαλάσσῃ ἡμῶν
 κατ. ναυτ. ὅχι κατώτεροι διυθύνοντες τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων.
 διο- Ἄλλῃ (νῦν Δαμαλᾶς) ἐπὶ τῆς ἀπέναντι Ξηρᾶς, ἀρχαία πόλις διέ-
 σπημος διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ 480 π. Χ. φιλοξενίαν τῶν
 πικρὸν τῆς Πόρος (πάλαι Καλαυρία), νήσος μὲ ὀρεινὸν πόλιν,
 ἔχουσα λιμένα ἀσφαλίστατον καὶ περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. ἀσχολουμέ-
 νους ὅλους εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν γεωργίαν τῶν λαμπρῶν λεμονιῶν καὶ
 κικ- ὄρων. Ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἐντὸς δάσους σώζονται καὶ τὰ ἐρείπια
 τοῦ παναρχαίου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅπου ἀπέθικεν ὁ Δημοσθένης
 κατ. τοῦ 322 π. Χ.), πᾶν τὸ κῶνειον.

κατ. 9. Τῆς Κορινθίας, πρωτ. Νέα Κόρινθος μεταξὺ τοῦ Κορινθια-
 κόου κόλπου καὶ τοῦ Λουτρακίου (πάλαι Λεχαίου), νέα πόλις κανονι-
 κῶς οἰκοδομουμένη, ἔχουσα Ἑλλ. Γυμνάσιον, 2650 κατ. καὶ ὅχι
 καὶ κελὸν λιμένα. Καλαμάκιον (πάλαι Κεγχρεαί), λιμὴν εἰς τὸν
 πικρὸν Κορινθικόν κόλπον. Δι' ἀμφοτέρων τῶν λιμένων τούτων γίνεται ἡ
 χη. ἐκ τῆς Ἀθηνῶν συγκοινωνίας πρὸς τὸν Κορινθιακόν κόλπον, τὴν Ἑσπέρ-
 πον. αἰσθ.

δ'. Τῆς *Τριφυλίας*, πρωτ. *Κυπαρισσία* ἐπὶ λόφῳ κειμένη χουσα περί τὰ 20' τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχουσα πρὸς τε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν πεδιάδα θέαν μαγευτικὴν καὶ 3630 κατ. *Φιλιατρὶς* Ν. κωμόπολις παράλιος ἔχουσα 5640 κατ. καὶ παρ' αὐτὴν *Ιλίου Πόλις*, ἔχουσα περί τὰς 4 χιλ. κατ. Ἀμφότεραι κείνται ἐπὶ δυν καταφύτων ἐξ ἑλαιῶν καὶ σταφίδων καὶ ἔχουσι θέαν σημειώτον.

ε'. Τῆς *Ὀλυμπίας*, πρωτ. *Ἀνδριτσάιναι* εἰς τὰς ὑπωρεῖας Λυκίου ὄρους, ὀρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα κλίμα ὑγρὸν, ἀξιολογηθεῖσαν καὶ 2150 κατ. Ἀνωθεν τῆς Ἀνδριτσαίνης ἐπὶ τοῦ παρατὸ χωρίον *Σκληρὸν* σώζεται ἐν μέρει ὁ ναὸς τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἀπολλωνος, ἔργον τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Παρθενῶνος Ἰκτίνου. *Γουλιτρίτσα* (2220 κατ.) κώμη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ.

4. Νομὸς Λακωνίας (121 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας.

α'. Τῆς *Λακεδαιμόνος*, ἐπισ. πόλεις *Σπάρτη* παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, πρωτ. τοῦ νομοῦ διέσημος τὸ πάλαι πόλις καὶ λαμπρὸν ὀρίζοντα, καλὰς οἰκοδομὰς, πλατεῖα καὶ κανονιστοὺς, ὠραίους κήπους, Ἑλλ. Γυμνάσιον, μετὰ ξωκλωστήρια καὶ 1500 κατ. Ὅχι πολὺ μακρὰν αὐτῆς παρὰ τὸν Ταύγετον κείται πρωτ. τῆς Λακεδαιμόνος *Μιστράς*, κτίσμα τῶν Φράγγων τοῦ 13ου αἰ. ἔχουσα ὠραίους κήπους καὶ ὑψηλὴν καὶ ἰσχυρὰν ἀλλὰ ὑπομνήνην ἀκρόπολιν. *Καστανὴ* ἐπὶ τῶν Β. ὑπωρείων τοῦ Ταύγετος γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ κωμόπολις ἔχουσα 1500 κατ. *Γεωργία* παρὰ ταύτην, ὀρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα 2 χιλ. κατ. καὶ παρ' αὐτῇ *Βουρλίτσα* σταφυλῆς. *Βουρλίτσα* πρὸς Β. κώμη κειμένη ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ κεκαλυμμένου ὑπὸ ἑλαιῶνος, ἔχουσα 1140 κατ. *Μακρυάτσα* (Καρυαί;) πρὸς Β. κώμη ὑπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑρμαῖους πρὸς τὸν γὰρ τοῦ Οἰνοῦντος ποταμοῦ. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ *Βουρλίτσα* *Κρεββατῆ* τὸ γὰρ κατὰ τὴν θέσιν *Παλιγορῆ* ἔκειτο *Σελλασία*. *Βαρβίτσα*, κώμη ὀρεινὴ οὐ μακρὰ τῆς Ἀρκαδίας τρις τοῦ διαστήματος ἀρματωλοῦ *Ζαχαριά*. *Ιαθοχώριον* (μύκλαι) πρὸς Ν. τῆς Σπάρτης ὄχι πολὺ μακρὰν αὐτῆς, ἐν τῇ νῦν διαστάσει τοῦ Ἀπολλωνος. *Ὀρίστσα* (πάλαι *Κροκεῖα*) μὴ γεωργικὴ ἀξιολογηθεῖσα παρὰ τὴν ἀξιοτήν τῆς Σπάρτης ὄχθης καὶ 1300 κατ. *Ἐλός* πρὸς Ν. καὶ τὴν θάλασσαν, ἀρχαία πόλις οἱ κάτοικοι νικηθέντες ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἐγένοντο δήμεστοι, Ἑλλῶτες κληθέντες.

β'. Τῆς *Οἰτιάδου*, πρωτ. *Ἀρεόπολις* (Τσίμοβα νῦν), ἡ μεγὰ κωμόπολις τῆς δυτικῆς Λακωνίας, παράγουσα ἀξιοῦγον ἑλαι

τα 1270 κατ. *Ολτυλος* (Πόρτο Βέτουλο) παρά τὸν λιμένα *Λιμέ-*
έχουσα 300 κατ. *Κίτα* παρά τὸ ἀκρωτήριο *Θυρίδας*, μικρά

Τοῦ *Γυθείου*, πρωτ. *Γύθειον*, ἀρχαία παράλιος καὶ ἡ μεγαλει-
 πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Λακωνίας (2800 κατ.) ἐνωθεῖσα μετὰ
 τῆς δι' ἀμαξίτης ὁδοῦ. Ἐνταῦθα ἦσαν καὶ τὰ νεώρια τῶν
Ραιμονίων. *Πολυτάραβος* πρὸς Δ. μικρὰ κώμη, ὅπου γενναίως
 οὐσθη θέλων νὰ ἀποβῇ ἐκεῖσε ὁ Ἰμβραήμ Πασσάς.

Τῆς *Ἐπιδαύρου Λιμνῆος* ἐκτεινομένης μέχρι τῶν Μαλεῶν πρωτ.
 β. *μεσσηνίος* κώμη ἔχουσα 1200 κατ. *Μορεμβασία* (Ἐπίδαν-
 οῦ μικρά) ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας, μικρὰ παράλιος κώμη κει-
 μένη ἐπὶ νησιοῦ ἡνωμένου διὰ γέφυρας μετὰ τὴν ξηρὰν καὶ ἔχουσα
 ἄν ὀχυρόν, ὠραίαν *Βυζαντινὴν ἐκκλησίαν*, ὅχι πολὺ ἀσφαλῆ λι-
 ναὶ 510 κατ. *Βοιαί* πρὸς τὸν Μαλέαν, παρά τὸν ὁμών. κόλπον,
 ἔχουσα 1060 κατ.

5. Νομός Ἀρκαδίας (160 χιλ. κατ.).

ὁ νομός οὗτος διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας·

ἡ *Μαρτινείας*, ἐπισ. πόλις *Τρίπολις* ὑπὸ τὸ ὄρος *Μαίναλον*,
 πόλις τοῦ νομοῦ πόλις ἐμπορικὴ καὶ γεωργικὴ, ἔχουσα βιομηχανίαν
 γεωργικὴν καὶ χαλκευτικὴν, Ἑλλ. Γυμνάσιον, κλίμα ὑγιεινόν, δι-
 ἀμαξίτην ὁδὸν μέχρι *Μύλων* καὶ Ἀργούς καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ.
 μακρὰν αὐτῆς πρὸς Β. ἔκειτο ἡ *Μαρτινεία*, (νῦν *Τσιπιανὰ*)
 τὰ ΝΑ. ἡ *Τεγέα* (Παλαιὰ Ἐπισκοπὴ νῦν), ἀρχαῖαι ἐπίσημοι
 Ἀρκαδίας. *Λεβιδιον* πρὸς Β. κώμη ἐπίσημος διὰ τὴν πρῶ-
 τὴν 1821 ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων, ἔχουσα ὑπὲρ τοῦς
 ἑξῆς ΝΔ. πρὸς τὸ ἀρχαῖον *Παλλάντιον*, κώμη ὁ-
 ὅσον οἱ Ἕλληνες τὸ 1821 κατεστρώσαν τοῦς

πρὸς *Δημητσάρα* (Θεσόα;) ἐπὶ ποταμίῳ,
 ὁ νομός οὗτοιναστάσεως σχολεῖον καὶ τὴν βιβλιοθή-
 κην καὶ ἄλλων μικραίων Πατρῶν καὶ τοῦ ἀειμνήστου
 α'. Τῆς *Κερκύρα* γερασθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει
 κειμένης ἀπέναντι, ἔχουσα περὶ τὰς 2250 κατ.
 (800 κατ.), τὴν ἐμπόριον (6).

αἱ εἰς *Κέρκυρα* εἰ.

τῶν *Κορινθίων*, πρωτ. εἰνται αἱ κῶμαι *Κερασίδα*,
 ὁ λιμένας, σημαντικὸν ῥά νῆα, ἐπίσημοι ἐν τῇ νέᾳ
 Ἑλλ. γυμνάσιον, δημ. οὐκ ἀνδρας
 ὁ λείψανον τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος καὶ μετὰ ταῦτα,
 1606 χιλ. κατ. ὦν περὶ τὰς 5 χιλ. τὰς χερσὶν πορτίτιδος
 αἱ ἀπὸ λόγου ἄξια προσάστεια, τ

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡΑΦ.)

Καρύτταινα πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Πορτινίου 270
ἐν ὑψηλῇ θέσει ἔχουσα ὄχρῳρον φρούριον καὶ 1400 κατ. οὐσα 30
εἰς τὴν γεωργίαν. Στεμνίτσα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ,
νῆ ἔχουσα 2800 κατ. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαλκίται, καὶ παρὰ τοῦ Γουθε-
τουσα, κώμη ὡσαύτως ὄρεινῇ, ἧς οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται
εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν. Βυτίνα πρὸς Β. ἔχουσα 1100 κατ.
(Τευθίς) ΒΔ. ὄρεινῇ κωμόπολις ἔχουσα 4900 κατ. ἀσχολοῦνται
τὴν οἰκοδομικὴν. Μαγουλλάρια, ὡσαύτως ὄρεινῇ κώμη, ἧς
ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ὑλοτομίαν.

γ'. Τῆς Μεγαλοπόλεως, πρωτ. Μεγαλοπόλις (Συνένο-
ρὰ τὸν ποταμὸν Ἐλισσόντα, κώμη μικρά (1150 κατ.) ἡδ.
μένη με κανονικὸν σχέδιον παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχ. Μεγ.
συνοικισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν Λεύκ-
τῳ ἐκστράτειαν· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχ. πόλεως
εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Φιλοπόλεμος καὶ τοῦ Πολυβίου. Διογ.
ρὰ τὸν Κερνίωνα ποταμὸν, ὁραὴ κώμη γεωργικὴ καὶ ποι-
τεῦθεν ἀμαξιτὴ ὁδὸς ἀπὸ Ἀρκαδίας εἰς Μεσσηνίαν.

δ'. Τῆς Κυνοῦριαις, πρώτ. Λεωφόρον πύλιν ὑπὸ ὄρεσιν
μακρὴν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα μικρὰν ἀλλὰ κατὰφυτον π
ἐλαιῶν, πορτοκαλεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων κα
ἀσχολουμένους μᾶλλον εἰς τὸ ἐμπόριον (α). Ἰστροφ. πρ
κειμένη εἰς τὸ ἄκρον τῆς εὐφόρου παιδείας θυρέας, ἔχουσα
δι' οὗ ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς Κυνοῦριαις.
αὐτῶν τὸ θέρος μεταβαίνουναι εἰς τὰς 3 ὥρας ΝΑ. αὐτοῦ
μὴν Ἄγιον Ἰωάννην, ὑποῦν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχ
κὸν σχολεῖαν καὶ βιβλιοθήκη. Πρὸς Ν. τοῦτου Ἄγ. Πέτρου
ζυγίων τῶν ἀρχαίων Ἑρμῶν συνέκειαν ὄντα τοῦ ὄρους Πάρου
χωμῶταίς, ἔχουσα ὠραίους κήπους, πολλὰ ὕδατα
ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

"Αγ. Πέτρον, κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων, δι-
 και ἔχουσα περί τὰς 4500 κατ. ἀσχολουμένω ὄρεα (π-
 ἔχοντας πολλὴν κλίση εἰς τὰς τέχνας. πρὸς τὰς
 ἡμῖς ὥρας ἀπέχουσα τῆς Τριπόλεως, οὐρλιά εἰς
 μαρμαρόν καὶ περί τοὺς 1700 κατ. εἰτο, ἀρ-
 ὄρετὴ κόμη, ἧς οἱ κάτοικοι μᾶλλον ραχ, πε-
 αὶ κῶμαι εἶνε ὀνομασταὶ διὰ τὴν ον, γα-
 1821 καταστρεπτικὴν ἦσαν ρς, ἐν πο

βολῶν τῶν Ἑλληνικῶν στρα-
 πυριτιδομύλων τῆς ἀθηναϊ-
 τῆς χρησιμεύουσας εἰς τὸ
 (α) Ἐνταῦθα ὡς καὶ
 λαλεῖται ἡ Γερμανικὴ

ἐνόν, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πλὴν τῆς γεωργίας ἐνασχολοῦν 33
καταπύλαι καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. ἡ δὲ τὰ μέγα καὶ

οι συνιστάμενες εκ των νήσων 10 χιλ.
των νησιδιών, πρωτ. Εὐν νήσων Μήλου (4200 κατ.),
κατ.), ἔχουσα ναυπηγεῖον, 1340 κατ.), Φολεγάνδρου (970
γιγ. πρὸς Β. τῆς νήσου κτ. Μήλος ἐπὶ τῆς νήσου Μήλου,
τειώδης καὶ ὀρεινὴ πωζουσαν σπουδαία ἀρχαία μνημεῖα καὶ
δας. Ἡ νῆσος Μήλος εἶνε ἡφαιστειώδης, τοῦτου

εξαίρετον οἶνον καὶ ὁπώρας, καὶ ἔχει θερμὰ ὕδατα, δ-
ρον, αὐτῶν, θεῖον, μυλοπέτρας καὶ ἄλλα ὀρυκτά· οἱ δὲ Μή-
εωροῦνται οἱ καλλίτεροι πρῶται τῆς Μεσογείου. Σίγρος ἐπὶ
ὁμων. νήσου, ἔχουσα ἄερα καθαρὸν καὶ κατοίκους μᾶλλον ἀσχο-
μένους εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἀγγειοπλαστικὴν· ἡ δὲ Κίμωλος
μένη παρὰ τὴν Μῆλον εἶνε νήσος λίαν τραχεῖα καὶ ἀγονος· ἐντεῦ-
ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ.

Ζ. Τῆς Θήρας, συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Θήρας (13 χιλ.κατ.),
 ρασίας (670), Ἀμοργοῦ (3 χιλ.), Ἰου (2100), καὶ Ἀνάφης (900),
 ὅτ. Θήρα (Σαντορίνη νῦν) ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου, ἀρχαία πόλις
 οἰκία τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἔχουσα νῦν ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἡ
 νῆος Θήρα εἶνε ἡφαιστειώδης ἔχουσα θειώδη καὶ μεταλλικὰ ὕδατα,
 ποσειδάνην ἀξιόλογον, καὶ παράγουσα οἶνους λαμπροὺς πεμπομένους
 ἐκτὸς τοῦ κράτους πρὸς ἐμπορίαν. Παρ' αὐτὴν κείνται αἱ μικραὶ
 αἰσθεινῶδης νήσοι Θηρασία, ἡ νήσος τοῦ Γεωργίου, ἐν ᾗ τὸ 1866
 ἔπρηξεν ἐνεργὸν ἡφαιστειον, καὶ ἡ Ἀνάφη. Ἰορ ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου
 ποσειδάνην ἀξιόλογον. Ἀμοργός, ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου, ἥτις εἶνε
 ἡλιή και δασώδης, ἀλλ' ἔχει καὶ εὐφύρους τινὰς γαίας.

Ἰόγιοι νῆσοι.

1. Νομός Κερκύρας (106 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς οὗτος συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας, Παξῶν, Λευκάδος καὶ ἄλλων μικρῶν νησιδίων καὶ διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας.

α. Τῆς Κερκύρας, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας (78 χιλ. χεῖμνης ἀπέναντι τῆς Ἠπείρου καὶ ἐκ μικρῶν τινῶν νήσων, τοῦ (800 κατ.), τῆς Ἐρικουσσῆς (600 κατ.), καὶ Μαλθάκης, αἱ εἰς Κέρκυρα ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας, ἀρχαία πόλις ἁλίων Κορινθίων, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα λίαν ὀχυρά φρούρια, ὡς λιμένα, σημαντικὸν μετὰ τῆς Ἠπείρου ἐμπόριον, λιμνὴς τῆς Ἑλλ. γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, σωφρονιστῆριον ὡς λείψανον τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ χιλ. κατ. ὧν περὶ τὰς 5 χιλ. εἰς Ἑβραίους. Παρ' αὐτὴν κατοικία λόγου ἕξις προχστεία, πὸ Μακτοβί (4660 κατ.), ἡ

(ПОЛИТ. ГЕОГРАФ.)

Γαρίτσα (3160 κατ.), πόλις (770 κατ.). Σικελία (2020 κατ.), πρὸς Ν. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ὁρους (α). Κεφαλονίας εἶνε τὸ ἔλαιον, ἐξ οὗ ἐν εὐφορίᾳ σάγονται.

β'. Τῶν Παξῶν, συνισταμένης ἐκ τῆς νήσου Ἀντιπάξων καὶ ἄλλων τινῶν νησιδίων, πρωτ. Γάιος, δους καὶ ἀνύδρου νήσου Παξῶν κειμένης πρὸς Ν. τῆς Κερ(Σινόν) σα ὠραίαν προκυμαίαν, ἀσφαλέςατον λιμένα καὶ 410 κατ. δὲ προϊόν τῆς νήσου ταύτης εἶνε τὸ ἔλαιον.

γ'. Τῆς Λευκάδος, πρωτ. Λευκάς (4370 κατ.), ἐπὶ τῆς ὁμο νήσου (22 χιλ. κατ.), κειμένης ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας καὶ χω σθείσης ἀπ' αὐτῆς δι' ἀβαθοῦς πορθμοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Κορινθίων. Καρὺ πρὸς Δ. ἔχουσα περὶ τοὺς 1720 κατ. Ἡ νῆσος αὕτη μᾶλλον ὀρεινὴ παράγουσα ἔλαιον καὶ οἶνον. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὴν ἀνήκει καὶ ἡ μικρὰ νῆσος Τάφος.

Νομός Κεφαλληνίας (80 χιλ. κατ.).

Ὁ νομός οὗτος συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Κεφαλληνίας καὶ Ἰονίου, καὶ διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας:

α'. Τῆς Κρανταίας, ἐπισ. πόλεις Ἀργοστόλιον (Κράνιοι) ἐπὶ νήσου Κεφαλληνίας (69 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα Ἑλλ γυμνάσιον, τὸν καλλίτερον λιμένα τῆς νήσου καὶ περὶ τοὺς 77 κατ. Ἀγ. Γεώργιος πρὸς Ν. κώμη ἀξιόλογος, ἐπὶ Βενετῶν πρ τῆς νήσου. Ἀηθούριον πρὸς Δ. παρὰ τὴν ἀρχαίαν Πάλην, πρωτ. ἐπαρχίας Πάλης (ε), ἔχουσα καλλίτερον κλίμα τοῦ Ἀργοστόλ Ἑλλην. σχολεῖον διατηρούμενον ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακ τοῦ Πετρίτση καὶ 5820 κατ. Δελινάτα, κώμη ἐπὶ τῶν ὑπαρ τοῦ ὄρους Αἴνου, ἔχουσα 2100 κατ. Αἰγιαλὸς εἰς τὸ Α. τῆς νήσ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Σάκης. Ἀσσορ εἰς τὸ ΒΔ, ἔχουσα ὀχυρὸν π ριον καὶ περὶ τοὺς 700 κατ. Παρὰ ταύτην κεῖται ἡ πλουσιωτέρ νῆ τῆς νήσου, ἐν ᾗ εὐρίσκεται καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τῆς νήσου Ἀγ. Γερασίμου. Ἡ νῆσος αὕτη εἶνε λίαν ὀρει λῶς καλλιεργημένη, παράγουσα οἶνον, κορινθιακὴν στ

(α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Μεσσηνίας καὶ ἡ τοῦ Ὁρους ὀνομασθησάντων ἐπαρχοὶ ἐν αὐταῖς δὲν διωρίσθησαν.

(β) Ἡ νῆσος Κεφαλληνία διαιρεῖται εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, ἀλλὰ εἰσὶν διοικουμένης ὑπὸ τοῦ νομάρχου Κεφαλληνίας δευτέρου ἐν

νὸν, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πλὴν τῆς γεωργίας ἐνασχολοῦν- ναυτιλίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

δ'. Τῆς συνισταμένης ἐκ τῶν νήσων Ἰθάκης, Καλάμου, τινῶν νησιδίων, πρωτ. Βαθὺ ἐπὶ τῆς νήσου Ἰθά- (κατ.), ἔχουσα ναυπηγεῖον, 4670 κατ. καὶ ἀξιόλογον γῆ πρὸς Β. τῆς νήσου ἔχουσα 840 κατ. Ἡ νῆσος τειώδης καὶ ὀρεινὴ παράγουσα οἶνον, ἔλαιον καὶ κο- δας.

Νομός Ζακύνθου (45 χιλ. κατ.).

Ὁ νομός συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου καὶ ἄλλων μι- τοικητῶν νησιδίων καὶ δὲν διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας. πόλεις εἶνε Ζάκυνθος, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ὠραία πόλις, τὸν λείψανον τοῦ Ἀγ. Διονυσίου, Ἑλλ. Γυμνάσιον, δη- λῆκην, νοσοκομεῖον, ὀρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον, πλα- λίσχας ἀξιολόγους καὶ 16 χιλ. κατ. φιλοπονωτάτους χοντας βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφα- ηγαδάκι ΒΔ. κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 520 κατ. Κατα- τοῦ, κώμη ἔχουσα 1160 κατ. Πρὸς Ν. παρὰ τὸ ἀκρω- ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀναφερόμενα νάβηος νῆσος αὕτη κατὰ φύτον ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ ἐλαιώνων εἶνε καὶ μᾶλλον καλλιεργημένη τῶν Ἰονίων νήσων, παράγου- ὀπώρας, σταφίδας, ἔλαιον κτλ.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος εἶνε περίπου 785 τετραγ. μυρ. καὶ περὶ τὰ 2,055,000, τῶν ὁποίων 765 χιλ. κατοικοῦ- ῶν Ἑλλάδα, 755 χιλ. τὴν Πελοπόννησον, 290 χιλ. τὰς ῶς, καὶ περὶ τὰς 245 χιλ. τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πρε- ῖν ὁρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, διοικουμένην ὑπὸ συνόδου ἀρχιερέων, πλὴν 20 χιλ. περίπου δυτικῶν, κα- εἰς τὰς πόλεις καὶ ἰδίως εἰς τὰς νήσους Σύρον, Τήνον, ῶν κτλ., 30 χιλ. Μωαμεθανῶν καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. λίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε Μοναρχία Συνταγματικὴ μεθ' ἐνὸς σώματος τῆς Βουλῆς.

μὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης καθ' ἀπᾶσας τὰς ἐπαρχίας ἔ- ἐν ᾗ πλείοντα ἐρηνοδικεῖα, εἰς πᾶσαν δὲ πρωτεύουσαν αὐτοδικεῖον (α), εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας, τὰς Πάτρας, τὸ Ναύ- ῖον Κέρκυραν ἀνὰ ἐν ἐφετεῖον, καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔτι ὁ

(α) Ἐν- συνετέθησαν ταῦτα καὶ ἐν Ἀμφίσσῃ καὶ Πύργῳ

*Αρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους δικαστήριον. Δι' αὐτὸν, ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ὑπάρχουσι τέσσαρα ἐμποροδικεῖα εἰς τὰ Πάτρας, Ἐρμούπολιν καὶ Κέρκυραν. Διὰ δὲ τοὺς κακουργοὺς εἶνε κακουργαδικεῖα, κινήτᾳ δικαστήρια, τῶν ὑποίων οἱ δικὰ πολῖται ἐγορκοὶ καλούμενοι.

Ἡ Ἑλλάς καθ' ἐκάστην ἀναπτυσσομένη εἰς τὴν παιδείαν ἡ λαὸς δημοτ. καὶ Ἑλλην. σχολεῖα· ὡσαύτως δ' εἰς ἐκάστην ἡσαν νομοῦ ἐν δημοσίον Ἑλλην. γυμνάσιον, πολλὰ ἰδιαίτερ. καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, τὴν Ριζάρειον ἐκκλησιασ. σχολ. ἔτι ἄλλας μικροτέρας ἐκκλησ. σχολὰς τῆς Χαλκίδος, Σύρου, ἡ πόλεως, τὰ ἐν Ἀθήναις ὀρφανοτροφεῖα τῶν ἀρρ. καὶ θηλέων πεισι-λεγκπαιδευτικὴν ἐταιρίαν, τὸ πολυτεχνικὸν σχολεῖον, τὸ π. μιον καὶ τὸ ἐν Πειραιεὶ στρατ. σχολεῖον τῶν εὐελπίδων. θεριμόν,

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν γένει εἰς μὲν τὰ παράκτιες καὶ εἰς δὲ τὰς ὑψηλὰς πεδιάδας καὶ τὰς ὀρεινὰς κοιλάδας εὐκρ. δροσερόν, καὶ μόνον εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ψυχρόν.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε παικίλον· καὶ ἐν μὲν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι Ἀττικὴ εἶνε χώρα μᾶλλον ὀρεινὴ καὶ λεπτόγειος, ἀφθόνη· πο- γουσα ὀπώρας, σῦκα, οἶνον, ἔλαιον κλ. καὶ μέλι ὑψηλότερον παντα, περιζήτητον, καὶ ἔχουσα λαμπρὰ λευκὰ μάρμαρα καὶ κλίμα ξηρὸν ὑγιεινόν. Ἡ δὲ Βοιωτία εἶνε μᾶλλον πεδινὴ, ἔχουσα ἀφθονα ὕδα- τόπους ἐλώδεις, γῆν λίαν εὐφορον καὶ κλίμα μᾶλλον νοσώδες. Ἡ Φθιώτις καὶ Φωκίς εἶνε μᾶλλον ὀρειναί, ἔχουσαι καὶ ἀξιολόγους πε- δας, ὡς τὴν Λαμιακὴν καὶ κλίμα μᾶλλον ὑγιεινόν· ὁ σίτος τῆς Ἀ- λάντης, ὁ καπνὸς τῆς Σούρπης καὶ αἱ ἐλαταὶ τῆς Ἀμφίσσης πολ- χαίρουσιν ὑπόληψιν. Καὶ ἡ Αἰτωλία δὲ καὶ ἡ Ἀκαρνανία εἶνε νώδεις, ἡ δὲ γεωργία ἐν αὐταῖς λίαν παρημελημένη, ἀν καὶ εὐφ- τάτας τινὰς ἔχουσι πεδιάδας. Ἡ δὲ Θεσσαλία εἶνε ἡ πεδινωτέρ- φορωτέρα καὶ εὐκραστέρα χώρα τῆς Ἑλλάδος, παράγουσα ἀε- δημητριακοὺς καρπούς, ἔλαιον καὶ ἄλλα προϊόντα, καὶ τρέφο- τοὺς λειμῶνάς της πλῆθος ποιμνίων προβάτων καὶ αἰγῶν, βοῶν καὶ περιφήμους ἵππους.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Ἀργολίς καὶ ἡ Κορινθία εἶνε ὀρειναὶ παράγουσαι ἔλαιον, σταφίδας, οἶνους, καπνὸν καὶ ἄ- ὄντα. Ἡ δὲ Ἀχαΐα καὶ ἡ Ἠλις εἶνε μᾶλλον πεδιναί, τὰ α- γουσαι προϊόντα καὶ μάλιστα σταφίδας, ὡς καὶ τὰ ΒΑ. νίας· τὸ δὲ ΝΑ. αὐτῆς μέρος εἶνε μᾶλλον ὀρεινόν. Καὶ ὁ- νίας δὲ νομὸς εἶνε μᾶλλον ὀρεινός, ἔχων τὸ εὐφορέσιον, ἡ λεκανοπέδιον, εἰς τὸ ὅποιον καλεῖται ἡ Σπάρτη· τ- πλὴν τῶν ῥηθέντων προϊόντων βαλανιδίων χαρχίας, ἄλλο- Ταινάρου ἔχει λαμπρὰ κόκκινα μάρμαρα. ἰσχυρόντο: ἐν Ἀ.

ώσαύτως εἶνε ὀρεινός, ἀλλ' ἔχει καὶ μαγευτικὰς τινὰς πεδιάδας· κυρίως ὅμως ἡ χώρα εἶνε γεωργικὴ καὶ ποιμενικὴ.

Τῶν δὲ νομῶν τῶν νήσων τῆς μὲν Εὐβοίας ἡ χώρα εἶνε λίαν εὐφορος, διάφορα παράγουσα προϊόντα. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι γαϊάνθορακες καὶ κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου συμβαίνει κατ' ἐκάστην παλίρροια. Αἱ δὲ Κυκλάδες εἶνε μᾶλλον πετρώδεις καὶ ἐλάχισται αὐτῶν εὐφοροί· πολλαὶ δ' ἔχουσι καὶ γῆν ἡφαιστειώδη οἶον ἢ Θῆρα, ἢ Μῆλος κλ. θερμὰ ὕδατα, ὀρυκτά, οἶνους ἐξαίρετους κτλ. καὶ κλίμα εὐκραές καὶ ὑγιεινόν. Τὰ δὲ κλίμα τῶν Ἰονίων Νήσων εἶνε τερπνόν καὶ ὑγιεινόν καὶ τὸ ἔδαφος ἐν γένει ὀρεινόν καὶ πετρώδες, ἀλλ' εὐφορώτατον, παράγον σταφίδας, οἶνον, ἔλαιον, μέταξαν, κλ.

Ἡ Ἑλλάς ἔχει θέρμειν προσφορωτάτην διὰ ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον. Ἐν αὐτῇ ἐσχάτως ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται καὶ μικρὰ βιομηχανία· οἶον ἢ μεταξουργία, ἢ ἀγγειοπλαστικὴ, ἢ νηματοποιία, ἢ πανοποιία, ἢ βυρσοδεψικὴ τέχνη, ἢ καθελκοποιία, ἢ ὑαλουργία, ἢ σιδηρουργία, ἢ γλυπτικὴ, ἢ ξυλουργικὴ, ἢ ξυλογραφία, ἢ λιθογραφία κλ.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε περὶ τὰ 56 ἑκατ. δραχ. (α), τὸ δὲ δημόσιον χρέος 450 ἑκατ. ὁ στρατός τῆς ξηρᾶς 18000, ἀλλ' ἐν καιρῷ πολέμου διὰ τῆς ἐφεδρείας καὶ τῆς ἐθνοφρουρᾶς δύναται νὰ φθάσῃ τὰς 150 χιλ. Τὸ πολυμικρὸν αὐτῆς ναυτικὸν ἤδη ἀναπτύσσεται τὸ δ' ἐμπορικὸν συνίσταται ἐκ 4000 πλοίων ἱστιοφόρων καὶ ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοικῆς εταιρίας καὶ ἄλλων δύο εταιριῶν.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ρουμανίας, Σερβίας, Αὐστρίας καὶ Μαυροβουνίου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους.

Αὕτη πολιτικῶς δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς 6 τμήματα· τὴν Ἡπειρον καὶ Ἀλβανίαν ΒΔ. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Μακεδονίαν μετὰ μέρος τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Νότιον Θράκην πρὸς Α. τῆς Μακεδονίας, τὴν Βόρειον Θράκην ἢ Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν πρὸς Β. τῆς Νοτίου Θράκης, τὴν Βουλγαρίαν πρὸς Β. τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, τὰς νήσους τὰς εἰς τὸ Αἶγατον καὶ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Μεσόγειον.

ΣΗΜ. Αἱ χώραι αὗται τὸ πάλαι διάφορως κυβερνόμεναι ὑπετέλθησαν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ 148 π. Χ. εἰς τὸ Ῥωμᾶϊκὸν κράτος· τὸ δὲ 400 μ. Χ. ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμᾶϊκοῦ κράτους, ἔχοντος πρωτεύου-

(α) Ἐν αὐτοῖς δὲν περιλαμβάνονται αἱ πρόσοδοι τῶν ἤδη προσαρτωμένων χωρῶν.

σαν τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ τὸ 1453 Μωάμεθ ὁ Β'. ἐκπορθήσας τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπέταξε τὴν χώραν ταύτην μετ' ἄλλων ὑπὸ τοῦς Τούρκους.

Τὰ ὄρη τῆς Τουρκίας εἶνε συνέχεια τῶν κλυομένων Δυναρικῶν ἄλπεων, καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δυτικά, βορειοανατολικά καὶ κεντρικά ὄρη.

Καὶ δυτικὰ μὲν εἶνε ὁ Σκάρδος, ἡ Πελαγονικὴ σειρὰ τὰ Κανδαυρία, τὸ Βόϊον, ἡ Τύμνη, ὁ Λάκμων, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας, τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου τὰ Κεραῖνια καὶ ὁ Τόμαρος.

Βορειοανατολικά δὲ ὁ Αἰμος (Βαλκάνια νῦν) ἐκτείνομενος μέχρι τοῦ Εὐξείνου, τὸ Σκόμορ, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἑλλην. χερσονήσου, ὁ Ὀρῆλος, καὶ ἡ Ῥοδόπη.

Κεντρικά δὲ τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας τὸ Παγγαῖον, ὁ Ἄθως (νῦν Ἅγιον ὄρος), τὰ Καμβούνια, καὶ ὁ Ὀλυμπος.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ Κρήτῃ τὰ Λευκὰ ὄρη, ἡ Ἰδη καὶ ἡ Δίκτη.

Πεδιάδες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἐπισημ. εἶνε εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὑπώρειαν τῆς Πελαγονικῆς σειρᾶς ἡ τῶν Βιτωλῶν, ἡ τοῦ Κριτσόβου καὶ ἡ τῆς Καλκαρδέλης, καὶ μεταξύ τῶν Μακεδονικῶν ὄρεων ἡ ἐκτεταμένη Μακεδονικὴ πεδιάς. Ἐντὸς δὲ τῶν ἡπειρωτικῶν ὄρεων ἡ τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Αντῶρος, ἡ Ἀμβρακική, ἡ τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἡ τῆς Κορίνθου, καὶ πρὸς Β. τοῦ Τομάρου ἡ τοῦ Βερατίου καὶ ἡ τῆς Σκόδρας ἐντὸς τῆς Ἀλβανίας. Πρὸς Δ. δὲ τῆς Ῥοδόπης κείνται αἱ πεδιάδες τῶν Σερρών, ἡ τοῦ Ἀραβήσκου, τῆς Δοβαρίτσας, τοῦ Σαμοκόβου, πρὸς Β. ἡ τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ πρὸς Δ. ἡ πεδιάς τῆς Ἀδριανουπόλεως. Πρὸς Β. δὲ τοῦ Αἰμου ἐκτείνονται αἱ πεδιάδες τῆς Σούμλας, τοῦ Σελίου, τῆς Σοφίας, Νέσσης, κτλ.

Ποταμοὶ ἐπισημ. τῆς Τουρκίας εἶνε εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὁ Δρίλωρ, ὅστις δύο ἔχει πηγὰς τὴν μὲν ἐκ τῆς λίμνης Ἀχράδος, τὴν δ' ἐκ τοῦ ὄρους Μακραγόρα· ὁ Ἄφρος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῖου ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Εἰς τὴν Ἠπείρον ὁ Ἀῶς (Βοϊούσα), ὁ μεγαλτερος ποταμὸς τῆς Ἠπείρου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Τύμνης καὶ τοῦ Λάκμωνος ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ Καλάμος (πάλαι Οὐάμις), ὅστις ΝΔ. ἐν αὐτῇ ῥέων ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Ἐν αὐτῇ ἔτι ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐν τῇ μυθολογίᾳ μνημονεύμενοι ποταμοὶ Κωκυτὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀχέρonta, [καὶ Ἀχέρων, ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος.

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ὁ Ἀλάκμων, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοῖου ἐκβάλλει εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον. Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἐκβάλλει καὶ ὁ μεγαλτερος ποταμὸς τῆς Μακεδονίας Ἀξιὸς (νῦν Βαρδάρ) πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου· ὁ Στρυμῶν, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου

μίου εκβάλλει εἰς τὸν ὁμῶν κόλπον· ὁ Νέστος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Ὀρβήλου εκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου.

Ἐν δὲ τῇ Θράκῃ ὁ Ἐβρος (νῦν Μαρῖτσα,) ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Αἰμου εκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον εἰς τὸν κόλπον τῆς Αἴνου.

Ἐν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ ὁ Δούναβις, κατέχων τὰ δυτικὰ ὅρια αὐτῆς· εἰς τοῦτον χύνονται ἐκ τοῦ Αἰμου πηγάζοντες πολλοὶ παραπόταμοι, ὧν ἐπισημότερος εἶνε ὁ Πάνυσος.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἡ τῆς Σκόδρας (Λαβεῶτις) καὶ ἡ τῶν Ἰωαννίνων (Παμβώτις) ἐν Ἠπείρῳ· ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἡ Ἀχρὶς (Λυχνιδὺς), ἡ Πρέσπα, ἡ τῆς Καστορίας, ἡ Βόλβη καὶ ἡ Κερκινίτις (νῦν Ταχυνός).

Θράκη.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Θράκης εἶνε *Κωνσταντινούπολις*, πάλαι Βυζάντιον, ἀποικία τῶν Μεγαρέων. Ἐν θαυμασίᾳ αὐτῇ θέσει καμμένη ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου εἶνε ἡ μεγίστη πόλις τῆς Τουρκίας, πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκτισμένη ἐπὶ ἑπτὰ λόφων καὶ ἔχουσα περὶ τὰς ἑξ ὥρας περιφέρειαν, εὐρυχωροτάτους καὶ ἀσφαλεστάτους λιμένας, μέγιστον ἐμπορίον, ἐνεργούμενον μάλιστα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων, λαμπρὰν ἔξωθεν θέαν καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς ὑπὲρ τὸ 1,100,000 κατ. Τούρκων, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, Ἑβραίων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν. Αἱ καλλίτεραι αὐτῆς συνοικίαι εἶνε ὁ Γαλατᾶς, τὸ Πέραν, τὸ Σταυροδρόμιον, ὅπου κυρίως κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι, τὸ Φανάριον, τὸ ὀπλοστάσιον (Τοπχανές), κλ. Αἱ πλείσται τῶν ὁδῶν τῆς εἶνε στεναὶ καὶ ἀκάρτοι καὶ σχεδὸν ἀπασαὶ αἱ οἰκοδομαὶ αὐτῆς ξύλιναι, ἂν καὶ μετ' ἄλλεπαλλήλους συμβάσας πυρκαϊᾶς ἐκτίσθησαν ἐσχάτως καὶ λαμπρὰ λίθινα οἰκοδομήματα. Ἐχει δὲ διάφορα ἀνάκτορα, ὡς καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἡγεμόνων, πολλὰ τσαμιά, οἷον τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἀρχαῖον χριστιανικὸν ναὸν κτισθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὸ τοῦ Ἀχμέτ Γ' ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἵπποδρομίου, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ ὀβελίσκος, πολλοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς, πλῆθος σχολείων ἁρρένων καὶ θηλέων μάλιστα Ἑλληνικῶν, συντηρουμένων ὑπὸ τῶν αὐτόθι Ἑλληνικῶν κοινοτήτων.

Ἐν δὲ τῇ Προποντίδι ὑπάρχουσι νῆσοι τερπναί, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ἡ Χάλκη ἔχουσα ἱερατικὴν καὶ ἐμπορικὴν σχολήν, ἡ Πρίγγηρος, ἡ Ἀντιγόνη, καὶ ἡ Προκόνησος (νῦν νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ)· ἐν ταύταις μεταβαίνει οὐ καὶ διέρχονται τὸ θέρος οἱ εὐποροὶ τῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ραιδεστέος (πάλαι Βισάνθη) ΝΔ. λίαν ἐμπορικὴ παράλιος πόλις ἐν τῇ Προποντίδι, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλείστοι εἶνε Τούρκοι καὶ

Ἀρμένιοι. Σηστός (Ἰάλοβα) παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεως Ἀβύδου, ὅπου ὁ Ξέρξης γεφυρώσας τὸν Ἑλλησπόντον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Εὐρώπην. *Καλλιπόλις* πρὸς Β. αὐτῆς, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ παράλιος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν τινὰ μαροκηνῶν δερμάτων καὶ 20 χιλ. κατ. Ταύτην πρῶτην τῷ 1357 εἰς τὴν Εὐρώπην πατήσαντες οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν. *Αἶρος* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 8 χιλ. κατ. καὶ μικρὰν ἀλιεῖαν τῶν καπνιστῶν ἰχθύων τῆς.

Ἀδριανούπολις (πάλαι Ὀρεστιά) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ἑβρου, εἰς ὠραίαν θέσιν, μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας, ἔχουσα Ἑλλην. ἀρρένων σχολεῖα καὶ παρθεναγωγεία, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 130 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τὸ 1363 οἱ Τοῦρκοι ἐν Εὐρώπῃ ἔστησαν τὴν ἐδραν των.

Πρὸς Ν. τῆς Θράκης κεῖνται τέσσαρες νῆσοι τῆς Εὐρωπ. Τουρκίας ἡ Θάσος, ἡ Σαμοθράκη, ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Ἀἴμος, ἔχουσαι ὁμωνύμους πόλεις· εἶναι δ' ἀπασαι ὄρειναί, ἡ δὲ Ἀἴμος καὶ ἡφαιστειώδης.

Μακεδονία.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Μακεδονίας εἶνε *Θεσσαλονίκη* εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον, ὄχυρὰ, εὐλίμενος, καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα στενὰς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον, Διδασκαλεῖον καὶ ἄλλα διάφορα ἀρρένων καὶ θηλέων ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 90 χιλ. κατ., ὧν 50 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι καὶ ἀνὰ 20 χιλ. Ἕλληνες καὶ Μωαμεθανοί. *Γιαντισὰ* πρὸς Δ. αὐτῆς, κομόπολις παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Πέλλα*. *Βοδενὰ* (πάλαι Αἰγαί καὶ Ἑδεσσα), περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ διὰ τὴν λαμπρὰν τῆς τοποθεσίαν, ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Νιόουστα* πρὸς Ν. παράγουσα λαμπρὸν οἶνον καὶ 6 χιλ. κατ. *Βέροια* ἰσχυρότερον ταύτης παρὰ ποτάμιον τοῦ Ἀλιάκμωνος μὲ 8 χιλ. κατ. Ἀμφότεραι αὗται ἔχουσιν ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων. *Κοζάνη* ΝΔ. ἀξιόλογος πόλις, ἔχουσα ἑλλην. σχολεῖον μετὰ πλουσίας βιβλιοθήκης καὶ 6 χιλ. κατ. ταύτης πρὸς Δ. εἶνε *Σιάτιστα*, πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κατ. *Καστοριά* ΒΔ. παρὰ τὴν ὁμῶν. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν φιλομουσίαν τῶν κατοίκων τῆς, ὄντων περὶ τὰς 10 χιλ. καὶ διατηρούντων ἑλλην. σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον· οἱ δὲ ἰχθύς τῆς λίμνης τῆς λίαν φημίζονται. *Κοριτσὰ* ΒΔ. ταύτης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. καὶ ἀξιόλογα ἑλλην. σχολεῖα. *Βουκόπολις* ΒΔ. πατρίς τοῦ ὁμογενοῦς Σίνα ἔχουσα τὸ 1750 τυπογραφεῖον. Ἀχρίς (Λαχινδός) ΒΔ. ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἰλλυρίᾳ ἐπὶ ὁμῶν. λίμνης, ἔχουσα ἑλλην. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ 12 χιλ. κατ.

Στρούγγα με 8 χιλ. κατ. ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ Δρίλωνος ἐκ τῆς λίμνης. Βιτώλια πρὸς Β. τῆς Καστορίας, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα ὁδοὺς πλατείας, νοσοκομεία, στρατῶνας, ἀξιόλογα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ παρθεναγωγεῖον καὶ 50 χιλ. κατ. Περλεπὲς πρὸς Β. ταύτης, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐμπορικὴν τῆς πανήγυριν καὶ ἔχουσα 8 χιλ. κατ. Βελεσὰ ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Σκόπια ΒΑ. πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Σέρραι πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμόν, πόλις λίαν ἐμπορικὴ ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος παραγούσης λαμπρὸν βάμβακα καὶ καπνόν, ἔχουσα ἀξιόλογον ἑλλην. ἐκπαιδευτήρια, παρθεναγωγεῖον καὶ 30 χιλ. κατ. Καβάλα, κωμόπολις ἐμπορικὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ Στρυμονίου κόλπου.

Εἰς τὸ νότιον τῆς Μακεδονίας κεῖται ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος, ἐν ᾗ ὑπῆρχον τὰ πάλαι διόσημοι ἑλληνικαὶ πόλεις· οἷον ἡ Ὀλυμθος, ἡ Ποτίδαια κτλ. νῦν δ' εἶνε κωμοπόλεις ἄλλαι λόγου, τὰ Βασιλικὰ, ἡ Γαλιτσα, ἡ Εἰρυσός κλ. εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν τῆς Χαλκιδικῆς χερσόνησον τὴν καλουμένην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἀκτὴν πέρι τοῦ ὅρους Ἀθω ὑπάρχουσιν 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων μετὰ 6 χιλ. μοναχῶν, ζώντων δὲ τῆς γεωργίας καὶ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας τῶν ξυλουργικῶν ἔργων των.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν προσετέθη ἤδη τὸ μείναν εἰς τὴν Τουρκίαν μέρος τῆς Θεσσαλίας, πρωτ. Ἐλασσὼν ἔχουσα 2,500 κατ. Τσερίτσαρη, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα περὶ τὰς 2 χιλ. κατ. Βλαχολεῖθρον, ἡ μεγαλειτέρα γεωργικὴ κωμόπολις τῆς Ἐλασσῶνος ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία.

Ἐπισ. πόλεις τῆς νῦν Ἡπείρου εἶνε Ἰωάννινα ἐπὶ ὁμῶν. λίμνης, πρωτ. τῆς Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἔχουσα Ἑλλην. Γυμνάσιον, ὥραια προάστεια, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν μαλλίνων ὀφασμάτων καὶ 17 χιλ. κατ. (α). Τρεῖς ὥρας ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων εἰς τὰς ὑπαιεῖας τοῦ Τομέρου πρὸς Ν. τοῦ Παλαιοκάστρου τῆς Δραμεσοῦς ἔκετο ἡ Δωδώνη καὶ τὸ διόσημον ἐν Ἑλλάδι μαντεῖον τῆς Δωδώνης. Πρὸς δὲ τὸ ΒΔ. αὐτοῦ κεῖται τὸ Ζαγόρι ἡ τὰ Ζαγοροχώρια, ἐκ 44 κωμῶν συγκεῖμενα καὶ ἔχοντα ὑπὲρ τὰς 20 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰ γράμματα. Μέτσοβοι εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐκ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἡ-

(α) Οἱ Ζωπιτῆδες, Καπλάνοι, Ριζάραι, εἶνε γέννημα τῶν Ἰωαννίνων, εὐεργετήσαντες πολυτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

πειρον, ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα ἑλλην. ἀρρένων καὶ κορασίων σχολεῖα καὶ περὶ τὰς 7. χιλ. κατ. *Παραμυθία* πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων, μητροπόλις τῶν Τσάμιδων, λίαν ὄρεινὴ ἔχουσα φρούριον καὶ 3 χιλ. κατ.

Σούλι ΝΑ. αὐτῆς, ὄρεινὴ κωμόπολις διέσκημης διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. *Πρεβέζα* (πάλαι Νικόπολις) εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην καὶ ἔχουσα φρούριον, ἑλλην. σχολεῖον καὶ 8 χιλ. κατ. *Πάργα* (πάλαι Τορύνη) ΒΔ. τῆς Πρεβέζης ἐπὶ ἀποτόμου παραθαλασίου ἁκρὸς ἀπέναντι τῶν Παζῶν, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. Ταύτης ΝΑ. καίται ἡ μυθικὴ λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων. *Δελβινον*, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, πρωτ. τῶν Χειμαριωτῶν, κατ'ἄφωτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀργυροκάστρον*, πρὸς Β. τοῦ Δελβίνου ἐπὶ τριῶν ἐσοχῶν τῶν Ἀκροκεραυνίων, μεσόγειος πόλις ἔχουσα ἑλλ. σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν.

Τῆς δὲ Ἀλβανίας κειμένης πρὸς Β. τῆς Ἠπείρου ἐπισ. πόλεις εἶνε *Αὐλῶν* εἰς τὸν ὁμών. κόλπον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Βεράτιον* πρὸς Β. τῆς Αὐλῶνος ἐπὶ τοῦ Ἀψου ποταμοῦ, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖα καὶ 10 χιλ. κατ. *Ἐλβασάν* πρὸς Β. αὐτῆς, μεσόγειος πόλις ἔχουσα Ἑλλην. σχολεῖον καὶ 12 χιλ. κατ. *Δυρράχιον* (πάλαι Ἐπίδαμνος), ἀποικία τῶν Κερκυραίων, ὀχυρὰ πόλις καὶ ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Ἀλβανίας ἔχουσα Ἑλλ. σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. *Ἀλέσιον*, παράλιος πόλις ἐν ἣ ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Σκενδέρβη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον. *Σκόδρα* παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ὀχυρὰ πόλις καὶ πρωτ. τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ χυτήρια ἀλβανικῶν ὀπλῶν. Πρεσέρην, ἡ βορειοτέρα πόλις τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα φρούριον καὶ 25 χιλ. κατ.

Ἀνατολικὴ Ρωμυλία (750 χιλ. κατ.).

Τὸ ἐν τρίτον περίπου τῆς Θράκης τὸ πρὸς τὸν Αἰμον, ἀποχωρισθὲν αὐτῆς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) ἀπετέλεσεν ἡμιανεξάρτητον ἡγεμονίαν, ὑπὸ ἡγεμόνα χριστιανόν, διοριζόμενον ἀνὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου.

Ἐπισημ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Φιλιππούπολις* παρὰ τὸν Ἑβρον ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, λίαν ἐμπορικὴ, ἔχουσα μικράν τινα βιομηχανίαν, Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 40 χιλ. κατ. *Εσκιΰσαρά* (Βέροια) μετὰξὺ Ἑβρου καὶ τοῦ παραποτάμου τοῦ Γούντσζ, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σέλιμπος* πρὸς τὸν Αἰμον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μαλλίνων ὕφασμάτων (ἀμπέδων) καὶ 30 χιλ. κατ. *Σαϊόπολις* (Ἀπολλωνία) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 4 χιλ. κατ. Ἑλλήνων ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυπηγικὴν. *Πόργος* ἢ *Βουργας* ἐν ὁμών. κόλπῳ

εἰς τὸν Εὐξείνου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀρχιάλως* ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ κόλπου. *Μεσημβρία* πρὸς Β. τῆς Ἀρχιάλως, μικρὰ παράλιος πόλις. Αἱ παράλιοι αὗται πόλεις ἀπασαι κατοικοῦνται ὑπὸ Ἑλλήνων.

Βουλγαρία.

Ἡ Βουλγαρία, Κάτω Μοισία ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, κεῖται πρὸς Β. τοῦ Αἰμου καὶ ὀρίζεται πρὸς Β. διὰ τοῦ Δουνάβειος ὑπὸ τῆς Ρωμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σερβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, τὸ δὲ νότιον αὐτῆς κατέχει ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμανία.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Βουλγαρίας εἰνε *Τόρναβο* ἄλλοτε πρωτ. αὐτῆς ἐπὶ βράχου ἐκτισμένη, λίαν ὄχυρά μεσόγειος πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ 20 χιλ. κατ. *Σοῦμλα* πρὸς Α. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Αἰμου ἐκ τῶν ὄχυρωτάτων πόλεων τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν καὶ 30 χιλ. κατ. *Βάρνα* (πάλαι Ὀδησσός) ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα ὄχυρόν φρούριον, σημαντικὸν ἐμπόριον, τὸν ἀλλίστον λιμένα τοῦ Εὐξείνου, στενὰς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, σιδηροδρομον μετὰ τῆς Σιλιστρίας καὶ 20 χιλ. κατ. ἐν οἷς οἱ περισσότεροι εἰνε Ἕλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια. *Καβάρνα* πρὸς Β. παράλιος κώμη ὑπὸ Ἑλλήνων σχεδὸν κατοικοῦμένη.

Σιλιστρία (Δορύστολον) ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος, ὄχυρωτὴ καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Βιδίνιος* ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος, λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Νόσσα* ἐπὶ τοῦ Σαίου ποταμοῦ πρὸς τὰ ὅρια τῆς Σερβίας, ὄχυρά πόλις, πατρίς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Πλεβνα* πρὸς Α. τῆς Νύσσης, μικρὰ μεσόγειος πόλις, γνωστὴ δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν (τὸ 1877—1878) ὑπὸ τῶν Ρώσων. *Σόφια* λίαν ὄχυρά μεσόγειος πόλις, πρωτ. τῆς Βουλγαρίας, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Οἱ Βούλγαροι ταταρικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν μετηνάστευσαν τὸν ἑβδόμον αἰῶνα εἰς τὴν νῦν Βουλγαρίαν καὶ ἀναμιχθέντες μετὰ σλαβικῶν φύλων παρεδόθησαν καὶ τὴν γλῶσσάν των. Εἶνε δ' αὐτοὶ περὶ τὰ 2 ἑκατ. ὧν 1,300,000 εἰνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι ἰδίως Βούλγαροι, 700 χιλ. Τοῦρκοι καὶ 250 χιλ. Ἕλληνες Ρωμιοὶ, Ἀθίγγανοι, Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι κλ. καὶ κυβερνῶνται αὐτονόμως ὑπὸ ἡγεμόνος ὑποτελοῦς μόνον φόρου εἰς τὸν σουλτάνον ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῶν Βουλγάρων.

Τὸ κλίμα τῆς Βουλγαρίας εἰνε ψυχρόν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον ἀλλὰ κακῶς καλλιεργημένον, παράγον σίτον, κριθήν, ἀραβόσιτον, σῖνον, λινόν κτλ. ἡ κτηνοτροφία εἰνε ἀνεπτυγμένη διὸ τρέφει ἡ χοί-

ρα πολλούς ἵππους, βουβάλους, ἡμιόνους, πρόβατα, αἰγας κτλ. ἔχει δάση λαμπρά καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, μολύβδου καὶ μεταλλικὰ ὕδατα· ἡ δὲ παιδεία εἰσέτι ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐσχάτην νηπιότητα.

Κρήτη.

Ἡ Κρήτη καίμενη πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου καθ' ὃ μέρος ἡ Μεσσηνίος σχηματίζει τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἶνε νῆσος ὀρεινὴ, ἀλλ' ὠραία καὶ λίαν εὐφορος παράγουσα ἔλαιον, κάσταναν, πορτοκάλια, τυρὸν, μέλι, βαλανίδιον, μέταξαν κλ.

Ἐπισ αὐτῆς πόλεις εἶνε *Χανία* (Κυδωνία) εἰς τὰ ΒΑ. παράλιος πόλις ἔδρα τοῦ νῦν διοικητοῦ τῆς νήσου, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 17 χιλ. κατ. *Ρεθύμνη*, ὡσαύτως παράλιος πόλις ἔχουσα προὔριον καὶ 7 χιλ. κατ. *Κάστρον* (Ἡράκλειον) πρὸς Α. ἡ ὀχυρωτέρα πόλις τῆς νήσου ἔδρα τοῦ μητροπολίτου τῶν ὀρθοδόξων ἔχουσα μικρὸν λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην σώζονται τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Κνωσσοῦ. Ἅγιοι Δέκα πρὸς Ν. μεσσηνίος κώμη ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας Γόρτυνος. Ἱεράπετρα εἰς τὰ ΝΑ. ἀρχαία παράλιος πόλις, νῦν δὲ μικρὰ γεωργικὴ κώμη ἔχουσα καὶ μικρὸν προὔριον. *Σφακιά* εἰς τὰ ΝΑ. ἐπαρχία ὀρεινὴ καίμενη ἐπὶ τῶν λευκῶν ὄρεων, ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων τῆς.

Ἡ Κρήτη ἔχουσα περὶ τὰς 300 χιλ. κατ. ὧν τὸ τρίτον εἶνε Τοῦρκοι, ἀπὸ τοῦ 1878 ἔτους ἔλαβεν αὐτοδιοίκησιν τινα, ὀριζομένων τῶν φόρων τῆς ὑπὸ συνελεύσεως τῶν ὅλων κατοίκων τῆς νήσου καὶ ἐγκρινομένων ὑπὸ τῆς Πύλης. Διοικεῖται δὲ μάλιστα ὑπὸ χριστιανοῦ ἡγεμόνος, διοριζομένου ἀνὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

ΣΗΜ. Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε περὶ τὰ 9 ἑκατ. Τοῦρκοι, Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι. Ὁ δὲ πληθυσμὸς τοῦ ὅλου Τουρκικοῦ κράτους μετὰ τῶν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ κτήσεων εἶνε περὶ τὰς 34 ἑκατ. Αἱ δὲ κτήσεις αὐτῆς εἶνε ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι. Καὶ ἄμεσοι μὲν εἶνε αἱ κτήσεις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔμμεσοι δ' αἱ τῆς Βουλγαρίας, Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας καὶ Κρήτης ἐν Εὐρώπῃ, αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Σῆμου ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἐν Ἀφρικῇ αἱ τῆς Τριπόλεως καὶ αἱ τῆς Αἰγύπτου ἀναγνωρίζουσαι μόνον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ πληρώνουσαι εἰς αὐτὸν ἐτήσιόν τινα φόρον.

Διοικεῖται δ' ὑπὸ μονάρχου ἀπολύτου, τοῦ Σουλτάνου, σχηματίσαντος τὸ 1876 δύο Βουλὰς, τὰς ὁποίας συγκαλεῖ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ βούλησιν.

Αἱ ἐπαρχίαι τοῦ Τουρκικοῦ κράτους διοικοῦνται ὑπὸ πασιδάων τριῶν τάξεων, ὑπὸ διοικητῶν, οὓς καϊμακάμας λέγουσι, καὶ ὑπὸ

ἐπαρχῶν. Οὗτοι ἐν ταῖς ἑδραῖς των συγκροτοῦσι διοικητικά συμβούλια ἐκ χριστιανῶν, μωαμεθανῶν καὶ ἐνιαχοῦ Ἑβραίων, ἐν οἷς λαμβάνει πάντοτε μέρος καὶ ὁ ἐκέστος τοῦ τόπου ἀρχιερεὺς. Ἐκάστου δὲ συμβουλίου προεδρεῖται ὁ ἡγεμὼν, ὅστις καὶ διοικεῖ τὰ τῆς ἐπαρχίας.

Θρησκεῖται δ' ἐπικρατοῦσαι εἶνε ἡ Μωαμεθανικὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ ὀρθόδοξος· ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν Καθολικῶν, ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἡ τῶν Ἀρμενίων καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἔχουσι μικρὰν τινα εἰς τὰς πόλεις ἐξάσκησιν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς πλὴν τῶν ὀρεινῶν τόπων εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιε-
νόν, τὸ δ' ἔδαφος εἶνε μὲν ὀρεινόν, ἀλλ' ἔχει καὶ πεδιάδας εὐφορωτά-
τας παραγούσας γεννήματα, οἶνον, ἔλαιον, λίνον, τυρόν, μέλι, κη-
ρίον, βάμβακα, καπνόν, μέταξαν, πορτοκάλια, λεμόνια· ἔχει δὲ καὶ
πλῆθος ποιμνίων μάλιστα αἰγῶν, προβάτων, ἵππων, βοῶν, χοίρων κλ.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ εἰς τὰ σπάργανα, ὑπαρχόντων μόνον ἐν
Μακεδονίᾳ ἐργοστασίων μαλλίνων ὑφασμάτων (ἀμπάδων καὶ σαγχα-
κίων), μαλλίνων περιποδίων (τσουραπίων) καὶ νημάτων. Τὸ δ' ἐμπό-
ριον τὸ τε ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν εἶνε ἐνεργόν, γινόμενον πρὸ
πάντων διὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων. Ἐξάγονται δ' ἐκ
τῆς Τουρκίας ἐκτὸς ἄλλων προϊόντων, δέρματα, αἰγάτριγες, ἄλας,
ἐκ τῆς Φιλιππουπόλεως χρωματισμένα νήματα κλ. ἔχει δὲ καὶ με-
ταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ ὅχι ἐνεργά.

Ἡ παιδεία εἰς τὴν Τουρκίαν εἶνε ὀλίγον προχωρημένη· διότι τὰ
μὲν Τουρκικὰ σχολεῖα εἶνε μόνον γραμματοδιδασκαλεῖα, ὡς καὶ τὰ
τῆς σλαβικῆς φυλῆς· μόνον δ' οἱ Ἕλληνες, ὅπου καὶ ἂν κατοικῶσιν,
ἔχουσι παντοῦ ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια, καὶ εἰς τὰς μεγά-
λας πόλεις καὶ γυμνάσια.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Τὸ Μαυροβούνιον ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς
Τουρκίας, καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Αὐστρίας.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε τὰ ὄρη
Δορμίτωρ καὶ Κόμος, συνέχεια ὄντα τῶν Δυναρικῶν ἄλπεων· ἀλλ'
οὔτε παταμοὶ ἄξιον λόγου οὔτε λίμναι ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι.

Πρωτεύουσα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ἡ κομποπόλις Κεττίγη, κειμέ-
νη ἐπὶ λίαν ὑψηλῆς καὶ ὀρεινῆς θέσεως, ἔχουσα περὶ τὰς 4 χιλ. κατ.
Ἐν αὐτῇ ἐδρεῖται ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ γερουσιασταί. Ἑτεροὶ δ' αὐτοῦ ἄ-
ξιον λόγου παράλιαι κομποπόλεις εἶνε τὸ Ἀντίβαρι καὶ τὸ Δουλαῖνον,
ὑπὸ Ἀλβανῶν μάλιστα κατοικοῦμεναι.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε περὶ τὰς 250 χιλ. χριστιανοί

ὀρθόδοξοι σλαβικῆς καταγωγῆς· ἀλλὰ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερο-
λίνου (1878) προσελήφθησαν ἐν αὐτοῖς καὶ τινες Ἀλβανοὶ μωαμεθαν-
νοὶ καὶ χριστιανοί· κυβερνῶνται δὲ μᾶλλον στρατιωτικῶς ὑπὸ ἀνεξαρ-
τήτου ἡγεμόνος μετὰ γερουσίας.

Τὸ κλίμα τοῦ Μυροβοουνίου εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν· τὸ δὲ ἔδαφος
λίαν ὀρεινόν, παράγον ὀλίγον σίτον, κριθήν, ἀραβόσιτον, γεώμηλα,
καπνόν, καὶ τρέφον ἡμιόνους, πρόβατα, αἰγας, χοίρους. Ἡ δὲ παιδεία
ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὐρίσκεται ἐν πλήρει νηπιότητι.

ΙΤΑΛΙΑ.

Μῆκ. Α. 4° 13'—16° 12'.

Πλάτ. Β. 36° 38'—46° 36'.

Ἡ Ἰταλία συνισταμένη ἐκ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου, τῆς Σικελίας
καὶ πολλῶν ἄλλων νήσων, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ
τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας,
τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας,
τῆς Τυρρηνικῆς καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Ἰταλία ἐκ πολλῶν ἀρχῆθεν μικρῶν κρατῶν συνισταμένη ὑπε-
τάχθη τὸ 272 π. Χ. ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἀπέτελεσε μίαν δημοκρατίαν
ἔχουσαν πρωτεύουσιν τὴν Ῥώμην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐγούστου καταλυθεῖσας
τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐγένετο ἐν αὐτῇ αὐτοκρατορία. Ἀλλὰ καὶ αὖ-
τι κατελύθη τὸ 476 μ. Χ. ὑπὸ Ὀδοάκρου ἀρχηγοῦ τῶν Ἑρούλων. Εἶτα
δὲ ἤρξαν αὐτῆς μετὰ τῶν Παπῶν διάφοροι λαοί, οἷον Γότθοι, Γραικορωμαῖοι,
Λογγοβάρδοι, Γερμανοί, Ἰσπανοί, Αὐστριακοί. Τέλος τὸ 1871 ἐσχημάτισεν
αὕτη ἐν Ἰταλικὸν κράτος, συγχωνευθέντων ἐν αὐτῷ τοῦ βασιλείου τῆς Βε-
νετίας καὶ τῆς Παπικῆς ἐπικρατείας.

*Ὅρη τῆς Ἰταλίας εἶνε 1) αἱ Ἀλπεις πρὸς Β., ὧν ὑψηλότερα κο-
ρυφή εἶνε τὸ Λεικόν ὄρος (3810 μέτρ.). 2) τὸ Ἀπεννίνον (2890
μέτρ.), τὸ ὅποιον κατὰ μήκος διασχίζον ὅλην τὴν Ἰταλίαν σχημα-
τίζει παρὰ τὴν παρὰλίαν μικρὰς πεδιάδας καὶ τὴν μεγάλην Λομ-
βαρδικὴν πεδιάδα, ἐκτείνομένην μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.
Πρὸς νότον δὲ τούτου ὑψοῦται μεμονωμένως τὸ ἡφαίστειον Οὐεσού-
βιος (1140 μέτρ.), τὸ ὅποιον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξερέγεται καὶ
ἐπιφέρει εἰς τὰς πέριξ οἰκουμένας χώρας μεγάλας καταστροφάς.

Καὶ ἡ Σικελία δὲ σκεπάζεται ὑπὸ ὄρεων, τῶν ὁποίων ὑψηλότερα
κορυφή εἶνε τὸ ἡφαίστειον Ἀίτιη (3237 μέτρ.), ἐπιφέρον καὶ αὐτὸ
ὅταν ἐξερεύγεται μεγάλας καταστροφάς· ἔχει δὲ καὶ μικρὰς πεδιά-
δας· οἷον τὴν Καταρικὴν κλ.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Πάδος, ὅστις πηγάζων παρὰ τὸ Βή-
σουλον τῶν Ἀλπεων, καὶ διαρρέων τὸ Πεδεμόντιον, τὸ νότιον τῆς

Λομβαρδίας καὶ τοῦ Βενετικοῦ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον· ὁ Ἀδρίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν πρὸς Β. τοῦ Τυρόλου ἀνατ. Ἀλπεων καὶ διαρρέων τὸ Τυρόλον καὶ τὸ Βενετικὸν ἐκβάλλει πλησίον τοῦ Πάδου· ὁ Ἄρνος ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου, ἐκβάλλων εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν· ὁ Τίβερης ὁσαύτως ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου πηγάζων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Ῥώμης μετὰ ῥοῦν 350 χιλιομέτρων ἐκβάλλει εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. ἡ *Μεϊζων* ἡ *Οὐρβαρὸς* καὶ ἡ *Κῶμος* χυνόμεναι εἰς τὸν Πάδον, ἡ *Βολσέρα* καὶ ἡ *Τρασυμένη* ἡ *Περούγια* κείμεναι εἰς τὸ μέσον τῆς χερσονήσου.

Ἡ Ἰταλία συνίσταται ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγίου Μαρίνου, καὶ ἐκ τῆς Μάλτας (Μελίτης) καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν νήσων ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Τὸ Ἰταλικὸν βασίλειον, συνιστάμενον ἐξ ἀπάσης σχεδὸν τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἡ Ἰταλίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας. Δύναται δὲ αὐτὸ νὰ διαιρεθῇ· 1) εἰς βόρειον Ἰταλίαν περιλαμβάνουσιν τὴν Σαρδηνίαν, τὴν χώραν τῆς Γενούας, τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὴν Βενετίαν· 2) εἰς κεντρικὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσιν τὴν Αἰμιλιάν (δουκάτα Πάρμης, Μοδένης, Τσασκάνης), καὶ τὴν πρώην Παπικὴν ἐπικράτειαν· 3) εἰς μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, περιλαμβάνουσιν τὸ πρώην βασίλειον τῆς Νεαπόλεως· 4) εἰς τὰς νήσους Σαρδὼ καὶ Σικελίαν. Πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς πολλὰς διοικήσεις.

Ἐπισ. πόλεις τῆς βορείου Ἰταλίας εἶνε *Τουρίνον* ἐπὶ τοῦ Πάδου, μεσόγειος καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σαρδηνίας· πρώην πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν μουσεῖον, ἀξιόλογα βιομηχανικὰ καταστήματα καὶ 207 χιλ. κατ. *Γέρονα*, λίαν ὀχυρὰ, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἄλλοτε χρηματίσασα πρωτ. ἰσχυρὰς δημοκρατίας καὶ οὕσα πατρίς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, νῦν δ' ἔχουσα 130 χιλ. κατ. *Ἀλεξάνδρεια*, λίαν ὀχυρὰ μεσόγειος πόλις ἐπὶ τοῦ Τανάρου, ἔχουσα 57 χιλ. κατ. πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ διὰ τὴν νίκην τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος διάσημος κόμη *Μαρέγγον*. *Παῦλα* ἐπὶ τοῦ Τικίνου παραποτάμου τοῦ Πάδου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. *Μεδιόλαρα* (νῦν Μιλάνον), ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Λομβαρδίας ἐπὶ τοῦ Ὀλόνου ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς πεδιάδος, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, σημαντικὸν ἐμπόριον ὀρυζίου καὶ μετάρης, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, περιφημον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 200 χιλ. κατ.

Βερόνα, ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀδίου ἔχουσα μέγα Ῥωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον καὶ 70 χιλ. κατ. *Μάρτυνα* ἐπὶ λίμνης σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἀδίου, ὀχυρωτάτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ ἀκαδήμειαν τῶν ὠραίων τεχνῶν. *Παταβιον*, ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον καὶ

55 χιλ. κατ. *Βενετία*, ἐκτισμένη ἐπὶ 80 διαφόρων νησιδίων, συγχωνωνοῦντων πρὸς ἄλληλα διὰ πλοιαρίων, καὶ 300 καὶ ἔτι πλέον γεφυρῶν, εἶνε μεσαιωνικὴ πόλις χρηματίσασα πρωτεύουσα ἰσχυρᾶς δημοκρατίας καὶ ἔχουσα νῦν λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, πολῦτιμον βιβλιοθήκην καὶ 130 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ κεντρικῆς Ἰταλίας εἶνε *Πάρμα* (48 χιλ. κατ.) καὶ *Πλακέντια* (40 χιλ. κατ.), ἀρχαῖαι πρωτ. δουκῶν καὶ ὠραῖαι πόλεις ἔχουσαι ὠραίας οἰκοδομὰς. *Φερράρα* ἐπὶ κλάδου τοῦ Πάδου, πατρὶς τοῦ Ἀριστοῦ ἔχουσα φρούριον ὀχυρὸν καὶ 60 χιλ. κατ. *Καρράρα* παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά της. *Βορώρια*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατ. *Φλωρεντία*, ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατία· αὕτη ἐπὶ τοῦ Ἄρνου κεκλιμένη περικυκλοῦται ὑπὸ ὠραίων πεδιδάδων καὶ λόφων ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ παλάτια, ὠραίους κήπους, λαμπροὺς περιπλάτους, μουσεῖα ἐκ τῶν λαμπροτέρων τῆς Εὐρώπης, ὠραῖον μητροπολιτ. ναὸν καὶ 167 χιλ. κατ. *Πίζα*, ὠραία πόλις παρὰ τὸν Ἄρνον πρωτ. ποτὲ δημοκρατίας, νῦν δὲ ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς οἷον τὸν καθεδρικὸν ναὸν, τὸν κεκλιμένον πύργον καὶ τὸ κοιμητήριον περιέχον ὑπὲρ τοὺς 600 τάφους ἐκ Παρίου μαρμάρου καὶ 50 χιλ. κατ. *Λιβόρνος*, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, ἔχουσα 97 χιλ. κατ. ἐξ ὧν εἶνε καὶ τινες Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. *Σιένα*, ἀρχαία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 22 χιλ. κατ. ἐνταῦθα λαλεῖται ἡ καθαρωτέρα Ἰταλικὴ γλῶσσα.

Ραβέννα παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτ. κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοῦ Ὀνωρίου καὶ Θεοδώριχου καὶ καταφύγιον ἐνίοτε τῶν Παπῶν ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου ἐξ 73 χιλ. κατ. ἔχουσα πρωτ. τὸν Ἄγ. Μαρῖνον. *Αἰχῶνα*, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας ἔχουσα φρούριον, λιμένα καλὸν καὶ 31 χιλ. κατ. *Τσιβιτα-θέκια*, ἀξιόλογος πόλις εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. *Ρώμη* ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, πρωτεύουσα νῦν τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου ἔχουσα ἄπειρα μνημεῖα ἀρχαῖα· οἷον τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, τὸ πᾶνθειον, τὴν στήλην τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Τραϊανοῦ κλ. νεώτερα δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου τὸν μέγιστον ναὸν τῶν δυτικῶν, τὸ Βατικανόν, τὸ πανεπιστήμιον καὶ 250 χιλ. κατ. Ὡστια παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ἐπίσημος διὰ τὸν ἀρχαῖον λιμένα. *Περουγία* παρὰ τὴν Τρασιμένην λίμνην, ὅπου ὁ Ἀννίβας ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Εἰς τὰ παράλια τῆς Τοσκάνης κεῖται ἡ νῆσος *Ελίβα*, εἰς ἣν τὸ 1814 ἐξωρίσθη Ναπολέων ὁ μέγας.

Τῆς δὲ μεσημβρινῆς Ἰταλίας εἶνε *Νεάπολις*, ὄχι μακρὰν τοῦ Οὐεσουβίου ἐπὶ θαυμασίας θέσεως, πρωτ. τῆς Νεαπόλεως ἔχουσα λαμπρά-

τατον λιμένα, μέγιστον ἐμπόριον, λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, μουσεῖον ὀνομαστόν κλ. ἐργοστάσια μετξωτῶν ὑφασμάτων, χαρτοποιεῖα, χρυσοχοεῖα, ἀργυροχοεῖα, κτλ. καὶ περὶ τὰς 450 χιλ. κατ. Οὐ μακρὸν δὲ ταύτης κείνται τὰ εἰρήπια τῶν πόλεων Ἑρακλείου καὶ Πομπηίας, αἵτινες ἐπὶ Τίτου (79 μ. Χ.) ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου κατεχώσθησαν. Αἱ πόλεις αὗται ἀπὸ πολλοῦ ἀνασκαπτόμεναι παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα. *Καπὴν* ἐπὶ τοῦ Βουλτοῦρνου παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Καπὴν*, ἐπίσημον τὸ πάλαι διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν μαλθακότητα τῶν κατοίκων τῆς. *Γαέτι* πρὸς τὴν πρῶν Πατικὴν ἐπικράτειαν, παρχλῖος καὶ λίαν ὄχυρά πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Καστελαμάρι* παρὰ τὰς ἀρχαίας *Σταβίαν*, καταστραφεῖσας ὡσαύτως ἐπὶ Τίτου ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραὶ νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτερά εἰνε ἡ *Καπρέρα*, ὅπου διέτριψε πολὺν χρόνον ὁ Τιβέριος, καὶ ἡ *Ίσχια*, ἔχουσα ἡφαιστειώδεις ἔδαφος καὶ παρέχουσα ὠραίους οἶνους. *Τάρας* ΝΑ. τῆς χερσονήσου, πάλαι ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, ἐμπορικὴ καὶ εὐλόμενος πόλις, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Βριντήσιον*, νέα πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 40 χιλ. κατ. ἐνταῦθα καταλήγουσιν οἱ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου αἰδηρόδρομοι. *Όστραντορ*, ἡ ἑγγυτέρα πόλις εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. *Ρήγιον*, ἡ ἀξιολογώτερά πόλις τῆς Καλαυρίας ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας ἔχουσα 16 χιλ. κατ.

Νῆσοι δὲ τοῦ βασιλείου εἰνε *Σικελία*, ἡ μεγαλειτέρα νῆσος τῆς Ἰταλίας ταύτης ἐπισ. πόλις εἰνε *Πάληρμορ* (πάλαι Πάνορμος) ὅδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς Σικελίας ἐπὶ ὠραίας θέσεως, ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον καὶ 210 χιλ. κατ. *Μεσσήνη* πρὸς τὸν πορθμὸν, ἀρχαία καὶ ὄχυρά πόλις ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 65 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ εὐρίσκεται ὁ βρόχος τῆς Σκύλης ἐπὶ τῆς Καλαυρίας, καὶ ὁ τῆς Χαρυδῆως ἐπὶ τῆς Σικελίας, ὀνομαστοὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων διὰ τὰς τρικυμίας. *Κατάνη* εἰς τὰς ὑπωρεῖας τῆς Αἴτνης, πολλάκις ὑπ' αὐτῆς καταστραφεῖσα, νῦν δ' ἔχουσα ἀκαδήμειαν τῶν τεχνῶν καὶ 85 χιλ. κατ. *Συρακοῦσαι*, μέγιστη τὸ πάλαι ἑλληνικὴ πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων καὶ πατρίς τοῦ Ἀρχιμήδους, νῦν δ' ὀλίγον σημαντικὴ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Δρέπανορ* ἐπὶ χερσονήσου εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Σικελίας μὲ λιμένα ὄχυρον καὶ 30 χιλ. κατ.

Πρὸς Β. τῆς Σικελίας κείνται αἱ νῆσοι τοῦ *Αἰόλου* ἢ *Αἰπάραι*, ὧν ἐπίσημότερά εἰνε ἡ *Αἰπάρα*· ἀπασαὶ δὲ αὗται εἰνε ἡφαιστειώδεις. *Σαρδῶ*, νῆσος μεγάλη ΒΑ. τῆς Σικελίας· ταύτης ἐπισ. πόλις εἰνε *Καλιὰρι* ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ *Ἀσαρις* ἔχουσα 24 χιλ. κατ. Πρὸς Β. δὲ τῆς Σαρδοῦς *Καπρέρα* μικρὰ νῆσος, ἐν ᾗ διατρίβει ὁ Γαριβάλδης. Πρὸς Δ. δὲ τῆς Σικελίας αἱ *Αἰγάδες* νῆσοι, ὅπου ὁ ὕπατος τῶν

Ῥωμαίων *Κάτουλος* ἐνίκησε τοὺς Καρχηδόνιους, καὶ ΝΔ. τούτων ἡ *Παρτελαρία* (Ὠγγία ;), ἡφαιστειώδης νῆσος καὶ πλήρης σπηλαίων.

Πρὸς Ν. τῆς Σικελίας κεῖται ἡ νῆσος *Μάλτα* ὑποκειμένη ἀπὸ τοῦ 1815 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ ἔχουσα μετὰ τῶν παρακειμένων νησιδίων 150 χιλ. κατ. καταγωγῆς Ἀραβικῆς καὶ δυτικούς τὴν θρησκείαν, καὶ πρωτ. τὴν *Βαλέτταν*, ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσιν 60 χιλ. κατ. λαμπρὸν λιμένα, ὠραίους κήπους καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰταλίας εἶνε 2872 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 27 ἑκατ. δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Ἡ Ἰταλία εἶνε ἐκ τῶν μεσημβρινωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἔχουσα κλίμα θερπνὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν μεσογείων χωρῶν, ὅπου ὑπάρχουσι λίμναι. Ἐχει δὲ θελκτικὰς καὶ ὠραίαις πεδιάδας μάλιστα δ' εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς πλῆθος ποταμίων καὶ ποταμῶν, οἵτινες κατασταίνουσιν αὐτὴν τὴν πλουσιωτέραν χώραν τῆς Εὐρώπης, παράγουσαν γεννήματα, ὀρύζιον, βάμβακα, ἔλαιον, οἶνον καὶ μάλιστα παρὰ τὸν Οὐεσσούβιον τὸν καλούμενον δάκρυα τοῦ *Χριστοῦ*, πορτοκάλια, λεμόνια, ζαχαροκλάμον κλ. καὶ τρέφει μελίσσας καὶ μεταξοσκώληκας ἰδίᾳ εἰς τὰς βορείους χώρας τῆς ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶνε ἀνεπτυγμένη καθ' ἅπασαν τὴν χερσόνησον· διὸ καὶ τρέφει λαμπροὺς βοῦς, βομβόλους, ἵππους, ἡμιόνους καὶ ἐξαίρετα πρόβατα. Ἀλλὰ καὶ ἄγρια ζῷα ἔχει, οἷον ἄρκτους, λύκους, ἄγριοχοίρους, ἔτι δὲ πτηνὰ, γῦπας, ἀετοὺς κλ.

Εἰς τὸ νότιον αὐτῆς συμβαίνουσιν ἔνεκα τῶν ἡφαιστειῶν σεισμοὶ καταστρεπτικοί, τὰ δὲ ὄρη τῆς παρέχουσι σίδηρον, χαλκόν, διάφορα μέταλλα, ἀλάβαστρον κλ.

Αἱ δ' ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα κατὰ τὸν ΙΕ'. καὶ ΙΣΤ'. αἰῶνα ἦνθουν ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ἥδη οὐχ ἥττον αὐταὶ καλλιερгоῦνται, ἰδίως ὅμως ἔχουσιν ἐπίδοσιν αἱ ὠραῖαι τέχναι ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ μουσικὴ. Καὶ βιομηχανίαν δ' ἔχει αὕτη ἀξιόλογον· οἷον μεταξωτῶν ὑφασμάτων, κρυσταλλίνων καὶ πηλίνων ἀγγείων κλ. ἔτι δὲ πολλοὺς σιδηροδρόμους καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Μῆκ. Α. 1°—10° 47'.

Πλάτ. Β. 36° 1'—42° 45'.

Ἡ Ἰσπανία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Πορτογαλίας.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ νῦν Ἰσπανίᾳ καὶ Πορτογαλίᾳ, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλούμενη Ἰβηρίᾳ, ἐσώθησαν ἀποικίαι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Φοίνικες· εἰτα δὲ κατεσθάθησαν ἐν αὐτῇ οἱ Καρχηδόνοι. Μετὰ δὲ τὸν Β'. Καρχηδονικὸν πόλεμον ὑπετάγη ἡ χώρα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ 500 μ. Χ. ὑπέπεσεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Γόθων, καὶ τὸ 711 μ. Χ. ὑπὸ τοῦς Ἀράβας. Ἀλλ' ἐκθληνθέντων καὶ τούτων ἀπεσπῶντο κατὰ μικρὸν τμήματά τινα ἀπὸ τῶν Ἀραβικῶν κρατῶν καὶ ἐσχημάτιζον ἴδια χριστιανικὰ βασίλεια· οἷον τὸ τῆς Πορτογαλίας (1139 Ἀλφόνσος), τῆς Ἀραγονίας, τῆς Καστιλλίας, κλ. μέχρις οὗ τὸ 1492 συγχωνευθέντων ἄλλων τῶν βασιλείων τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τὸ στέμμα τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης, ἐδιώχθησαν ὑπ' αὐτῶν οἱ Ἀράβες ἐκ τῆς Ἰσπανίας. Μετὰ ταῦτα δὲ ἠνώθη ἡ Ἰσπανία εἰς ἓν κράτος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ πάλιν μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐχωρίσθη· τὸ δὲ 1658 ἠνώθησαν ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία εἰς ἓν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1640 πάλιν ἡ Πορτογαλία ἐχωρίσθη τῆς Ἰσπανίας καὶ ἔκτοτε ἀποτελεῖ ἴδιον κράτος. Εἶτα δ' ὑπέκυψαν μετὰ τὴν Γαλλικὴν (1789) ἐπανάστασιν εἰς τοὺς Γάλλους· ἀλλὰ τὸ 1815 τούτων ἀπαλλαγθεὶς αὐταὶ ἀπέτελεσαν ἑκατέρωθεν συνταγματικὸν κράτος.

Ὅρη τῆς Ἰσπανίας εἰνε τὰ *Πυρηναία* (3500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Γαλλίας. Τούτων ἐπισ. σαιραὶ εἰνε· 1) τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας ἐκτεινόμενα πρὸς Δ. μέχρι τοῦ Φινιστέρου ἀκρωτηρίου· 2) τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ἅτινα ἠνωμένα μετὰ τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας ἐκτείνονται ἐκ τοῦ ΒΔ. πρὸς τὸ ΝΑ. μετὰ ταῦτα δὲ συνέχονται τὰ ὄρη τοῦ Τολεδου, ἡ *Σιέρα Μορέρα* καὶ *Σιέρα Νεβάδα* (4000 μέτρ.) ἐκτεινόμενα ἐξ Α. πρὸς Δ.

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτῆς εἰνε ὁ Ἑβρος (Ἰβηρ), πηγάζων ἐκ τῶν Πυρηναίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ Δούριος ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥεὼν πρὸς Δ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Τάγρος, ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Ἰσπανίας (750 χιλιομ. μῆκ.), ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων πηγάζων καὶ ῥεὼν ΝΑ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Γουαδιάρας ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὡσαύτως ὀρέων· οὗτος εἰσερχόμενος εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ προχωρῶν πρὸς Ν. ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῶν Γαλιεραν· ὁ Γουαδαλκουίβερρος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Σιέρης Μορένης ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰσπανίας διηρημένης εἰς 48 τμήματα εἰνε *Μαδρίτη* ἐπὶ τοῦ Μανσαναρέζου, ὡραία πόλις πρωτ. τοῦ βασιλείου ἔχουσα ὡραίους περιπάτους, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 340 χιλ. κατ. *Σαλαμάνκα* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της, καλούμενη διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκοδομῶν της μικρὰ Ῥώμη. Ἅγιος Ἰάκωβος τῆς Κομποστέλλης εἰς τὸ ΒΔ. ἔχουσα περίφημον καθεδρικὸν Γοθικὸν ναὸν καὶ 27 χιλ. κατ. *Βιθαιον* πρὸς Β. ἡ πρώτη ἐμπορικὴ ἀποθήκη τῶν ὡραίων μαλλίων τῆς Ἰσπανίας (25 χιλ. κατ.). *Σαραγόσσα* εἰς τὸ ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Ἑβρου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 67 χιλ. κατ. *Βαρκελώνη*, εὐλίμανος, ὀχυρωτάτη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον,

ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 190 χιλ. κατ. καὶ ἐνεργοῦσα μέγα ἐμπόριον. *Βαλάρση* πρὸς Α. ἐν τερπνοτάτῃ πεδιάδι, ἔχουσα πολλὰ ἐργοστάσια μετὰξης, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, ωραίους οἶνους, πανεπιστήμιον καὶ 110 χιλ. κατ. *Αλικάντη* πρὸς Α. παρχίλιος πόλις καὶ ἐμπορικὴ, λαμπροὺς παρῆχουσα οἶνους καὶ ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Μουρκία* πρὸς τὸ ΝΑ. ἐπίσημος διὰ τοὺς οἶνους τῆς, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Καρθαγένη* πρὸς Ν. λαμπρὰ πόλις καὶ πολεμικὸς λιμὴν ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Γρενάδα* ΝΑ. ἐπὶ ἐξαισίας θέσεως, ἔχουσα 62 χιλ. κατ. καὶ περίφημον ἀραβικὸν παλάτιον (α). *Μαλάκα* πρὸς Ν. εὐλίμενος πόλις πρὸς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα μέγα ἐμπόριον οἶνων καὶ 95 χιλ. κατ. *Γιβραλτάρ*, ὀχυρωτάτη πόλις ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου πορθμοῦ, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, 25 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1704 ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. *Κάδιξ* (πάλαι *Γάδαιρα*) πρὸς Ν. λίαν ὀχυρὰ πόλις, ἔχουσα μέγα πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα καὶ 72 χιλ. κατ. *Σεβίλλα* (πάλαι *Ἰσπαλις*) παρὰ τὸν Γουαδαλκουίβερν ἐπὶ θαυμασίας θέσεως ἐν μέσῳ πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐλαίων καὶ ἄλλων δένδρων διαφόρων, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Κορδόβη* παρὰ τὸν αὐτὸν ποταμόν, σώζουσα ἐτι μεγαλοπρεπεῖς τσαμίον καὶ ἔχουσα 40 χιλ. κατ. (β). *Τόledo* ἐπὶ τοῦ Τάγου ΝΑ. τῆς Μαδρίτης, τὸ πάλαι ἐπίσημος πόλις καὶ νῦν ἐτι ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον. Ἐν δὲ τῷ τμήματι τῆς Καταλωνίας πρὸς τὰ Πυρηναῖα κεῖται ἡ δημοκρατία τῆς *Ανδόρρας* (15 χιλ. κατ.) προστατευομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Νῆσοι αὐτῆς εἰς τὴν Μεσόγειον εἶνε αἱ *Βαlearίδες*, τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ *Μαϊόρκα*, νῆσος εὐφορωτάτη, ἔχουσα πρωτ. *Πάλμαρ* μὲ 40 χιλ. κατ. καὶ ἡ *Μινόρκα*, ἔχουσα πόλιν *Μάχωνα* μὲ λαμπρότατον λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. Ἔτι νῆσος μὲ ὁμών. πόλιν, ἔχουσα πλούσια ἀλοπηγέα. *Φορμεντέρα* καὶ *Γαβρέρα* λίαν μικραὶ νῆσοι.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰσπανίας εἶνε 4690 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 16 ἑκατομ. δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς. Οἱ σημερινοὶ Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλοι εἶνε μίγμα ἀρχαίων Κελτῶν, Ῥωμαίων, Γότθων, Σουήθων καὶ Ἀράβων, τοῦτου ἕνεκα ἡ γλῶσσά των εἶνε μίγμα λατινικῆς, ἀραβικῆς, γερμανικῆς καὶ κελτικῆς γλώσσης· οἱ δ' ἐν αὐτῇ Οὐάσκωνες λαλοῦσι τὴν Οὐάσκωνικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Ἰσπανία διατεταμένη ὑπὸ σειρῶν ὁρέων ἔχει κλίμα εὐκράες, πλὴν τῶν νοτίων μερῶν, ἅτινα προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου *Σολακρῦ*. τὸ δ' ἔδαφος καίτοι κακῶς καλλιεργημένον παρῆγει οὐχ ἥττον γεννήματα, πορτοκάλια, λεμόνια, βέμβεκα, ζαχαροκάλαμον, ξυλοκέρατα, ἔλαιον, οἶνους· ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου,

(*) Ἐπὶ Ἀράβων αὕτη εἶχεν ἑν ἑκατ. κατ.

(β) Ἐπὶ τῶν Ἀράβων εἶχεν αὕτη 300 χιλ. κατ.

χαλκού μολύβδου, σιδήρου, θείου, γαιανθράκων, άλατος, μαρμάρων, κλ., έτι δέ τρέφει μεταξοσκώληκας, λαμπράς αίγας και ώραίους εις τας μεσημβρινάς χώρας ίππους και ήμιόνους, και έχει όχι πολύ άνεπτυγμένον έμπορίον.

Η παιδεία έν αύτῃ δέν είνε πολύ διαδεδομένη εις τόν λαόν, άν και έχει πολλά πανεπιστήμια, τά όποια ύπῆρξαν όνομαστά κατά τόν παρελθόντα αιώνα. Από τινος όμως χρόνου ήρχισαν νά έπιμελώνται τήν δημοσίαν εκπαίδευσιν και νά ένασχολώνται εις τήν βιομηχανίαν. Όσαύτως δέ κατεσκεύασαν εις πολλά μέρη τῆς χώρας και αξιολόγους σιδηροδρόμους. Κατακτήσεις δ' έχει ή Ισπανία εις τήν Άφρικήν, Άμερικήν και Ωκεανίαν (6 ήμισυ εκατομ. κατ.).

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ.

Μήκ. Α. 8° 35'—11° 51'.

Πλάτ. Β. 36° 57'—42° 5'.

Η Πορτογαλία όρίζεται πρὸς Β. και Α. υπό τῆς Ισπανίας, πρὸς Δ. και Ν. υπό τοῦ Άτλαντικοῦ Ωκεανοῦ.

*Ορη αὐτῆς είνε τά τῆς *Άστούριας*, εκτεινόμενα εις τά βόρεια τῆς Πορτογαλίας· άλλα και εις τό έσωτερικόν έχει όρη ύψηλά τήν *Σιέραν Έστρέλλα* (2 χιλ. μέτρ.), συνέχειαν οὔσαν τῶν Ίβηρικῶν όρέων.

Ποταμοί αὐτῆς, πλὴν τῶν ρηθέντων έν Ισπανίᾳ Δουρίου, Τάγου και Γουαδιάνα, οἵτινες διέρχονται και διά τῆς Πορτογαλίας και εκβάλλουσιν εις τόν Άτλαντικόν, είνε και ό *Μίκας* πρὸς Β. τοῦ Δουρίου, εκ τῶν όρέων τῆς Άστούριας πηγάζων και εκβάλλων εις τόν Άτλαντικόν.

Έπισ. δ' αὐτῆς πόλεις, διηρημένες εις 6 τμήματα, είνε *Λισβῶνα*, πρωτ. τοῦ βασιλείου επί τῆς δεξιᾶς όχθης τοῦ Τάγου· εκτισμένη δ' έν εἵδει αμφοιθέτρου έχει θέαν θαυμασίαν, λιμένα εκ τῶν εύρυχωροτέρων τῆς Εύρώπης πλήρη πάντοτε πλοίων, λαμπράς οίκοδομάς, πανεπιστήμιον και 225 χιλ. κατ. *Κοίμβρα* επί τοῦ ποταμοῦ Μονδέγου, έχουσα πανεπιστήμιον και 15 χιλ. κατ. *Όπόρτον* πρὸς τας εκβολάς τοῦ Δουρίου επί λαμπράς θέσεως, ή έμπορικωτάτη και πλουσιωτάτη μετά τήν Λισβῶνα πόλις τῆς Πορτογαλίας, περίφημος διά τούς οίνους της και έχουσα 90 χιλ. κατ. *Βράγα* πρὸς Β. χρηματίσασα πρωτ. τῶν Σουήθων και έχουσα εργοστάσια όπλων και 18 χιλ. κατ. *Βραγάνση* ΒΑ. ἐξ ἧς κατέγεται ή νῦν βασιλεύουσα οίκογένεια. *Έβόρα* ΝΑ. έχουσα ωραίον καθεδρικόν ναόν και 15 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Η επιφάνεια τῆς Πορτογαλίας είνε 870 τετρ. μυρ. οι δὲ κατ. 4 1/2 εκατ. άπαντες δυτικοί κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε λίαν θερμὸν εἰς τὰ παράλια, ἀλλὰ γλυκὺ, τερπνὸν καὶ ὑγιανὸν εἰς τὰ μεσόγεια· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὀρεινόν, διακοπτόμενον ὑπὸ τερπνῶν πεδιῶδων, παραχουσῶν λεμόνια, πορτοκάλια, σῖνον, ἀμύγδαλα, σῦκα κλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἐν αὐτῇ παρημελημένη, καὶ τὰ $\frac{3}{4}$ αὐτῆς μένουσιν ἀκαλλιεργήτα· παράγει δὲ καὶ ἕλας ἄφθονον καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν. Ὡσαύτως ὁ πολιτισμὸς εἶνε μᾶλλον ἐν αὐτῇ προχωρημένος ἢ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἀλλ' ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε εἰσέτι ἐνταῦθα λίαν παρημελημένη.

Ἡ Πορτογαλία ἔχει κατακτήσεις εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν μόνον τὰ ΝΑ. τῆς νήσου Τιμόρης (τὸ ὅλον περὶ τὰ 4 ἑκατ. κατ.).

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ.

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΓΑΛΛΙΑ.

Μῆκ. Α. $1^{\circ} 9'$ — $56'$.

Πλάτ. Β. $42^{\circ} 20'$ — $51^{\circ} 5'$.

Ἡ Γαλλία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γερμανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Γαλλία τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Γαλατία, διάφορα μικρὰ κράτη ἀποτελοῦσα, τὰ ὅποια ὑπὸ τοῦ Ἰουλείου Καίσαρος ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὸν Δ'. αἰῶνα μ. Χ. οἱ Φράγκοι ἐκυρίευσαν τὴν γῶραν καὶ τὴν ὠνόμασαν Φραγγίαν. Ἐκτοτε δὲ καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 843 ὅτε μὲν ἀπολύτως βασιλευσμένη, ὅτε δὲ δημοκρατουμένη καὶ ὅτε συνταγματικὸν ἔχουσα πολίτευμα ἢ καὶ αὐτοκρατορίαν διέμεινεν ἀνεξάρτητος, λαβοῦσα τὸ 1814 τὰ μέχρι τοῦ 1860 αὐτῆς ὅρια· ἀλλὰ τὸ 1860 κοινῇ συγκαταθέσει τῶν λαῶν καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας ἡ Σαβοῦα καὶ ἡ Νίκαια προσετέθησαν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ δὲ 1871 μετὰ φονικὸν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσίας πόλεμον ἀφῆρέθη ἀπ' αὐτῆς ἡ ττηθείσης ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ πρῶν γερμανικὴ Λοθαριγγία, αἵτινες ἀπέτελεσαν μέρος τῆς Γερμανίας.

Ὁρη. Τῆς Γαλλίας τὰ ὄρη ἐκτείνονται ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν· τοῦτων ἐπιστομότερα εἰς τὸ νότιον εἶνε αἱ Κηδοναί (1774 μέτρ.)· εἰς δὲ

τὸ βόρειον τὰ Βόσγια (1428 μέτρ.), καὶ τὰ Ἀρδενά ἐχοντα πρὸς Α. τὴν πεδιάδα τοῦ Ῥήνου· αἱ Ἀλπεις πρὸς Α. χωρίζουσαι τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας, ὧν ὑψηλοτέρα κορυφή εἶνε ὁ Ἰόρακ (1700 μέτρ.)· τὸ Λευκὸν ὄρος (4810 μέτρ.), τὸ ὑψιστον ὄρος τῆς Εὐρώπης· τὸ Κένισον (3493 μέτρ.) καὶ τὸ Βήσουλον· τέλος τὰ Πυρηναία ΝΑ. χωρίζοντα τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

Ποταμοὶ τῆς Γαλλίας εἶνε πρὸς Β. ὁ Μείσης καὶ ὁ Σκάλδια, ἀμφοτέροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν βόρειον θάλασσαν· ὁ Σηκουάνας, πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τασσελότου καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Παρισίων ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Αἰλῆρη, ἐκ τῶν Κηθενῶν πηγάζων καὶ ὁ Γαρόντας ἐκ τῶν Πυρηναίων, ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· ὁ Ροδανός, ὁρμητικὸς ποταμὸς ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων δυτικῶς καὶ τέλος πρὸς νότον ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Λυών.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Γαλλίας, διηρημένης εἰς 86 νομοὺς, εἶνε Παρίσιοι κειμένη ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ Σηκουάνα καὶ ἐπὶ δύο αὐτοῦ νήσων, πρωτ. τῆς Γαλλίας, ἔχουσα πολλοὺς καταφύτους τόπους, ὡς τὰ ἥλυσια πεδία, λαμπροὺς περιπέτους, μεγάλας καὶ πλατείας ὁδοὺς, ἐπισήμους οἰκοδομὰς, ἀνέκτορα, ναοὺς, θέατρα, πανεπιστήμια, νοσοκομεῖα, τὸν στρατῶνα τῶν ἀπομάχων, τὸ σχολεῖον τῶν ὠραίων τεχνῶν, τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἀπειρα δημόσια οἰκοδομηματα καὶ ἐργοστάσια καὶ 1,830 χιλ. κατ. Εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου κατὰ τὸν πολιτισμὸν, τὴν πληθύν καὶ ποικιλίαν τῶν δημοσίων μνημείων, ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ ἡ τετάρτη κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἔχουσα περιφέρειαν 33 χιλιομ. Βερσαίλιον, ὅχι μακρὰν τῶν Παρισίων πρωτ. τῆς Γαλλίας μέχρι τῆς Γαλλικ. μεταπολιτεῦσεως (1789), ἔχουσα 62 χιλ. κατ. ὠραία ἀνέκτορα μετὰ λαμπρῶν κήπων καὶ λαμπρὸν μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ρουένη ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Γαλλίας, πατρίς τῶν δύο Κορνηλίων, ἔχουσα λαμπροὺς Γοτθικοὺς ναοὺς, ἀξιολόγον βιομηχανίαν καὶ 105 χιλ. κατ. Ἀμιένη, ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα καθεδρικὸν ναόν, ἀξιολόγον βιομηχανίαν διαφόρων ὑφασμάτων καὶ 65 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου. Ἀλλήη πρὸς τὸ Βέλγιον, ὄχυρῶτάτη πόλις τῆς Γαλλίας ἔχουσα βιομηχανίαν ἀξιολόγον καὶ 160 χιλ. κατ. Καλαί, ὄχυρὰ πόλις ἐπὶ τοῦ ὁμων. πορθμοῦ· ἐντεῦθεν διαβαίνουναι συντομώτερα ἐκ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Λάβρη ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σηκουάνα, Μαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τῆς 90 χιλ. κατ. Χερβοῦργον ἐπὶ χερσονήσῳ, ἔχουσα ὄχυρώτατον καὶ εὐρυχωρότατον πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα. Βρέστη, ἔχουσα λαμπρὸν καὶ ἀσφαλῆ πολεμικὸν λιμένα, καύσταθμον ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ 70 χιλ. κατ. Νάντη ἐπὶ τοῦ Αἰλῆ-

ρος, ωραιότητα καὶ ἐμπορικωπάτη πόλις ἔχουσα λαμπροὺς περιπέτους, ωραίας γεφύρας, καλὸν λιμένα συχνάζομενον ὑπὸ πολυαριθμίων πλοίων καὶ 120 χιλ. κατ. *Τόρση*, μεσόγειος πόλις ἡ ἐπικαλουμένη τὸ περιβόλιον τῆς Γαλλίας, ἔχουσα ἐπὶ τοῦ Αἰγέρος ωραίαν γέφυραν καὶ 42 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην Κάρλος ὁ Μάρτελος κατέστρεψε τοὺς κατὰ τῆς Εὐρώπης ἐκστρατεύσαντας Ἀραβας (773). *Δορηλία* (Ὁρλεάνς) ΒΔ. ἐπὶ τοῦ Αἰγέρος, ἀρχαία πρωτ. ἔχουσα ἀξιδόλογον ἐμπόριον οἶνων, ἐργαστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 50 χιλ. κατ.

Βορδὼ (Βουρδίγαλλα), ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Γαρόνα, ἔχουσα ωραῖον λιμένα πλήρη σχεδὸν πάντοτε ἐκ διαφόρων πλοίων, μέγα ἐμπόριον καὶ μέλιστα οἶνων μετὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ 200 χιλ. κατ. *Τολῶσα* πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῆς διώρυγος Λαγκεδόκου καὶ τοῦ Γαρόνα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Μεσόγειος μὲ τὸν Ἀτλαντικόν, ἔχουσα κανονοχυτήρια, ἀκαδήμειαν, μέγα ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Μομπελιέρον* εἰς τὸ ΝΑ. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως, ὅθεν βλέπομεν τὰ Πυρηναια, τὰς Κηβένας, τὰς Ἀλπιεὺς καὶ τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα 55 χιλ. κατ. καλὰς οἰκοδομὰς, ἀξιδόλογον ἱατρικὴν σχολήν, ἐν ᾗ ἐσπούδασε καὶ ὁ σοφὸς Κόραης, βοτανικὸν κήπον, ἐργαστάσια καὶ ἐμπόριον οἶνοπνευμάτων.

Νίμη πρὸς Α. ωραία πόλις μὲ λαμπρὰς ἀρχαίας οἰκοδομὰς καὶ 62 χιλ. κατ. Ἀβινιὼν ἐπὶ τοῦ Ροδανοῦ ἔχουσα σημαντικὸν ἐμπόριον οἶνου, ἐλαίου, ἀρωμάτων καὶ 36 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1307—1377 χρηματίσασα ἔδρα τῶν Παπῶν. *Μασσαλία*, ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ ἡ τρίτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον, ἀποικία τῶν Φωκαέων (600 π. Χ.), ἔχουσα ἐξ λαμπροῦς λιμένας καὶ 320 χιλ. κατ. *Τουλών*, ὀχυρὰ πόλις καὶ εὐρυχωρότατος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. μέγα ἐμπόριον οἶνων, οἶνοπνευμάτων, ἐλαίου, σαπυνίου κλ. *Νίκαια*, παρλίος πόλις ἔχουσα 52 χιλ. κατ. ἕνεκα δὲ τῆς τερπνότητος τοῦ κλίματος τὸν χειμῶνα συναθροίζονται ἐν αὐτῇ πλῆθος ξένων ἐκ διαφόρων πόλεων τῆς Εὐρώπης. *Σιαμπερή* ΝΑ. ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς Σαβοΐας, ἔχουσα 18 χιλ. κατ. *Κλαρμόντιον* πρὸς Β. τῆς Νίμης, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1095 τῶν δυτικῶν (Σταυροφορίαι) συνοδὸν, ἔχουσα 38 χιλ. κατ. *Ἄγινς Στέφανος* πρὸς Α. ταύτης, βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μέλιστα ὄπλων, ἔχουσα ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα γαιανθράκων καὶ 110 χιλ. κατ. *Λιὼν* πρὸς Β. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ροδανοῦ καὶ τοῦ Σκόνου, εἶνε ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας καὶ πατρὶς πολλῶν διασήμεων ἀνδρῶν, ἔχουσα μετὰ τῶν προαστείων της 325 χιλ. κατ. μέγιστον ἐμπόριον, μεγίστην βιομηχανίαν καὶ μέλιστα μεταξωτῶν ὑφασμάτων. *Ναρσή*, πόλις ωραία ἔχουσα ἀξιδόλογον βιομηχανίαν καὶ 50 χιλ. κατ. *Ρήμοις*,

ὅπου τὸ πάλαι ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἔχουσα 75 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος Κόρσικος (Κόρσικα νῦν) ἔχουσα 236 χιλ. κατ. Ταύτης πρωτ. εἶνε *Μιάκειον*, λίαν ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις, πατρίς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Βαστία*, ἀρχαία πρωτ. τῆς Κύρνου καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γαλλίας εἶνε 5270 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 36 1/2 ἑκατ. δυτικοί, πλὴν 1 1/2 ἑκατ. διαμαρτυρομένων, κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Οἱ σημερινοὶ Γάλλοι εἶνε μίγμα ἀρχαίων Κελτῶν, Ἑλλήνων ἀποίκων, Ρωμαίων, καὶ Ἀγγλῶν κατοικούντων τὸ ΒΔ. μέρος τῆς Γαλλίας. Ὑπάρχουσι δ' ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑβραῖοι περὶ τὰς 80 χιλ. διασπαρμένοι εἰς τὰς διαφόρους αὐτῆς πόλεις.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον συγκερασμένων τῆς Εὐρώπης, ὃ ἀπὸ αὐτῆς καθαρὸς καὶ ὑγιεινός, ἀλλ' εἰς τὸ ΝΔ. ἐνίοτε φυσῶσιν ὀρμητικῶς βορειοδυτικοὶ ἀνεμοὶ καὶ συχνὰ πίπτουσι χέλασαι, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ μέρη καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὁρέων τὸ κλίμα εἶνε βροχερώτατον· εἰς τὸ Β. τὸ ἔδαφος εἶνε πεδινόν, παράγων ἀφθόνους δημητριακοὺς κερποὺς καὶ τρέφον λαμπρὰ ποίμνια· τὸ Δ. περιέχει τὰ ὄρη Ἰόρκον καὶ Βόσγια καὶ τὰς πεδιάδας τοῦ Στόνου, τὸ δὲ Δ. εὐφόρους πεδιάδας παραγούσας λαμπροὺς οἶνους, καὶ τὸ κεντρικὸν ὥραϊας πεδιάδας, αἵτινες προφυλαττόμεναι ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων παράγουσιν ἔλαιον, λεμόνια, πορτοκάλια, λαμπροὺς οἶνους, οἶον τὸν Καμπανίτην καὶ τὸν Βορδικόν, καὶ τρέφουσι μεταξοσκώληκας· ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ γαιανθράκων.

Ἡ βιομηχανία αὐτῆς εἶνε μεγίστη καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκμαιότατον, βοηθούμενον τὸ μὲν ἐσωτερικόν ὑπὸ πλήθους πλωτῶν ποταμῶν, διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, τὸ δ' ἐξωτερικόν, προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ πολεμικοῦ αὐτῆς ναυτικοῦ. Ἡ δὲ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη ἐν Γαλλίᾳ μεγάλως, ἀλλ' ὑπάρχουσιν εἰσέτι καὶ πλείστοι Γάλλοι μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Γαλλία εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους ὑπὲρ τὰ 6 1/2 ἑκατ. κατ.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Μῆκ. Α. 3° 37' — 6° 9'.

Πλάτ. Β. 45° 49' — 47° 49'.

Ἡ Ἑλβετία, οὗσα τὸ ὕψηλότερον μέρος τῆς Εὐρώπης, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

καὶ πλουσίας βοσκάς, ὅπου τρέφονται πλῆθος ἀγελάδων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, ἐν δὲ τοῖς ὄρεσιν ὑπάρχουσι καὶ ἀγρία ζῦα καὶ πτηνὰ οἷον ἀρκτοὶ, λύκοι, ἀγριόχοιροι, ἰκτίδες, γῦπες, κλ. Ὡσαύτως τὰ ὄρη τῆς περιέχουσιν ἄφθονα καὶ πολύτιμα μέταλλα καὶ μεταλλικὰ ὕδατα, τινὲς δὲ μάλιστα τῶν ποταμῶν τῆς φέρουσι καὶ χρυσόκονιν.

Ἡ Ἑλβετία εἶνε χώρα λίαν βιομήχανος καὶ τὰ ὀρολόγια καὶ τὰ ἐξωγραφημένα πανία τῆς εἶνε περιζήτητα· τὸ δ' ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἐμπορίον τῆς ἐνεκα τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν ἄλλων ἀξιολόγων μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶνε λίαν ἐνεργόν· ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς τυρὸς καὶ βούτυρον ὑπὲρ τὰ 40 ἑκατομμύρια δραχμ. ὀπῶραι, βότανα, κτήνη, ὀρολόγια κλ.

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Μῆκ. Α. 0° 15'—3° 46'.

Πλάτ. Β. 49° 30'—51° 30'.

Τὸ Βέλγιον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, πρὸς Ν. καὶ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βορ. Θαλάσσης.

ΣΗΜ. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία ἐν γένει καλοῦνται Κάτω Χῶραι, ὡς πολὺ χαμηλῆς οὗτης τῆς χώρας τῶν. Ἀμφότερα ταῦτα τὰ κράτη ὑπέκυψαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, εἴτα δὲ τῶν Φράγκων καὶ τῶν Ἰσπανῶν, ὑπὸ Αὐστριακοῦ ἡγεμόνος βασιλευσμένων. Ἐπὶ τούτων δ' ἀπεσπάσθη τὸ 1579 ἡ Ὀλλανδία καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν δημοκρατίαν, ἣν κατὰ τὴν Βεσφαλικὴν εἰρήνην ἠναγκάσθη ἡ Ἰσπανία νὰ ἀναγνωρίσῃ. Τὸ δὲ Βέλγιον ὑπέκειτο ἔνεκα τοῦ διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου πολέμου εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ὀλλανδία καίτοι κατ' ἀρχὰς ἤκμαζε, περιπλεχθεῖσα ὅμως εἰς πολέμους πρὸς τε τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸν Λουδοβίκον ΙΔ'. ὑπέκυψε μετὰ τοῦ Βελγίου εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ δὲ 1815 ἀπετέλεσεν ἐλευθερωθεῖσα μετὰ τοῦ Βελγίου ἴδιον βασιλεῖον· ἀλλὰ τὸ 1830 ἀπεσπάσθη τὸ Βέλγιον τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἕκτοτε ἀμφότεραι αἱ χῶραι ἀποτελοῦσιν ἴδια βασίλεια.

Ὅρη. Τὸ Βέλγιον ἄξιον λόγου ὄρη ἔχει μόνον πρὸς Ν. τὰ Ἀρδεννα, ὅντα ὄρη τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ ἄλλη χώρα ἅπασα εἶνε πεδινὴ διακοπτομένη ὑπὸ λόφων. Ποταμοὺς δ' ἔχει τὸν Σκάλδιν καὶ τὸν Μεῦσην.

Ἐπισ. δ' αὐτοῦ πόλεις, διηρημένου εἰς 9 νομούς, εἶνε Βρυξέλλαι, μεσόγειος ὥραία πόλις πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον, ἀστεροσκοπεῖον, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Μιχαήλ, πανεπιστήμιον, καὶ μετὰ τῶν προαστείων 300 χιλ. κατ. Βατερλόων ΝΑ. τῶν Βρυξέλλων, διάσημον διὰ τὴν ἥτταν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος (1815). Γάνδη πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, μεγάλῃ πόλιν διηρημένη ὑπὸ διωρυγῶς εἰς 26 νήσους, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, ὡ-

ραίας οδούς, περιπάτους, ἐργοστάσια δαντελῶν, πανίων κλ. καὶ 130 χιλ. κατ. *Βρήγη*, πλουσιώτατη πόλις, ὅπου ἐφευρέθη ἡ ἐλαιογραφία κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα μ. Χ. ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Μαλίνα* εἰς τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων, ὡραία πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μάλιστα ὀπλῶν, τσοχῶν κλ. καὶ 36 χιλ. κατ. *Αντβέρση*, ὁχυρωτάτη, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομηχανὸς πόλις ἐπὶ τοῦ Σκῆλδριος σχηματίζοντος ἐκεῖ εὐρύχωρον λιμένα, ἔχουσα περίφημον ναὸν τῆς Παναγίας, περικαλλέστατον χρηματιστήριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Αντίχη*, ἀξιόλογος πόλις ἔχουσα 110 χιλ. κατ. *Λουβαίτη*, ὡραία πόλις ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ δημαρχεῖον καὶ 35 χιλ. κατ. *Λιέγη* πρὸς Α. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μεύση καὶ Οὐρθου, βιομηχανικωτάτη πόλις καὶ μάλιστα ὀπλῶν, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Αρλώνη*, μικρὰ πόλις εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Βελγίου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Βελγίου εἶνε 294 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. 5 ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν δυτικοί, κυβερνῶμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος καὶ δύο βουλῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εἶνε δὲ οἱ Βέλγαι καταγωγῆς γερμανικῆς καὶ γαλιτικῆς· καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ κατοικοῦσι τὸ ΒΑ. μέρος, οἱ δὲ Γαλάται τὸ ΝΑ. λαλοῦντες ἰδίαν γλῶσσαν, πλὴν τῶν εὐγενῶν λαλούντων τὴν Γαλλικὴν.

Οἱ Βέλγαι, φημιζόμενοι διὰ τὴν φιλαπονίαν των, θαυμασίως ἀνέπτυξαν τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας των· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν διτταχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων, εἶνε ἐν αὐτῷ λίαν ἐνεργόν. Καὶ τὰ γράμματα δ' ἐνταῦθα παρὰ πολὺ ἐκαλλιεργήθησαν, ἡ δὲ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶνε ἐν αὐτῷ εἰς ἀκμαίαν κατὰστασιν.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε ὑγρὸν καὶ ἀρκετὰ ψυχρὸν, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παρέχον δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, ῥιζέριον, καὶ περιέχον λειμῶνας, ἐν οἷς τρέφεται πλῆθος ποιμνίων, ἔτι δὲ δάση, καὶ κήπους ἀπείρους θαυμασίως διατεταγμένους· τὰ δὲ ἄνθη τοῦ ἀποτελοῦσιν οὐσιῶδες ἄρθρον ἐμπορίου. Ὡσαύτως ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου, γαιανθράκων, τσίγκου, μαρμάρων κλ.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Μήκ. Α. 1° — 4° 52'.

Πλάτ. Β. 50° 45' — 53° 28'.

Ἡ Ὀλλανδία ὀρίζεται. πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελγίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Ποταμοὶ τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὁ *Ρήνος*, ὅστις ἐν τῇ Ἑλβετίᾳ πη-

γάζων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τε τὸν κόλπον Σουιδέρην καὶ μετὰ τοῦ Μεύση εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν (1300 χιλιομ. μῆκ.)· ὡσαύτως δὲ ὁ Μάσης καὶ ὁ Σκάλδης.

Ἐπισ. δὲ αὐτῆς πόλεις, διηρημένῃς εἰς 11 νομούς, εἶνε Ἄμστερδαμ, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ὀλλανδίας διακοπτομένη ὑπὸ πολλῶν διωρύγων, αἵτινες σχηματίζουσιν 90 περίπου νήσους μεγάλας τε καὶ μικράς συνηνωμένας μεταξύ των διὰ 290 γεφυρῶν, ὧν ἐπίσημότερα εἶνε ἡ τοῦ Ἄμστελ· ἔχει δὲ μέγιστον ἐμπόριον, λαμπράς οἰκοδομὰς, οἶον τὰ ἀνάκτορα, τὸ χρηματιστήριον, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης καὶ 290 χιλ. κατ. Γροτγερη πρὸς Β. ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Οὐτρέχτη ἐπὶ τῆς ἐνώσεως τῶν σιδηροδρόμων, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον, τὰς τσόχας καὶ τὰ βελουδά της, ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Ἀρλέμη, πρὸς Δ. ἔχουσα λαμπρὸν δημαρχεῖον, 31 χιλ. κατ. καὶ ἐρίζουσα μετὰ τῆς Μαύνης καὶ τοῦ Στρατσεβούργου περὶ εὐρέσεως τῆς τυπογραφίας. Λέδη (Λούγδο υνον Βαταυῶν) πρὸς Β. τῆς Χάγης, ἐπίσημος διὰ τὰς τσόχας, τὰ ἐλξεβρικὰ κατὰ τὸν 17 αἰῶνα τυπογραφεία καὶ τὸ πανεπιστήμιόν της, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Χάγη, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου ὄχι μακρὰν τῆς Βορείου θαλάσσης ἐπὶ ὥραίας θέσεως, ἔχουσα 90 χιλ. κατ. Ρότερδάμη ἐπὶ τοῦ Μεύση, πατρίς τοῦ Ἑρχσμου ἔχουσα 125 χιλ. κατ. Μαστρέχτη πρὸς Ν. μητρόπολις τοῦ Ὀλλανδικοῦ Λιμβούργου ἐπὶ τοῦ Μεύση, ὀχυρωτάτη πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Λουξεμβούργον, μητρ. τοῦ Ὀλλανδικοῦ Λουξεμβούργου, ἔχουσα ὀχυρώτατα φρούρια τῆς Γερμανίας.

Νῆσοι τῆς Ὀλλανδίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Σουιδέρου ἡ Τεξέλη καὶ ἡ Βλιελάνδη, καὶ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκάλδης ἡ Βαλχέρην, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις Μιδελβούργη, ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 355 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 3900 χιλ. ἅπαντες σχεδὸν καλθινισταί, κυβερνώμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος καὶ ὑπὸ δύο Βουλῶν τῆς μιᾶς ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος. Οἱ Ὀλλανδοὶ Γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ἰδίαν λαλοῦντες γλῶσσαν φημίζονται διὰ τὴν οἰκονομίαν, τὴν φιλοπονίαν, τὴν καθαριότητα, τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰ καλὰ ἦθη των.

Τὸ κλίμα τῆς Ὀλλανδίας εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες καὶ ὄχι παντοῦ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τοῦ Λουξεμβούργου εἶνε παντοῦ πεδινόν καὶ χαμηλότερον εἰς τινὰ μέρη τῆς θαλάσσης· τούτου ἕνεκα οἱ Ὀλλανδοὶ ἔχουσι κατασκευάσει καὶ προχώματα, ἵνα ἐμποδίσωσι τὰς πλημμύρας τῆς θαλάσσης. Ἐχει δὲ καὶ πολλὰς βοσκὰς, δι' ὧν τρέφονται πολυάριθμα ποίμνια, καὶ παράγει σίτον, λίνον, καπνόν, ριζάριον κλ. καὶ διάφορα ἄλλα.

Ἡ κτηνοτροφία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς Ὀλλανδίας, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν διωρύγων, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ἀξιολόγου ναυτικοῦ τῆς, εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένα· διὸ περιζήτητα εἶνε τὰ ὑφάσματα, τὰ δέρματα, ὁ τυρὸς αὐτῆς κτλ. Καὶ ἡ ναυτιλία δὲ καὶ ἡ ἀλιεῖα παρέχει μεγάλα πλούτη εἰς τὸν τόπον. Ὡσαύτως ἡ ἀνωτέρα αὐτῆς ἐκπαίδευσις εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἡ δὲ δημοτοκὴ κάλλιστα ὀργανισμένη.

Ἡ Ὀλλανδία ἐξουσιάζει ἔτι τὸ Λουξεμβούργον καὶ Λιμβούργον ἀνήκοντα εἰς τὴν Γερμανίαν· ἰδίως ὅμως αὕτη ἔχει λαμπρὰς κτήσεις εἰς τὴν Ὠκεανίαν καὶ εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους (23 ἑκατ. κατ.).

GERMANIA.

Μῆκ. Α. 3° 30'—16° 52'.

Πλάτ. Β. 44° 28'—55° 12'.

Ἡ Γερμανία κατέχουσα σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ρωσσίας.

ΣΗΜ. Τῆς Γερμανίας ὑπετάχθη μέγα μέρος ἐπὶ Αὐγούστου εἰς τοὺς Ῥωμαίους· θελήσαντες ὅμως οὗτοι μετὰ ταῦτα καὶ περαιτέρω ἐν αὐτῇ νὰ προχωρήσωσιν ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν (9 μ. Χ.) καὶ παρητήθησαν ἔκτοτε τῆς περαιτέρω αὐτῆς κατακτήσεως. Ταύτην δ' ἐν πολλῇ ἀταξίᾳ οὖσαν ὀργάνισεν ὁ μέγας Κάρολος (800 μ. Χ.) εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας. Καὶ τότε μὲν ἀπετέλει ἐν κράτος μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας· ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν του ὅμως ἐγένετο καὶ αὕτη ἴδιον κράτος, διατηρησάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος. Εἶτα δ' ἀπὸ τοῦ Ὀθωνος τοῦ μεγάλου (911 μ. Χ.) περιεπλέχθη ἡ Γερμανία εἰς ἀδιακόπους πολέμους πρὸς τε τοὺς γερμανοὺς μεγιστάνας καὶ τὸν Πάπαν ἕνεκα τῆς Ἰταλίας, οἵτινες μεγάλας καταστροφὰς ἐπῆνευκαν εἰς τε τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Τὸ δὲ 1273 ἀνέβη εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον Ῥοδόλφος ὁ Ἀψβούργου, ὁ θεμελιωτὴς τῆς Αὐστριακῆς μοναρχίας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα ἔκτοτε διέμεινεν εἰς τὴν Αὐστροίαν. Ἐκτὸς δὲ τῆς Αὐστρίας ἀνεπτύσσοντο καὶ τὰ ἄλλα μικρὰ κράτη τῆς Γερμανίας, ἃν καὶ ἕνεκα τῶν ὁρησκειτικῶν πολέμων (Λούθηρος) ἡ Γερμανία ὑπέστη πολλὰ δεινὰ. Τὰ κράτη δὲ ταῦτα κατὰ μικρὸν ἐγένοντο ανεξάρτητα καὶ ἀνομασθήσαν βασιλείαι· οἷον τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Α'. ἡ Βαυαρία, ἡ Βυρτεμβέργη καὶ ἡ Σαξωνία (καὶ αἱ τρεῖς 1806 μ. Χ.), τὸ βασίλειον τοῦ Ἀννοβέρου τὸ 1814, ὅτε ἀποκατέστη καταστραφέντος τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος ἡ Γερμανικὴ Ὁμοσπονδία. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας καὶ τῶν συμμάχων ἑκατέρων (1866), ἡττηθείσης τῆς Αὐτρίας, τὸ βασίλειον τοῦ Ἀννοβέρου, ἡ ἐλευθέρα πόλις Φραγκφούρτη καὶ τινα δουκάτα

ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Πρωσικοῦ κράτους. Τέλος τὸ 1871 μετὰ τὸν πόλεμον ἀνταξίαν Γαλλίας καὶ Πρωσίας, εἰς ὃν μετέσχον ὡς σύμμαχοι ὑπὲρ τῆς Πρωσίας ἅπαντες οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες, ἡττηθείσης τῆς Γαλλίας, προστέθη εἰς τὴν Γερμανίαν μέγα μέρος τῆς Λοθαριγγίας καὶ ἡ Ἀλσατία, ὃ δὲ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας κατὰ κοινὴν ἀπάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας αἰτησὶν ἐκκηρύχθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Οὕτω δὲ ἅπανα ἡ Γερμανία ἐνωθεῖσα ὑπὸ ἑνα αὐτοκράτορα ἀπετέλεσε τὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Ὁρη. Τὰ ὄρη τῆς Γερμανίας ἐκτείνονται πρὸς Α. τῶν Γαλλικῶν ὀρέων, φθάνοντα πρὸς Β. εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ἔχουσι δὲ ταῦτα κυρίως δύο διευθύνσεις τὴν μὲν ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, τὴν δὲ ἀπὸ τὸ νοτιανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ σχηματίζουν τὰς ἐξῆς σειράς· α') τὰ Βόρρια, τὰ ὅποια εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Γαλλίας κείμενα ἐκτείνονται πρὸς Β. μεταξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας· β') τὸν *Τόραν* (1700 μέτρα), ὅστις ὀρίζει ΒΔ. τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Βαυαρίαν· γ') τὸν *Μέλανα Δρυμόν* (1250 μέτρ.), κείμενον ἐν τῇ Βάδῃ πρὸς Α. τῆς Ῥηνικῆς πεδιάδος· δ') τὸν *Βοεμικὸν Δρυμόν*, ὅστις περιλαμβάνων ΝΔ. τὴν πεδιάδα τῆς Βαυαρίας ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ νοτιανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, ἔχων συνέχειαν ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς τὰ ΒΔ. τὸν *Θουρίγγιον Δρυμόν*, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὰ ΒΑ. τὸ ὄρος *Έρτσον*, τὰ *Γιγάντια* καὶ τὰ *Σουδητία* ὄρη. Ἐτέρῃ δὲ σειρά ὀρέων εἶνε ἡ ἐξακολουθήσις τῶν *Ἀνατολικῶν Ἀλπεων* (Νωρικαὶ καὶ Καρνικαὶ Ἀλπεις), ἧτις πρὸς τὰ Α. καὶ ΒΑ. ἐκτεινομένη συνενόηται τέλος μετὰ τῶν Σουδητιῶν ὀρέων.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *Ὁδερος*, ὅστις ἐκ τῶν Σουδητιῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ *Ἀλβις*, πηγάζων ἐκ τῶν Γιγαντίων ὀρέων καὶ ὁ *Ὀνίσουρρις* ἐκ τοῦ Θουριγγίου Δρυμοῦ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Ῥήνος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος διὰ τῶν δυτικῶν χωρῶν τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Δούναβις*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ διευθύνεται πρὸς Α. ἀρδεύων δὲ τὴν Βαυαρίαν καὶ Αὐστροίαν, καὶ ἐξερχόμενος τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει διὰ τῆς Τουρκίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γερμανίας εἶνε 5450 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 41 ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρούμενοι· καὶ οἱ μὲν δυτικοὶ ἐπικρατοῦσιν εἰς τὰ νότια κράτη, οἱ δὲ διαμαρτυρούμενοι εἰς τὰ βόρεια.

Ἡ Γερμανία συνίσταται ἐξ 26 κρατῶν, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἔχει ἰδίους νόμους. Τούτων 4 εἶνε βασιλεία, Πρωσία, Βαυαρία, Σαξωνία, Βυρτεμβέργη· 6 μεγάλα δουκῆτα, Βάδην, Έσση, Μεκλεμβούργον-σχοουερίνον, Σαξο-Βεϊμάρην, Μεκλεμβούργον-στρέλιτσον, Ὀλδεμβούργον· 5 δουκῆτα, Βρουνσβίαν, Σαξο-μείνιγγην, Σαξο-αλτεμβούργον, Σαξο-κοβούργον-γκοθα, Ἀναλτον· 7 ἡγεμονίαι, Σχουαρζβούργον-ρό-

δολστάδη, Σχουαροβοϋργον-σονδερχάουζεν, Βαλδέκη, Ρέουσον-γρέιτ-ζον, Ρέουσον-σλέιττον, Λίππη-σχαουεμβούργη, Λίππη-δετμολδή, καὶ ἡ κατακτηθεῖσα ἐπικράτεια τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

Τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων αὐτῆς εἶνε Γερμανοί, ἀλλ' ἐν Πρωσσίᾳ ἀνεμύησαν μετ' αὐτῶν καὶ Σλαῦοι. Ὡσαύτως δ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. Γλῶσσα δὲ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν εἶνε ἡ Γερμανικὴ.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Γερμανίας εἰς τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐλῶν, ἐν οἷς τρέφονται ἄπειρα ποίμνια καὶ λαμπροὶ ἵπποι· τὸ δὲ κεντρικὸν καὶ τὸ νότιον ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν, παράγει παρὰ τὸν Ῥήνον ἀξιόλογον οἶνον καὶ σίτον. Ἐκ τῶν ὁρέων τῆς καταφύτων ὄντων παντοῦ ἐξορύσσεται σίδηρος καὶ ἐκ τοῦ Ἐρτσου καὶ ἔργυρος. Ἐν δὲ τοῖς Σουηητικαῖς ὄρεσι κλ. ὑπάρχουσι καὶ ἀξιόλογοι ἱαματικαὶ πηγαί. Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εἶνε διαδεδομένη εἰς ἅπασας τὰς τάξεις οὕτω δ' ἔχει πάμπολλα πανεπιστήμια, γυμνάσια, καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, μουσεῖα κτλ. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη εἰς ἅπαντα τὰ Γερμανικὰ κράτη.

ΣΗΜ. Ἐνταῦθα ἐκτίθμεν ἐν πίνακι ἅπαντα τὰ κράτη τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν πρωτεύουσιν ἐκάστου αὐτῶν.

Κ Ρ Α Τ Η .	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΙ.
1 Πρωσσία.	24,700,000.	Βερολίνον.
2 Σαξωνία.	2,500,000.	Δρέσδη.
3 Βαυαρία.	4,800,000.	Μόναχον.
4 Βυρτεμβέργη.	1,800,000.	Στουτγάρδη.
5 Βάδη.	1,500,000.	Καρlsruhe.
6 Ἑσσης Μεγά Δουκάτον.	800,000.	Δαρμστατ.
7 Μεκλεμβούργον-σχαυερίνον.	555,000.	Σχαυερίνον.
8 Μεκλεμβούργον-στρέλιτσον.	400,000.	Στρέλιτσον.
9 Ὀλδεμβούργον.	315,000.	Ὀλδεμβούργον.
10 Βρουνσβίχη.	311,000.	Βρουνσβίχη.
11 Σαξο-βειμάρη.	283,000.	Βειμάρη.
12 Σαξο-κοβοϋργον-γούα.	169,000.	Κοβοϋργον.
13 Σαξο-άλτεμβούργον.	142,000.	Ἀλτεμβούργον.
14 Ἀναλτον.	203,000.	Δεσλάου.
15 Σχουαροβοϋργον-σονδερχάουζεν.	67,500.	Σονδερχάουζεν.
16 Σχουαροβοϋργον-ρόδολστάδη.	75,000.	Ῥοδολστάδη.
17 Σαξο-μείνιγγη.	180,000.	Μείνιγγη.
18 Ρέουσον-γρέιτ-ζον.	44,200.	Γρέιτ-ζον.
19 Ρέουσον-σλέιττον.	88,000.	Σλέιττον.
20 Λίππη-δετμολδή.	112,000.	Δετμολδή.
21 Λίππη-Σχαουεμβούργη.	31,200.	Βυκεμβούργον.
22 Βαλδέκη.	57,000.	Ἀρλπίνη.
23 Λυβέκη.	52,000.	Λυβέκη.
24 Βρέιμη.	122,000.	Βρέιμη.
25 Ἀμβούργον.	325,000.	Ἀμβούργον.
26 Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.	1,550,000.	Στρατσβούργον.

ἤδη δ' ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Γερμανικῶν κρατῶν τῶν πρὸς τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὴν Γαλλίαν κειμένων ἀρχόμενοι καὶ πρὸς Β. προχωροῦντες θέλομεν εἰπεῖ περὶ τῶν ἐπισημοτέρων αὐτῶν τὰ δέοντα, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ἐλέχθησαν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ πίνακι ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον.

ΒΑΥΑΡΙΑ. Ταύτης διηρημένης εἰς Ἀνατολικὴν καὶ Ῥηνικὴν Βαυαρίαν, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μόναχον* ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λαμπρὰ ὥραιον τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐκπαιδευτήρια, πανεπιστήμιον ὀνομαστόν, τὴν πλουσιωτέραν μετὰ τὴν τῶν Παρισίων δημοσίαν βιβλιοθήκην (800 χιλ. τόμ. καὶ 22 χιλ. χειρογράφων) καὶ 170 χιλ. κατ. *Αἰνχόστα*, ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Νυρεμβέργη* ἐπὶ ποταμοῦ, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανοῦς πόλις ἔχουσα 85 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν κατὰ τὸ 1500 τὰ ἐγκόλπια ὥρολόγια. *Βυρσβούργον* ἐπὶ τοῦ Μείνου, ἔχουσα ὀνομαστόν τῶν δυτικῶν πανεπιστήμιον καὶ 40 χιλ. κατ. *Ρατισβόρην* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, πατρὶς τοῦ ἀστρονόμου Κεπλέρου ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σπίρα* παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. τῆς Ῥηνικῆς Βαυαρίας. *Ααρδῶ* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, φρούριον ὀχυρώτατον τῆς Γερμανίας.

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ. ἐπισ. πόλεις τοῦ βασιλείου τῆς Βυρτεμβέργης εἶνε *Στουτγάρδη* ἐν ὥραϊα κοιλάδι, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα 91 χιλ. κατ. *Τυβίρην*, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Αουσβούργον*, ἡ δευτέρα ἑδρα τοῦ ἡγεμόνος. *Οὐλμην* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἔχουσα φρούριον ἐπίσημον τῆς Γερμανίας, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 26 χιλ. κατ.

ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΒΑΔΗΣ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ δουκάτου τούτου εἶνε *Καρλσρούη*, ὥραϊα καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 37 χιλ. κατ. *Μαρεϊμον*, ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Εἰδελβέργη*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. *Φρεϊβούργη* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. *Κωνσταντία* πρὸς τὰ ὅρια τῆς Ἑλβετίας παρὰ τὴν ὁμών. λίμνην, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1414 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον καὶ ἔχουσα 9 χιλ. κατ.

ΕΣΣΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ μέμητρ. *Δαρμστάτην*, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσιν 35 χιλ. κατ.

ΠΡΩΣΣΙΑ. Αὕτη, οὗσα τὸ μεγαλειότερον κράτος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γερμανίας, ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Δανίας καὶ τῆς Βαλτικῆς, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑσσης, Βαυαρίας, Σαξωνίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Βορ. θαλάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Πρωσσία κατεκτήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος καὶ λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ τὸν χριστιανισμὸν ἀπέτελεσαν ἑνὶ μέγα δουκάτῳ· τὸ δὲ 1751 Φρειδερίκος δ' Α' ἡγεμὼν αὐτῆς ἔλαβε τὸν τί-

τλον τοῦ βασιλέως. Ἐμεγάλυνε δὲ αὐτὴν Φριδερίκος ὁ μέγας, προσθέσας εἰς τὸ κράτος του τὴν Σιλεσίαν καὶ τὴν δυτικὴν Πρωσσίαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου διαμελισμοῦ τῆς Πολωνίας προστεθῆ εἰς αὐτὴν ἡ Πομερανία καὶ τὸ Πόσενον. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἀπέκτησεν ἡ Πρωσσία τὰ μέχρι τοῦ 1866 αὐτῆς ὅρια. Τὸ δὲ 1866 κατὰ τὸν μεταξὺ Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πόλεμον ὑπέταξε καὶ ἤνωσε μετὰ τοῦ κράτους της οὐ μόνον τὰ δουκάσα Ὀλστὲϊνον, Σλέσβιγον καὶ Λαουεμβούργον, ἀλλὰ καὶ τὸ βασίλειον τοῦ Ἀννοβέρου, τὴν ἐκλεκτορίαν τῆς Ἑσσης, τὸ δουκάτον τοῦ Νεσσάου, τὴν χωροκομητείαν τῆς Ἑσσης Κοβοὺργης καὶ τὴν πόλιν Φραγκφούρτην. Τὸ δὲ 1871 ἡττηθεῖσης τῆς Γαλλίας ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῶν πολέμῳ προσήρτησεν εἰς τὴν χώραν της ἅπασαν τὴν Ἀλσατίαν καὶ μέρος τῆς Λοθαριγγίας.

Ὁρῇ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Ν. τὰ Σουδητία (1350 μέτρ.) καὶ τὰ Γιράντια (1600 μέτρ.) καὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν τὰ Βόσγια, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὸ ὄρος Ἐρτσου (1140 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Πρέγελος, ὁ Οὐίστοβλιας καὶ ὁ Ὁδερος, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βαλτικὴν, ὁ Ἀλβιος, ὁ Οὐίσουρρις καὶ ὁ Ρήνος εἰς τὴν Βύρειον θάλασσαν.

Ἡ Πρωσσία διαιρεῖται ἤδη εἰς 13 νομούς· εἶνε δὲ οὗτοι μετὰ τῶν ἐπισ. αὐτῶν πόλεις

1) Βρανδεμβούργον πρὸς Ν. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε Βερολίνον, πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ Σπραιου, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἶον τὰ ἀνάκτορα, τὸ ὀπλοστάσιον, ἀνομαστὸν πανεπιστήμιον, ἀκαδημειαν, μουσεῖα, πλατείας ὁδοὺς, λίαν ἐνεργὸν βιομηχανίαν καὶ 830 χιλ. κατ. Ποτσδάμη, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου, στρατιωτικὴ μᾶλλον πόλις ἔχουσα προάστια καὶ 45 χιλ. κατ.

2) Πομερανία πρὸς Δ. μητρ. αὐτῆς. Στέττινον ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 78 χιλ. κατ.

3) Πρωσσικὴ Σαξωνία. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε Μαγδεμβούργον ἐπὶ τοῦ Ἀλβιος, ὀχυρωτάτη πόλις τῆς Γερμανίας ἔχουσα 115 χιλ. κατ. Ἀλη, ἐπίσημος πόλις διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της ἔχουσα 52 χιλ. κατ.

4) Σιλεσία μὲ μητρ. τὴν Βρεσλανταν ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, τὴν τρίτην πόλιν τοῦ κράτους, ἔχουσαν λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 210 χιλ. κατ.

5) Πόσενον μὲ ὁμών. ὀχυρὰν μητρ. ἐπὶ τοῦ Οὐάρθιος, ἔχουσαν 54 χιλ. κατ.

6) Ἡ πρὸς τὴν Βαλτικὴν Πρωσσία. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε Καϊ-ρισβέργη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πρεγέλου, πατρίς τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 115 χιλ. κατ. Λάντσον, ὀχυρωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις παρὰ τὸν Οὐίστοῦλαν καὶ ὁ πρῶτος λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 90 χιλ. κατ.

7) Ὀλστὲϊνον καὶ Σλέσβιγον. Ἐπισ. τούτων πόλεις εἶνε Ἀλτό-να, ἐπὶ τοῦ Ἀλβιος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις ἔχουσα

εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 75 χιλ. κατ. *Κιέλον*, μητρ. τοῦ Ὀλ-
στεινοῦ ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 32 χιλ. κατ. *Σλέσβι-
γον*, μητρ. τοῦ Σλεσβίγου ἔχουσα 12 χιλ. κατ.

8) *Ἀρνόβερον* μετ' ὁμών. μητρ. πατρίδα τοῦ ἀπατρόνου Ἐρσέ-
λου ἔχουσαν 90 χιλ. κατ. *Ὀσραβρὺκη*, ἐν ἣ ὡς καὶ ἐν Μυνστερφ
ἐκλείσθη ἡ Βεστρολικὴ εἰρήνη τὸ 1648 μεταξύ Σουηδίας καὶ Γερμα-
νίας. *Γοτίγγη*, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, πλουσίαν βιβλιοθή-
κην καὶ 13 χιλ. κατ.

9) *Βεστφάλια* μετ' μητρ. *Μύνστερον* ἔχουσαν 25 χιλ. κατ. καὶ
ἀξιόλογον πανεπιστήμιον θεολογίας καὶ φιλοσοφίας.

10) *Ἑσσης ρομός*. Τοῦτου ἐπισ. πόλεις εἰνε *Κασσέλη*, μητρ.
τοῦ νομοῦ, ὡραία πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Φραγκφούρτη*, πρῶτην
ἐλευθερά πόλιν καὶ ἑδρὰ τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσα ἀξιόλο-
γον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ 80 χιλ. κατ.

11) *Ῥηνικὴ Πρωσσία* καὶ ἡγεμονία τῶν Ὀχεντζόλερν. Ταύτης
ἐπισ. πόλεις εἰνε *Κοβλέντσον* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥήνου καὶ Μο-
σέλα, ὁχυρωτάτη πόλις, μητρ. τῆς Ῥηνικῆς Πρωσσίας ἔχουσα 35
χιλ. κατ. *Κολωνία* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα με-
ταλλικὰ ὕδατα καὶ 130 χιλ. κατ. *Ἀκνίσφραντ*, ἀρχαία πόλις
πρωτ. τοῦ μεγάλου Καρόλου ἔχουσα θερμὰ λουτρά, ὡραία προάστεια
καὶ 75 χιλ. κατ. Τῆς δὲ ἡγεμονίας τοῦ Ὀχεντζόλερν μητρ. εἰνε ἡ
κώμη *Ἐχίγγη*.

Νῆσοι δὲ τῆς Πρωσσίας εἰνε ἡ *Ρουγένη*, *Θισεδόμη* καὶ *Βοδλέρη*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πρωσσίας εἰνε 3452 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ.
ὕπὲρ τὰ 24, 700 χιλ. ἑκατ. ὦν περὶ τὰ 15 ἑκατ. εἰνε λουθηρανοί,
οἱ δὲ λοιποὶ δυτικοὶ καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ Ἀθίγγανοι· τὸ δὲ πολίτευ-
μα συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰ βόρεια εἰνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς δὲ τὰ
νότια συγκερασμένον, τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τοῦ βορείου μέρους εἰνε ἐπι-
τηδειότατον εἰς γεωργίαν, παρὰ γὰρ σίτον, κριθήν, κάρναβιν, λίανον,
γεώμηλα καὶ ἐν τῷ Ῥήνῳ οἶνον ἐξαίρετον. ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα
ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου, νίτρου, λιθανθράκων καὶ κατὰ
τὴν Βαλτικὴν ἤλεκτρον κλ. μέγλην κτηνοτροφίαν, ἐμπόριον ἐνεργῶν
καὶ βιομηχανίαν λίαν ἀκμάζουσιν, οἱ δὲ σιδηρόδρομοι καὶ αἱ διώρυ-
γες πανταχοῦ αὐτὴν διασχίζουσιν. Ἐνταῦθα ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευ-
σις εἰνε πολὺ διαδεδομένη εἰς τὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας
καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν οἱ Πρωσσοὶ κἀμνουσι μεγάλας προσόδους· κα-
τὰ δὲ τὰ στρατιωτικὰ ὁ στρατὸς αὐτῆς εἰνε νῦν ὁ καλλίτερος τῆς Εὐ-
ρώπης· ἕκαστος δὲ πολίτης εἰνε ὑπόχρεος ἐν αὐτῇ νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ
ἴδιος ὡς στρατιώτης.

ΣΑΞΩΝΙΑ. Ἐπισ. πόλεις τοῦ βασιλείου τῆς Σαξωνίας εἰνε *Δρέσ-
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖας*

δη, ὠραία καὶ μεγάλη πόλις ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν, λαμπρὸν δυτικὸν ναόν, μουσεῖα καὶ 180 χιλ. κατ. *Λειψία*, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα βιβλίων καὶ γουναρικῶν καὶ 110 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Γερμαν. ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ δουκάτων ἐπισ. πόλεις εἶνε *Κοβούργου*, πρωτ. τοῦ δουκάτου *Σαξο-κοβούργου* ἔχουσα ἐπιστημονικὰ ἐκπαιδευτήρια, λαμπρὰν βιβλιοθήκην καὶ 12 χιλ. κατ. *Ίένα*, μικρὰ ἀλλ' ὠραία πόλις τοῦ δουκάτου *Σαξο-βείμερς* ἔχουσα ἐπιστημον. πανεπιστήμιον. *Βραυσβίχη*, ὠραία πόλις πρωτ. ὁμων. μεγ. δουκάτου ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Σχουερίνου*, πρωτ. τοῦ μεγ. δουκάτου *Μεκλεμβούργου-σχουερίνου* ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Ροστόχη* πρὸς τὴν Βαλτικὴν, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ αὐτοῦ δουκάτου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. *Όλδεμβούργου*, πρωτ. ὁμων. μεγ. δουκάτου ἔχουσα 14 χιλ. κατ. *Μανάρσα* (*Μογουντίακον*) ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἔχουσα ὠραίαν θέσιν, λαμπρὰ ὀχυρώματα καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Γουτεμβέργου τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς τυπογραφίας.

Τῶν δ' ἐλευθέρων πολιτειῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Βρέμη* ἐπὶ τοῦ Οὐί-σούργιδος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 83 χιλ. κατ. *Λυβέκη* παρὰ τὴν Βαλτικὴν ἐπὶ ὠραίας θέσεως, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Άμβούργου* ἐπὶ τοῦ Ἀλβίου, ἐμπορικωτάτη καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 240 χιλ. κατ.

Τῆς δ' ἐπικρατείας τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας, διοικουμένης κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Στρατσόβουργου* (*Ἀργεντορᾶτον*) παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. αὐτῆς, ἀρχαία καὶ ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα λαμπρὸν καθεδρικὸν ναόν, πανεπιστήμιον καὶ 85 χιλ. κατ. *Μέτται* παρὰ τὸν Μοσέλαν, ἀξιόλογος πόλις ἔχουσα ἀπόρρητα φρούρια καὶ 55 χιλ. κατ.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Μῆκ. Α. 6° 50'—24° 5'.

Πλάτ. Β. 42° 8'—51° 10'.

Ἡ Αὐστρία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ῥωμανίας καὶ τῆς Σερβίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Γερμανίας.

ΣΗΜ. Ἡ Αὐστρία περιλαμβάνει τὰς ἀρχαίας χώρας *Ραιτίαν*, *Νωρικὴν*, *Πανονίαν* καὶ μέρος τῆς *Δακίας*: ὁ δὲ μέγας Κάρολος κυρ. εὐσας αὐτὴν τὴν ὀνόμασεν Αὐστρίαν (*Ἀνατολικὸν βασίλειον*). Ταύτης ὁ ἔγγιστος μέχρι τοῦ

1806 διετῆρει τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας· κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 11 αἰῶνος ἡνέθη μετ' αὐτῆς ἡ Οὐγγαρία καὶ ἡ Βοσμία, καὶ κατὰ τὸν διαμελισμὸν τῆς Πολωνίας ἡ Γαλικία· τὸ δὲ 1814 ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἡ Δαλματία, καὶ τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον· ἀλλὰ τὸ 1859 διὰ τῆς ἐν Βιλαφράγκα εἰρήνης ἀπεσπάρθη ἡ Λομβαρδία, καὶ τὸ 1866 διὰ τοῦ Πρωσσοαυστριακοῦ πολέμου τὸ βασίλειον τῆς Βενετίας, καὶ ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας· ὥσαύτως τὸ 1878 ἀποφάσει τοῦ ἐν Βερολίῳ συνεδρίου ἐδόθη εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Αὐστρίας ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας.

**Ὁρη* αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὰ *Σουδητία*, τὰ ὅποια μίᾳ σειρά ὄντα τῶν Γερμανικῶν ὄρεων καὶ παραλλήλως τῶν Βοσμηκῶν ὄρεων ἐκτεινόμενα ἀπολήγουσι ΒΑ. εἰς τὴν Γερμανικὴν πεδιάδα· τὰ *Καρπάθια* (2700 μέτρ.), τὰ ὅποια ἀνυψούμενα ἐκ τῆς Δακικῆς πεδιάδος ἐκτεινόμενα ἀπὸ τὸ νοτιανατολικὸν πρὸς τὸ βορειοδυτικόν. Τούτων ἀξιολογώτερα μέρη εἶνε αἱ *Τρανσυλβαρικαὶ Ἀλπεις*, τὰ *κεντρικὰ Καρπάθια* καὶ τὰ *μικρὰ Καρπάθια*. Εἰς τὰ δυτικὰ δὲ τούτων σχηματίζονται αἱ *Ὀγγρिकाὶ πεδιάδες*, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλειτέρα καὶ *Κάτω* καλουμένη εἶνε τὸ πλείστον ἄκαρπος, εἰς τὸ δυτικὸν ἐλώδης καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἀμώδης.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ *Ἀλβις* καὶ ὁ *Ρήνος*, ὅστις μύλις ψαύει πρὸς Δ. τὴν αὐτοκρατορίαν, ἀμφότεροι ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Ὁδερς* καὶ ὁ *Ὀδιστοβίας*, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Σουδητίων καὶ Καρπαθίων ὄρεων ἐκβάλλουσι διὰ τῆς Πρωσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ *Δούναβις*, ὅστις διερχόμενος δι' ἀπόσσης τῆς Αὐστρίας καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους, οἷον τὸν *Δραβον*, τὸν *Τυσίαν*, τὸν *Σαβον* κλ. ἐκβάλλει διὰ τῆς Ρωμανίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον. *Λίμνη* δ' αὐτῆς ἐπισ. ἐν τῇ Οὐγγαρίᾳ εἶνε ἡ *Πλατετσῆ* ἢ *Βαλατών*.

Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ὧν τὸ ἐν ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην δυτικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβάνουσαν τὰς χώρας, αἵτινες πέμπουσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὸ κοινοβούλιον τῆς Γιέννης, τὸ δὲ τὴν ἀνατολικὴν Αὐστρίαν, περιλαμβάνουσαν τὴν Οὐγγαρίαν μετὰ τῆς Τρανσυλβανίας, Κροατίας, Σλαβονίας, τῶν Στρατιωτικῶν μεθορίων χωρῶν καὶ τῆς πόλεως Φιούμης· εἶνε δὲ αὗται·

Α'. ἐν Αὐστρίᾳ.

1) Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Αὐστρίας. Τούτου ἐπισ. πόλεις εἶνε *Βιέννη* ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. τῆς αὐτοκρατορίας ἔχουσα ὄχι καλὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἀγ. Στεφάνου, τερπνότατα προάστεια, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν, σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ 1 ἑκατ. κατ. *Λίντση* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὀχρά, βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 33 χιλ. κατ.

2) Τὸ δουκάτον Σαλτσβούργον, μητρ. *Σαλτσβούργον* (20 χιλ.² κατ.) ἐπὶ χώρας ἐχούσης πλῆθος ὀρυκτῶν καὶ ἀφθονον ἄλας.

3) Ἡ Στυρία μὲ μητρ. *Γρατσορ* ἐπὶ τοῦ Μούρου, ἔχουσιν πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ χαλυβιδίων ἔργων καὶ 80 χιλ. κατ.

4) Ἡ Καρινθία μὲ μητρ. *Κλαγεμβούρτην*, ἔχουσιν λαμπρὰν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 15 χιλ. κατ.

5) Ἡ Καρνιολία μὲ μητρ. *Λαϊβάχην*, ἔχουσιν 21 χιλ. κατ.

6) Αἱ κομητεῖαι Γορίτσια καὶ Γραδίσκα, ἡ μαρκία Ἰστρία, καὶ ἡ εἰς τὸ κράτος ἀπ' εὐθείας ἀνήκουσα πόλις Τεργέστη ἐκ τῶν ἐμπορικωτάτων ἐν τῇ Μεσογείῳ πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. ὧν εἶνε καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, ἀξιόλογα διατηροῦντες Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια. *Πόλια*, ὁ σπουδαιότερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Αὐστρίας.

7) Ἡ Δαλματία, μητρ. *Ζάρα*, παράλιος πόλις ἔχουσα 19 χιλ. κατ. *Σπάλατρον*, παράλιος μικρὰ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. *Ραγούσα*, ἄλλοτε ἐπίσημος πόλις καὶ πρωτ. ὁμων. δημοκρατίας.

Εἰς τὰ παράλια τῆς Δαλματίας ὑπάρχουσι πολλαὶ μικραὶ νῆσοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν Αὐστρίαν· οἷον ἡ *Μέλιδα*, *Κορζέλα*, *Λίσσα*, *Βραιτία*, *Γρόσσα*, *Πάγος* κλ.

8) Τὸ Τυρόλον μὲ μητρ. *Ἰνσπρόκην*, κειμένην μεταξὺ ὑψηλῶν ὀρέων καὶ ἔχουσα, 17 χιλ. κατ.

9) Ἡ Βοεμία ΒΔ. τῆς ἰδίως Αὐστρίας. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε *Πράγα* ἐπὶ τοῦ Μολδαύου εἰς ὠραίαν θέσιν, μητρ. αὐτῆς λίαν ὀχυρὰ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 190 χιλ. κατ. *Καρλοβάδη* πρὸς Δ. ἐπίσημος διὰ τὰ λουτρά της.

10) Ἡ Μοραβία πρὸς Α. τῆς Βοεμίας μὲ μητρ. *Βροῦνην*, λίαν ὀχυρὰν, ἔχουσιν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 73 χιλ. κατ. ΝΑ ταύτης *Λουστερλίτση*, ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1805 νίκη τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν καὶ Πρώσων.

11) Ἡ Σιλεσία μὲ πρωτ. *Τρόπαον*, ἔχον 15 χιλ. κατ.

12) Ἡ Γαλικία μὲ μητρ. *Λεμβέργην* ὠραίαν καὶ ἐμπορικὴν πόλιν, ἔχουσιν πανεπιστήμιον καὶ 72 χιλ. κατ. ἔξ ὧν αἱ 21 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. *Κρακοβία* ἐπὶ τοῦ Οὐίστουλα, πρωτ. μέχρι τοῦ 1846 τοῦ ἀνεξαρτήτου μέρους τῆς Πολωνίας· ἔκτοτε δ' ὑπόκειται εἰς τὴν Αὐστρίαν ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ.

13) Ἡ Βουκοβίνα μὲ μητρ. *Τσερνοβίτσαν*, ἔχουσιν 26 χιλ. κατ. Β'. ἐν *Οδγγαρία*.

14) Ἡ Οὔγγαρια. Ταύτης ἐπισ. πόλεις εἶνε *Πέστα* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Δουνάβειος, πρωτ. καὶ ἡ βιομηχανικωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Οὔγγαρίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 200 χιλ. κατ. *Βούδα* ἢ *Όρεν* ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος ἀπέναντι τῆς Πέστης,

ἀρχαία πρωτ. τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 55 χιλ. κατ. *Κομόρνον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Οὐγγαρίας. *Πρεσδαοργοί* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ὥραία πόλις, ἐν ἣ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσα 46 χιλ. κατ. *Σχεμνάτη* ΒΑ. ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου καὶ χαλκοῦ καὶ διὰ τὴν μεταλλουργικὴν σχολὴν τῆς. *Λεβετσόρη* ΝΑ. λίαν βιομήχανος πόλις ἔχουσα 65 χιλ. κατ.

15) Ἡ Τρανσυλθανία μὲ μητρ. Κλαουσεμβούργην ἐπὶ ποταμίῳ ἔχουσαν 22 χιλ. κατ. *Κροστάτη* πρὸς τὰ ὅρια τῆς Τουρκίας, ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Τρανσυλθανίας ἔχουσα 28 χιλ. κατ.

16) Ἡ Κροατία καὶ Σλαβονία μὲ μητρ. Ἀργάμην παρὰ τὸν ποταμὸν Σαῶν, ἔχουσαν 20 χιλ. κατ. *Φιοῖμη*, ἐλεύθερος ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἔχουσα 16 χιλ. κατ.

17) Αἱ Στρατιωτικαὶ μεθόριοι χώραι ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τῆς Τρανσυλθανίας. Ἐπὶ πόλεις *Ζέγγη*, *Λιμὴν* εἰς τὴν Ἀδριατ. θάλασσαν. *Πετροβαρδιτσα* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἰσχυρότατον φρούριον τῆς Εὐρώπης, ἐνθα ὁ πρίγκηψ Εὐγένιος ἐνίκησε τὸ 1716 κατὰ κράτος τοὺς Τούρκους. *Σεμίλητορ*, ὀχυρωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

18) Ἡ Βοσνία μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης μὲ μητρ. Σεραλέβον, ἐμπορικὴν πόλιν ἔχουσαν 60 χιλ. κατ. *Τραβρικορ*, πόλις ἔχουσα ἀκρόπολιν καὶ 15 χιλ. κατ. *Βαρναλούκα*, ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα ἱαμακικὰ λουτρά, ἀρχαία ῥωμαϊκὰ ἐρεῖπια καὶ 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Αὐστρίας εἶνε 7088 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 37 ἑκατ. Τούτων 24 ἑκατ. εἶνε δυτικοί, 8 ἑκατ. ὀρθόδοξοι, 3 1/2 ἑκατ. διαμαρτυρόμενοι, καὶ ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατ. Ἑβραῖοι· τὰ δὲ πολίτευμα εἶνε αὐτοκρατορία συνταγματικὴ μετὰ δύο Βουλῶν, ὧν ἡ μία σύγκειται ἐξ ἀντιπροσώπων πεμπομένων ἐκ τῶν διαφόρων Διαιτῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Τῆς δ' Οὐγγαρίας, ἀποτελούσης ἰδίον βασιλεῖον καὶ ἐχούσης ἰδίαν βουλὰς καὶ διοικουμένης ὑπὸ ἰδίου ὑπουργείου, βασιλεὺς εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας.

Τῶν κατοίκων τῆς Αὐστρίας ἐν μὲν τῇ ἰδίᾳ Αὐστρίᾳ, Σαλτσβούργῳ, Τυρόλῳ, Στυρίᾳ, Καρινθίᾳ καὶ Καρνιολίᾳ ἐπικρατοῦσιν οἱ Γερμανοὶ (9,200 χιλ.), ἐν δὲ τῇ Γαλικίᾳ, Μοραβίᾳ, Βοσνίᾳ, Κροατίᾳ, Σλαβονίᾳ, Δαλματίᾳ, Τρανσυλθανίᾳ, Βοσνίᾳ, Ἑρζεγοβίνῃ οἱ Σλάβοι περὶ τὰ 17 ἑκατ. ἐν δὲ τῇ Οὐγγαρίᾳ οἱ Οὐγγροὶ ἢ Μαγιάροι (5 1/2 ἑκατ.)· ἀλλ' ἐν τῷ Τυρόλῳ, τῇ Καρνιολίᾳ, κλ. κατοικοῦσι καὶ 3 1/2 ἑκατ. λατινικῶν φυλῶν (Ἰταλῶν). Ἐν τῇ Αὐστρίᾳ ὅμως κατοικοῦσιν ἐτι Ἑλλήνες, Ἀρμένιοι, Ἀθίγγανοι, ἅπαντες περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατ.

Ἡ Αὐστρία ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ ὑγμένον, τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε μᾶλλον ὀρεινόν· ἔχει ὁμῶς καὶ λαμπρὰς πεδιάδας καὶ κοι-

λάδας εἰς τὴν Γαλικίαν, Βοημίαν, Ούγγαρίαν, ἰδίως Αὐστρίαν, παραγούσας αἶταν ἄφθονον, οἶνον, καπνόν, ὠραίους ἵππους, βούς, πρόβατα, χοίρους κλ. Εἰς τὴν Ούγγαρίαν ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου κτλ. καὶ ὑδαργύρου πρὸς Ν. παρὰ τὴν μικρὰν πόλιν *Υδρίαρ*, εἰς δὲ τὴν Γαλικίαν ἐπὶ τῶν ὀρέων ὀρυκτὸν ἄλλας.

Ἡ βιομηχανία τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸν ἐνεστῶτα αἰῶνα ἔκαμε μέγας προόδους καὶ τὸ ἐμπόριον δ' αὐτῆς εἶνε λίαν ἐνεργόν, εὐκολυνόμενον ὑπὸ τῶν πλευστῶν ποταμῶν, τῶν διωρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς.

Γλώσσα δ' ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Γερμανικὴ· ἀλλὰ καὶ ἔκαστον τῶν διαφορῶν αὐτῆς ἔθνων λαλεῖ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν.

Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν εἶνε εἰσέτι διαδεδομένη καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας, διὰ τοῦτο καὶ ὁ λαὸς τῶν μὴ Γερμανικῶν χωρῶν εἶνε πολὺ ἄγροικος.

ΣΕΡΒΙΑ.

Ἡ Σερβία, **Αraw Μοισία* ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ρωμανίας καὶ τῆς Τουρκίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἑξεγοδίνης καὶ Βοσνίας κατεχομένων ἤδη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας κλάδοι ὄντα τῶν Διναρικῶν ἄλπεων εἶνε λίαν χαμηλά· ἡ δὲ χώρα δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς λοφώδης, ἐχούσα καὶ ἀξιολόγους κοιλάδας καὶ πεδιάδας.

Ἐπισημ. ποταμοὶ τῆς Σερβίας εἶνε ὁ *Δούναβις*, σχηματίζων τὰ βορειανατολικά ὅρια τῆς χώρας· ὁ *Σαβος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Διναρικῶν ἄλπεων καὶ ρεῖων πρὸς Β. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν· ὁ *Μοραβος*, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Διναρικῶν ἄλπεων καὶ ρεῖων πρὸς τὰ ΒΑ. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν παρὰ τὴν πόλιν Σεμένδριαν.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Σερβίας εἶνε *Βελιγράδιον* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σαίου καὶ Δουνάβεως, πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα λίαν ὀχυρὰ φρούρια, ἀκμαῖον ἐμπόριον, βιομηχανίαν, πολλὰ ἐκπαιδευτήρια, ἀκαδημαῖαν καὶ 50 χιλ. κατ. Σεμένδρια ΝΑ. τοῦ Βελιγραδίου ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μοραβίου καὶ Δουνάβεως, ἀρχαία πρωτ. τῆς Σερβίας ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 12 χιλ. κατ. Κραγυβεάτιτς πρὸς Ν. τῆς Σεμενδρίας ἐν εὐρείᾳ κοιλάδι, ἔχουσα χυτήρια πυροβόλων, ὀπλοποιεῖον, πυριτιδοποιεῖον καὶ 7 χιλ. κατ. Όσχίτσα ΝΑ. τῆς Κραγυβεάττιτς, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ.

Οἱ κατοικοὶ τῆς Σερβίας εἰνε 1, 400 χιλ. σλαβικῆς καταγωγῆς

καὶ ὀρθόδοξοι τὴν θρησκείαν· εἶνε ἤδη ὅλως ἀνεξάρτητοι καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ συνταγματικ. ἡγεμόνος μετὰ βουλῆς καὶ γερουσίας.

Τὸ κλίμα τῆς Σερβίας εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον σίτον, ἀραβοσίτον, κάρναβιν, λίνον, οἶνον κτλ. ἀλλ' ἡ γεωργία εἰσέτι ἐν αὐτῇ εἶνε παρημελημένη, ἀσχολουμένων τῶν κατοίκων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ μάλιστα τῶν χοίρων καὶ εἰς τὴν ὑλοτομίαν τῶν ἀπερέντων δασῶν τῆς· ἡ δὲ παιδεία μύλις ἤδη ἀρχεται νὰ ἐμ-
φυτεύηται ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

ΡΩΜΟΥΝΙΑ.

Ἡ Ῥωμουνία, συνισταμένη ἐκ τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ πά-
λαι Δακία καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσ-
σίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ.
ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ Σερβίας.

Ἐπισημ. ὄρη τῆς Ῥωμουνίας εἶνε πρὸς Β. τὰ Καρπάθια καὶ εἰς
τὰ ἀνατολικά αὐτῆς αἱ Τρανσυλθανικαὶ ἄλπεις.

Ἐπισημ. ποταμοὶ τῆς Ῥωμουνίας εἶνε ὁ Δούναβις διαρρέων τὰ
νότια ὅρια τῆς χώρας· ὁ Ἀλούτς (Ὁλτις), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν
Τρανσυλθανικῶν ἄλπεων καὶ ῥέων πρὸς Ν. χύνεται εἰς τὸν Δούναβιν·
ὁ Σερέτης καὶ ὁ Προῦτος, οἵτινες πηγάζοντες ἐκ τῶν Καρπαθίων ὀ-
ρίων καὶ ῥέοντες πρὸς Ν. χύνονται ὡσαύτως εἰς τὸν Δούναβιν· λίμνη
δὲ ἡ Ρασέλιμη.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Βλαχίας εἶνε Βουκουρέστιον ἐπὶ τοῦ Δουμ-
βροδίτσα παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, πρωτ. τῆς Ῥωμουνίας, ἔ-
χουσα οἰκίας λιθοκτιστους, ἀκαδήμειαν, καμπύλας καὶ κακῶς ἐξρω-
μένας ὁδοὺς, ὡραίους κήπους, προάστεια καὶ περὶ τὰς 200 χιλ. κατ.
Κραιώβα πρὸς Δ. ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, λίαν ὀχυρὰ καὶ
ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἰβράιλα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως,
ἐμπορικωτάτῃ πόλιν ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ. ἐν οἷς
εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ
ἐκπαιδευτήρια. Πλοέστι πρὸς Β. τοῦ Βουκουρεστίου, ἐμπορικὴ πόλις
ἔχουσα 27 χιλ. κατ. Ριμνικὰν παρὰ τὸν Ἀλούτταν. ἔχουσα ἀφθονον
ἀλατωρυχείον. Γιούργεβον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἐπίγειον τοῦ Βουκου-
ρεστίου, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. Καλα-
φάτι, ἐμπορικὸς λιμὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως.

Τῆς δὲ Μολδαβίας Ἰάσιον πρωτ. τῆς Μαλδαβίας, μεσόγειος πόλις
δύο ὥρας δυτικῶς τοῦ Προῦτου, ἔχουσα ξυλίνας οἰκίας, πολλὰ ἀνέ-
κτορα, ἀθλίας ὁδοὺς, ὡραίους κήπους, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 80
χιλ. κατ. Ραμακὸν πρὸς Β. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαύου καὶ

Σερέτου ἐπὶ τερπνῆς θέσεως. *Οκρα ἐπὶ τοῦ Σερέτου, ἔχουσα σπουδαία ἀλατωρυχεῖα. Γαλάκιον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Προῦτου, ὁ κυρίως λιμὴν τῆς Μολδαβίας, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ Ἕλληνες κἄλλιστα ἔχοντες ἐκπαιδευτήρια. Φοζάρη πρὸς τὰ ὅρια τῆς Βλαχίας, ἔχουσα καλὸν ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ.

Οἱ Ῥωμοῦνοι ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ Τραϊανοῦ συστηθεῖσων ἐνταῦθα Ῥωμαϊκῶν ἀποικιῶν καὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι εἶνε 5, 200 χιλ. κυβερνώμενοι ἀπὸ ἐνὸς ἔτους ἀνεξαρτήτως ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος μετὰ Βουλῆς.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα αὐτῆς, καίτοι ἡ γεωργία εἶνε παρημελημένη, εἶνε σίτος, ἀραβόσιτος, κριθή, οἶνος, κτλ. ἡ δὲ κτηνοτροφία λίαν εὐδοκιμεῖ ἐνεκ τῶν ἀφθόνων νομῶν τῆς παρχήγουσα καλοὺς ἵππους, ἡμιόνους, χοίρους, κλ. ἡ μελισσοτροφία ὡσαύτως εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, τὰ δὲ ὄζση τῆς παρέχουσιν ἄφθονον ξυλείαν καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς παχυτάτους ἰχθῦς. ἡ δὲ παιδεία ὑπὸ τοῦ νέου ἡγεμόνος προστατευομένη ἤρξατο νὰ παρᾶγῃ λαμπροὺς τοὺς καρπούς.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ

ΤΗΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. 0° 35'—12° 45'.

Πλάτ. Β. 50° —61°.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς νήσου *Βρεττανίας* ἢ *Ἀγγλίας*, τῆς *Ἰρλανδίας*, τῶν νήσων *Ἑβρίδων*, *Ὀρχάδων*, *Σχετλαρδικῶν* καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, κειμένων ἀπέναντι τῆς Γαλλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀγγλία ἄλλοτε καλουμένη *Βρεττανία* κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 78 π. Χ. Εἶτα δ' ἀποσυρθέντων αὐτῶν ἐκεῖθεν τὸ 448 μ. Χ. ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀγγλῶν καὶ Σαξῶνων, οἵτινες ὡς φίλοι προσεχώρησαν νὰ τὴν συνδράμωσι κατὰ τῶν βαρβάρων Καληδονίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 8ου αἰῶνος πολλάκις ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Νορμαδῶν τῆς Δανίας καὶ τέλος ὑπετάγη ὑπ' αὐτῶν· ἀλλὰ τὸ 888 Ἀλφρέδος ὁ μέγας μετὰ πολλὰς ἀποτυ-

χίας ἀπεδίωξε τέλος τοὺς Νορμανδοὺς ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δὲ 1066 Γουλιέλμος ὁ Κατακτητὴς, δούξ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Νορμανδίας, κατέκτησε τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκτοτε δὲ οὐδὲν ἔθνος εἰσέβαλεν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἀλληλοδιαδόχως ἡ ἰδίως Βρεττανία κατέκτησε τὴν Ἰρλανδίαν, τὴν Σκωτίαν καὶ ἄλλας ἐκτεταμένους χώρας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Ἡ νῆσος Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας, τῆς Οὐαλλίας καὶ τῆς Σκωτίας.

Ὅρη. Τῆς Βρεττανίας τὸ βόρειον μέρος εἶνε ὄρεινόν, καὶ ἐκεῖθεν ἐκτείνονται τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας, τῶν ὁποίων ὕψηλοτέρα κορυφὴ εἶνε τὰ Γραβιανὰ ὄρη (1450 μέτρ.). τὸ δὲ νότιον εἶνε πεδινόν, ἀλλ' εἰς τὴν Οὐαλλίαν ὑψοῦται τὸ ὄρος Σινδδορον, τὸ ὅποιον καθίστα πρὸς Δ. τὴν παραλίαν βραχώδη, καὶ ἡ Ἰρλανδία δ' ἔχει πρὸς Δ. τὸ ὄρος Κάρντοβαλον (1037 μέτρ.) καὶ παραλίαν ἀπότομον, ἀλλὰ τὰ μεσάρεια αὐτῆς εἶνε πλὴν τινων λόφων ἅπαντα πεδινά, περιλαμβάνοντα πολλὰς λίμνας καὶ τόπους ἐλώδεις.

Ποταμοὶ δ' ἐπίσημοι ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ὁ Τάμεσις, ὁ βασιλεὺς τῶν ποταμῶν κατὰ τοὺς Ἀγγλοὺς· οὗτος διερχόμενος διὰ τοῦ Λονδίνου ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν (320 χιλιομ. μῆκ.). Ὁ Οὐμβερς, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὄρων τῆς Οὐαλλίας ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὴν Βόρ. θάλασσαν. Ὁ Σαβέρνερ, ὁ δεύτερος ποταμὸς τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Οὐαλλίαν, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλιον κόλπον. Ὁ Κλύδης ἐν Σκωτίᾳ πρὸς Δ. ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμῶν. κόλπον. Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ἐπισ. ποταμὸς εἶνε ὁ Σχάνωρ, ὅστις διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως Λιμερίκης ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ ἰδίως Ἀγγλία διαιρεῖται εἰς 40 κομητείας, ἡ Οὐαλλία εἰς 12, ἡ Σκωτία εἰς 33 καὶ ἡ Ἰρλανδία εἰς 4 διοικήσεις.

Ἐπισ. πόλεις τῆς ἰδίως Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας εἶνε Λονδρον, ἐξ ἧς μεταβαίνουνσι συντομώτερον ἐκ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Γαλλίαν (Καλαί). Λονδρινον ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἡ μεγαλειτέρα, πλουσιωτέρα, βιομηχανικωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τοῦ κόσμου, πρωτ. τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 4 ἑκατ. κατ. Εἶνε δὲ διηρημένη κυρίως εἰς δύο, εἰς ἀρχαίαν πόλιν Ἀστν (city) καλουμένην, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ ἔμποροι, καὶ εἰς τὴν Οὐεστμίνστερ, ὅπου κατοικεῖ ἡ αὐλή, οἱ εὐγενεῖς καὶ μεγάλαι κτηματίαι καὶ ἔμποροι. Τὸ ἄστν ἔχει ὁδοὺς στενὰς καὶ μὴ εὐθείας, τὸ δὲ Οὐεστμίνστερ πλατυτάτας καὶ εὐθείας· ἔχει δὲ καὶ πολλὰς γεφύρας, τῶν ὁποίων ἡ ἐπισ. εἶνε ἡ τοῦ Βατερλόου. Ἐπισ. δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα εἶνε ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Παύλου, ὁ ὠραιώτερος ναὸς τῶν διαμνηστρομένων, τὸ παρεκκλήσιον, ὁ πύργος τοῦ Λονδρινον συνιστάμενος ἐκ διαφόρων πύργων καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, τὸ παλάτιον Βούργκεϊαμ, ὅπου συνήθως διαμένουσιν οἱ ἡγεμόνες, τὸ Κρουσάλληγον παλάτιον, οἱ ὁποῖοι σιδηρόδρομοι κλ. Εἰς δὲ τὸ Οὐεστ-

μίνστερ υπάρχουν οι καλλίτεροι κήποι, χρησιμεύοντες εις καινόν περιπατόν. Τὰ δὲ προάστεια αὐτῆς εἶνε λίαν τερπνὰ, ἔχοντα λαμπρὰς οἰκίας, κήπους θελκτικούς, βιομηχανικὰ καταστήματα κλ. Γορνουήσιον ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως παρὰ τὸ Λονδίον, διάσημος πόλις διὰ τὸ ἀεροσκοπεῖον καὶ τὸ ναυτικὸν νοσοκομεῖον τῆς ἔχουσα 140 χιλ. κατ.

Πορτμουθον πρὸς Ν. λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικός λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα περὶ τὰς 100 χιλ. κατ. Πλυμουθον, ὁ δευτέρος πολεμικός λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχον 130 χιλ. κατ. Βριστόλν, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 182 χιλ. κατ. Ὁξφόρδν (Ὁξωνία) ΒΑ. τῆς Βριστόλν, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν τῆς, ἔχουσα 56 χιλ. κατ. Βιρμινγάμν, μεσόγειος πόλις ἐπίσημος διὰ τῆς βιομηχανίας τῶν ὄπλων, τῶν σιδηρουργείων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐργοστασίων τῆς ἔχουσα 350 χιλ. κατ. Σχεφφιέλν, μεσόγειος πόλις ἔχουσα ἐργοστάσια σιδηρῶν ἔργων καὶ 240 χιλ. κατ. Μαρχεστέρν πρὸς Ν. μεσόγειος καὶ ἡ πρώτη βιομηχανος πόλις τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τοῦ βελούκου ἔχουσα περὶ τὰς 360 χιλ. κατ. Λιβερπούλν πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Μερσέη, παρλίος, βιομηχανος, ἐμπορικωτάτη καὶ δευτέρα μετὰ τὸ Λονδίον πόλις τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα 510 χιλ. κατ. Ὑόρκν εἰς τὰ ΒΑ. ἔδρα ἀρχιεπισκόπου ἔχουσα λαμπρὸν Γοθικὸν ναὸν καὶ 45 χιλ. κατ. Οὐάιλν ΝΑ. τῆς Ὑόρκν, ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα 130 χιλ. κατ. Νεοκαστέλλν πρὸς Β. παρλίος πόλις ἔχουσα πλουσιώτατα ἀνθρακωρυχεῖα καὶ 130 χιλ. κατ.

Μερτυνέρν, βιομηχανος καὶ ἡ ἐπισ. πόλις τῆς Οὐαλλίας ἔχουσα μεταλλεῖα σιδήρου, λιθανθράκων καὶ 90 χιλ. κατ. Ἐνιμθοργον, μητροπόλις τῆς Σκωτίας ἐπὶ ὠραίας θέσεως, ἐκτεινομένη ἐπὶ τριῶν λόφων ὀλίγον μακρὰν τοῦ κόλπου Φόρθν, καὶ ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον καὶ 205 χιλ. κατ. Γλασκόβν, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Σκωτίας ἐπὶ τοῦ Κλύδου ποταμοῦ, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον, μεγάλην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 480 χιλ. κατ. Δουβν, πρὸς Β. ἐμπορικωτάτη πόλις ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάη, ἔχουσα 90 χιλ. κατ. Ἀβερδρήν πρὸς Β. ταύτης, ἀξιόλογον ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 75 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ἐπισ. πόλις εἶνε Δουβλίον πρὸς Α. μητροπόλις αὐτῆς· εἶνε πόλις ὠραία ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 300 χιλ. κατ. Ἀόρκν πρὸς Ν. ἐπὶ ὁμῶν. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Ἀμάρικα εἰς τὰ ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ἰρλανδίας ἔχουσα λίαν ἐνεργὴν ἐμπόριον καὶ 45 χιλ. κατ. Ἀρμάγν πρὸς τὸ ΒΑ. ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλανδίας. Βελγιάστη πρὸς Β. ἔχουσα 120 χιλ. κατ.

Νῆσοι δ' αὐτῆς πρὸς Β. τῆς Σκωτίας εἶνε αἱ *Σχετλανδικαί*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Μελλάρδη*· αἱ *Ορκάδες*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Παμόρη*· αἱ *Εβρίδες* ἢ *Ουεστέρναι*, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Λεδίς*, ἡ *Σκῆ* καὶ ἡ *Στάγθα*, ἥτις εἶνε ἐπίσημος καὶ διὰ τὸ φιγγάλειον ἀντρον τῆς. Ἡ *Μάρη* καὶ ἡ *Ἀγγ.λεσθ* πρὸς Δ. τῆς *Ἀγγλίας*. Αἱ *Σορλίγγαι* εἰς τὸ ΝΔ. τῆς *Ἀγγλίας*. Ἡ *Ὠριγγή* εἰς τὰ παράλια τῆς *Γαλλίας* καὶ ἡ *Ουϊκτίς* πρὸς Ν. τῆς *Ἀγγλίας*, ἐπονομαζομένη τὸ περιβόλιον αὐτῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Βρεττανίας εἶνε 3100 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κἄτ. 32 ἑκατ. ὧν 23 ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν *Ἀγγλίαν* καὶ *Ουαλλίαν*, 3 1/2 τὴν *Σκωτίαν*, 5 1/2 τὴν *Ἰρλανδίαν* καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικρὰς νήσους, πρεσβεύοντες ἐν μὲν *Ἀγγλίᾳ* τὴν *Ἀγγ.λικανήν*, ἐν δὲ *Σκωτίᾳ* τὴν *Προσβυτερικανήν*, καὶ ἐν *Ἰρλανδίᾳ* τὴν *δυτικὴν* θρησκείαν (α). τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν, τῶν λόρδων καὶ τῶν κοινοτήτων.

Οἱ κατοικοῦντες τὴν *Ἀγγλίαν* καὶ τὸ νότιον τῆς *Σκωτίας* εἶνε κυρίως Ἀγγλοί, οἱ δὲ κατοικοῦντες τὸ βόρειον τῆς *Σκωτίας* *Γαλάται*. Βρεττανοὶ δὲ κατοικοῦσι τὴν *Ουαλλίαν* καὶ *Κελτοὶ* τὴν *Ἰρλανδίαν*. Ἀπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη λαλοῦσι διαφόρους συγγενεῖς γλώσσας, ἡ δὲ Ἀγγλικὴ εἶνε μίγμα Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης.

Τὸ κλίμα τῆς *Ἀγγλίας* εἶνε ὑγρὸν, ὀμιχλώδες καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ μαλακώτερον τοῦ τῆς Γερμανίας, τὸ δ' ἔδαφος εἰς μὲν τὴν *Ουαλλίαν* καὶ *Σκωτίαν* εἶνε βουνῶδες, εἰς δὲ τὴν *Ἀγγλίαν* μᾶλλον πεδινόν, παρχόν δημητριακοὺς καρποὺς καὶ γεώμηλα καὶ περιέχον πολλὰς βοσκὰς, ὅπου τρέφονται πλῆθος βοῶν, αἰγῶν κλ. οἱ δὲ ἵπποι τῆς *Ἀγγλίας* καὶ τὰ μαλλία τῶν προβάτων τῆς εἶνε περίφημα. Ἐχει δὲ καὶ πλῆθος μεταλλείων χρυσοῦ, σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, ραιανθράκων, καὶ ἐν *Ἰρλανδίᾳ* λαμπρῶν μαρμάρων.

Ἡ παιδεία εἶνε μὲν ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτάτας τάξεις τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις εἶνε πολὺ ὀπίσω, καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη ὁ κοινὸς λαὸς τῆς *Ἀγγλίας* εὐρίσκεται εἰς μέγαν βαθμὸν ἀμαθείας. Πρακτικὸν δὲ ὅν τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος ἐπέδωκεν εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐν τῇ Βρεττανίᾳ ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑψίστον βαθμὸν τῆς τελειότητος· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ εὐκολυνόμενον ὑπὸ ἀπείρων διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, διασχίζοντων ἅπασαν τὴν χώραν, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ μεγαλειτέρου στόλου τοῦ κόσμου.

(α) Ἡ περὶ τῶν δογμάτων τούτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας διδασκαλία, ὡς καὶ ἡ περὶ τῶν θρησκειῶν ἐν γένει, ἀφήνεται εἰς τὸν διδάσκαλον τῶν ἱερῶν μαθημάτων.

Κατακτήσεις δ' ἔχει ἡ Ἀγγλία μεγάλας εἰς ἀπάσας τὰς ἡπείρους (170 εκατ. κατ.).

ΔΑΝΙΑ.

Μῆκ. Α. 5° 45'—10° 14'.

Πλάτ. Β. 55° 35'—57° 48'.

Ἡ Δανία κειμένη εἰς τὰ βόρεια τῆς Γερμανίας συνίσταται ἐκ τῆς ἡερσονήσου *Ιουτλανδίας*, κειμένης εἰς τὸ Β. τῆς Γερμανίας, τῶν νήσων *Σηλανδίας*, *Φινίας*, *Ισλανδίας*, *Φεροῶν* καὶ ἄλλων πολλῶν νήσων. Ἐν αὐτῇ οὐτε ὄρος οὐτε ποταμὸς ἄξιος λόγου ὑπάρχει.

ΣΗΜ. Ἡ Δανία, ἄλλοτε καλουμένη *Κιμβρικὴ Χερσονήσος* ἢ *Ιουτλανδία*, εἶνε ἡ χώρα τῶν Κιμβρων, οἵτινες ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ῥώμης καὶ ἐνίκησαν κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Μαρίου στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 830—1042 οἱ Δανοὶ ἔκαμαν πολλὰς λεηλασίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἄρξαντες αὐτῆς 20 ἔτη. Εἰς δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ χώρα αὕτη πάντοτε διετήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κοπεγχάγη* ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Σηλανδίας ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ὠραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα πανεπιστήμιον, μεγάλην βιβλιοθήκην καὶ 182 χιλ. κατ. *Ἐλσιγγόρη* ἐπὶ τοῦ Σούνδου, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριόν της. Τῆς δὲ Φινίας εἶνε *Ὁδένηση*. Ἐν δὲ τῇ *Ιουτλανδίᾳ* *Βιμπόργη* εἰς τὸ κέντρον, καὶ *Ἀαλβόργη* (10 χιλ. κατ.) εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς. Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκει ἔτι ἡ πρὸς τὸν Βόρ. πολικὸν κύκλον κειμένη νῆσος *Ισλανδία* (70 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. τὴν κώμην *Ρεκιαβίγην*. Πρὸς Ν. δὲ ταύτης κείνται αἱ νῆσοι *Φερόαι*. Αὗται 25 τὸν ἀριθμὸν εἶνε ὅλγον κατφυκκέναι (9 χιλ. κατ.) καὶ ἐπιτήδειοι μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Δανίας εἶνε 614 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 1800000, λουθηρανοί, διοικούμενοι συνταγματικῶς.

Οἱ Δανοὶ γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς εἶνε χρηστοὶ τὰ ἥθη, λίαν φιλόπονοι, φίλοι τῆς τάξεως καὶ πολλὴν κλίσιν ἔχουσιν εἰς τὴν παιδείαν.

Τὸ κλίμα τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ νήσων αὐτῆς εἶνε λίαν ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες, τὸ δ' ἔδαφος τῆς *Ιουτλανδίας* καὶ τῶν νήσων τῆς Βαλτικῆς εἶνε εὐφορώτατον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον σίτον, λίνον, κλ. Οὐχ ἥττον δὲ οἱ Δανοὶ ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν τῶν ἵππων, βοῶν καὶ προβάτων, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, ἀξιόλογον ἔχοντες ναυτικόν· ἡ δὲ *Ιουτλανδία* εἶνε μὲν πεδινὴ ἀλλὰ ψυχρὰ καὶ ἐλώδης, ἔχουσα καλὰς βοσκὰς καὶ τρέφουσα ἀξιόλογα ποίμνια καὶ λαμπροὺς ἵππους· ἡ δὲ *Ισλανδία*

ἔχει ἡφίσταται ὄρη, οἷον τὴν *Έκλαν*, ἐκπέμπουσιν βραστὸν ὕδωρ μέ-
χρη 50 μέτρ. Ἐν ταύτῃ δ' ἔνεκα τοῦ ψύχους φύονται μόνον θάμνοι,
καὶ γεώμηλα μόνον καλλιεργοῦνται· οἱ δὲ κάτοικοί τῆς ἐνασχολοῦν-
ται ἔτι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν θήραν καὶ τὴν ἀλιείαν. Τὸν αὐτὸν
δὲ διάγουσι βίον καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Φερουῶν.

Ἡ Δανία κατέχει ἔτι τὴν Γροιλανδίαν καμμένην εἰς τὸν Β. τῆς
Βορ. Ἀμερικῆς καὶ εἰς τὰς μικρὰς Ἀντίλλας τὴν νῆσον τοῦ Σταυροῦ
(109 χιλ. κατ.).

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ἢ ΣΟΥΗΔΙΑ.

Μῆκ. Α. 2° 30'—29°.

Πλάτ. Β. 52° 25'—71° 5'.

Σκανδιναυικὸν κράτος λέγεται ἡ Σουηδία συνισταμένη ἐκ τῆς ἰδίως
Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας· ὀρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠ-
κεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορ. θάλασσης, πρὸς Α.
ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Ρωσσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ
ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Σουηδία τὸ πρῶτον κατοικήθη ὑπὸ Φιλλανδῶν, κατοικοῦν-
των ἤδη εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς μέρη, εἴτα δὲ κατελαβὼν αὐτὴν οἱ Γότθοι,
οἱ προξενήσαντες ποσάτας λεηλασίας καὶ καταστροφὰς εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν
κράτος. Ἐκ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ὁμοῦ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου
καλουμένης ἐξῆλθον οἱ τρομεροὶ ἐκεῖνοι πειραταὶ Νορμανδοί, οἱ ἐπὶ πο-
λὺν χρόνον (1000 μ. Χ.) ἐρημώσαντες τὰ παραλία τῆς Δ. καὶ ΝΔ. Εὐρώπης.
Τὸ δὲ 1397 ἠνώθη μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς Μαργαρίτης καὶ ἡ Δανία. Ἀλλ' ὁ
Γουσταῦος Βάσας κατέλυσεν εἴτα τὴν ἑνωσιν ταύτην καὶ ἐλευθερώσας τὴν
Σουηδίαν ἐγένετο αὐτῆς βασιλεὺς, εἰσαγαγὼν καὶ τὴν θρησκευτικὴν μεταρ-
ρῶμιν. Ὁ δὲ Γουσταῦος Ἀδόλφος κατέστησεν αὐτὴν ἐν τῶν ἰσχυροτέρων
κράτων τῆς Εὐρώπης· ἀλλὰ διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀτυχῶν πολέμων Κα-
ρόλου τοῦ ΙΒ' ἐξησθένησεν ἡ Σουηδία καὶ ἀπώλεσε τὰς ἐξωτερικὰς κτήσεις
τῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἡ Σουηδία ἀποτελεῖ ἐν κράτος μετὰ τῆς Νορβηγίας.

Ὅρη αὐτῆς ἐπισ. εἰνε αἱ Σκανδιναυικαὶ Ἀλπεις (2600 μέτρ.),
αἵτινες καίμεναι μεταξὺ Σουηδίας καὶ Νορβηγίας διευθύνονται ἐκ τοῦ
βορειανατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερ-
σονήσου, καὶ ἀπολήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν Γερμανικὴν θάλασσαν.
Πρὸς ἀνατολὰς δὲ αὐταὶ ταπεινούμεναι καθιστῶσι πεδινὴν ἀπασάν
τὴν Σουηδίαν.

Ποταμοὺς ἐπισήμους ἡ Σουηδία δὲν ἔχει· ἄλλοι δὲ μνείας μόνον
εἶνε ὁ *Τορνέαρ*, ὅστις ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει
εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ *Γλόμερος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν
Σκανδιναυικῶν ὀρέων καὶ διαρρέων τὴν Νορβηγίαν ἐκβάλλει εἰς τὸν
κόλπον τῆς Χριστιανίας. Αἰμῶναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἐν μὲν τῇ Νορ-
βηγίᾳ ἡ *Μαισένη*, ἐν δὲ τῇ Σουηδίᾳ ἡ *Μαλάρη* καὶ ἡ *Βέττερ*, συγκοι-

ωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ Βένερ ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Κατεγάτην.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Σουηδίας, διηρημένης εἰς τρία μέρη, εἶνε *Στακχόλμη* ἐπὶ θαυμασίας θέσεως παρὰ τὴν Μαλάρην, πρωτ. τοῦ κράτους ἐκτισμένη ἐπὶ πολλῶν νησιδίων καὶ ἐπὶ δύο χερσονήσων, ἔχουσα λαμπρὰ ἀνέκτορα, ὥραιās ἐξοχάς, ἀξιόλογον ἐμπόριον, λαμπρὰν βιομηχανίαν καὶ 136 χιλ. κατ. *Ουψάλη* πρὸς Β. ἐπὶ περπνῆς θέσεως, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν ἀστεροσκοπεῖον, τὸ μόνον ἐν τῷ κράτει ἀρχιεπισκοπεῖον καὶ 11 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Λινάιου. *Καλμάρ* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὴν συνθήκην, καθ' ἣν τὸ 1397 ἠνώθησαν ὑπὸ ἓν σκῆπτρον ἡ Δανία, Σουηδία καὶ Νορβηγία. *Γοττεμπούργη* ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Κατεγάτου, παρχίως καὶ ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 54 χιλ. κατ. *Καρλσκρα*, ὁχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σουηδίας, ἔχουσα 18 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Νορβηγίας, διηρημένης εἰς 2 μέρη, ἐπισ. πόλεις εἶνε *Χριστιανία* ἐπὶ ὁμῶν. κόλπου, ἔδρα τῶν Βουλῶν τῆς Νορβηγίας ἔχουσα μέγα ἐμπόριον σιδήρου καὶ σινιδίων, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 65 χιλ. κατ. *Χριστιανσάνδη* εἰς τὸ Ν. τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ Σκαγεράκου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις. *Βεργένη*, παρχίως καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Νορβηγίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Δρονθαιμη* ἐπὶ περπνῆς θέσεως, ὅπου ἐστέφοντο τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Νορβηγίας, ἔχουσα χαλκὸν καὶ ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Φαιράση*, ἔχουσα ὀνομαστά μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ οὐσα ἡ ὑψηλότερα πόλις τῆς Νορβηγίας. *Βαρθούση* εἰς τὴν Λαπωνίαν, ὁ βορειότερος ὅλων τῶν κατοικουμένων τόπων τῆς Εὐρώπης.

Καθ' ὅλα τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ παρχία τῆς Νορβηγίας ὑπάρχουσι πληθὺς νήσων, ὧν ἐπισ. εἶνε αἱ *Λοφοδέαι*, γνωσταὶ διὰ τὸ γυμνὸν καὶ ἀπόκηρμον τῆς χώρας των· τούτων δ' ἐπισ. εἶνε ἡ *Κουέλη*, ἔχουσα πόλιν *Ἀμερφέστην* συχνάζομένην διὰ τὴν ἀλίαν ὑπὸ πλήθους πλοίων. Ὡσαύτως ἐν τῇ Βαλτικῇ ὑπάρχουσι δύο ἀξίαι λόγου νῆσοι ἡ *Γοττλάνδη* καὶ ἡ *Ἀλάνδη*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 7600 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. 5870000 (ἐν Σουηδίᾳ 4170000 καὶ ἐν Νορβηγίᾳ 1700000 κατ.) πρεσβεύοντες τὴν λουθηρανικὴν θρησκείαν καὶ διοικούμενοι συνταγματικῶς. Ἄν δὲ καὶ ἡ Σουηδία εἶνε ἠνωμένη ὑπὸ ἓν σκῆπτρον μετὰ τῆς Νορβηγίας, ἀποτελοῦσιν ὅμως ἑκατέρα ἴδιον κράτος καὶ ἔχουσιν ἴδια ἀνεξάρτητα νομοθετικὰ σώματα.

Οἱ Σουηδοὶ καὶ οἱ Νορβεγοί, Γερμανικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ Γερμανικὴν τινα διάλεκτον λαλοῦντες, εἶνε μεγάλῳσμοι, ῥωμαῖδοι, χρηστοὶ τὰ ἥθη, φιλόξενοι καὶ λίαν λιτοὶ τὴν διαίταν.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας ἐν γένει εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν· καὶ εἰς μὲν τὰς μεσημβρινὰς αὐτῆς χώρας διακρίνονται καὶ αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους. Ἐνταῦθα τὸ θέρος εἶνε βραχυτάτον ἀλλὰ καὶ θερμώτατον, οὗ ἕνεκα καὶ ταχέως τὰ ἐν ταύταις ταῖς χώραις προϊόντα ὠριμάζουσι. Κατὰ δὲ τὴν 67 μοῖραν διακρίνονται δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους χειμῶν καὶ θέρος, καθ' ὃ ἡ θερμότης καθίσταται ἀφόρητος. Ὡσαύτως καὶ ἡ Νορβηγία εἶνε λίαν ψυχρά, τὰ παράλια ὁμῶς αὐτῆς καίτοι ἐκτεθειμένα εἰς ἀλλεπαλλήλους μεγάλας τρικυμίας ἔχουσι κλίμα σχετικῶς πολὺ συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὀλίγον εὐφορον, πλὴν τοῦ νοτίου μέρους διακοπτομένου ὑπὸ πλήθους λιμνῶν, καὶ παράγοντος ἄφθονον σίτον, κριθήν, λίνον, γεώμηλα κτλ. Καὶ ἡ μὲν Σουηδία εἶνε μᾶλλον πεδινή, ἡ δὲ Νορβηγία ὄρεινή, ἔχουσα δάσκη ὕψικομα, φέροντα ξυλικὴν πρὸς ἐμπορίαν· τὸ δὲ βόρειον μέρος κατοικεῖται ὑπὸ τῶν ἔθνικῶν τὴν Θρησκείαν Λαπῶνων (20 χιλ.), λαοῦ δυσειδοῦς καὶ μικροσώμου ζῶντος βίον πλάνητα καὶ νομαδικὸν καὶ τρεφομένου ἐκ τῶν προϊόντων τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τῶν ποιμνίων τῶν βένων των· ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἀφθόνου.

Ἡ βιομηχανία εἶνε ἐν αὐτῇ περιωρισμένη εἰς τὰς μεγαλειτέρας πόλεις, τὸ δ' ἐμπόριον λίαν ἐνεργόν. Καὶ ἡ παιδεία δὲ καὶ μάλιστα ἡ κατωτέρα εἶνε μᾶλλον διαδεδομένη ἐν αὐτῇ ἢ εἰς ἄλλο οἰονδήποτε μέρος τῆς Εὐρώπης.

Ἡ Σουηδία, ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, κατέχει ἐν Ἀμερικῇ τὴν νῆσον τοῦ Ἁγίου Βαρθολεμῆ, μίαν τῶν μικρῶν Ἀντιλλῶν καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν τὰς νήσους τοῦ ἀρχιπελάγους Οὐίτη.

ΡΩΣΣΙΑ.

Μῆκ. Α. 15° 20'—62°.

Πλάτ. Β. 38° 20'—80°.

Ἡ Ῥωσσία περιλαμβάνουσα ἤδη καὶ τὸ πλείστον τῆς Πολωνίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σουηδίας, τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ῥουμανίας.

ΣΗΜ. Ἡ Ῥωσσία κατ'ἐκείνην ἔκπαλαι ὑπὸ τῶν Σκυθῶν, Φιννῶν ἢ Φιλανθῶν, Λαπῶνων, Σαμογετῶν, Σαρματῶν καὶ Σλάβων· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ μεγάλου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος ἐξήλθε τῆς βαρβαρότητος, καὶ ἔκτοτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κράτος πολιτισμένον· διότι εἰσῆλθον ἐν αὐτῇ αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης. Ἡ Πολωνικὴ Ῥωσσία προσετέθη εἰς αὐτὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος, καὶ τὸ βασίλειον τῆς Πολωνίας τὸ 1814. Ἐκτοτε δὲ τὸ μέγα τοῦτο κράτος αὐξάνει

καθ' ἐκάστην διὰ κατακτήσεων νέων καὶ χωρῶν εἰς τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὸ Τουρκεστάν, καὶ ἤδη κατέχει τὸ ἔδωμον τῶν χωρῶν τῆς σφαίρας μας.

Ὅρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Α. τὰ *Οὐράλια*, πρὸς Ν. τὰ ὄρη τῆς *Ταυρικῆς Χερσονήσου* καὶ ὁ *Καυκάσος* (5600 μέτρ.), εἰς τὸ ΝΑ τὰ *Καρπάθια* καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τὰ *Αἰτωρικὰ ὄρη*. Ἀπασα δὲ ἡ χώρα ἐν γένει εἶνε πεδινή, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ λόφων.

Ποταμοὶ δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *Καῦς* καὶ ὁ *Πετσχόρας*, πηγάζοντες ἐκ τῶν Οὐραλίων καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν, ὁ *Δούνας*, ὡσαύτως ἐκβάλλων εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ *Τορτὰς* ἐκ τῶν Αἰτωρικῶν ὀρέων, ὁ *Νεβας* ἐκ τῆς λίμνης Λαδόγας, ὁ *Αθρας* ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ὀρέων, καὶ ὁ *Ουίστοβλας* ἐκ τῶν Καρπαθίων ὀρέων πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ *Ακτίστερος*, ὁ *Ακτίπερος* (Βορυσθένης) ἐκ τῶν Καρπαθίων ὀρέων καὶ ὁ *Δῶν* (Τάναϊς) ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ *Βόλγας* (3500 χιλιομ. μήκ.) καὶ ὁ *Οὐράλῃς* ὡσαύτως ἐκ τῶν Οὐραλίων ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ *Λαδόγα*, ἡ *Ὀρέγα*, ἡ *Ιλιμερος*, ἡ *Πέιπος* καὶ πρὸς Α. ἡ *Κασπία* θάλασσα.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ῥωσσία περιλαμβάνει 1 ἐξήκοντα διοικήσεις, (ἐν αἷς εἶνε καὶ αἱ τοῦ πάλαι Πολωνικοῦ κράτους)· 2 τὴν ἐπὶ τοῦ Τανάνιδος χώραν τῶν Κοζάκων· 3 τὸ μέγα δουκάτον τῆς Φιλλανδίας· 4 τὰς τρεῖς καυκασικὰς διοικήσεις. Δύναται ὅμως αὕτη νὰ διαιρεθῇ κάλλιον οὕτω· α) εἰς χώρας τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ· β) τῆς Βαλτικῆς· γ) τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης· δ) τῆς Κασπίας θαλάσσης· ε) εἰς χώρας μεταξύ Εὐξείνου καὶ Κασπίας θαλάσσης.

1) *Χῶραι τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ*. Ἐπισ. πόλεις· *Ἀρχάγγελος* ἐπὶ τοῦ Δούνα ὅχι μακρὰν τῆς Λευκῆς θαλάσσης, τὸ κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου τῶν βορ. χωρῶν τῆς Ῥωσσίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. ἐν αὐτῇ τῇ 23 Ἰουνίου ἡ ἡμέρα εἶνε 21 ὥρας, τῇ δὲ 23 Δεκεμβρίου 4 μόνον ὥρας. *Κόβλα*, ἡ βορειότερα πόλις τῆς Ῥωσσίας.

2) *Χῶραι τῆς Βαλτικῆς*. Ἐπισ. πόλεις· *Πετροῦπολις* ἐπὶ τοῦ Νεῦα, κτισθεῖσα ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου (1703 μ. Χ.), πρωτ. τοῦ κράτους, ἐκ τῶν ἐπισ. πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα, εὐρείας ὑδατός, ὠραίας διώρυγας, λαμπρὰ ἀνάκτορα, θέατρα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγ. Ἰσαάκ, τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, τοῦ Ἁγ. Παύλου, λαμπρὰ προάστεια, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 550 χιλ. κατ. *Κροστάκη* ἐπὶ μικρῆς νήσου εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον, λίαν ὀχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Ῥάσιγφορση*, μητρ. τῆς Φιλλανδίας ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ δύναται νὰ φοιτῶσι καὶ γυναῖκες καὶ 25 χιλ. κατ. παρ' αὐτὴν καίται καὶ τὸ ὀχυρὸν φρούριον *Σβεαθούργον*. *Δορπάτη* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὸ

πανεπιστήμιον της. *Ρίγα* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δύνα, εὐλίμενος, ἐμπορικὴ καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν Βαλτικὴν ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Βίλνα* ἐπὶ τοῦ Βίλια, μητρ. τῆς Λιθουανίας ἔχουσα 50 χιλ. κατ. ὧν τὸ $\frac{1}{3}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Γρόδνον* ἐπὶ τοῦ Νιεμένου, παλαιὰ πρωτ. τῆς Πολωνικῆς διαίτης ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Βαρσοβία* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Οὐίστούλα, πρωτ. τῆς Ῥωσικῆς Πολωνίας, ἔχουσα ὠραίας καὶ πλατείας ὁδοὺς, πλῆθος ἀνακτόρων, πολλὰ ἐπιστημονικὰ ἐκπαιδευτήρια, πανεπιστήμιον, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 251 χιλ. κατ. ὧν τὸ $\frac{1}{4}$ εἶνε Ἑβραῖοι. *Λόδση*, ἡ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Πολωνίας ἔχουσα 35 χιλ. κατ.

3) *Χῶραι τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης.* Ἐπισ. πόλεις *Κισινέβη* ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, μητρ. τῆς Βασσαραβίας ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατ. *Ὀδησσός*, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ῥωσσίας ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 131 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. *Νικολάιεφ* ἐπὶ τοῦ Βούγου, νέα καλῶς οἰκοδομημένη πόλις ἔχουσα εἰς τὰ ἐνδότερα ἀξιόλογον ναυπηγεῖον. Παρ' αὐτὴν ἔκειτο καὶ ἡ ἀρχαία *Ὀλβία*, ἀποικία τῶν Μιλησίων. *Χερσῶν* ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Συμφερόπολις*, μητρ. τῆς Ταυρίδος ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σεβαστοπόλις*, παράλιος, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις, διάσημος δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν τὸ 1855 — 56 ὑπὸ τῶν Γάλλων, Ἀγγλῶν καὶ Σάρδων. *Πουλιτάβα*, ἐνταῦθα Πέτρος ὁ μέγας ἐνίκησε τὸ 1709 Κάρολον τὸν IV' τῆς Σουηδίας. *Κίεβον* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, ἀρχαιοτάτη καὶ ἐπίσημος πόλις τῆς Ῥωσσίας χρηματίσασα καὶ πρωτ. αὐτῆς, νῦν δ' ἔχουσα θεολογίας ἀκαδημίαν καὶ 70 χιλ. κατ. ἐνταῦθα ὁ μέγας Βλαδὶμηρος τὸ 189 ἐδέχθη παρὰ τῶν Βυζαντινῶν ἱερέων τὸ βάπτισμα. *Ταϊράνιον* ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τανάϊδος, πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 30 χιλ. κατ. ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺς σίτος διὰ τὴν Εὐρώπην.

4) *Χῶραι τῆς Κασπίας θαλάσσης.* Ἐπισ. πόλεις *Μόσχα* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Μοσχάβου ποταμοῦ, πρώην πρωτ. τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα πλατείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, οἶον τὸ Κρεμλίνον, τὴν καλλιτέραν τοῦ κράτους βιομηχανίαν, μέγα ἐμπόριον, πανεπιστήμιον καὶ τὸ θέρος 350 χιλ. κατ. τὸν δὲ χειμῶνα 450 χιλ. *Τοῦλα* πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὰ ὀπλοποιεῖς τῆς ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Καζὰν* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἔχουσα βιομηχανίαν ἀξιόλογον, ἐπίσημον πανεπιστήμιον καὶ 78 χιλ. κατ. *Άστραχὰν* ἐπὶ νήσου τοῦ Βόλγα παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 48 χιλ. κατ.

5) *Χῶραι μεταξὺ Εὐξείνου καὶ Κασπίας θαλάσσης.* Ἐπισ. πόλεις *Αἰκατερινοδόρη*, μητρ. τῶν Κοζάκων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς βο-

ρείου Κιρκασίας, ἥτις ἀγωνισθεῖσα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας της ὑπετάγη τέλος καὶ ἀπετέλεσε μέρος τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ δὲ Κιρκάσιοι εἶνε ὀνομαστοὶ διὰ τὴν ὡραιότητά των. *Σταυρόπολις*, μεσάζειος πόλις πρωτ. ὁμων. διοικήσεως. *Αερβέντη*, ὁχυρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις, μητρ. τῆς *Δαγεστάνης*.

Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας ἐπισ. εἶνε εἰς τὴν Βαλτικὴν ἡ *Ὁσεέλη*· εἰς δὲ τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ἡ *Καλκουέβη* καὶ ἡ *Βαϊγάτη*, ἐπισκεπτόμεναι ὑπὸ τῶν Ῥώσων διὰ τὴν ἀλιείαν. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἀνήκει ἔτι καὶ ἡ *ΒΑ.* τῆς Βαϊγάτης κειμένη *Νέα Ζέμβλα*, κεκαλυμμένη πάντοτε ὑπὸ πάγων καὶ χιόνος, καὶ μόνον ὑπὸ ἀλιέων καὶ θηρευτῶν Ῥώσων ἐπισκεπτομένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 58700 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κκτ. περὶ τὰ 71 ἑκατ. ὧν περὶ τὰ 5 ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ῥωσικὴν Πολωνίαν. Τούτων 59 ἑκατ. εἶνε ὀρθόδοξοι, 3 ἑκατ. ἐν Πολωνίᾳ δυτικοί, 1 1/9 ἑκατ. Ἑβραῖοι, 2 ἑκατ. ἐν Φιννίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ Λουθηρανοὶ, καὶ 3 1/2 ἑκατ. ἐν Κριμαίᾳ καὶ Καυκάσῳ Τούρκοι καὶ τινες εἰδωλολόγτραι· τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος.

Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Ῥωσσίας τὰ 50 ἑκατ. εἶνε *Σλάβοι* (Ῥώσοι, Κοζάκοι καὶ Πολωνοί), οἱ δὲ ἄλλοι *Φιλλλδοί*, *Γερμανοί*, *Κιρκάσιοι*, *Ἑλληγες*, *Βλάχοι* καὶ *Ἑβραῖοι*. Κοινὴ δὲ γλῶσσα εἶνε ἡ Ῥωσικὴ, ἐν δὲ τῇ Πολωνίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ δυτικῇ αὐτῆς λαλεῖται ἡ *Πολωνικὴ*.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας πρὸς μὲν τὸν Πολικὸν κύκλον εἶνε ψυχρότατον καὶ ὁ χειμὼν διαρκεῖ ἐν αὐτῇ 8 μῆνας, πρὸς δὲ τὸ μέσον καὶ τὸ νοτιοδυτικὸν εἶνε ψυχρὸν ὁμοιάζον τῇ τῆς Γερμανίας· ὡσαύτως ψυχρὸν εἶνε καὶ εἰς τὰς ἀνατολικὰς παρὰ τὸν Βάλγαν χώρας, τὰ δὲ νοτιοανατολικὸν ἔχει θερμώτατον θέρος καὶ δριμύτατον χειμῶνα.

Τὸ δ' ἔδαφος σχεδὸν παντοῦ εἶνε πεδινόν, διακροπτόμενον ὑπὸ λόφων. Καὶ τὸ μὲν βόρειον αὐτῆς (Πετσχόρας, Καρὰ ποτ. Λαπωνία) εἶνε ἄγονον καὶ σχεδὸν ἀκατοίκητον συχνάζομενον διὰ τὴν θήραν τῶν πολυτίμων γουναρικῶν καὶ τὴν ἀλιείαν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν εἶνε δασώδες, τὸ νοτιοανατολικὸν τὸ μὲν παρὰ τὴν Κασπίαν καὶ τὸν Οὐράλην ξηρὸν καὶ ἀλατοῦχον, τὸ δὲ παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐρήμων καλουμένων Ῥωσιστὶ στεππῶν, ἐν αἷς κεκαλυμμέναις ὑπὸ χόρτων βόσχουσιν ἄπειρα ποίμνια· εἰς τὸ νότιον ἐν γένει (Βολνία, Ποδολία) καὶ τὸ δυτικὸν ὑπάρχουσι χώραι δασώδεις παράγουσαι ἀφθονωτάτους δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνὸν κτλ. τὰ δὲ Οὐράλια ὄρη ἔχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, χαλκοῦ, σιδήρου, ἀλάτων, ἀδαμάντων κλ.

Ἡ γεωργία ἐν Ῥωσίᾳ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἔτι δὲ ἡ κτηνοτροφία τῶν βοῶν, προβάτων, ἵππων, καμήλων καὶ ἡ ἀλιεία εἰς τὸν Εὐ-

Ξεινὸν πόντον καὶ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, ὅθεν ἐξάγεται πλῆθος ἰχθύων καὶ τὸ αὐγοτάραχον. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον εὐκολυνόμενον ὑπὸ πλῆθους πλευστῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων. Σιδηροδρόμους ὁμοῦ δὲν ἔχει εἰσέτι ἡ Ῥωσσία ἀναλόγους τῆς ἀπεράντου αὐτῆς ἐκτάσεως. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ κἀμνει ἤδη μεγάλως ἐν αὐτῇ προόδους· ἡ δὲ παιδεία εἰς μὲν τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν εἶνε λίαν διαδεδομένη, ἀλλ' ὁ λαὸς εὕρισκεται εἰσέτι εἰς τὴν ἐσχάτην βαρβαρότητα.

Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ὑπόκεινται ἔτι ἐκτεταμέναι χῶραι τῆς Ἀσίας, ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία καὶ ἡ Σιβηρία (11 ἐκτ. κατ.).

ΑΣΙΑ.

Ἡ Ἀσία, κατέχουσα τὸ ΒΑ. τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορ. ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντιδος, τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρυθρᾶς θαλάσσης.

Αὕτη διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 11 μέρη· τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσσίαν (Σιβηρίαν καὶ Καυκάσιον Ῥωσσίαν), τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Περσίαν, τὸ Ἀγγαριστὰν, τὸ Βελουτχιστὰν, τὸ Τουρκιστὰν, τὴν Κίναν ἢ Σινικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Ἰνδοκίναν, τὸ Ἰνδοστὰν καὶ τὴν Ἀραβίαν.

Θάλασσαί αὐτῆς ὑπὸ μὲν τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ σχηματίζονται εἶνε ἡ Βερίγγειος θάλασσα πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας, ἡ Ὀχοτσκιχὴ ΝΑ. τῆς Σιβηρίας· ἡ Ἰαπωνικὴ πρὸς Δ. τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων· ἡ Κιτρίνη καὶ ἡ Κνανῆ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Κίνας, καὶ ἡ Σινικὴ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Ἰνδοκίνας. Ὑπὸ δὲ τῆς Μεσογείου ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ἡ Προποντίς, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ τὸ Συρικὸν πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Συρίας.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Ὀβιος εἰς τὸν Βορ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Τογγίνου καὶ ὁ Σιαμικός εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν· ὁ Βεργαλικὸς μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν· ὁ Ὀμανικὸς πρὸς Δ. τοῦ Ἰνδοστάν· ὁ Περσικὸς μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Περσίας· ὁ κόλπος τοῦ Ἀδένου πρὸς Ν. τῆς Ἀραβίας· ἡ Εὐρυθρὰ θάλασσα μεταξὺ Ἀραβίας καὶ Ἀφρικῆς.

Πορθμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ Βερίγγειος ἐνῶνων τὸν Βόρειον μὲ τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ τῆς Μαλάκας μεταξὺ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τῆς Σουμάτρας· ὁ Ὀρμουζικός, ἐνῶνων τὸν Περσικὸν μὲ τὸν Ὀμανικὸν κόλπον· ὁ τοῦ Βαβελ-μανδέβ, ἐνῶνων τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου μὲ τὴν Εὐρυθρὰν θάλασσαν. Ἰσθμὸς δὲ μόνος εἶνε ὁ τοῦ Σουέζου (Ἀρσινῆς), ἐνῶνων τὴν Ἀσίαν μὲ τὴν Ἀφρικὴν.

Χερσόνησοι. Ὑπὸ τῶν κόλπων τούτων, εἰσχωρούντων βαθύως εἰς τὴν ξηράν, σχηματίζονται αἱ ἐξῆς χερσόνησοι· ἡ *Μικρὰ Ἀσία* (Ἀνατολή) καὶ ἡ *Αραβία* εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἀσίας· τὸ *Ἰνδοστάν*, ἡ μεγαλύτερα χερσόνησος τῆς Ἀσίας καὶ ἡ *Ἰνδοκίτρα* μετὰ τῆς *Μαλάκας* πρὸς Β. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ· ἡ *Κορέα* εἰς τὸ Α. τῆς Κίνας καὶ ἡ *Καμτσιάτικα* εἰς τὸ Α. τῆς Σιβηρίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Καθ' ἅπασαν τὴν Ἀσίαν εἰς κορυφὸς ὀρέων ὑπάρχει ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τῆς Κιτρίνης θαλάσσης καὶ περιλαμβάνων πολλὰς πεδιάδας.

Καὶ πρὸς ἀνατολὰς μὲν τῶν Οὐραλίων ὀρέων ἐξαπλοῦται ἡ μεγάλη *Σιβηρικὴ πεδιάς*· νοτιοδυτικῶς δὲ ταύτης πρὸς τὴν Κασπίαν ἐκτείνεται ἡ πεδιάς τοῦ *Τουρκιστάν*, οὐσα περίπου τὸ τρίτον τῆς Σιβηρικῆς πεδιάδος· πρὸς Ν. δὲ ταύτης ἄρχονται τὰ ἠφαιστειώδη ὄρη τῆς *Μηδίας* καὶ *Ἀρμενίας*· *Αραράτ* (3350 μέτρ.), τὰ ὄρη τῆς *Μικρᾶς Ἀσίας*, ὧν ἐπισημότερον εἶνε ὁ *Ταῦρος* (4 χιλ. μέτρ.). Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τοῦ *Αραράτ* κεῖται ἡ *Ἀριαικὴ πεδιάς* ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ὄρους *Ἰνδοκοῦρχου* καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῶν *Ἰνδοπερσικῶν* ὀρέων. Τὰ ὄρη ταῦτα ἐνούμενα σχηματίζουν εἰς κόμβον, ἐξ οὗ ἐκτείνονται πάλιν τὰ *Ἰμαλάια* (*Ἰμαος*) τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς γῆς (8840 μέτρ.).

Πρὸς Β. τῶν *Ἰμαλαίων* ἐκτείνονται ἀλλεπαλλήλως τέσσαρες ὑψηλαὶ πεδιάδες μεταξὺ σειρῶν ὀρέων, ἡ *Θιβeticὴ* (3250 μέτρ.), ἡ *Βουχαρική*, ἡ *Ταταρική* καὶ ἡ *Μογγολικὴ πεδιάς*. Πρὸς Β. δὲ τούτων ἐκτείνονται τὰ *Αἰτάια* ὄρη (3600 μέτρ.).

Κεχωρισμένα. δ' ὄρη τῆς Ἀσίας εἶνε τὰ *Ουράλια* (1950 μέτρ.), χωρίζοντα τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας· ὁ *Καύκασος* (5600 μέτρ.) μεταξὺ *Βύζεινου* καὶ *Κασπίας*· τὰ ὄρη τῆς *Σιβηρίας* καὶ τῆς *Καμτσιάτικης*· οἷον τὰ *Σαλαρικά*, τὰ *Ἰαβλόνόια*, τὰ *Ἀλδάνια* καὶ τὰ *Σεαροβόδια*· τὰ ὄρη τῆς *Συρίας* *Αἰθάρ* (2500 μέτρ.), *Ἀντιλίθαρ* (1350 μέτρ.) καὶ τὸ *Σινᾶ* (2 χιλ. μέτρ.). Πρὸς Α. τούτων ἐκτείνεται ἡ *Μεσοποταμία*, τῆς ὁποίας τὸ νότιον λέγεται *Συρία* καὶ *Αραβία* ἔρημος, οὐσα ἀμυώδης καὶ ἀκαρπός. Πρὸς Ν. ταύτης ἐκτείνονται τὰ *Αραβικὰ ὄρη* (1680 μέτρ.) φθάνοντα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου.

Πρὸς Ν. δὲ τῶν *Ἰμαλαίων* ἐκτείνεται ἡ μεγάλη *Ἰνδικὴ πεδιάς*, ἥτις εἰς μὲν τὰ ἀνατολικά ἔχει πολλὰ ὕδατα καὶ εἶνε λίαν εὐφορός, εἰς δὲ τὰ δυτικά εἶνε ἀνυδρὸς καὶ ἔρημος· ἐν αὐτῇ δ' ἐκτείνονται ἐκ τοῦ Α. πρὸς τὸ ΝΔ. τὰ *Γαταῖα* ὄρη (2200 μέτρ.).

Ποταμοί. Ἐκ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀσίας, ὁ *Ὄβις*, ὁ *Ἰερσός* καὶ ὁ *Αἰνός*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ *Αμούρ*, ὁ *Ὀάγγος* (Κιτρίνος), ὁ *Ἰαροκιάγγος* (Κουνοῦς) καὶ ὁ *Καμβόδιος* ἢ *Μεκόγκος* εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν ἐκβάλλει ὁ *Βραμαπούτρας*, ὁ *Γάγγης*, ὁ *Ἰν-*

ὄδε, ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης· καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον οἱ μικροὶ ποταμοὶ Ὀρόντης, Ματαύρος καὶ Ἐρμος (α).

Λίμναι δ' αὐτῆς ἄξιαι λόγου, εἰς τὰς οποίας χύνονται καὶ τινες μεγάλοι ποταμοί, εἶνε ἡ Κασπία θάλασσα, ἡ μεγαλειτέρα λίμνη τοῦ κόσμου· ἡ Ἀσπασίτις (Νεκρὰ θάλασσα) εἰς τὸ Ν. τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας· ἡ Βάρη καὶ ἡ Οὐρμία εἰς τὴν Ἀρμενίαν· ἡ Ἀράλη πρὸς Α. τῆς Κασπίας· ἡ Βαϊκάλη ἐπὶ τῶν Ἀλταίων ὀρέων· ἡ Κουκουνώρη εἰς τὴν Κίαν.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὸ Βαβελ-μανδέβ πρὸς Ν. τῆς Ἀρχαίας, τὸ Μόκαδον πρὸς Α. τῆς Ἀρχαίας, τὸ Κομορίνον πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοστάν, ἡ Ραμαρία πρὸς Ν. τῆς Ἰνδοκίνας, τὸ Ἀρατολικόν πρὸς Α. τῆς Σιθῆρας, καὶ τὸ Βόρειον ἢ Σεβεροβοστοκνόνιον εἰς τὸ ΔΒ. τῆς Σιθῆρας.

Ἐν τοῖς παραλλοῖς τῆς Ἀσίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων· τούτων ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανὸν ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ αἱ τῆς Νέας Σιθῆρας· εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αἱ Κορίλλαι, ἡ Ἀκαλιάρη, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἡ νῆσος Φορμόζα καὶ ἡ Αἰνάρη· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν αἱ Ἀδαμάναι, αἱ Νικοβάρειοι, ἡ Κενδάρη, αἱ Μαλδίβαι καὶ αἱ Λακεδίβαι καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ἡ Λέσθος, ἡ Χίος, τὰ Ψαρά, ἡ Σάμος, ἡ Πάτμος, ἡ Κῶς, ἡ Ρόδος, ἡ Κάρπαθος, ἡ Κῶσος, ἡ Κύπρος κλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσίας μεθ' ὅλων τῆς τῶν νήσων εἶνε 420000 τετρ. μυρ. Κατὰ δὲ τὸ κλίμα δύναται νὰ διαιεθῇ εἰς τρία, καὶ αἱ μὲν εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς χῶραι, ἐὰν ᾖνε παρ᾿ ἅλτοι ἢ χαμηλαὶ πεδιάδες, ἔχουσι κλίμα θερμὸν καὶ οὐχὶ πλουσίαν βλάστησιν, ἐὰν δὲ ὄροπέδια, ἔχουσι καύσωνα τὸ θέρος ἀφόρητον καὶ ψυχρὸς μέγιστον· καὶ τέλος ἐὰν ᾖνε εὐνδροὶ κλιμακωταὶ παραλλοὶ ὀρέων, ἔχουσι κλίμα εὐκραές καὶ παράγουσιν ὀρεινοὺς καρπούς. Εἰς ταύτας τὰς χώρας πίπτει μόνον βροχή, καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον, τὴν Κασπίαν καὶ τὴν πεδιάδα τοῦ Τουρκεστάν βροχή καὶ χιόν. Ζῶα δὲ τῆς ζώνης ταύτης εἶνε οἰκιακὰ μὲν ἵπποι, κάμηλοι, βοῦς κτλ. ἄγρια δὲ γαζέλλα, θάαγροι, στρουθοκάμηλοι, λέοντες, θῆαι, ἄρκτοι, βούβαλοι καὶ ἔντομα ἀκρίδες.

Αἱ δὲ εἰς τὸ νοτιανατολικὸν τῆς Ἀσίας χῶραι αἱ μὲν εἰς τὰς παραλλας καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας (Ἰνδαί, Κίνα) ἔχουσι κλίμα θερμὸν, δένδρα κολοσσιαία, φοίνικας, διάφορα ἀρώματα, φυτὰ ὑπερμεγέθη καὶ ἀνάλογα οἰκιακὰ ζῶα, βοῦς, καμήλους, ἐλέφαντας, καὶ ἄγρια, τίγρεις, λέοντας, πάνθηρας, ῥινοκέρους, κάπρους καὶ ὑπερμεγέθη ἑρπετὰ· τὰ δὲ ὀρεινὰ τῶν χωρῶν ταύτων ἔχουσι κλίμα εὐκραές καὶ ὀρεινὰ προϊόντα καὶ ζῶα.

(α) Ὡς αὐτοὺς ἐν τῇ χάρτῃ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Εἰς δὲ τὴν ὑψηλὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν (Ἱμαλαΐα) τὸν χειμῶνα διὰ τὸ ψυχρὸς παύει ἡ βλάστησις, τὸ δὲ ἔαρ ἡ βλάστησις εἶνε ζωηρά, ἀλλ' ἐπερχομένου μετ' οὐ πολὺ τοῦ θέρους καταστρέφεται, καὶ μόνον ἀντέχει ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα πρὸς πότισιν.

Τὰ δὲ βόρεια τῆς Ἀσίας (Σιβηρία καὶ τὰ παρ' αὐτὴν ὄρη) ἔχουσι ψυχρὸς τὸν χειμῶνα δριμύτατον καὶ θερμότατον σύντομον θέρους, ἕνεκα τοῦ ὁποῦ ἡ βλάστησις καὶ ἡ ὠρίμανσις τῶν φυτῶν εἶνε ταχυτάτη. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα καὶ τίγρεις, πάνθηρες καὶ ἄλλα ἄλλων κλιμάτων ζῷα. Ἰδια δὲ ζῷα τῆς χώρας εἶνε τὰ σιγουροφάγα (τῶν γουναρικῶν). Εἰς ταύτας δὲ τὰς χώρας πίπτει βροχὴ καὶ χιὼν, καὶ εἰς τὰ βορειότατα μόνον χιὼν.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς λογίζονται ὑπὲρ τὰ 715 ἑκατ. ἀνήκοντες εἰς τρεῖς φυλὰς, τὴν Καυκασίαν, τὴν Μογγολικὴν καὶ τὴν Μαλαϊκὴν. Καὶ εἰς μὲν τὴν Καυκασίαν ἀνήκουσιν οἱ Ἰνδοί, οἱ Πέρσαι, οἱ Καυκάσιοι, οἱ Σύριοι, οἱ Ἀραβες καὶ οἱ Ἕλληνες· εἰς δὲ τὴν Μογγολικὴν οἱ Μογγόλοι, οἱ Μανσχοῦροι, οἱ Σῖναι, οἱ Ἰάπωνες, μέρος τῶν Ἰνδοσινῶν, οἱ Τάταροι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ Τουρκομάνοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας, καὶ εἰς τὴν Μαλαϊκὴν διάφοροι λαοὶ κατοικοῦντες τὸ νότιον τῆς Ἰνδοκίνας.

Εἰς τὸ δυτικὸν τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ ὁ Μωαμεθανισμὸς· οἱ δ' ἐν Ἀσίᾳ χριστιανοὶ εἶνε ὀλιγάριθμοι κατοικοῦντες τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὴν Σιβηρίαν καὶ τὴν Ἰνδικήν. Εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὅμως ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἡ τοῦ Βούδα (α), ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Βράμα. Βουδιστὰι δὲ εἶνε καὶ οἱ κάτ. τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ πλὴν ταύτης ἐν τῇ Κίνᾳ πολλοὶ εἶνε καὶ οἱ πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφυκιῦ, ὡς καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐν ᾗ πολλοὶ εἶνε καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς σιντολατρείας. Ἐν τέλει δὲ σημειωτέον ὅτι ἐν Περσίᾳ καὶ Ἰνδοστάν ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ζωροάστρου.

Πανταχοῦ τῆς Ἀσίας ἐπικρατοῦσι δεσποτικὰ πολιτεύματα· ὅπου δ' ὅμως οἱ λαοὶ εἰσέτι ζῶσι νομαδικὸν βίον ἐκεῖ διατηροῦνται πατριαρχικαὶ ἡγεμονίαι.

Εἰς τὴν Ἀσίαν τὴν ἄλλοτε ἐστίαν τοῦ πολιτισμοῦ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εὗρίσκεται εἰς τὸ ὑψιστον βαθμὸν τῆς βαρβαρότητος· οὔτε γράμματα σχεδὸν οὔτ' ἐπιστῆμαι εἰς αὐτὴν ἀπαντῶνται, εἰ μὴ εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὸ Ἰνδοστάν, τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Ἐν γένει δὲ ὁ βίος τῶν Ἀσιανῶν εἶνε γεωργικὸς ἢ νομαδικός, καὶ μόνον τὰ νότια καὶ νοτιανατολικά αὐτῆς μέρη ἔχουσι τέχνας, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον.

(α) Ὁ Βούδας, υἱὸς ἡγεμόνος Ἰνδοῦ, ἔζη περί τὸ 1000 π. Χ. Αὐτὸς ἐδημοσίευσεν νέας διδασκαλίας, ἐνώσας εἰς αὐτὰς καὶ τὰ γενικώτερα δόγματα τοῦ Βράμα, δὲν ὅλκι ὅμως νὰ διατηρῶνται οἱ Ἰνδοὶ εἰς φυλὰς. Ἡ δὲ θρησκεία

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ.

Ἡ Ἀσιατική Ρωσσία συνίσταται ἐκ τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Καν-
κασίου Ρωσσίας.

ΣΗΜ. Ἡ Σιβηρία, κατοικουμένη τὸ πάλαι ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Μαγγόλων,
ἐγένετο γνωστὴ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος, ὅτε οἱ Ῥῶσσοι χάριν τῶν
γουνarikῶν εἰσέδυσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀπέραντον ταύτην χώ-
ραν. Εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ῥώσσων ἡ Τουρκικὴ, ἡ
Περσικὴ καὶ ἡ ἀνεξάρτητος Ἀρμενία καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Καυκασίου
Ρωσσίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1858 οἱ Ῥῶσσοι προσέθεσαν εἰς τὴν χώραν τῶν
ἄπασαν τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Ἀμούρ χώραν, ἥτοι τὸ βόρειον
καὶ ἀνατολικὸν τῆς Μανσχουρίας, σημαντικᾶς χώρας τῆς Μαγγολίας καὶ τοῦ
Τουρκεστάν καὶ ἄπασαν τὴν νῆσον Σακχαλιάνου. Κατακτηθεῖσης δ'
ὑπ' αὐτῶν καὶ τῆς χώρας τοῦ Καυκάσου ἐπαυσε πλεον ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ
ὁ ἀτελεύτητος ἐκείνος ἄνιστος πόλεμος τῶν Ῥώσσων κατὰ τῶν αὐτοχθόνων.

ΣΙΒΗΡΙΑ.

Μῆκ. Α. 48° 36'—185° Δ.

Πλάτ. Β. 43° — 78° 5'.

Ἡ Σιβηρία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν.
ὑπὸ τῆς Κίνας καὶ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βεργγελου, τῆς
Ὀχοτσκικῆς καὶ τῆς Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν Οὐρα-
λίων ὄρεων.

Ὁρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Δ. τὰ Ουράλια (πάλαι Ὑπερβόρεια
ὄρη), πρὸς Ν. τὰ Ἀλτάια (πάλαι Ἀννιβά), εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τὰ
Ἀλτάιεια, τὰ Ἰαβ.lorόια ἢ Σταροβόια. Ἐν δὲ τῇ Καμτσιατκῇ
ὑπάρχει τὸ φοβερὸν ἡφαίστειον Κλιουτσεακόιον (5000 μέτρ.).

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτῆς εἶνε ὁ Ὄβις (3 χιλ. χιλιομ. μῆκ.), ὅστις
πηγάζων ἐκ τῶν Ἀλταίων ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον·
ὁ Ἰενεσίας (3500 χιλιομ. μῆκ.), ὅστις πηγάζων πρὸς Α. τοῦ Ὄβιος
καὶ ῥέων πρὸς Β. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμόν του κόλπον· ὁ Λένας

τοῦ Κομφουίου φιλοσόφου τῶν Σινῶν εἶνε μᾶλλον καθαρὸς θεῖσμός· διότι δὲν
ἔχει ναοὺς οὔτε εἰκόνας, ἀλλ' ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πιστοὺς μόνον τὴν τήρησιν
τῶν ἐθνικῶν ἐντολῶν καὶ τὴν λατρείαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς φύσεως.

Ὁ δὲ Βράμας θεωρεῖται ὅτι ὑπῆρξεν ποτε νομοθέτης τῶν Ἰνδῶν, ἡ δὲ
θρησκεία αὐτοῦ προσθεύει ἐν ὕψιστον ὃν καλούμενον Παραβράμαν, ὑπερ με-
ταδίδει τῆς δυνάμεώς του εἰς τὸν Βράμαν, Βισνοῦ καὶ Σχίβαν, τοὺς ἐπιφορ-
τισμένους τὴν διοίκησιν τοῦ παντός· καὶ ὁ μὲν Βράμας ἐπιστατεῖ εἰς
τὴν γῆν, ὁ δὲ Β:σνοῦ ἐπὶ τοῦ αἱέρος καὶ ὁ Σχίβας ἐπὶ τοῦ πυρός.
Οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Βράμαν παραδέχονται τὴν μετεμψύχωσιν, λατρεύον-
τες πλῆθος ζώων, ἐν οἷς καὶ τὴν ἀγελάδα· τὸν δὲ Γάγγην θεωροῦσιν
ἐπίσης ἱερὸν καὶ πιστεύουσιν ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ λουόμενοι καθαρίζονται ἀπὸ
παντός μιάσματος.

(3500 χιλιομ. μήκ.), ὅστις πηγάζων πρὸς Δ. τῆς λίμνης Βαϊκάλης καὶ ῥέων πρὸς Β. ἐκβάλλει ἀπέναντι τῶν νήσων τῆς Νέας Σιβηρίας· ὁ *Κολύμας*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Στανοβοίων ὀρέων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν. Εἰς τὴν Σιβηρίαν ὑπάρχει ἔτι καὶ ἡ λίμνη *Βαϊκάλη* ἔχουσα περιφέρειαν ὑπὲρ τὰ 200 χιλιομ. καὶ ὁμοιάζουσα μάλλον μὲ θάλασσαν.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται εἰς *Ανατολικήν* καὶ *Δυτικὴν Σιβηρίαν*. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις μὲ ὁμων. νομοὺς εἶνε *Τοβόλσκη* ἐν τῷ μέσῳ μεγάλῃς πεδιάδος, πρωτ. ὅλης τῆς Σιβηρίας καὶ ἡ μεγαλύτερα αὐτῆς πόλις ἔχουσα 28 χιλ. κατ. καὶ οὕσα ἡ ἀποθήκη τῶν ἐμπορευμάτων τῆς Εὐρώπης, τῆς Σιβηρίας καὶ τῆς Κίνας. *Τόμσκη*, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τοῦ Ὄβιος, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. *Τουρκεστάν*, μητρ. τοῦ πρό τινων ἐτῶν προσαρτηθέντος εἰς τὴν Σιβηρίαν Τουρκεστάν. *Κιάχτα* πρὸς Ν. τῆς Βαϊκάλης ἀπέναντι τῆς Σινικῆς πόλεως *Μαύματχίνης*· ἐνταῦθα γίνεται ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Κίνας. *Νερισχίνσκη* πρὸς τὴν Κίαν, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 5 χιλ. κατ. καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου καὶ μολύβδου, ὅπου ἐργάζονται περὶ τὰς 2 χιλ. ἐξορίστων. *Ὀχότσκη*, μικρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις εἰς τὴν ὁμών. θάλασσαν· ἐνταῦθα οἱ Ῥώσοι ἐπιβιβάζονται διὰ τὴν Ἀμερικὴν. *Πετρόπαυλος* ἐπὶ τῆς Καυκασιατικῆς ἔχουσα 8 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν ἀνήκουσιν αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Κουριλῶν*, ἡ νῆσος *Σακαλιάρη* καὶ ἄλλαι μικρότεραι νῆσοι, εὐρισκόμεναι εἰς τὸν Μέγ. ὠκεανόν.

ΚΑΥΚΑΣΙΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

Μήκ. Α. 34° 50' — 48° 25'.

Πλάτ. Β. 38° 50' — 45°.

Ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου.

Ὁρη αὐτῆς ἐπίσημα εἶνε ὁ *Καύκασος*, ἐξαπλούμενος καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου πόντου μέχρι τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Ποταμοὶ δ' ἐπισ. εἶνε ὁ *Κῆρος*, ὅστις δεχόμενος τὸν Ἀράξην ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν· ὁ *Ριόν* (πάλαι Φάσις), ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνον.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Τιφλίς* εἰς τὴν Γεωργίαν ἐπὶ τοῦ Κύρου ποταμοῦ, πρωτ. τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας ἔχουσα θερμὰ θειοῦχα ὕδατα, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα γουναρικῶν καὶ 60 χιλ. κατ. *Εριβάνη*, μητρ. τῆς Ῥωσσιακῆς Περσίας ἔχουσα 12 χιλ. κατ. *Βακὰν*, ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος εἰς τὴν Κασπίαν ἔχουσα μετὰ τοῦ Ἀστραχάν ἀξιώ-

λογον ἐμπορίαν καὶ 13 χιλ. κατ. Πέριξ αὐτῆς ἀναβλύζει πολὺ πετρέλαιον· διὸ καὶ ὑπὸ τῶν Περσῶν θεωρεῖται ἱερὰ πόλις.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας εἶνε ὑπὲρ τὰς 165 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. τῆς μὲν Σιβηρίας, ἐχούσης ἑκτασιν μεγαλύτεραν τῆς Εὐρώπης, 6 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ μωαμεθανοὶ καὶ βουδισταί, τῆς δὲ Καυκασίου Ῥωσσίας 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, Ἀρμένιοι καὶ μωαμεθανοί. Τὰ δυτικὰ τῆς Σιβηρίας εἶνε μᾶλλον κατφυκημένα, καὶ παρὰ μὲν τὴν Βαϊκάλην κατοικοῦσιν οἱ Βουραῖται, μογγολικῆς καταγωγῆς, πρὸς Β. δὲ τούτων οἱ Τουγγούσοι, νομαδικὸς λαός, πρὸς Α. δὲ οἱ Κοριάκοι, καὶ πρὸς τὸν Βόρ. ὠκεανὸν οἱ Ἰακουτοὶ καὶ οἱ Σαμογέται, ζῶντες διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς ἀλιείας· τῆς δὲ Καυκασίου Ῥωσσίας τὰ Α. κατοικοῦσιν οἱ Λέσγιοι, τὰ ΒΔ. οἱ Κιρκάσιοι, ἀμφότεροι μωαμεθανοί, καὶ τὸ νότιον οἱ κατ. τῆς Γεωργίας, ἔτι δὲ Ἀρμένιοι, Τάταροι καὶ Πέρσαι.

Τὸ κλίμα τῆς Σιβηρίας, καλυπτομένης ὑπὸ πάγων καὶ ἀδιαβάτων ἐλῶν, εἰς τὰ βόρεια εἶνε ψυχρότατον· διότι τὰ πρὸς νότον ὄρη ἐμποδίζουσι τοὺς νοτίους ἀνέμους νὰ πνέωσιν εἰς αὐτήν. Ἐνταῦθα ὁ χειμὼν εἶνε δριμύτατος, διαρκῶν 9—10 μῆνας, καὶ τὸ θέρος σύντομον καὶ θερμότατον. Ἡ Σιβηρία ἔχει μεγάλαν δάσιν καὶ ἐρήμους καλουμένας στέππας, ἐν αἷς πλανῶνται πλῆθος ἀγρίων ζώων, θηρευομένων διὰ τὰ πολυτίμητα γουναρικά των· ἀλλ' εἰς τὰ καλλιεργούμενα μεσημβρινὰ μέρη παρὰχόνται γεννήματα, κύνες, γεωμήλα, βιβέντιον κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολλοὺς λειμῶνας, ὅπου τρέφονται πλῆθος βένων, βοῶν, καμήλων, ἵππων, προβάτων κτλ. καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, λιθανθράκων καὶ πολυτίμων λίθων.

Τῆς δὲ Καυκασίου Ῥωσσίας καὶ μέλιστα τῆς Γεωργίας τὸ κλίμα εἶνε γλυκὺ καὶ τὸ ἔδαφος εὐφορώτατον· ὅθεν ἐνταῦθα παράγεται ἔλαιον, οἶνος, βόμβας, λίνον, ὀρύζιον, σῦκα κτλ. ζῖα δ' ἔχει ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα κτλ. ὡσαύτως δ' ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀφθονα μέταλλα καὶ μέλιστα σίδηρον.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Μῆκ. Α. 23° 40'—47°.

Πλάτ. Β. 30° —42°.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία καίμενη εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας καὶ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀραβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Περσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ὑπῆρξεν ἡ κοίτις τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλείων τοῦ κόσμου· καὶ ἐν μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἤμασαν τὰ βασίλεια τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ἐν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ τὸ βασίλειον τῶν Ἑβραίων, ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ τὰ βασίλεια τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Τρῳῶν, καὶ κατὰ τὰ παράλια αὐτῆς αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Ταῦτα πάντα ὑπέκυψαν τὸ 550 π. Χ. ὑπὸ τοὺς Πέρσας, εἰτα δ' ὑπὸ τοὺς Ἑλληνας διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὺς Γραικορωμαίους, εἰτα εἰς τοὺς Ἀραβίους καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους, εἰς οὓς ἀπασα ἡ χώρα ὑπόκειται μέχρι σήμερον.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία διαίρεται εἰς 6 μεγάλα μέρη, τὴν *Μικρὰν Ἀσίαν* (Ἀνατολήν) πρὸς Δ. τὴν *Ἀρμενίαν* εἰς τὸ ΒΑ. τὸ *Κουρδιστὰν* εἰς τὸ Α. τὴν *Μεσοποταμίαν* καὶ τὸ *Ἰρακ-αραβὶ* εἰς τὸ ΝΑ. καὶ τὴν *Συρίαν* πρὸς Ν. (α).

Ὀρη αὐτῆς ἐπίσ. καταβαίνοντα ἐκ τοῦ Καυκάσου εἶνε τὸ ἡφαιστειῶδες *Ἀραράκ* (5250 μέτρ.) ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ, ὅπου ἐστάθη ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε· τοῦτου συνέχεια εἶνε εἰς τὰ ΝΔ. ὁ *Ταῦρος* (4700 μέτρ.), διαιρούμενος εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν *Ταῦρον*· οὗτος ἐκτεινόμενος πρὸς Δ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχηματίζει τὰ ἱστορικὰ ὄρη *Τρωῶλον*, *Σίτυλον* καὶ *Ἰδην*· τούτων συνέχεια εἶνε ὁ *Αἰβανός* (3000 μέτρ.) πρὸς Α. τῆς Μεσογείου, ἐπίσημός ποτε διὰ τὰς κέδρους του, καὶ ὁ ἀπέναντι αὐτοῦ κείμενος *Ἀρτ. Αἰβανός*, τοῦ ὁποίου κλάδοι εἶνε τὸ *Θαβῶν* καὶ ὁ *Κάρμηλος*.

Ποταμοὶ ἐπίσημοι αὐτῆς εἶνε ὁ *Ἰρίς* καὶ ὁ *Αἰλὺς*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· ὁ *Σκάμανδρος*, ποταμὸς τῆς Τροίας ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἑλλήσποντον· ὁ *Ερμὸς*, εἰς ὃν χύνεται ὁ *Πακτωλὸς*, καὶ ὁ *Μαιάνδρος*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ *Κύδρος*, ἔνθα λουσθεὶς ἠσθένησεν ὁ Μεγ. Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ *Ὀρόντης*, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ *Εὐφράτης* (1750 χιλιομ. μῆκ.) καὶ ὁ *Τίγρις* (1300 χιλιομ. μῆκ.) πηγάζοντες ἐκ τοῦ Ἀραράκ, ἀμφοτέραι σχεδὸν ὁρητικὸι ποταμοὶ καὶ διαρρέοντες τὴν εὐφορωτάτην χώραν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας τὴν καλουμένην Μεσοποταμίαν, ἐνοῦνται περὶ τὴν ἐκβολὴν των ὑπὸ τὸ ὄνομα *Χατς.λ-χαράβ* καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Περσικὸν Κόλπον.

Λίμναι ἐπίσ. αὐτῆς εἶνε ἡ *Βάρη* ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ ἡ μεγαλειτέρα τῶν λίμνῶν τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχουσα πικρὸν καὶ ἄλμυρὸν ὕδωρ· ἡ *Ἀσφαλίτις* ἡ Νεκρά θάλασσα εἰς τὰ ΝΔ. ἔχουσα καθρὸν, ἀλλὰ πικρὸν, ἄλμυρὸν καὶ βαρύτερον ὕδωρ τοῦ τῆς θαλάσσης. Παρ' αὐτὴν ἔκειντο αἱ πόλεις *Σόδομα* καὶ *Γόμορα*· εἰς τὴν λίμνην ταύτην χύνεται καὶ ὁ *Γορδάνης* ποταμὸς.

Μικρὰ Ἀσία. Ἐπίσ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Σκούταρι* (πάλαι Χρυσόπο-

(α) Διοικητικῶς δὲ διαίρεται αὕτη εἰς 18 βασίλεια ἢ διοικήσεις.

λις) ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προέστειον αὐτῆς θεωρουμένη, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Νίκαια πρὸς Ν. ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα συγκροτηθεῖσαν τὸ 325 μ.Χ. ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον. Προῦσα ΝΔ. ἐπὶ τερπνῆς θέσεως πρὸς τὸ ὄρος Ὀλυμπον, πρῶτ. τῶν βασιλείων τῆς Βιθυνίας καὶ τὸν 14—15 αἰῶνα τῶν Τούρκων, ἔχουσα θερμὰ ὕδατα, ὀρύγματα σηπίου, (ὅθεν κατασκευάζονται αἱ κεφαλαὶ τῶν καπνοσυστήγων), ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Οὐ μακρὰν δ' αὐτῆς κεῖται καὶ ὁ Γρατικός, ὅπου τὸ πρῶτον ἐνίκησε τοὺς Πέρσας ὁ Μέγ. Ἀλέξανδρος. Κιουτάχεια (πάλαι Κοτούχειον) πρὸς Ν. ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Κυδωνία ΝΔ. παράλιος καὶ πλουσία πόλις, ἐπίσημος διὰ τὸ φιλόμουσον τῶν κατοίκων τῆς, ἔχουσα Ἑλλ. Γυμνάσιον. Πέργαμος πρὸς Ν. ἀρχαία πόλις. Φώκαια, ἀρχαία παράλιος πόλις, μητρ. τῆς ἐν Γαλλίᾳ πόλεως Μασσαλίας.

Σμύρνη, ἀρχαία, παράλιος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Ἑλλ. Γυμνάσιον καὶ ἀξιστολογα νοσηκομεία. Αἰδίνιον πρὸς Ν. παρὰ τὸν Μαϊάνδρον, ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα βιομηχανίαν ταπήτων καὶ 30 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. τῆς Σμύρνης κεῖνται αἱ ἄλλοτε διάσθημοι πόλεις Κ. λαζομεναί, Ἐφεσσος, Κολοφῶν, Μυοῦς, Μιλήτος Ἀλικαρνασσός, Ἀντάλεια, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις μ. μητρ. τῆς Παμφυλίας ἔχουσα νῦν δημοτικὸν καὶ Ἑλλήν. σχολεῖον. Σελεύχεια πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις. Ταρσός πρὸς Δ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, εἰς ὃν λουσθεῖς ὁ μεγ. Ἀλέξανδρος βαρέως ἡσθάνησε, πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, νῦν δ' ἔχουσα περὶ τὰς 7 χιλ. κατ. Ἀδανα ἐπὶ τοῦ Πυρράμου ἐν εὐφώρῳ τόπῳ, μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἰκόνιον ΒΔ. μεσόγειος πόλις, ἔδρα ποτὲ τῶν σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Καισάρεια ἐπὶ τοῦ Ἄλως πάλαι μεγάλη μεσόγειος πόλις, πατρὶς τοῦ μεγ. Βασιλεῖου, καταστραφεῖσα τὸ 1835 ὑπὸ σεισμοῦ. Ἀγκυρα πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Σαγαρίου, ἀρχαία μεσόγειος πόλις, ἐπίσημος διὰ τὰ μαλλία τῆς καὶ διὰ τὴν νίκην τοῦ Ταμιρλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου (1401 μ. Χ.), ἔχουσα νῦν 45 χιλ. κατ. Σεβάστεια πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἄλως, ἔχουσα περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. Τοκάτι (πάλαι Κώμανα) ΒΔ. ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χαλκοῦ τῆς, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Ἀμάσεια ἐπὶ τοῦ Ἰριδος ποταμοῦ, ἀρχαία πόλις. Κερασσοῦς πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἀρχαία πόλις, ἐξ ἧς μεταφυτεύθησαν αἱ κερασάει εἰς τὴν Εὐρώπην. Τραπεζοῦς ΒΑ. εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ἀρχαία, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις χρηματίζασα ἐπὶ τινα ἔτη καὶ ἔδρα τοῦ Βυζαντινοῦ βασιλείου. Σινώπη πρὸς Δ. εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Διογένηος καὶ τοῦ Μιθριδάτου. ἐνταῦθα τὸ 1853 οἱ Ῥῶσοι κατέκαυσαν τὸν Τουρκικὸν στόλον.

Εἰς τὰ δυτικὰ καὶ νότια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εὐρίσκονται αἱ ἐξῆς νῆσοι.

Προκόνησος (νῆσος τοῦ Μαγμαρᾶ) ἐν τῇ Προποντίδι, εἰς ἣν πολλοὶ τὸ θέρος μεταβαίνουν, ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά της. *Τένεδος* ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Τροίας εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, εὐφορος καὶ τερπνὴ νῆσος, ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα, εἰς ὃν προσορμίζονται τὰ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀναγόμενα πλοῖα.

Λέσβος ἢ Μιτυλήνη (80 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. εὐφορος καὶ ὠραία νῆσος, κατὰφυτος ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν, ἀλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· μητρ. αὐτῆς εἶνε *Μιτυλήνη*, ἀρχαία πόλις, ἔχουσα ἀξιόλογον Ἑλλην. Γυμνάσιον. Οἱ Λέσβιοι ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νῦν εἶνε λίαν φιλόμουσοι· διὸ καὶ εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς κώμας τῶν ἔχουσι συστήσει δηματικά καὶ Ἑλλην. σχολεῖα.

Χίος πρὸς Ν. (60 χιλ. κατ.), ὄρεινὴ καὶ πετρώδης ἀλλὰ λίαν εὐφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τοὺς οἶνους, τὴν μαστίχαν, τὰ ἀμύγδαλα καὶ τὸ ὠραῖον κλίμα της, ἔχουσα τοὺς ἐμπορικωτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου καὶ ὁμών. πόλιν μὲ Ἑλλην. Γυμνάσιον καὶ ἀξιόλογον ναυτικόν. Ὑπάρ. ΒΔ. μικρὰ καὶ πετρώδης νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ναυτικόν της.

Σάμος (70 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἀπέναντι τοῦ ἄκρωτ. τῆς Μυκάλης, ὄρεινὴ ἀλλ' εὐφορος νῆσος, παράγουσα ὠραίους οἶνους καὶ σταφίδας καὶ ἔχουσα ὠραίαν θέαν· εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν καὶ διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Ἀποτελοῦσα δὲ ἰδίαν ἡγεμονίαν διοικεῖται διὰ χριστιανοῦ ἡγεμόνος πεμπομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, καὶ διὰ βουλῆς. Ταύτης πρωτ. εἶνε Βαθύ, ἔχουσα Ἑλλην. Γυμνάσιον. *Ἰκαρία* ΝΔ. μικρὰ καὶ δασώδης νῆσος, ἧς οἱ κάτοικοι εἶνε μᾶλλον ἀνδρακτεῖς. *Πάτμος* ΝΔ. ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος, ἔχουσα κατοίκους μᾶλλον ἀλιεῖς· ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος συνέγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν· ἔχει δὲ καὶ ἐπίσημον μονὴν τοῦ Ἰωάν. τοῦ Θεολόγου καὶ σπουδαία ἀρχαῖα καὶ μέγιστα ἐκκλησι. χειρόγραφα. *Λέρος* καὶ *Κάλυμνος* πρὸς Ν. μικραὶ ὄρειναι καὶ πετρώδεις νῆσοι, ὧν οἱ κάτ. ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιείαν, μέγιστα τῶν σπόγγων. *Κῶς* ΝΑ. εὐφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τὰ προϊόντα της, πατρίς τοῦ ἱατροῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ ζωγράφου Ἀπελλοῦ. *Ἀστυπάλαια* καὶ *Σύμη* ΝΔ. μικραὶ πετρώδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Καρίας.

Ρόδος (40 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εὐφωροτάτη καὶ πλουσία νῆσος ἀλλ' ὑποκειμένη εἰς συχνούς σεισμούς· ἔχει κλίμα λαμπρὸν καὶ πρωτ. Ῥόδον, ἀρχαίαν καὶ λίαν ὀχυρὰν πόλιν, ἀκμάσαν ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων διὰ τοῦ ναυτικοῦ της, τῶν λαμπρῶν ναυτικῶν νόμων της καὶ τῶν γλυπτικῶν ἐργαστηρίων της. Ἐν αὐτῇ

ὕπῃρχε καὶ τὸ κολοσσιαῖον ἐκ χαλκοῦ ἀγάλμα τοῦ Ἡλίου, ἐν τῶν ἐπὶ θαυμάτων τοῦ κόσμου. *Κάρπαθος* πρὸς Ν. ἐξ ἧς ὠνομάσθη *Καρπάθιον* τὸ περίξ πέλαγος, ὄρεινὴ καὶ πετρώδης νῆσος, *Κάσος* νοτιώτερον, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς.

Κύπρος (180 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εἰς τὴν Μεσόγειον, μεγάλη νῆσος, μᾶλλον πεδινή, εὐφορωτάτη καὶ πλουσία, παράγουσα λαμπροὺς οἶνους, γεννήματα, βόμβακα, ρίζιον, μαλλίον, μέταξαν, ἔλαιον κτλ. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε *Λευκωσία*, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 25 χιλ. κατ. ἀλλ' αἱ μᾶλλον ἐμπορικαὶ πόλεις αὐτῆς εἶνε ἡ *Λάρναξ* (πάλαι *Κίτιον*) καὶ ἡ *Λεμεσός* (πάλαι *Ἀμαθοῦς*). *Πάφος*, ἀρχαία πόλις διάσημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. *Ἀμμόχωστος* ὄχι μακρὰν τῆς ἀρχαίας *Σαλαμίνας*, ἔχουσα τὸν καλλίτερον λιμένα καὶ τὸ ὀχυρώτερον φρούριον τῆς Κύπρου (α).

ARMENIA. Δηρημένης τῆς Ἀρμενίας εἰς *Περσικὴν*, *Ῥωσσικὴν* καὶ *Τουρκικὴν*, ἐπισ. πόλεις τῆς Τουρκικῆς εἶνε *Ερζερούμ*, μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἐργοστάσις ὀπλων καὶ 85 χιλ. κατ. *Διαρκελίη* ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μαροκηνῶν δερμάτων, μεταξωτῶν ὀφασμάτων καὶ 45 χιλ. κατ.

ΚΟΥΡΑΙΣΤΑΝ ἡ ἀρχαία *Καρδουχία*, ἐξ ἧς οἱ Μύριοι μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος διαβαίνοντες πολλὰ δεινὰ ὑπέστησαν. Εἶνε τόπος ὀρεινὸς ἔχων καὶ εὐφόρους πεδιάδας καὶ πόλιν *Κερκοῦτην*· ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε μᾶλλον νομάδες, ἔχοντες θρησκείαν μεμιγμένην ἐκ χριστιανικῶν καὶ μωαμεθανικῶν παραδόσεων καὶ πολλὴν κλίσιν εἰς τὴν θήραν καὶ τὴν ληστείαν.

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ καὶ ΙΡΑΚ-ΑΡΑΒΙ. Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις εἶνε *Μοσούλη* ἐπὶ τοῦ Τίγριδος μὲ 18 χιλ. κατ. παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Νινευή*, διασώζουσιν πολλὰ περίεργα μνημεῖα. Τούτης ΝΑ. κείνται τὰ *Ἀρβηλα* καὶ *Γαυγάμηλα*, ὅπου ὁ μεγ. Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν τελευταῖον Δαρεῖον τὸν Κοδομανόν. *Βαγδάτιον* ἐπὶ τοῦ Τίγριδος, πρωτ. ποτε τῶν Καλιφῶν· ἡδὴ δ' ἔχει μέγα ἐμπόριον, βιομηχανίαν καὶ 150 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ κείνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Σελευκεας* καὶ τῆς *Κτησιγῶντος* πρωτ. τῶν Πέρθων. *Ἡλάκη* πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Βαβυλωνος*, πρωτ. τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Περσῶν καὶ τοῦ μεγ. Ἀλεξάνδρου. *Βασσόρα* ἐπὶ τοῦ Χατελ-χαράβ παρὰ τὸν Περσικὸν κόλπον, ἔχουσα νοσῶδες κλίμα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ.

ΣΥΡΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις ΒΔ. εἶνε *Ἀλεξανδρέττα*, μικρὰ καὶ νοσώδης κόμη, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ ἐμπόριον· παρ' αὐτὴν κεί-

(α) Ἡ νῆσος Κύπρος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους κατέχεται διὰ συνθήκης ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

ται καὶ ἡ ἀρχαία Ἰσσοός. Ἀντιόχεια παρὰ τὸν Ὀρόντην, μεγάλη ποτὲ πόλις καὶ πρωτ. τῶν Σελευκειδῶν. συχνὰ δὲ πάσχουσα ὑπὸ σεισμῶν μόλις ἔχει ἤδη 16 χιλ. κατ. Χαλέπιον, μεσόγειος πόλις ἔχουσα καὶ νῦν ἔτι μέγα ἐμπόριον καὶ 100 χιλ. κατ. Τρίπολις, παρὰ λίαν, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 13 χιλ. κατ. Βηρυτός, ἐμπορικὴ πόλις τῆς Συρίας εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Σάϊς (πάλαι Σιδῶν) καὶ Σοὺρ (πάλαι Τύρος), αἱ ἐπισ. πόλεις τῆς ἀρχαίας Φοινίκης. Πτολεμαῖς ἡ Ἀκρὴ (20 χιλ. κατ.), ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις.

Δαμασκός ἐπὶ τερπνῆς πεδιάδος, μεσόγειος, μεγάλη καὶ βιομήχανος πόλις μητρ. τῆς Συρίας καὶ ἔδρα τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας ἔχουσα ἐργοστάσια ξιφῶν, μεταξωτῶν καὶ βαμβάκεων ὑφασμάτων καὶ 150 χιλ. κατ. τὰ δὲ δαμασκήνα, τὰ χρυσόμηνλα, τὰ ροδάκηννα καὶ οἱ ξηροὶ αὐτῆς καρποὶ εἶνε ὀνομαστοί. Βαλβδακ (Ἡλιοῦπολις) πρὸς Β. παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου ἐπὶ ὠραίας κοιλάδος, λαμπρὰ διασώζουσα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου ερείπια ταύτης ΒΑ. ἐπὶ τῆς δάσεως Ταδμὺρ κεῖται ἡ ἀρχαία Παλμύρα, μεγίστη ποτὲ πόλις καὶ ἔδρα τῆς βασιλείσσης Ζηνοβίας,

Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ ἀθλίας θέσεως, περικυκλωμένη ὑπὸ γυνῶν καὶ ἀποτόμων βουνῶν, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 30 χιλ. κατ. τῶν πλείστων Ἀράβων καὶ Ἑβραίων ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τὸ τσαμλὸν τοῦ Ὀμάρου ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος. Βη-θλεὲμ πρὸς Ν. ἐνθα ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἔχουσα ναὸν κτισθέντα ὑπὸ τῆς Ἀγ. Ἑλένης. Ἰόππη, τὸ ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλὴμ, μικρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις κατοικουμένη ὑπὸ Ἀράβων. Παλὲ (πάλαι Γάζα), ἡν ὁ μέγ. Ἀλέξανδρος κινδυνεύσας δι' ἐφόδου ἐκυρίευσεν (15 χιλ. κατ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε 12350 τετρ. μυρ.οὶ δὲ κατ. περὶ τὰ 16 1/2 ἑκατ. ὧν μικρὸν μέρος τοῦ βλου πληθυσμοῦ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἀποτελοῦσιν οἱ Τοῦρκοι. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι παρὰ πολλοὶ Ἕλληνες, Ἀραβες, Ἀρμένιοι, Κοῦρδοι καὶ Ἑβραῖοι. Οἱ Ὑεζίδαι, λαὸς ληστρικός, εἶνε ἐξηπλωμένοι κατὰ φυλὰς ἀνεξαρτήτους εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, τὸ Ἰρακ-αράβι καὶ τὸ βόρειον τῆς Συρίας· οἱ δὲ Τουρκομάνοι, ἕτερος λαὸς νομαδικὸς ἀρκετὰ ἐπίφοβος, εὐρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὰς κεντρικὰς χώρας τοῦ τόπου, καὶ οἱ Τροῦσοι (170 χιλ.), φυλὴ δραστηρία ἀλλ' ἀλαζῶν καὶ θηριώδης, κατοικοῦσι τὸν Λιβάνον τέλος οἱ Μαραωνῖται (150 χιλ.), ἕτερος λαὸς τοῦ Λιβάνου, ἔχουσιν ἦδη μαλακώτερα καὶ ἰνασχοιοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἐν αὐτῇ ὁ μωαμεθανισμός· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι καὶ Ἀρμένιοι ὑπάρχουσιν, ἐλάχιστοι δὲ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι, ὀλίγοι Ἰσραηλῖται καὶ τινες εἰδωλολάτραι. Οἱ Μαραωνῖται εἶνε χριστιανοὶ καὶ ἀναγνωρίζουσιν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλη-

σίας των τὸν Πάπαν, ἀλλὰ δὲν παραδέχονται ὅλους τοὺς τύπους τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας. Τῶν δὲ Δρούσων ἡ θρησκεία εἶνε εἶδος μονοθείας καὶ προφήτης των εἶνε ὁ Ἀχέμ, ὅστις ὑπῆρξε καλῆς τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα. Διοικεῖται δὲ αὕτη ὡς καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὑπὸ τοῦ σουλτάνου.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε λίαν ποικίλον. Πρὸς τὰ δυτικὰ καὶ νότια αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἀμμώδεις ἔρημοι, ἀλλὰ καὶ εὐφορώταται γαῖαι εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Λιβάνου (πρὸς τὰ ΒΑ. ὑπάρχει τὸ ὄρος Ταῦρος, τοῦ ὁποίου αἱ κορυφαὶ εἶνε ἀείποτε χιονοσκεπαστοί, αἱ δὲ μετὰξὺ κοιλάδες εἶνε εὐφορώταται καὶ λίαν θερμαί· τὸ δυτικὸν ἔχει κλίμα συγκρασμένον, καὶ τὸ ἔδαφός του παράγει ὅλους τοὺς μεσημβρινοὺς καρπούς· τὸ δὲ βόρειον καὶ μάλιστα τὰ ὄρεινά τῆς Ἀρμενίας εἶνε χώρα τὸν χειμῶνα ψυχρόταται, ἀλλ' αἱ κοιλάδες αὐτῆς αἱ εἰς τὰς ὑπώρειας τοῦ Ἀραράτ ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ ἐπίγειος παράδεισος· συχνὰ ὅμως πάσχει ὑπὸ καταστρεπτικῶν σεισμῶν.) Παράγει δ' ἐν γένει ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία γεννήματα, βόμβακα, κόμμι, κηρόν, μαλλία, ῥιζάριον, σῦκα, σταφίδας, μέταξαν κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ ὀλων τῶν χρησιμωτέρων εἰς τὸν ἄνθρωπον μετάλλων.

ΠΕΡΣΙΑ.

Μῆκ. Α. 42° — 59°.

Πλάτ. Β. 25° 45' — 39° 30'.

Ἡ Περσία, καλουμένη Ἰράν ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Καυκασίου Ρωσσίας, τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν, τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουτχιστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

ΣΗΜ. Οἱ Πέρσαι γεωργικὸς καὶ ποιμενικὸς λαὸς ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον καὶ ἰσχυρὸν κράτος ἀπὸ τοῦ Κύρου τοῦ μεγάλου, ὑποτάξαντες τὰς περὶ τῆς χώρας, τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ τέλος τὴν Αἴγυπτον· ἀλλ' ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μετ' ἀλλεπαλλήλους μεγάλας μάχας κατὰ τῶν Περσῶν ὑπέταξε τὸ Περσικὸν κράτος (331 π. Χ.) καὶ συνέστησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ μοναρχίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς παρακμῆς τῶν Σελευκιδῶν ἰδρύθη ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις τὸ Παρθικὸν βασίλειον, πρὸς ὃ οἱ Ῥωμαῖοι εἰχον ἀδιακόπους πολέμους. Ἀνατραπέντος ὅμως τούτου 226 μ. Χ. συνεστήθη τὸ νέον Περσικὸν κράτος ὑπὸ τῶν Σασανιδῶν, ἔχον ἀδιαλείπτους πολέμους πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου. Τὸ δὲ 634 μ. Χ. ὑπετάχθη ἡ Περσία εἰς τοὺς Ἀράβας, ὑφ' ὧν ἐδόχθη καὶ τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν, εἰτα δ' εἰς τοὺς Μογγόλους, καὶ τέλος τὸν 16 αἰῶνα ἰδρύθη ὑπὸ Ἀβὰ τοῦ μεγάλου τὸ νῦν Περσικὸν βασίλειον.

Ὁρος αὐτῆς ἐπισ. εἶνε τὸ Ἑλβουρον (5600 μέτρ.). οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς εἰνὲ ἡλίγου λόγου ἄξιοι· ἔχει δὲ καὶ λίμνας, ὧν σημαντικωτέραι εἶνε ἡ Οὐρμία.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Περσίας, διηρημένης εἰς 11 ἐπαρχίας, εἶνε Βαλ-φρούχη πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πό-λις ἔχουσα πολλὰ Τουρκικὰ σχολεῖα καὶ 85 χιλ. κατ. Τεχεράν, πρωτ. τῆς Περσίας ἐν τῇ παλαιᾷ Μηδίᾳ πρὸς τὸ Ἑλβουρον, ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον καὶ τὸν χειμῶνα 120 χιλ. κατ. Ἰσπαχάν, πάλαι μεγάλη πόλις καὶ πρωτ. τῆς Περσίας, νῦν δ' ἔχουσα μόνον 60 χιλ. κατ. Ταυρίς ΒΑ. τῆς Οὐρμίας, ὥραια, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχα-νὸς πόλις ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Χιράζη, ἐπὶ ὥραιας ἐκ ῥόδων καὶ ἀμπέλων κοιλάδος, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. καὶ ἑδρὰ τῶν ἐπιστημῶν θεωρουμένη ὑπὸ τῶν Περσῶν ταύτης ΒΑ. κεῖνται τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρεί-πια τῆς Περσепόλεως, καὶ παρὰ τὴν Ἀμαδάν τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάτανα.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 11100 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 10 ἑκατ. μωαμεθανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες ἐν Περσίᾳ πιστεύοντες τὰ δόγματα τοῦ Ζωροάστρου· διοικοῦνται δὲ ἅπαντες ὑπὸ ἀπολύτου ἡγεμόνος Σάχου καλουμένου· ἀλλ' ἐν Περσίᾳ ὑπάρχουσι καὶ νομαδικαὶ φυλαὶ ἀνεξάρτητοι περιπλανώμεναι εἰς τὰς ἐρήμους.

Ἡ χώρα αὕτη μετὰ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ Βελουτχιστάν, ἀποτε-λοῦσα τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἰράν, εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλή, ἔχουσα ὄρη ἀνυδρὰ καὶ πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους· ἔχει ὅμως καὶ εὐφόρους πεδιάδας, αἱ δὲ κοιλάδες τῆς Χιράζης θεωροῦνται αἱ ὠραιότεραι τῆς Ἀνατολῆς, παράγουσαι σίτον, ὀρύζιον, οἶνον, βάμβανκα, λίνον, κάνναβιν, καπνόν, βοτάνας κτλ. τὰ ὄρη αὐτῆς ἔχουσι μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μο-λύβδου, μαρμάρων, πετρελαίου, ἁλατος κλ. Ἐχει δὲ καὶ λαμπροὺς ἵππους ἡ Περσία, καμήλους ἐκ τοῦ λεπτοῦ μαλλίου τῶν ὁποίων κα-τασκευάζουσι λαμπρά ὑφάσματα, πρόβατα, αἷγας λαμπρὸν φερούσας μαλλίον κτλ. εἰς δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον ἁλιεύονται καὶ λαμπρότα-τοι μαργαρίται. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Περσίας πρὸς νότον εἶνε θερμότατον, εἰς δὲ τὰ βόρεια λίαν συγκερασμένον.

Ὁ πολιτισμὸς καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἐν Περσίᾳ εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, ἡ δὲ βιομηχανία ἐνεργός· διὸ ἐξάγονται μεταξωτὰ ὑφάσματα, τάπητες, μαροκηνὰ δέρματα, διάφορα μέταλλα καὶ κεντητὰ χειροτεχνήματα, ξίφη περίφημα κλ.

ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ καὶ ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. $57^{\circ} 45' - 69^{\circ} 45'$.Πλάτ. Β. $27^{\circ} 50' - 37^{\circ} 10'$.

Τὸ Ἀφγανιστάν ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας, τὸ δὲ νότιον ὄριον αὐτοῦ κατέχει τὸ Βελουτχιστάν.

ΣΗΜ. Τὸ Ἀφγανιστάν μετὰ τοῦ Βελουτχιστάν ἐπὶ τῆς Περσικῆς μοναρχίας ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς μέρος ἥτοι τὸ ἀνατολικὸν Ἰράν· εἴτα δ' ἠκολούθησε τὴν τύχην τῆς Περσίας ὑποταχθὲν μετ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν Μογγόλων. Τὸ δὲ 1747 μ. Χ. κατεσταθῆ ὅλως ἀνεξάρτητον· ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων του πολέμων ἐξησθένησε καὶ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος τὸ Βελουτχιστάν ἀποσπασθὲν ἀπέτελεσεν ἴδιον κράτος. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ γειτνιαζόντες Ἀγγλοι εἰσῆλθον ἐν ἐμφυλίοις στάσεσιν εἰς αὐτό, ἀλλὰ τὸ 1842 ἠναγκάσθησαν πάλιν νὰ τὸ ἐκκενώσωσιν. Ἦδη δὲ τὸ Ἀφγανιστάν εἶνε διηρημένον εἰς 5 χανάτα ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Βελουτχιστάν εἶνε διηρημένον εἰς μικρὰ χανάτα, ἀναγνωρίζοντα ὡς ἀρχηγόν των τὸν Χάνην τοῦ Κελάτ ὑποτελῆ ὄντα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

*Ὁρος αὐτῶν ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὸ Ἰνδοκοῦχον (πάλαι Παροπᾶμισος), ποταμὸς δὲ μεγαλείτερος εἰς τὰ ἀνατολικά αὐτοῦ ὅρια εἶνε ὁ Ἰνδός, καὶ λίμνη ἀξία λόγου ἡ Χαμουρ (πάλαι Ἀρία).

Ἐπισ. πόλεις τοῦ Ἀφγανιστάν εἶνε Καβοὺλ ἐπὶ ἀληθοῦς ἐπιγελοῦ παραδείσου καμμένη, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Κανδαχάρ, πάλαι πρωτ. καὶ ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ κράτους ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ἐράτ (πάλαι Ἀλεξάνδρεια ἐν Ἀρίοις) ἐντὸς λαμπρᾶς πεδιάδος, πρωτ. χανάτου ὑποτελοῦς εἰς τὴν Περσίαν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, βιομηχανίαν ξιφῶν τοῦ Χορασάν καὶ 46 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ Βελουτχιστάν ἐπισ. πόλεις εἶνε Κελάτ, πρωτ. τοῦ κράτους ἐπὶ ὕψηλῳ ὄροπεδίῳ, βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 7307 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. τοῦ μὲν Ἀφγανιστάν 6 ἑκατ. τοῦ δὲ Βελουτχιστάν 2 ἑκατ. μωαμεθανοὶ Σουνίται, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες λατρεύοντες τὸν Βούδαν καὶ τὸν Βράμαν. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀπολύτων ἡγεμόνων.

Τὸ κλίμα των εἶνε εὐκράες, τὸ δ' ἔδαφος ἔχει πολλὰς ἀμυώδεις ἐρήμους καὶ ἰδίως ἐν τῷ Βελουτχιστάν τὴν ἐρημον Γεδρωσίαν· ἔχει δὲ καὶ εὐφόρους πεδιάδας παραγούσας σίτον, βάμβακα, ἀμύγδαλα, ἰνδικόν, ζαχαροκάλαμον, καπνόν κτλ. ἔτι δὲ μάγμαρα διαφόρων χρωμάτων καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου καὶ ἀντιμονίου. Ἡ κτηνοτροφία δ' ἐπίσης εἶνε ἐν αὐταῖς ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ τῶν αἰγῶν των καλλία εἶνε ἀξιόλογα.

ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. 48° 36'—71°.

Πλάτ. Β. 35° —43°.

Τὸ Τουρκεστάν ἢ Τουράν ἢ καὶ ἀνεξάρτητος *Tataria* καλούμενον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιθηρίας καὶ τῆς Ἀράλης λίμνης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

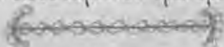
ΣΗΜ. Τὸ Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμάου Σκυθίαν, τὴν χώραν τῶν Μασσαγετῶν, τῶν Σακῶν, Σογδιανῶν καὶ ἄλλων λαῶν. Ἐντεῦθεν ἐξῆλθον οἱ Τοῦρκοι, οἱ Οὔνοι καὶ ὁ Ταμερλάνος. Ἐπισ. δὲ τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῇ λαῶν εἶνε οἱ Οὐσθέikai, οἱ Βουχάrai, οἱ ἰσχυρότεροι ἀπάντων, ὧν ὁ ἡγεμὼν ἔχει τὸν τίτλον Ἐμίρ Ἐλμουμενίν (ἡγεμόνος τῶν πιστῶν), καὶ οἱ Σάρται ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἔχοντες μονίμους οἰκήσεις. Τοῦτου τὸ βόρειον μέρος κατεκτήθη ἐσχάτως ὑπὸ τῶν Ρώσσιων καὶ προστετέθη εἰς τὴν Σιθηρίαν.

*Ὅρος αὐτοῦ ἐπισ. πλὴν τοῦ Ἰνδοκούχου εἶνε πρὸς Α. τὸ *Βόλουν-ρορ*, ποταμοὶ δὲ ὁ Ὠξος καὶ ὁ Ἰαξάρτης χυνόμενοι εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην.

Ἐπισ. δὲ αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Βουχάρα* ἐπὶ τοῦ Ὠξου, ἱερὰ τῶν Μωαμεθανῶν πόλις, ἐπίσημος διὰ τὰ Τουρκικὰ σχολεῖα τῆς ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ ὑπὲρ τὰς 70 χιλ. κατ. *Σαμαρκάνδη*, μεγάλη ποτὲ πόλις καὶ πρωτ. τοῦ Ταμερλάνου, ἐνθα ὑπάρχει ἔτι καὶ ὁ τάφος του. *Βάλικα* (πάλαι Βάκτρα), ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ θεωρουμένη ὡς ἡ ἀρχαιοτέρα πόλις τοῦ κόσμου. *Χοκάνδη* παρὰ τὸν Ἰαξάρτην, πρωτ. τοῦ Τσιγκισχάνου ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Χίβα* ἐπὶ τοῦ Ὠξου, πρωτ. τῆς Χοβαρεσμίας· ταύτης ὁ χάνης ἐγένετο ἤδη ὑποτελής εἰς τὴν Ρωσσίαν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε περὶ τὰς 11 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 7 1/2 ἑκατ. οἱ πλείστοι μωαμεθανοὶ σουνίται διηρημένοι εἰς φυλὰς καὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ ἀπολύτων ἀνεξαρτήτων ἡγεμόνων, ὃ δὲ Χάνης τῆς Κιργισίας εἶνε ὑποτελής εἰς τοὺς Ρώσσους.

Τὸ κλίμα τοῦ Τουρκεστάν εἶνε ἐξαιρετον τὸ δ' ἑδαφος καὶ μέλιστα τοῦ ΝΑ. μέρους εἶνε λίαν εὐφορον παράγον λαμπροὺς καρπούς, γεννήματα, οἶνον, βάμβακα, ἀλλ' ἔχει πρὸς τὸ ΝΔ. καὶ πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους, ἔτι δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων. Ἡ κτηνοτροφία καὶ μέλιστα εἰς τὴν πλήρη στεπεπῶν Κιργισίαν εἶνε τὸ καλλίτερον ἐπάγγελμα διό τρέφονται ἐνταῦθα λαμπροὶ ἵπποι, κήμηλοι, πρόβατα, αἰγες κτλ. εἰς δὲ τὴν Βουχαρίαν ὑπάρχει καὶ ἀξιολόγος βιομηχανία καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

ΚΙΝΑ.

Μῆκ. Α. 69° — 131°.

Πλάτ. Β. 17° 30' — 53°.

Ἡ Κίνα κατέχουσα τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, ΝΔ. ὑπὸ τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰαπωνικῆς, τῆς Κιτρίνης, τῆς Κυανῆς καὶ τῆς Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τουρκεστάν.

ΣΗΜ. Ἡ Κίνα εἶνε τόπος ἀρχαιότατα πολιτισμένος· διότι πρὸ 4 χιλ. ἐτῶν σχηματίζει κράτος ἰσχυρὸν, ὑποστὰν πολλὰς ἐπαναστάσεις κατὰ δὲ τὸν 19^{ον} αἰῶνα μ. Χ. οἱ Μαντσούροι ἐκυρίευσαν τὴν χώραν. Ἐν τούτοις πολλὰ νῦν γίνονται συχνὰ ἐπαναστάσεις σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐκδίωξιν τῆς ἀρχαίας φυλῆς. Οἱ Σῖναι δὲν ἀγαπῶσι τοὺς ξένους καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλους πολέμους, καὶ ἀπ' οὗ ἐκυρίευσαν ἐσχάτως οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Γάλλοι καὶ τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Σινικοῦ κράτους τὸ Πεκίνον, μόλις ἐσυγκώρησαν εἰς τοὺς Εὐρωπαίους νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ ἐμπορεύωνται ἀκωλύτως εἰς πολλὰς τῶν παραλίῳν πόλεων τῶν.

Τὸ Σινικὸν κράτος συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως Κίνας, τῆς Κορέας, τῆς Μαντσουρίας, τῆς Μογγολίας, τοῦ Σινικοῦ Τουρκεστάν πρὸς Δ. καὶ ἐκ τοῦ Θιβέτ καὶ τοῦ Βουτάν πρὸς Ν.

Ὁρη αὐτῆς ἐπισ. εἶνε πρὸς Β. τὰ Οὐράνια, τὰ Ἀλταῖα, τὰ Σαϊανικά, πρὸς Δ. τὸ Βόλουρον, ΝΔ. τὰ Ἰμαλαῖα, ἔχοντα ἐντὸς τῆς Σινικῆς πολλὰ ἡφαίστεια, ὧν ἐπιστημώτερον εἶνε τὸ Τουρφάν.

Ποταμοὶ ἐπισ. εἶνε ὁ Ἀμούρ ἢ Σακαλιάνος (Μαῦρος ποταμὸς 4500 χιλ. μῆκ.), ὅστις πηγάζων πρὸς Α. τῆς Βαϊκάλης λίμνης καὶ δεχόμενος πολλοὺς παραποτάμους ἐκβάλλει εἰς τὴν Ὀχοτσικὴν θάλασσαν· ὁ Ὀάγγος (Κίτρινος), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Κίνας καὶ ἔχων περίπου τὸ αὐτὸ μὲ τὸν Ἀμούρ μῆκος ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν· ὁ Ἰανοκιάγγος (Κυανοῦς 4500 χιλιομ. μῆκ.); ποταμὸς κατ' ἐξοχὴν καλούμενος ὑπὸ τῶν Σινῶν· οὗτος πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλαίων ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν.

Λίμνη δ' αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Κουκουνώρα, καὶ διώρυξ ἡ καλουμένη Ἀντοκρατορικὴ διώρυξ, ἐνώνουσα τὸν Ὀάγγον ποταμὸν μὲ τὸν Ἰανοκιάγγον· αὕτη δὲ εἶνε καὶ ἡ μεγαλειτέρα διώρυξ τοῦ κόσμου (1200 χιλιομ. μῆκ.). ἔρημος δὲ τῆς Κίνας ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἔκτασίν της εἶνε ἡ Κόβη.

Ἐπισ. πόλεις τῆς ἰδίως Κίνας, διηρημένης εἰς 18 νομοῦς, εἶνε τὸ Πεκίνον πρωτ. τοῦ κράτους, μεγάλη πόλις ἔχουσα ἐξωθεν ὠραίαν καὶ μεγαλοπρεπὴ θέαν καὶ περὶ τὰ 2 ἑκατ. κατ. Ναγκιὴν ἐπὶ τοῦ Ἰανοκιάγγου, ἡ μεγαλειτέρα πόλις κατὰ τὴν περίμετρον, ἀλλ' ἔχουσα μόνον 1 1/5 ἑκατ. κατ. μέγιστον ἐμπορίον καὶ τὸν περίφημον ἐκ πορ-

σελάνης πύργον ἔχοντα 65 μέτρ. ὕψος. Οὐσα δὲ ἄλλοτε πρωτ. τοῦ Σινικοῦ κράτους θεωρεῖται νῦν ὡς πόλις τῶν πεπαιδευμένων τῆς Κίνας, παράγουσα εἰς τὰς πέριξ πεδιάδας πράσινον τέιον καὶ κίτρινον βόμβακα, ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ ὑφάσματα τὰ καλούμενα *γαγκί-ραι*. *Καρτῶν*, ἡ πρώτη πόλις ἐν ᾗ κυρίως ἐμπορεύονται οἱ Εὐρωπαῖοι, ἔχουσα στενὰς καὶ λοξὰς ὁδοὺς, μεγίστην βιομηχανίαν, ἐμπόριον καὶ 1 1/4 ἑκατ. κατ. Πρὸς Ν. τοῦ κόλπου τῆς Καντῶνος κεῖται ἡ νῆσος *Μακάωρ* μὲ ὁμών. πόλιν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Πορτογάλους (55 χιλ. κατ.), καὶ ἡ *Χογγόγγη* πρὸς Α. μικρὰ νῆσος (120 χιλ. κατ.) ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα πόλιν *Βικτωρίαν*.

Χιγκίη πρὸς Β. πάλαι πρωτ. τῶν Μανσχούρων, ἔχουσα 200 χιλ. κατ. *Κορίη*, μητρ. τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κορέας ἔχουσα διάσημον βιβλιοθήκην. *Οβρά*, μητρ. τῆς Μογγολίας ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἐν ταύτῃ ἐδρεῖται ὁ πατριάρχης τῶν Μογγόλων, πολὺ σεβόμενος ὑπὸ τῶν Βουδιστῶν. *Ταρκάνδη*, ἐμπορικὴ καὶ ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ Σινικοῦ Τουρκεστάν, καὶ ἡ *Κασγάρη*, πόλις αὐτοῦ ἀκμαία διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν της. *Λάσα*, μητρ. τοῦ Θιβέτ, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται τὰ ἀνέκτορον τοῦ Δαλαίλμα. *Λαδάκη*, μητρ. τοῦ μικροῦ Θιβέτ. *Τασισινδόνη*, μητρ. τοῦ Βουτάν (α), λίαν μικρὰ πόλις.

Νῆσοι αὐτῆς *Θαϊονάρη* ἡ *Φορμόδα*, ἧς τὸ δυτικὸν μέρος κατοικούμενον ὑπὸ Σινῶν εἶνε ὀνομασθὲν διὰ τὸ ὥραϊον κλίμα του καὶ τὴν εὐφορίαν τοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ ἀνατολικὸν κατοικεῖται ὑπὸ λαῶν ἀγρίων καὶ ἀνεξαρτήτων. *Αἰνάρη*, ἔχουσα πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ξύλα πολύτιμα. Εἰς δὲ τὴν Κίναν ἀνήκουσι καὶ αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων *Λιουχζοῦ*, κατοικούμεναι ὑπὸ λαοῦ φιλοξένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε περὶ τὰς 139 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 420 ἑκατ. τῆς κιτρίνης φυλῆς πρεσβεύοντες τὸν Βουδισμόν ἢ τὴν θρησκείαν τοῦ Φουῆ, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ μανδαρίνοι τὴν θρησκείαν τοῦ Κομφουκίου καὶ ἡ πρὸς Δ. Βουχαρία τὸν μωαμεθανισμόν. Διοικεῖται δὲ ἅπασα ὑπὸ αὐτοκράτορος περιοριζομένου ὑπὸ συμβουλίου, αἱ δὲ ὑποτελεῖς χῶραι ἡ *Κορέα*, τὸ *Θιβέτ*, τὸ *Βουτάν*, διοικοῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίων των ἡγεμόνων, καὶ ἡ ἰδίως *Κίνα* διὰ μανδαρίνων.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰ βόρεια ὁ χειμὼν αὐτῆς ὁμοιάζει μὲ τὸν τῆς Σιθρίας, εἰς δὲ τὰ νότια ἡ θερμότης εἶνε μεγίστη. Ἡ ἰδίως *Κίνα* παντοῦ παρουσιάζει εὐρυχώρους καὶ εὐφόρους πεδιάδας, ἡ *Μανσχουρία* εἶνε ὄρεινῃ, ἡ *Μογγολία* ἔχει καὶ τὴν ἐκτεταμένην ἔρημον Κόβην, τὸ δὲ *Θιβέτ* εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ τῶν

(α) Τὸ νότιον μέρος τοῦ Βουτάν ἐσχάτως προσετέθη εἰς τὰς Ἀγγλικὰς κτήσεις τῆς Ἰνδοκίνας.

ὕψηλότερων ὁρέων τοῦ κόσμου. Παράγει δὲ τὸ νότιον ἀφθόως σίτον, ὀρύζιον, ζαχαροκλάμον, τέιον, ῥαβέντιον, ἰνδικόν, μέτζαν καὶ μαλ-
λίαν τῶν αἰγῶν τοῦ Θιβέτ. Ἐνταῦθα φύεται ἔτι ἡ βαμβάκεια, τὸ κη-
ρόδενδρον, ἡ κανέλλα, ἡ καμφορέα κτλ. ἔχει δὲ καὶ πολλὰ ἱαματικὰ
βότανα· τὰ δὲ μεταλλεῖα αὐτῆς τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλ-
κοῦ, θείου, ρουβίνου, πορσελάνης, ἰσπεως, εἶνε ἀφθονα.

Ἐκ τῶν λαῶν τῆς Κίνας ἐπισ. εἶνε οἱ εἰς τὸ βόρειον αὐτῆς κατοι-
κοῦντες Μογγόλοι (3 ἑκατ.), οἱ πολλὰς κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὴν
Ἀσίαν καὶ Ῥωσσίαν καταστροφὰς προξενήσαντες, καὶ οἱ Μανσχοῦροι
(3 ἑκατ.) οἱ ἄρχοντες καὶ νῦν τοῦ Σινικοῦ κράτους, εἰς τὸ ΒΔ. οἱ Βου-
χάροι (300 χιλ.), ὁ μᾶλλον πολιτισμένος λαὸς τῆς κεντρικῆς Ἀσίας,
ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὸ Δ. οἱ
Θιβέτιοι (4 ἑκατ.), λαὸς ῥωμαλέος καὶ λίαν φιλόξενος, καὶ εἰς τὸ ΝΑ.
οἱ ἰδίως Σιναι, ὁ μᾶλλον ἰδιοτρόπως πολιτισμένος λαὸς τῆς Ἀσίας·
διαίρεται δὲ οὗτος εἰς τάξεις, ὧν ἑκάστη ἔχει περιωρισμένον βαθμὸν
διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἐν αὐτῇ ἡ παιδεία, ἐν ᾗ εἶνε διαδεδομέ-
νη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, οὐδεμίαν
κάνει πρόσodon, ἀλλ' ἡ βιομηχανία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· διὸ ὀνο-
στὰ εἶνε τῆς Κίνας τὰ ἐκ πορσελάνης ἔργα, ἡ γραφικὴ μελάνη, τὸ
χαρτίον, τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα κτλ.

ΙΑΠΩΝΙΑ.

Μήκ. Α. 127°—144°.

Πλάτ. Β. 31°—45°.

Ἡ Ἰαπωνία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀχοτσικῆς θαλάσσης,
πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἰαπω-
νικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Κορέας.

ΣΗΜ. Οἱ Ἰάπωνες θεωροῦνται ὡς ἄποικοι τῶν Σινῶν· κατ' ἀρχαιοτά-
τους ὄμους χρόνους ἐκυβερνῶντο ὑπὸ ἑνὸς πολιτικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἡγε-
μόνος καλουμένου Μιχάδου. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐπραγείσθη ἐ-
παναστάσις περιωρίσθη ὁ Μιχάδης κατὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν· ὁ
δὲ ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως ὠνομάσθη Ταϊχούν ἡτοὶ ἀντιβασιλεὺς καὶ
εἶχε τὸ πλεῖστον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους τοῦ-
τους χρόνους ὁ Μιχάδης, ἀνατραπείσης κατὰ μικρὸν τῆς δυνάμεως τοῦ Ταϊ-
κού, ἀνέλαβε πάλιν σχεδὸν ἅπασαν τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀρχήν.

Ἡ Ἰαπωνία συνίσταται ἐκ νήσων τῶν ὁποίων ἐπισ. εἶνε ἡ Νιφῶν
ἡ μεγαλειτέρα ἀπασῶν, πρὸς Ν. αὐτῆς ἡ Σικόκη, ἡ Κιουσσά, αἱ
ἡμίσεις τῶν νήσων Λιουχιού, πρὸς Β. τῆς Νιφῶνος, ἡ Γεσά, καὶ
αἱ ἡμίσεις τῶν νήσων Κοριῶν.

Ὅρη. Αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι εἶνε κεκαλυμμέναι ἀπὸ ὄρη πρὸ πάντων

ἡφαιστειώδη· τούτων ἐπισ. εἶνε τὸ Φουσίον φοβερόν ἡφαιστιον εἰς τὸ Β. τῆς Νιφῶνος, καὶ τὰ Ὁράξια εἰς τὰ ΒΑ. αὐτῆς.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Ἰαπωνίας εἰς τὴν Ἑσών εἶνε *Ματσυμάνον*, ἔχουσα οἰκίας ἐκ ξύλων, ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ. Εἰς τὴν Νιφῶνα Ἑσῶν, ἡ μεγαλειτέρα καὶ κανονικωτέρα πόλις τῆς Ἰαπωνίας, ἔχουσα 1 1/2 ἐκ. κατ. πολλὰς δημοσίας οἰκοδομάς, μοναστήρια, ναοὺς, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ταϊκούν καὶ τὴν δημοσίαν γέφυραν *Νιμποδάσην* ἐκ ξύλου κέδρου κατεσκευασμένην. *Μακορ* μεσόγειος πόλις πρὸς Δ. τῆς Ἑσῶς, πρωτ. τῆς Ἰαπωνίας καὶ τὸ κέντρον τῶν γραμμῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν ἱερῶν τεχνῶν τῶν Ἰαπώνων· οἰκοδομήματα δ' ἔχει ἐπίσημα τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ταϊκούν, τὸν ἐπίσημον ναὸν τοῦ Φουῆ, περιλαμβάνοντα τὸ κολοσσιῶδες ἄγαλμα τοῦ Βούδα, τὸν μεγαλειέτερον κώδωνα τοῦ κόσμου καὶ 500 χιλ. κατ. διὰ δὲ τὴν δενδροφυτείαν καὶ τὴν θερμότητά της ἡ περὶ αὐτὴν πεδιάς θεωρεῖται ὡς ὁ παράδεισος τῆς Ἰαπωνίας.

Εἰς τὴν Κιουσῶν ἡ *Ναγκασάκη*, πόλις ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς, γραφικὴν θέαν καὶ 60 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 7 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 36 ἐκ. πρεθεύοντες τὴν Σιντολατρείαν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὸν Βουδισμόν καὶ τὴν Θρησκείαν τοῦ Κομφουίου· τὸ δὲ πολίτευμα εἶνε μοναρχία ἀπώλυτος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ὑγιεινόν, ἀλλὰ λίαν ψυχρὸν εἰς τὰς βορείους νήσους, τὸ δὲ θέρος θερμόν· αἱ καταιγίδες, οἱ κεραυνοὶ καὶ οἱ σεισμοὶ εἶνε συχνοί, τὸ δὲ ἔδαφος ἐν γένει βουνῶδες καὶ ὀλίγον εὐφορον, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν οἱ Ἰάπωνες ἅπασαν αὐτὴν ἔχουσι καλλιεργήσει· οὕτω δὲ παράγει ἀφθόνους καρπούς, λαμπρὰ σῦκα καὶ ἀπίδια, κερᾶσια, λεμόνια, πορτοκάλια, βῆμδακα, καμποράκν, ὀρύζιον, τέτον, ἰνδοκάλαμον κτλ. καὶ τρέφει μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας τὸν μεταξοσκώληκα· ἔχει δ' ἔτι καὶ πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ μέλλιστα χαλκοῦ, ὃ δὲ σίδηρος εἶνε λίαν ἐν αὐτῇ σπάνιος.

Οἱ Ἰάπωνες εἶνε φίλοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μηχανικῶν τεχνῶν, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὑπάρχουσι παντοίου εἶδους ἐκπαιδευτήρια καὶ πλῆθος βιομηχανικῶν καταστημάτων, τὴν δὲ κτηνοτροφίαν ἐλάχιστα ἐπιμελοῦνται, ὡς τρεφόμενοι ἐξ ἰχθύων καὶ προβάτων· μόνον δὲ ὁ βοῦς ἕνεκα τῆς γεωργίας εἶνε πολλαπλασιασμένος εἰς τὴν Ἰαπωνίαν καὶ οἱ κύνες καὶ οἱ αἴλουροι. Οἱ Ἰάπωνες, καίτοι ὄντες ἀκοινωνῆτοι, ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠναγκάσθησαν πρῶτον ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, εἴτα δὲ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων νὰ ἀνοίξωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς λιμένας των.

Εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἀνήκουσιν ἔτι αἱ νῆσοι *Βορίσιμαί*, μέρος οὖσαι τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Μαγελλάνου.

ΙΝΔΙΑΙ.

Ἰνδῖαι λέγονται αἱ πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαίων καὶ τῆς Κίνας κείμεναι χερσονήσοι, ἧτοι ἡ *Ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδία* ἢ τὸ *Ἰνδοστάν*, καὶ ἡ *Πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδία* ἢ ἡ *Ἰνδοκίνα* μετὰ τῶν *Ἰνδικῶν* καλουμένων νήσων.

ΙΝΔΟΚΙΝΑ.

Μῆκ. Α. 89°—107°.

Πλάτ. Β. 1°—28°.

Ἡ Ἰνδοκίνα κειμένη εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀσίας ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Σινικῆς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδοστάν.

Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς 5 κυρίως μέρη, τὴν *Βρεττανικὴν Ἰνδοκίναν*, τὴν *Βιρμαρικὴν Ἀντοκρατορίαν*, τὸ *βασιλεῖον τοῦ Ἀράμ*, τὴν *Γαλλικὴν Κοχινκίαν* πρὸς Α. τὸ *βασιλεῖον τῆς Καμβόδας*, τὸ *βασιλεῖον τοῦ Σιάμ*, καὶ τὰ μικρὰ κράτη τῆς χερσονήσου *Μαλάκας*.

Ὁρὴ αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε πέντε μεγάλοι σιραὶ ἐκτεινόμεναι ἐκ τῶν Ἰμαλαίων καὶ διαχωρίζουσαι τὴν χώραν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Ποταμοὶ δ' ἐπισ. πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἰμαλαίων εἶνε ὁ *Μαυκάργος* (*Καμβόσιος*), ἐκβάλλων πρὸς Α. τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ. ὁ *Μεϊνάμ*, ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σιάμ καὶ κατασταίνων τοὺς τόπους τοὺς ὑποίους πλημμυρεῖ εὐφορωτάτους. ὁ *Ἀβας* (*Ἰραουδής*), ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον *Μαρταβάν*. ὁ *Βραμπαούτρος*, πλατὺς καὶ μεγαλοπρεπὲς ποταμός, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον.

Ἐπισ. πόλεις τῆς *Βρεττανικῆς Ἰνδοκίνας* εἶνε *Διορχάτη*, πρωτ. τοῦ ῥαδιάρχου τοῦ Ἀσσάμ. ὑποτελοῦς εἰς τοὺς Ἀγγλους. *Ραγκπούρη*, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς χώρας. *Βαγώ*, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας *Πεγού* ἔχουσα ἓνα τῶν λαμπροτέρων καὶ μεγαλειτέρων ναῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ οὐσα μεγάλῃ ἀποθήκῃ τοῦ ξύλου τέχ.

Τῆς *Ἀντοκρατορίας τοῦ Βιρμὰν Μανδάλι*, πρωτ. τοῦ κράτους παρὰ τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ Ἀβας, ἔχουσα 90 χιλ. κατ. *Σεγαίρη*, ἔχουσα πολλοὺς λαμπροὺς ναοὺς καὶ περὶ τὰς 150 χιλ. κατ.

Τοῦ *βασιλείου τοῦ Σιάμ Βαγκόκη*, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μεϊνάμ ὠραῖον λιμένα, ἀξιοσημείωτον ἐμπόριον καὶ 500 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλείστοι κατοικοῦσιν ἐν πλοίοις ὡς ἐν Καντῶνι.

Τοῦ *Βασιλείου τοῦ Ἀράμ Χονή*, πόλις ὀχυρὰ πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς παλάτιον καὶ 100 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Γαλλικῆς Κοχινκίνης, καιμένης εἰς τὸ ΝΔ. τῆς Ἰνδοκίνας⁷ πρωτ. εἶνε Σαϊγόγγη ἔχουσα περὶ τὰς 150 χιλ. κατ.

Τοῦ δὲ βασιλείου τῆς Καμβοίας ἐπισ. πόλις εἶνε ἡ Παροπέγγη.

Τῆς δὲ χερσονήσου Μαλάκας ἐπισ. τῶν κρατῶν τῆς εἶνε τὸ τῆς Σα. λεγγόρης· ἀλλὰ τὸ νότιον τῆς χερσονήσου καὶ τὴν πόλιν Μαλάκας κατέχουσιν οἱ Ἀγγλοι. Πρὸς Α. αὐτῆς κεῖνται αἱ νῆσοι τοῦ Πρίγγη-πος τῆς Οὐαλλίας καὶ πρὸς Ν. ἡ Σιγγαπούρη ἔχουσα ὁμών. πόλιν καλῶς ἐκτισμένην καὶ 100 χιλ. κατ. Εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἀνήκουσιν ἔτι καὶ αἱ πρὸς Δ. τῆς Ἰνδοκίνας νῆσοι Ἀδαμάναι, κατοικοῦμεναι ὑπὸ ἀγρίων λαῶν, ἀνηκόντων εἰς τοὺς νιγρίτας τῆς Ὠκεανίας καὶ ἔχόντων μεγίστην ἀντιπάθειαν πρὸς τοὺς ξένους, καὶ αἱ Νικοβάριοι, ἔχουσαι χαλκόχρους κατοίκους καὶ φιλοξένους.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 21,350 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κῆτ. περὶ τὰ 23 ἑκατ. ὧν τὰ 3 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Βρεττανικὴν καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἰνδοκίαν. Εἶνε τὸ πλεῖστον βουδισταί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ὁπαδοὶ τοῦ Κομφουίου, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ Δ. τῆς Μαλάκας μωαμεθανοί· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ εἶνε δυτικοὶ εἰς τὴν Κοχινκίαν, Τογκίνον καὶ Σιζμ. πολίτευμα δὲ εἰς ἅπαντα τὰ κράτη εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος.

Τὰ μεσημβρινὰ παράλια αὐτῆς εἶνε θερμώτατα, τὸ δ' ἐσωτερικὸν ἔχει κλίμα συγκερασμένον· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον παράγον ἀφθόνας ὀρύζιον, τέιον, πέπερι, βάμβακα, ἰνδικόν, ζαχαροκλάμον, ἔβενον, σάνταλον, σιδηρόξυλον, βανόνας, ταμαρίνιον, κτλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, ρουβινίων, σαρφείρου, μαρμάρων, κασσιτέρου, πετρελαίου κτλ. Ζῶα δ' ἄγρια αὐτῆς εἶνε ὁ ἐλέφας ἀπαντῶμενος συνήθως λευκός, ὁ ῥινόκερος, ἡ τίγρις, ὁ λεοπαρδος, ὁ οὐραγγοῦτάγγος καὶ ἄλλα εἶδη πιθήκων.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ.

Μῆκ. Α. 64° 40'—91°.

Πλάτ. Β. 8° —35°.

Τὸ Ἰνδοστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, Βελουτχιστάν καὶ τοῦ Ὁμανικοῦ κόλπου.

ΣΗΜ. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτησε τὸ ΒΑ. τοῦ Ἰνδοστάν καὶ ἔκτοτε εἶνε εἰς ἡμᾶς γνωστὸν τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Μετὰ ταῦτα δ' ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀφγανῶν, εἰσαγαγόντων εἰς αὐτὸ τὸ 1193 τὸν ἰσλαμισμόν· τὸ δὲ 1498 ἀνακαλύψαντος τοῦ Βάσκου Δεγάμα τὴν πρὸς τὰς Ἰνδίας θαλασσίαν ὁδόν, κατεστάθησαν ἐν αὐτῇ πρῶτοι οἱ Πορτογάλοι,

εἶτα δὲ οἱ Ὀλλανδοί. Τέλος κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τὸ πλεῖστον τῆς χώρας καὶ ἐδόθη πρὸς διοίκησιν εἰς Ἀγγλικὴν ἐμπορικὴν ἐταιρίαν. Τὸ δὲ 1738 ἐκυρίευσαν οἱ Ἀγγλοι καὶ προσέθεσαν εἰς τὰς κτήσεις τῶν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ 1525 συστηθὲν ὑπὸ τοῦ Βαβέρ ἐγγόνου τοῦ Ταμερλάνου μέγα Μογγολικὸν κράτος· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1857 μετὰ μεγάλην ἐπανάστασιν διοικεῖται τὸ Ἰνδοστὰν κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν ἔτι κτήσεις τινὲς τῶν Γάλλων καὶ Πορτογάλων.

Τὸ Ἰνδοστὰν διαιρεῖται εἰς Ἀγγλικὰς κτήσεις, εἰς ὑποτελεῖς χώρας τῶν Ἀγγλῶν, εἰς Γαλλικὰς καὶ Πορτογαλικὰς κτήσεις, καὶ εἰς κράτη ἀνεξάρτητα.

Ὁρὴ αὐτοῦ ἐπισ. πρὸς Β. εἶνε τὰ Ἰμαλαία, ὧν ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ Ἐβέρεστον (8840 μέτρ.), τὸ ὑψηλότερον ὄρος τοῦ κόσμου· ἐντὸς δὲ τοῦ Ἰνδοστὰν ἐκτείνονται τὰ Γαταία ὄρη, διασχίζοντα τὴν χώραν ἀπὸ Β. πρὸς Δ. εἶτα δὲ προχωροῦσι πρὸς Ν. μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κομορίνου.

Ποταμοὶ ἐπισ. αὐτοῦ εἶνε ὁ Γάγγης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἰμαλαίων καὶ πλημμυρῶν τὴν χώραν κατασταίνει αὐτὴν εὐφορώτατην, ἐκβάλλων διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον· ὁ Ἰρδός, ὅστις ἐκ τῶν Ἰμαλαίων πηγάζων καὶ διαρρέων τὰ δυτικὰ ὄρια τοῦ Ἰνδοστὰν κατασταίνει αὐτὰ διὰ τῶν περιοδικῶν πλημμυρῶν τοῦ εὐφορώτατα καὶ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Ὀμανικὸν κόλπον (3000 χιλιομ. μῆκ.).

Τῶν Ἀγγλικῶν κτήσεων ἐπισ. πόλεις εἶνε Λαχόρη εἰς τὸ ΒΔ. πόλις τῶν Σεικῶν ἐντὸς τοῦ βασιλείου τοῦ Πάου κειμένη, ἔχουσα λαμπρὸν παλάτιον καὶ 90 χιλ. κατ. Πολλοὶ θεωροῦσι τὴν χώραν ταύτην διὰ τὴν ὠριότητα τοῦ κλίματος καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν προϊόντων ὡς τὸν ἀρχαῖον παράδεισον· ἐνταῦθα κατασκευάζονται καὶ τὰ περίφημα σάλια. Δελχί, πόλις μεσόγειος πάλαι πρωτ. τῶν Μογγόλων, ἔχουσα μεγαλοπρεπὲς παλάτιον καὶ 160 χιλ. κατ. Ἀλλαχαβάδῃ ἐπὶ τοῦ Γάγγου (65 χιλ. κατ.), ὄχυρά καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν συχνάζομένη ὑπὸ πλῆθους προσκυνητῶν. Βεραρσίη ἐπὶ τοῦ Γάγγου, πόλις τῶν σοφῶν Ἰνδῶν καὶ ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 200 χιλ. κατ. Πάτρα ἐπὶ τοῦ Γάγγου παρὰ τὰ ἀρχαῖα Παλίβοθρα, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον ὁπίου καὶ 315 χιλ. κατ. Καλκούτα ἐπὶ τοῦ Οὐγγλῇ κλάδου τοῦ Γάγγου, ἡ ἔδρα τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀγγλικῶν κτήσεων, ἔχουσα ἀκαδήμειαν μωαμεθανικὴν, βιομηχανίαν, ἐμπόριον ἀκμαιότατον καὶ 700 χιλ. κατ.

Μαϊσουλπατάμη, ἐπίσημος διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῶν βαμβάκ. ὑφασμάτων τῆς. Μάδρασ εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Κορομανδέλου ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, ἐργοστάσια βαμβάκ. ὑφασμάτων, ὑαλουργεῖα καὶ 650 χιλ. κατ. Καλκούτη, ἔχουσα ἐργοστάσια βαμβ. ὑφασμάτων. Ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ἀπέβη ὁ Πορτογάλος Βάσκος Δεγ-

μας, ὁ ἀνακαλύψας τὰς Ἰνδίας τὸ 1498. Βομβάη ἐπὶ ὁμων. νήσου, ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 820 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ ὑποτελῶν χωρῶν τῶν Ἀγγλῶν ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἀνδερ-
βάδη, ἐπὶ τοῦ Δεκάν, πρωτ. τοῦ Νιζάμ. ἔχουσα 200 χιλ. κατ. Γου-
λὸρη, ὁχυρὰ πόλις πρωτ. τῶν Μαρατῶν τῆς Σινδίας. Παρ' αὐτὴν δὲ
κεῖται καὶ ἡ Οὐδζέινη, ἐπίσημος διὰ τοὺς ναοὺς, τὰ σχολεῖα καὶ τὸ
ἀστεροσκοπεῖόν της, δι' οὗ διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῶν Ἰνδῶν.

Τῶν δὲ Γαλλικῶν κτήσεων (227 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Πορ-
κερή, ἔχουσα 60 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Πορτογαλικῶν κτήσεων (450 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Νέα
Γόα, ἔχουσα ὠραῖον λιμένα καὶ 10 χιλ. κατ.

Ἀνεξάρτητα δὲ κράτη εἶνε 1) ἡ Κασχιμῖρ (400 χιλ. κατ.) εἰς
τὸ Β. τοῦ Ἰνδοστάν με πρωτ. Κασχιμῖρην ἐν τερπνοτάτῃ πεδιάδι,
ἐπίσημον διὰ τὰ κασμιρά της καὶ ἔχουσαν 100 χιλ. κατ. 2) ἡ Νε-
πάλη (2 ἑκατ. κατ.) πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαίων με πρωτ. Κατμαδούρ,
ἔχουσαν περιφήμους Ἰνδικούς ναοὺς καὶ 50 χιλ. κατ.

Νῆσοι τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πρὸς Ν. ἡ Κεν.λάνη (2 ἑκατ. κατ.) εὐ-
φορωτάτῃ νήσος, παράγουσα κανέλλαν, ἐλέφαντα, μαργαρίτας καὶ
ἔχουσα μητρ. τὸ Κολόμβον. Πρὸς Δ. ταύτης εἶνε αἱ νῆσοι Λακωδίβαι,
ἀποτελούσαι μικρὸν ἀρχιπέλαγος κυβερνώμενον ὑπὸ Σουλτάνου ὑπο-
κειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ αἱ Μαλιδίβαι, οὗσαι περὶ τὰς 12 χιλ.
ὦν ἐπισ. εἶνε ἡ Μαλή, ἔδρα ἀνεξαρτήτου Σουλτάνου τοῦ ἀρχιπελά-
γους τούτου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 37350 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ
τὰ 180 ἑκατ. ὦν τὰ 7/8 εἶνε βουδισταί, 5 ἑκατ. χριστιανοὶ διαφό-
ρων δογματῶν, καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ πυρολάτραι. Νῦν δὲ αἱ Ἀγγλι-
καὶ κτήσεις καὶ αἱ ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς χωραὶ διοικοῦνται
κατ' εὐθείαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ὥς καὶ αἱ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Πορ-
τογάλων ὑπὸ τῶν ἰδίων των κυβερνήσεων, ἀπασαι ὁμῶς ἀπολύτως.

Τὸ κλίμα τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πολὺ θερμὸν καὶ νοσερὸν εἰς τὰ παρά-
λια, ἐν ᾧ πρὸς τὰ ὄρη εἶνε εὐκραεὶς καὶ ὑγιεινόν. Ἐνταῦθα δύο ὥραι
τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν, ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερὰ, προκύπτουσαι ὑπὸ τῶν
Μουσωνίων ἀνέμων (α) καὶ βροχερὰ μὲν εἶνε ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ
Κορομαδέλου ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, ξηρὰ δὲ
ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου· ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ
Μαλαβάρου βροχερὰ μὲν ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου,
ξηρὰ δὲ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἰνδοστάν, ὅν καὶ εὕρισκονται ἐν αὐτῷ μεγάλαι

(α) Οἱ Μουσωνιοὶ εἶνε ἐκ τῶν σταθερῶν λεγομένων ἀνέμων, πνέοντες κα-
τὰ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἑξ μῆνας ἀπὸ τῶν ΒΔ. καὶ ἄλλους ἑξ μῆνας κατ'
ἀντίθετον φοράν ἀπὸ τῶν ΝΔ.

ἐρημοί, εἶνε εὐφορώτατον, παράγον βανάνας, ζαχαροκάλαμον, ὄπιον, φοίνικας, πέπερι, κόμμι ἐλαστικόν, καμφοράν, λαμπρά ἄνθη, δάφνας διαφόρους κτλ. Ζῶα δ' ἄγρια ἐν αὐτῷ εἶνε ὁ ῥινόκερος, ἡ ἄρκτος, ὁ λύγξ, ὁ θηρευτικός τίγρις, ὁ οὐραγγοτάγγης κτλ. ἐκ δὲ τῶν ἡμέρων ὁ ἐλέφας, ὁ βούβαλος, ἡ κήμηλος, οἱ δὲ βοῦς σχεδὸν λαστρεύονται εἰς τὸ Ἰνδοστάν· πτηνὰ δὲ οἱ ταοί, καὶ ἐρπετὰ ὁ βόας, οἱ κρακοδείλοι τοῦ Γάγγου κτλ.

Τὸ Ἰνδοστάν εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου, ἀδαμάντων, ρουβίνων, σαπφείρων, ἀμεθύστων, ὀνύχων κλπ. παρὰ δὲ τὴν Κεϋλάνην ἀλιεύονται καὶ λαμπροὶ μαργαρίται.

Ἐχει λαμπράν παντοῖου εἶδους βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν ἐκτεταμένον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, εὐκολυνόμενον διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων, δι' ὧν οἱ Ἀγγλοὶ συνέδεσαν τὰς μεγαλειτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας πόλεις τοῦ Ἰνδοστάν. Γλῶσσαι δ' ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων κατοικούντων ἐν αὐτῇ λαῶν, οἷον Μογγόλων, Βελούχων, Ἀράβων, Περσῶν, Σινῶν, Ἑβραίων καὶ ὀλίγων Εὐρωπαίων, εἶνε διάφοροι· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἔχουσιν ἔτι καὶ ἱερὰν γλῶσσαν τὴν καλουμένην *Σανσκριτικήν* (α).

ΑΡΑΒΙΑ.

Μῆκ. Α. 43° 20'—57° 40'.

Πλάτ. Β. 12° 40'—33° 45'.

Ἡ Ἀραβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Ὀμανικοῦ κόλπου, ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ Ἀραβία μέχρι τῆς Ζ'. ἑκατονταετηρ. ἦτο ἀσήμενος καὶ γνωστὴ μόνον διὰ τὰ ἀρώματα, τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πολύτιμα προϊόντα. Ἀφ' οὗ ἕως ὅρας τὰς Ἀραβικὰς φυλὰς ὁ Μωάμεθ ἤνωσεν ὑπὸ μίαν θρησκείαν (622 μ. Χ.), εὐθὺς κατέκτησαν οὗτοι μέρος τῆς Ἀσίας, τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Ἰσπανίαν εἰς τὴν Εὐρώπην· ἀλλὰ νικηθέντες ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μαρτέλου ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀρτίσαντες πρὸς ἀλλήλους τὰς διχονοίας ἐξησθένησαν κατὰ μικρὸν καὶ ὑπεχώρησαν εἰς τοὺς πρότερον δούλους των Τούρκους, οἵτινες μέχρι νῦν ἀρχοῦσι μέρους τῆς Εὐρώπης.

*Ὁρος ἀξιοσημείωτον τῆς Ἀραβίας εἶνε τὸ Σινά (9 χιλ. πύδ.), ὅπου ὑπάρχει διάσημον τῶν ὀρθοδόξων ὁμῶν. μοναστήριον· οἱ δὲ

(α) Οἱ Ἰνδοὶ διηροῦντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιστάτων χρόνων εἰς 4ας τάξεις, μέχρι νῦν ἔτι ὑφισταμένας· 1) τῶν ἱερέων κατόχων πράξης παιδείας καὶ ἐπιστήμης· 2) τῶν πολεμιστῶν· 3) τῶν γεωργῶν καὶ ἐμπόρων· 4) τῶν τεχνιτῶν. Αἱ τάξεις αὗται οὔτε νῦν ἀμφάγουσι δύνανται, οὔτε σχεῖν τινὰ νῦν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους. Πλὴν δὲ τούτων εἶνε οἱ πολυάριθμοι Παρίαι θεωρούμενοι ὑπὸ

ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ἀσήμενοι, ῥέοντες μόνον τὴν ὥραν τῶν βροχῶν.

Ἡ Ἀραβία μέχρι νῦν ὑπὸ τῶν γεωγράφων διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὴν *Πετραίαν Ἀραβίαν* πρὸς Β. τὴν *Ερημον Ἀραβίαν* ΒΔ. τὴν *Εὐδαίμονα Ἀραβίαν* ΝΑ. (α)· ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἀναφέρει κατὰ σειρὰν τὰς ἐν ταῖς παραλίαις αὐτῆς ἐπισ. πόλεις.

Ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ ἐπισ. πόλεις εἶνε *Μέκκα*, πατρίς τοῦ Μωάμεθ καὶ ἱερὰ πόλις τῶν Μωαμεθανῶν, συχναζομένη ὑπὸ πολλῶν προσκυνητῶν· κεῖται δ' ἐπὶ ξηρᾷ βραχύνῳ καὶ ἀθλίας θέσεως ἔχουσα 45 χιλ. κατ. καὶ τὸ περίφημον τσαμίον τῆς Μέκκας, περιλαμβάνον τὸ μικρὸν τετράγωνον οἰκοδόμημα *Καάβα*, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ μέγας λίθος ὁ τόνον λατρευόμενος ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν, φερθεὶς κατ' αὐτοὺς ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου Γαβριὴλ πρὸς θεμελίωσιν τοῦ μνημείου τούτου· εἶνε δὲ ἀνοικτὴ ἡ *Καάβα* τρεῖς φορές τὸ ἔτος. *Τσέδα*, ὁ λιμὴν τῆς Μέκκας, ἐμπορικὴ πόλις γνωστὴ ἐτι διὰ τὴν ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν σφαγὴν τῶν Εὐρωπαϊῶν. *Μεδίνα*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ περίφημον τσαμίον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ ἔχον 400 κίονας κεκοσμημένους διὰ πολυτίμων λίθων. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ. *Μόκκ*, ἐπίσημος λιμὴν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ ἀποθήκη τοῦ καφέ τῆς Ἰεμένης. *Αδεν* ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Ἀδένου, ἔχον καλὸν λιμένα, 40 χιλ. κατ. καὶ ἀνήκον εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. *Μασκάτη* πρὸς τὸν Ὀμανικὸν κόλπον, πρωτ. τοῦ Σουλτάνου τῆς Μασκάτης, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ Α. παραλίᾳ ἀξία μνείας πόλις εἶνε ἡ *Λάσσα*.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 28500 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 4 ἐκ. Μωαμεθανοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι. Συνίσταται δ' ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, ὧν ἕκαστον διοικεῖται ὑπὸ τινος ἀρχηγοῦ καλουμένου ἱμάμου, σερίφου ἢ ἐμίρου. Οἱ ἐπισ. δὲ αὐτῶν εἶνε ὁ σερίφος τῆς Μέκκας, ὁ ἱμάμης τῆς Ἰεμένης καὶ ὁ σουλτάνος τῆς Μασκάτης. Τούτων ὁ πρῶτος ἀναγνωρίζει ὡς ἀνώτατον ἄρχοντα τὸν σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦ δὲ σουλτάνου τῆς Μασκάτης ἡ ἀρχὴ ἐκτείνεται ἐτι ἐπὶ πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Περσίας καὶ ἐπὶ μεγάλου μέρους τῆς ἐν Ἀφρικῇ Ζαγγουεβόρης. Ὑπάρχουσι δ' ἐνταῦθα καὶ πολλοὶ νομαδικαὶ φυλαί, αἵτινες κυβερνῶνται πατριαρχικῶς. Εἶνε δὲ οἱ Ἀραβες ἀνδρεῖοι, φιλόξενοι καὶ φίλοι τῆς ποιήσεως, κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα ἐδέχθησαν καὶ φίλοι τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

τῶν ἄλλων Ἰνδῶν ὡς εὐτελεῖ ὄντα καὶ πάσης περιφρονήσεως ἄξια· οὗτοι δὲ φαίνεται ὅτι εἶνε οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἄλλων τάξεων διὰ τῶν ὅπλων ὑποταχθέντες.

(α) Νῦν δὲ αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς ἕξ τμήματα· 1 τὴν Ἐδιὰζ πρὸς Δ. 2 τὴν Ἰεμένην εἰς τὸ ΝΑ. 3 τὴν Ἀδραμώτην πρὸς Ν. 4. τὴν Ὀμάνην εἰς τὸ ΝΑ. 5 τὴν Ἐλακάν πρὸς Δ. 6 τὴν Νεδεῖ εἰς τὸν μεσογείον.

Εἰς τὴν Ἀραβίαν, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, διακρίνονται δύο ὥραι τοῦ ἔτους ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά· ἀλλ' ἐνίοτε παρέρχονται πολλὰ ἔτη, καθ' ἃ δὲν πίπτει σταγὼν ὕδατος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Οἱ ἄνεμοι ἐνταῦθα εἶνε λίαν ὁρμητικοὶ καὶ κινδυνώδεις· τούτων φοβερώτερος εἶνε ὁ *Σαμοῦμ*, πνέων εἰς τὰ βόρεια μέρη καὶ σηκώνων νέφη θερμότητος ἔμμου.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀραβίας συνίσταται ἐκ πεδιάδων ἐρήμων καὶ ἀμμοδῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ τόπους λίαν εὐφόρους, καὶ μέλιστα τὰ ΝΑ. αὐτῆς εἶνε εὐφορώτατα, παράγοντα καφέν, φοῖνικας, ἄλων, βάμβακα, διάφορα ἀρώματα κτλ. Οἱ ἵπποι αὐτῆς εἶνε ὀνομαστοὶ καὶ αἱ κάμηλοι εἶνε τὰ πλοῖα τῶν ἐρήμων τῆς. Ἐνταῦθα δὲ ὑπάρχει καὶ ἡ δρομὰς κάμηλος καὶ ἄλλα οἰκιακὰ ζῶα· ἄγρια δὲ ζῶα ἔχει εἰς τὰς ἐρήμους λέοντας, πάνθηρας, γαζέλλας, πιθήκους, στρουθοκαμήλους, πολλὰ φαρμακερὰ ἔρπετά καὶ ἀκρίδας, εἰς δὲ τὸν Περσικὸν κόλπον ἀλιεύονται καὶ μαργαρίται ἀξιόλογοι.

Γλῶσσα δ' ἐν αὐτῇ λαλεῖται ἡ Ἀραβικὴ, ἐξαπλωθεῖσα ἀπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ καὶ εἰς τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον.

ΑΦΡΙΚΗ.

Ἡ Ἀφρικὴ, τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. καὶ ΝΑ ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ Ἀφρικὴ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 14 μέρη: τὴν Αἴγυπτον, Ἀβυσσινίαν, Σόμανδον, Βαρβαρίαν (συνισταμένην ἐκ τῆς Τριπόλεως, Τύνιδος, Ἀλγερίου καὶ Μαρόκου), Σαχάραν, Σενεγαμβίαν, Ἀνω καὶ Κάτω Γουινέαν, Σουδὰν ἢ Νιγηρίαν, Ὀττερτοίαν, Εὐββοῖαν Ἀκραν, Καφερίαν, Μοζαμβίκην καὶ Ζαγγουεδάηρ.

Κόλλοι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ τῆς Σιδρας καὶ ὁ τῆς Γαβῆς εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ τῆς Γουινέας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικόν· τῆς Σοφάλας, πρὸς Δ. τῆς νήσου Μαδαγασκάρ, καὶ ὁ τοῦ Ἀδέρον πρὸς Α.

Ὅρη καὶ πεδιάδες. Εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὴν Μεσόγειον ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους σειρὰς τὰ ὄρη τοῦ Ἀτλαντος (3500 μέτρ.), ὧν συνέχεια εἶνε τὰ ἐν Τριπόλει ὄρη τῆς Κυρήνης. Πρὸς Ν. τούτων ἐκτείνονται ἡ ἔρημος Σαχάρα, ἡ μεγαλειτέρα ἔρημος τοῦ κόσμου, καὶ ἡ Λιβυκὴ ἔρημος, περιλαμβάνουσαι καὶ τινὰς ὄψεις. Ταύτης τὸ ἀνατολικὸν σχηματίζει τὴν εὐφορον πεδιάδα τοῦ Νείλου· ΝΑ. δὲ τῆς Σαχάρας ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς Σενεγαμβίας μέχρι τοῦ νοτιωτάτου τῆς Ἀνω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κόγγου ἢ Νιγηρικὰ ὄρη, ἐξ

ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοί, καὶ ἐν τῇ Κάζτω Γουινέζ τὰ ὄρη τοῦ Κρουαλλίου.

Εἰς δὲ τὸ νότιον ἐν τῇ Ὀττεντοτίζ ὑψοῦνται τὰ ὄρη τοῦ Χαλκοῦ καὶ ἐν τῇ Εὐέλπιδι Ἄκρα τὰ Νεοῦβεῖδα· εἰς δὲ τὸ νοτιοανατολικὸν ἐν τῇ Καφφερία τὰ ὄρη Ἀπάτα. Πρὸς βορρᾶν δὲ τούτων παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκτείνεται τὸ ὑψηλὸν ὄρος Καλιμάνζαρον (6115 μέτρ.), καὶ βορειότερον τὰ ὄρη τῆς Σελήνης καὶ τὰ Χιορασκεπῆ ὄρη. Εἰς τὰ ΒΑ. κεῖνται τὰ ὄρη τῆς Ἀβυσσινίας (3 χιλ. μέτρ.), ἐκτεινόμενα μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ Βαβελμανδέβ, καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Αἰγύπτου τὰ Ἀραβικὰ ὄρη.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, οὗ ὁ μεγαλειότερος μὲν βραχίων Λευκὸς ποταμὸς καλούμενος πηγάζει ἀπὸ τῆς βορείας ὄχθης τῆς μεγάλης λίμνης Νυάνζης, ὁ δὲ ἄλλος αὐτοῦ βραχίων ὁ καὶ Κνωροῦς καλούμενος ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας σχηματίζων δὲ αὐτὸς πολλοὺς κατὰ τὸν ῥοὺν του καταρράκτας καὶ διαρρέων τὴν Ἀβυσσινίαν, Νουβίαν καὶ Αἴγυπτον ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον. Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ἐκβάλλουσιν ὁ Σενεγάλης, ὁ Γαμβίας καὶ ὁ Πιοργάνδης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Νιγηρικῶν ὀρέων· ὡσπύτως ὁ Νιγηρὸς ἢ Δαυλίβας καὶ ὁ Ζαῖρος ἢ Κόγγος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, καὶ ὁ Ζαμβέζης εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ Μελλίγη πλησίον τοῦ Ἀτλαντος, ἡ Τσάδα εἰς τὸ Σουδάν, ἡ Νυάνζα ἡ μεγαλειτέρα λίμνη τῆς Ἀφρικῆς κειμένη πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ (α). ΝΔ. ταύτης κεῖται ἡ λίμνη Ταγγανίκα, καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Μοζαμβίκης ἡ λίμνη Νυάσσα, καὶ τέλος ἡ Σαμβέα εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν.

Ἀκρωτήρια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε τὸ Καλὸν εἰς τὴν Βαρβαρίαν, τὸ Λευκὸν εἰς τὴν Σαχάραν, τὸ Πράσινον εἰς τὴν Σενεγαμβίαν, τὸ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας καὶ τὸ τῶν Βελωῶν εἰς τὴν Εὐέλπιδι Ἄκραν, καὶ τὸ Γουαρδαφουῖον πρὸς Α. τοῦ πορθμοῦ Βαβελ-μανδέβ.

Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν αἱ Ἀζόραι, ἡ Μαδέρα, αἱ Κανάριαι, αἱ τοῦ Πρασίνου Ἀκρωτηρίου, αἱ τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας, ἡ Ἀσσερσιῶν καὶ ἡ Ἀγία Ἐλένη· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ἡ Μαδαγασκάρ, ἡ Βουρβῶν, ἡ Φράντσα, αἱ Κομόραι, αἱ Ἀμιράνται, ἡ Ζατζιβάρη, αἱ Σεγχέλαι, ἡ Σοκότορα κλπ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε 285434 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 130 ἑκατ. οἱ πλείστοι ἀνήκοντες εἰς τὴν αἰθιοπικὴν φυλὴν· τὸ δὲ βόρειον κατοικοῦσι Βέρβεροι, Μαυρητανοί, Ἀραβες, Ἀβυσσίνιοι, Κόπται, Ἑβραῖοι καὶ Εὐρωπαῖοι ἀποικοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, παρὰ δὲ τὸν Νεῖλον καὶ τὰ παράλια τῆς Τριπό-

(α) Ἡ λίμνη αὕτη ὡς καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Νεῖλου ἀνεκαλύφθησαν τὸ 1866 ὑπὸ τῶν πλοίαρχων Δήκ καὶ Γράντ.

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡΑΦ.)

λεως Τούρκοι καὶ Τουκοκομάνοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

Οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς εἶνε *φειτιχισταί* (εἰδωλό-
λάτρηι)(α), μὴ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ἑνὸς ὑπερτάτου ὄντος· καὶ μωαμε-
θανοὶ μὲν εἶνε οἱ κάτοικοι τῶν βορείων καὶ ἀνατολικῶν χωρῶν καὶ
ἄλλοι διάφοροι λαοὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἡπείρου· χριστιανοὶ δὲ μόνον
οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι, οἱ Κόπται, μέρος τῶν Ἀβυσσινίων, τῶν νοτίων
Ὀττεντοτῶν καὶ Κόφρων καὶ ἄλλων νιγριτῶν εὐρισκομένων ἐντὸς
τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν.

Οὔτε ἐπιστῆμαι οὔτε γράμματα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι, πλὴν τῶν
Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν χωρῶν τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον (Νου-
βία, Αἴγυπτος, Κυρήνη, Καρχηδών, ὧν καὶ τὰ εἰσέτι σωζόμενα λεί-
ψανα μαρτυροῦσι τὴν αὐτῶν ποτε λαμπρότητα), ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐ-
τῆς εὐρίσκονται εἰς μέγαν βαθμὸν βαρβαρότητας. Ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ
ἔτι ἡ σωματεμπορία, ἔν τισι δὲ μέλιστα χώραις οἱ λαοὶ αὐτῆς εἶνε
ἀνθρωποθῦται καὶ ἀνθρωποφάγοι.

Τὸ πλείστον τῶν κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς ζῇ διὰ τῆς θήρας, τῆς
κτηνοτροφίας καὶ τῆς λείας τῆς ἐκ τῶν πολέμων, εἰς δὲ τὸ Σουδάν
ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τινες τέχνας, εἰς τὸ ἐμπόριον
καὶ εἰς τὸν πόλεμον. Τὸ δὲ 1843 οἱ περιηγηταὶ Λήκ καὶ Γράντ ἀνε-
κάλυψαν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τὸ βασιλεῖον τοῦ Καραγουέβου πρὸς τὰ
Δ. τῆς Ἀβυσσινίας, τοῦ ὁποῦ οἱ κάτοικοι οὐ μόνον παριστῶσι τὸν
ὕψηλόν τύπον τῆς αἰθιοπικῆς φυλῆς, ἀλλὰ καὶ μέγαν βαθμὸν πολι-
τισμοῦ κατέχουσιν. Εἰς τὴν γεωργίαν δ' ἔτι ἀσχολοῦνται καὶ οἱ κά-
τοικοι τῆς Αἰγύπτου, Νουβίας, Ἀβυσσινίας καὶ οἱ τῶν Εὐρ. ἀποικιῶν.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς, καιμένης τὸ πλείστον ἐπὶ τῆς διακεκαυ-
μένης ζώνης, κατὰ μὲν τὸ μέσον αὐτῆς εἶνε θερμὸν καὶ νοσῶδες, ὅσον
δὲ προχωροῦμεν πρὸς Β. ἢ πρὸς Ν. τόσον γίνεται εὐκραές· τὸ δ' ἔδα-
φος εἶνε εὐφορώτατον παράγον φοίνικας, κοκκοφοίνικας, σηνάμικὴν,
ταμαρίνιον, βανόνας, κόμμι, καφέν, ἰνδικόν, ἀρώματα κτλ. Τὰ φυτὰ
τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶνε κολοσσισαῖα ὡς τὰ τῆς Ἀσίας ἀλλ' ἀρωματικώ-
τερα, ἃν καὶ ἐν *Σενεγαμβίᾳ* ἀπαντᾶται καὶ τὸ χονδρότατον δένδρον
Βαοάβ. Ὡσαύτως καὶ τὰ ζῷα τῆς δὲν εἶνε τόσον μεγέλα, ἀλλ' ἄλ-
κιμώτερα καὶ θηριωδέστερα· ἰδιόζοντα δὲ ζῷα ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ καμή-
λοπαρδος, ὁ ὄναγρος, ἡ στρουθοκάμηλος, ἔχει δὲ καὶ πτηνὰ παρα-
δείσια κτλ.

Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διατεταμένην ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, αἱ βροχαὶ
εἶνε περιοδικαί, ἀρχίζουσαι πρὸς Β. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀπρι-
λίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ πρὸς Ν. αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου

(α) *Φειτιχισταί* λέγονται οἱ παραδεχόμενοι πολλοὺς θεοὺς· οὗτοι δὲ οἱ θεοὶ
κατὰ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν λαῶν, οἵτινες τοὺς λατρεύουσιν, εἶνε ἐμψυχα ὄν-
τα ἢ ἄψυχα πράγματα.

μέχρι τοῦ Μαρτίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ποταμοὶ αὐτῆς παρὰσφύροντες παχεῖαν ἰλὸν φέρουσιν αὐτὴν πλημμυροῦντες εἰς χαμηλοτέρους τόπους καὶ τοὺς κατασταίνουν εὐφορωτάτους· χιὼν δ' ἐν αὐτῇ πίπτει μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, ὧν αἱ κορυφαὶ εἶνε καὶ χιονοσκεπέστατοι· ἐν τισὶ δὲ μέρεσι τῆς Σαχάρας οὐδέποτε βρέχει.

Μέταλλα δέ, οἷον χρυσός, ὥς κόνις εὐρίσκεται εἰς τοὺς ποταμούς τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ χαλκός καὶ ὁ σίδηρος εἶνε ἄφθονος· τὸ δὲ ἄλλας καὶ τὸ νίτρον εὐρίσκονται ἐν ἀφρονίᾳ εἰς τὰς ἀνύδρους ἐρήμους.

Ἡ Ἀφρικὴ ἔχει πλὴν τῶν γεωργικῶν προϊόντων καὶ τῶν μεταλλῶν τῆς φάρμακα διάφορα, ξύλα πολύτιμα, δέρματα, ἐλεφαντόδοντον, πτερὰ στρουθοκαμήλων, μόσχον κλπ. διὰ τῶν ὁποίων μὲ ὅλας τὰς δυσκολίας τῆς συγκοινωνίας ἐνεργεῖ μέγα ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

Πολίτευμα δὲ καὶ ἅπασαν τὴν χώραν ἐπικρατοῦν εἶνε τὸ πατριαρχικόν, καὶ μόνον αἱ βόρειοι χώραι, ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι διοικοῦνται ἀπολύτως, ἡ δὲ Τύνις διοικεῖται ὑπὸ ἡγεμόνος δώσαντος καὶ σύνταγμα τι εἰς τοὺς ὑπηκόους του, καὶ ἡ μικρὰ ἀποικία Λιβερία δημοκρατικῶς.

Αἴγυπτος.

Μῆκ. Α. 21° 45'—33° 15'.

Πλάτ. Β. 23° 30'—51° 40'.

Ἡ Αἴγυπτος ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Νουβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας καὶ τῆς ἐρήμου Λιβύης.

ΣΗΜ. Ἡ Αἴγυπτος παλαιάτατα ἐπολιτίσθη· μαρτύρια δὲ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ εἶνε τὰ διάφορα αὐτῆς μνημεῖα· οἱ ζώφιακοί, οἱ λαβύρινθοι, οἱ ὀβελίσκοι, αἱ πυραμίδες, ὑπερμεγέθη οἰκοδομήματα χρησιμεύοντα πρὸς ταφὴν τῶν βασιλέων. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Καμψίου υἱοῦ τοῦ Κύρου βασιλέως τῆς Περσίας ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Πέρσας (525 π. Χ.), εἶτα δ' εἰς τοὺς Ἕλληνας (332 π. Χ.), μετὰ τούτους (30 π. Χ.) εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς, μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ἀραβίους (640 μ. Χ.), καὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους (1517 μ. Χ.), εἰς οὓς ὑπόκειται μέχρι σήμερον.

*Ὅρη δ' αὐτῆς ὄχι πολὺ σημαντικά εἶνε τὰ Ἀραβικὰ πρὸς Α. καὶ τὰ Λιβυκὰ πρὸς τὸ ΒΔ. αὐτῆς.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Νεῖλος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νυζηνζης καὶ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας καὶ διερχόμενος διὰ τῆς Νουβίας καὶ Αἰγύπτου, ὥς καὶ κατασταίνει διὰ τῶν πλημμυρῶν του εὐφορωτάτας, ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται ὑπὸ τῶν γεωγράφων εἰς 3 μέρη· εἰς Κάτω Αἴγυπτον πρὸς Β., εἰς Μέσην Αἴγυπτον, καὶ εἰς Ἀνω Αἴγυπτον

πρὸς Ν. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κάιρον* εἰς τὴν Μέσσην Αἰγύπτου παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Νείλου καὶ πλησίον τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος, πρωτ. τῆς Αἰγύπτου ἔχουσα στενὰς, ῥυπαράς καὶ σκοτεινὰς ὁδοὺς καὶ οἰκίας κακῶς ἐκτισμένας, ἀλλὰ καὶ λαμπρὰς δημοσίας οἰκοδομὰς, πολλὰ τσαμιά, μέγα ἐμπόριον καὶ 350 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν πρὸς τὴν ἔρημον ὑπάρχουσιν 21 πυραμίδες, ὧν τρεῖς εἶνε λίαν ὕψηλαί. *Δαμιάτη* (Ταμίαθις) παρὰ τὸ ἀνατολικὸν στόμιον τοῦ Νείλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 37 χιλ. κατ. *Σουέξ* (Ἀρσινόη) πρὸς τὸν ἰσθμὸν τοῦ Σουέξ ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, μικρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις (15 χιλ. κατ.). *Ἰσμαήλια* πρὸς τὸ μέσον τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἀπέναντι ὁμων. λίμνης, δι' ἧς διέρχεται ἡ διώρυξ τοῦ Σουέξ. *Πορτ-σαϊδ* (Πηλούσιον), καθ' ὃ μέρος ἐνοῦται ἡ διώρυξ τοῦ Σουέξ μετὰ τῆς Μεσογείου. *Ροσέτη* (πάλαι Βολβιτίνη) ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ στόματος τοῦ Νείλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Ἀλεξάνδρεια* ἐν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ, εὐλίμενος καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, ἔχουσα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων περὶ τὰς 900 χιλ. κατ. πλῆθος μνημείων καὶ τὴν περίφημον βιβλιοθήκην τῶν Πτολεμαίων· νῦν δ' ἔχει περὶ τὰς 220 χιλ. κατ. μετὰ δὲ τοῦ Καίρου ἐνοῦται διὰ διώρυγος τοῦ Νείλου καὶ διὰ σιδηροδρόμου ἐκτεινομένου μέχρι τοῦ Σουέξ. Παρ' αὐτὴν κεῖται καὶ ἡ τεχνικῶς νῦν ἠνωμένη νῆσος *Φάρος*, ἐφ' ἧς οἱ Πτολεμαῖοι εἶχον στήσαι φανὸν διὰ τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας. *Σουήτη* (Λυκόπολις), ὅθεν ἀναχωροῦσι τὰ κερδάνια (ἐμπορικὰ συναδεῖαι) διὰ τὸ ἰσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Λεπιδράχη* (Τερτύρα)· παρ' αὐτὴν εὐρυσκονταὶ ἐν τῇ κώμῃ *Καρνάκ* τὰ μεγαλοπρεπῆ εἰρήπια τῶν ἀρχαίων Θεῶν πρωτ. τῆς Ἀνω Αἰγύπτου.

Εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Αἰγύπτου εὐρίσκεται ἡ *Μεγάλη Ὀάσις* ἔχουσα πηγὰς, ῥυάκας καὶ χώραν λίαν εὐφορον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Αἰγύπτου εἶνε 42850 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 4 1/2 ἑκατ. Κόπται χριστιανοί, Ἀραβες, Τούρκοι καὶ Μαμελοῦκοι μωαμεθανοί, διοικούμενοι ὑπὸ διαδοχικοῦ ἀντιβασιλέως ὑποκειμένου εἰς τὸν σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶνε λίαν θερμὸν, καὶ ἐν μὲν τῇ Κάτῳ Αἰγύπτῳ αἱ βροχαὶ εἶνε λίαν σπάνιαι, ἐν δὲ τῇ Μέσῃ πίπτουσιν ἐνίοτε πολλαὶ βροχαὶ καὶ πλείονες ἔτι εἰς τὴν περὶ τὸ Δέλτα χώραν· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου ἐνταῦθα εἶνε ἔαρ, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου θερμύτατον θέρος, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου συμβαίνουσιν αἱ πλημμύραι τοῦ Νείλου, αἱ κατασταίνουσαι τὴν χώραν εὐφροωτάτην. Ἵνα δὲ γνωρίζωσι τὸν βαθμὸν τῆς ὑψώσεως τῶν ὁδῶν κατεσκευάσαν ἐπὶ τῆς νήσου *Ρουδιάχ* ἀπέναντι τοῦ Καίρου τὸ Νειλόμετρον. Καὶ ὅταν μὲν τὰ ὕ-

δατα ὑψοῦνται εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὰ 10 μέτρα, τότε ἡ εὐφορία εἶνε μεγάλη καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον. Τὸ δ' ἔδαφος ὅσον μὲν ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Νείλου εἶνε εὐφορον, ὡς καὶ αἱ παρ' αὐτὴν ὁάσεις, παράγον γεννήματα, ὄρυζιον, ζαχαροκλάμον, κήνναβιν, λίνον, βάμβακα, ταμαρίνιον, φοίνικας κτλ. τὸ δ' ἐπίλοιπον εἶνε ἔρημοι ἀνυδροὶ καὶ ἀμυώδεις. Ζῶα δὲ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ βούβαλοι, βοῦς, ὄνοι, κήμηλοι, ἄγρια δὲ κροκόδειλοι, ἵπποπόταμοι, ἰχνεύμονες, κύνες ἄγριοι κλ.

Ἡ Αἴγυπτος ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Μεχμεταλῆ κυβερνᾶται ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, ἀλλ' ἅπας αὐτῆς ὁ λαὸς εὐρίσκεται ἔτι εἰς κτηνώδη κατάστασιν· τὸ δ' ἐμπόριον ἐνεργούμενον ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν εἶνε λίαν ἀκαμαίον. Τὸ δὲ μεγαλείτερον διαπραχθὲν ἐνταῦθα ἔργον εἶνε ἡ διὰ διωρύγος ἐνωσις τῆς Ἐρυθρᾶς μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Εἰς τὴν Αἴγυπτον δὲ ὑπόκειται καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ Νομβία.

ΝΟΥΒΙΑ, ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ, ΣΟΜΑΥΛΟΝ.

Μῆκ. Α. 25° 30'—49° 10'.

Πλάτ. Β. 8° —24° 20'.

Ἡ Νομβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου καὶ τοῦ Σουδάν, τὸ δὲ νότιον ὅριον κατέχει ἡ Ἀβυσσινία, ὀριζομένη καὶ αὐτὴ πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σομαύλου.

ΣΗΜ. Ἡ Νομβία καὶ ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ πρὸς Ν. αὐτῶν γῆραι θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχαία Αἰθιοπία, ἐξ ἧς ἐξῆλθε κατὰ τοὺς αἰῶνες ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμὸς· καὶ οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Νομβίας εἶνε τὸ πλεῖστον δεδωμένοι εἰς τὴν ληστείαν, οἱ δ' ἐν ταῖς πόλεσιν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τινὰς βιωτικὰς τέχνας· οἱ δὲ τῆς Ἀβυσσινίας ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν, μεμιγμένον μετὰ τινῶν ἑβραϊκῶν ἐθίμων.

Ὅρη. Τὰ ὄρη τῆς Νομβίας εἶνε συνέχεια τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων· ἡ δὲ Ἀβυσσινία ἔχει ὄρη ὑψηλά, ὧν ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε ἡ *Σαγκαλλα* (4620 μέτρ. ὕψος) πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ποταμοὶ δ' αὐτῶν εἶνε ὁ *Κυανὸς*, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης *Σαμβέας*. Οὗτος ἐνούμενος πρὸς τὸ μέσον τῆς Νομβίας μετὰ τοῦ Λευκοῦ σχηματίζουν τὸν ποταμὸν *Νεῖλον*.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Νομβίας εἶνε *Σεναάρ* ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. ταύτης ὁ ἡγεμὼν ὡς καὶ ὁ τῆς Κίνας ἅπαξ τοῦ ἑτους ἄροτριᾷ τὴν γῆν. *Νέα Δόγγολα* ἡ *ρακάχη* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νείλου. *Καρτὸν* ἐπὶ τῇ δεξιᾷ ὀχθῇ τοῦ Λευκοῦ καὶ Κυανοῦ ποταμοῦ, νέα πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Εἰς τὴν Νομβίαν ἀνήκει ἔτι καὶ τὸ καίμενον *ΝΑ* *φάν*, συνιστάμενον ἐκ πολλῶν μικρῶν ὁάσεων, ὡς

Τῆς δὲ Ἀβυσσινίας, συνισταμένης ἐκ πολλῶν κρατιδίων, ἐπισ πόλεις εἶνε Ἀδονάχη, πρωτ. τοῦ βασιλείου Τυγρῆ· τούτου ἀξιολογώ- τέρα πόλις εἶνε ἡ Ἀζόιμ. Γονδάρη (6 χιλ. κατ.), πρωτ. τοῦ χρι- στιανικοῦ καὶ ἰσχυροτέρου βασιλείου αὐτῆς Ἀμάρα, ἔχουσα 50 χιλ. κατ. καὶ θεωρουμένη ὡς πρωτ. τῆς ὅλης Ἀβυσσινίας. Ἀγγοβάρη, πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Χουῆς (10 χιλ. κατ.), ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλλας.

Τὸ δὲ Σόμαυλον συνιστάμενον ἐκ τῆς χώρας τοῦ Ἀδέλου καὶ Ἀϊχνοῦ κεῖται μετὰξὺ Ἀβυσσινίας καὶ Ζαγγουεβάρης καὶ ἔχει πρὸς Α. τὸ ἀκρωτήριον Γουαρδαφουῖον. Τὸ δὲ Ἀδελον ἐκτείνόμενον ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ Βαθελ-μανδέβ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφουῖου ἔχει ἐπισ. πόλεις τὴν Ζεϊλάχην καὶ τὴν Βαρβόραν, ἀμφοτέρας πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε περὶ τὰ 23,500 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. τῆς μὲν Νουβίας 1 ἑκατ. μωαμεθανοί, ἀποτελοῦντες μικρὰ κρᾶ- τη, ὧν οἱ ἡγεμόνες ὑπόκεινται πάντες εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύ- πτου, τῆς δὲ Ἀβυσσινίας 3 ἑκατ. τὸ πλεῖστον χριστιανοί, ἀλλ' ὑπάρ- χουσι καὶ τινες Ἑβραῖοι καὶ εἰδωλολάτραι. Ταύτης τὸ πλεῖστον ὑπό- κειται εἰς ἓνα αὐτοκράτορα. Τοῦ δὲ Ἀδέλου καὶ Σομαύλου περὶ τὸ 1 ἑκατ. Ἀραβες μωαμεθανοί, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ νιγρίται καὶ φετιχισταί.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε θερμόν, τοῦ δὲ Σομαύλου ἔτι θερμότερον καὶ νοσερόν, τὸ δ' ἑδάφος εὐφορον παρὰ γον δημητριακοὺς καρπούς, ὀρύ- ζιον, ζαχαροκλάμον, καπνόν, βόμβακα, φοίνικας, ταμαρίνιον, ἔβε- νον κτλ. Ποτίζονται δὲ αὐταὶ αἱ χῶραι ὑπὸ τῶν περιοδικῶν βροχῶν, αὗτινες ἀρχίζουσαι περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου παύουσι περὶ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου. Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ πνέων ὁ ἄνεμος Χαμψὶν προξενεὶ εἰς αὐτάς μεγάλας καταστροφάς.

Ζῶα δ' ἔχουσιν ἵππους ὠραίους καὶ ταχεῖς, καμήλους, ὄνους κτλ. εἰς δὲ τὰ ὄρη ὑπάρχουσιν ἐλέφαντες, λέοντες, ρινόκεροι, καμηλόπαρ- δαι, πίθηκοι, θύκαι, γαζέλλαι, ψιττακοί, ταοί, ἵπποπόταμοι, κροκό- δειλοι, ἀκρίδες κλ. ἔχουσι δὲ καὶ ἄλλας ὀρυκτόν, ἡ δὲ Ἀβυσσινία καὶ χρυσόκονιν· τὸ δὲ Σόμαυλον ἐξάγει ἀρώματα, χρυσόκονιν, ἐλεφαντό- δοντον, κόμμι ἀραβικόν κτλ.

ΒΑΡΒΑΡΙΑ.

Μῆκ. Δ. 12° 25' — 23° Δ.

Πλάτ. Β. 25° — 37° 20'.

Ἡ Βαβυλὼν κατέχουσα τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς ὁρίζεται πρὸς τὴν ἑσπέραν τῆς Μεσογείου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν ἐρήμων Σαχάρας καὶ πρὸς τὴν ἀνατολήν ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Βαρβαρία μετὰ τῆς Αἰγύπτου εἶνε τὸ μέρος τῆς Ἀφρικῆς, τὸ ὅποιον καλῶς ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι. Ἐνταῦθα κατῴκουν οἱ Καρχηδόνιοι, λαὸς διαπρέψας εἰς τὴν ναυτικὴν καὶ τὴν ἐμπορίαν, οἱ Κυρηναῖοι καλλιεργήσαντες θαυμασίως τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, οἱ Νομάδες καὶ οἱ Μαυρητανοὶ ὑποταγθέντες τέλος μετὰ τὸ 146 π. Χ. ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων· τὸ δὲ 697 μ. Χ. ὑπέκυψαν οἱ Βέρβεροι εἰς τοὺς Ἀραβίαις. Ἐπὶ τούτων ὡς πειραταὶ κατεργάζοντο τὰς χριστιανικὰς πόλεις τῆς Μεσογείου, ἕως ὅτου ἡ Γαλλία κατέστρεψε τοὺς πειρατικούς αὐτῶν στόλους, ὑποτάξασα ἀπὸ τὸ 1830 κατὰ μικρὸν τὸ Ἀλγέριον.

**Ορη* αὐτῆς εἶνε τὰ τοῦ Ἀτλαντος, οὗ ἡ ὑψηλότερα κορυφή (3476 μέτρ.) εἶνε πάντοτε χιονοσκεπαστος. *Ποτάμια* δ' ἔχει πολλὰ μὲν πρὸς Β. χυνόμενα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κατασταίνοντα λίαν εὐφορον τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ν. ἐκβάλλοντα εἰς λίμνας ἢ εἰς ἀμμώδεις ἐρήμους. *Λίμναι* δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ Λουδεάχη καὶ ἡ Μελλίγη.

Ἡ Βαρβαρία διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς τέσσαρα μέρη· 1 τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τριπόλεως· 2 τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τύνιδος μετὰ τοῦ Φεζάν· 3 τὸ Ἀλγέριον· 4 τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Μαρόκου.

ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, ἐκτεινομένης ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γαβῆς, εἶνε *Τρίπολις*, πρωτ. τοῦ Βέν, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Σέρρη*, μητρ. τῆς Βάρκας· ἐνταῦθα ἐν Γρενάχη σώζονται λαμπρὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας Κυρήνης ἀποικίας τῶν Λακεδαιμονίων, ἐν δὲ τῇ Βεγγάλῃ τὰ εἰρεπία τῆς ἀρχαίας Βερενίκης. Πρὸς Ν. ταύτης *Μουρζόκη*, πρωτ. τοῦ σουλτάνου τοῦ Φεζάν, ὑποκειμένου εἰς τὴν Τρίπολιν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον ἐνεργοῦμενον διὰ κιθωνίων μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς. Πρὸς Α. τῆς Τριπόλεως κεῖται ἡ ὁάσις *Σιδάχη* ἢ τοῦ Ἀμμωνος ἔχουσα τὸ πάλαι διάσημον μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἀμμωνος, ὅπερ ἐπεσκέφθη καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος καὶ πρὸς Δ. ἡ ὁάσις *Γαδάμη*, ἔχουσα ὁμών. πόλιν ἐνεργοῦσαν ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΤΥΝΙΔΟΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑ. Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, κατεχούσης σχεδὸν ἅπασαν τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Καρχηδόνας, εἶνε *Τύνις* πρωτ. τοῦ Βέν ἐπὶ λίμνης κοινωνούσης μετὰ τοῦ κόλπου τῆς Τύνιδος, ἔχουσα ὠραίαν θέαν, ἀξιόλογον ἐμπόριον, βιομηχανίαν φεσίων καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ περὶ τὰς 130 χιλ. κατ. ὧν τὸ 1/4 Ἑβραῖοι *Καϊρβάνη*, μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα πόλις τῆς Τύνιδος ἔχουσα ὠραῖον τσαμίον μὲ 500 κλονας ἐκ γρανίτου καὶ 12 χιλ. κατ. *Βυζέρτη* παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Υτίλην*, ἡ βορειότερα πόλις τῆς Ἀφρικῆς.

ΑΛΓΕΡΙΟΝ. Ἐπισ. αὐτοῦ πόλεις, κατέχοντος τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Νουμηδίας καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Μαυρητανίας, εἶνε *Ἀλγέριον* εἰς τὴν Μεσόγειον, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ ἐκτισμένη ἐν εἰδὲ ἀμφιθέτρου, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 65 χιλ. κατ. *Κωνσταντίνα* ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κίρτης πρωτ. τῶν βασιλείων τῆς Νου-

ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ.

Μῆκ. Δ. 7° 30'—19° 53' Α.

Πλάτ. Β. 10° —18°.

Ἡ Σενεγαμβία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουινέας καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Σουδάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ὁρῇ ἔχει ἡ Σενεγαμβία πρὸς Ν. τὰ Νιγηριτικά, ἐξ ὧν πηγάζουσιν οἱ τρεῖς αὐτῆς ποταμοὶ *Σερεγάλης*, *Γαμβίας* καὶ *Ριογκράνδης*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Οἱ Γάλλοι, οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Πορτογάλοι ἔχουσιν ἐν αὐτῇ κατακτήσεις. Καὶ αἱ μὲν κατακτήσεις τῶν Γάλλων κείμεναι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σενεγάλου ἔχουσι πρωτ. τὸν *Ἀγιορ Λουδοβίκον*, ὅχυράν ἀλλὰ νασώδη πόλιν ἐπὶ νήσου τοῦ Σενεγάλου καὶ ἀποθήκην ἐμπορικὴν τοῦ κόμμιος. Τῶν δὲ Ἀγγλων αἱ κατακτήσεις εἶνε ἐπὶ τοῦ Γαμβίου μὲ πρωτ. τὸ φρούριον τοῦ *Ἀγίου Ἰακώβου* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαμβίου. Τῶν δὲ Πορτογάλων ἐπισ. τόποι ἐπὶ τοῦ *Ριογκράνδου* εἶνε τὸ *Κάχεον* καὶ ἡ *Γέβα*.

Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ δὲ τῆς Σενεγαμβίας ὑπάρχουσι πλῆθος μικρῶν ἀνεξαρτήτων κρατῶν, ὧν ἐπισ. λαοὶ εἶνε οἱ *Γολόφοι*, οἱ *Μανδίνγοι*, οἱ *Φελούποι*, καὶ οἱ *Φουλάχοι*, διακρινόμενοι τῶν ἄλλων διὰ τὴν συμμετρίαν τῶν χαρακτηριστῶν καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἔθνους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε τὸ τέταρτον περίπου τῆς Σαχάρας, οἱ δὲ κῆτ. νομίζονται περὶ τὰ 12 ἑκατ. τὸ πλεῖστον μωαμεθανοὶ καὶ φετιχισταί, διοικούμενοι ἀπολύτως.

Τὰ παράλια τῆς Σενεγαμβίας εἶνε χαμηλὰ καὶ νασώδη, καὶ τὸ κλίμα ἐν αὐτοῖς θά ἦτο ἀνυπόφορον διὰ τὴν θερμότητα, ἀν δὲν ἐμετρίζετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀφθόνων βροχῶν, τὸ δὲ μεσόγειον ἔχει εὐφρωτάτας πεδιάδας, ἀλλὰ καὶ ἀμμώδεις ἐρήμους· εἰς δὲ τὸ νότιον ὑπάρχουσι καὶ ὄρη ὑψηλὰ σχηματίζοντα κοιλὰδας εὐφρωτάτας, παραγούσας διάφορα προϊόντα καὶ τὸ δένδρον *Βασάβ*, οὗ ὁ κορμὸς ἔχει διάμετρον 8—9 μέτρων.

Ζῶα δ' ἔχει καμήλους, πρόβατα, βοῦς· ἄγρια δ' ἐλέφαντας, ἵππο ποτάμους, κροκοδείλους, ἀντίλοπας, πάνθηρας, τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους κτλ. ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς καὶ χρυσός, ἔβενος, κόμμι, ἐλεφαντόδοντον, βάμβαξ, πτερά στρουθοκαμήλων, δέρματα τίγρεων κλ.

ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ.

Μῆκ. Δ. 36°—18° Α.

Πλάτ. Β. 11° —17° Ν.

Αἱ Γουινεαὶ ἡ Ἄνω καὶ ἡ Κάτω κεῖνται πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Σουδάν, χωρίζουσαι ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ

ἔχουσαι πρὸς Α. τὴν Καφρερίαν, πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Ν. τὴν Κιμβεθασίαν.

Ἡ ὄρη αὐτῶν εἶνε πρὸς Β. τὰ τοῦ Κόγγου ἢ τῆς Νιγηριτίας (4500 μέτρ.), χωρίζοντα αὐτὰς ἀπὸ τοῦ Σουδάν, εἰς δὲ τὸ Α. τῆς Κάτω Γουινέας τὰ ὄρη τοῦ Κρυστάλλου, ἔχοντα καὶ τινα ἡφαιστεια. Ποταμοὶ δὲ τῆς μὲν Ἀνω Γουινέας εἶνε ὁ Διαλιβᾶς ἢ Νήγρος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Νιγηριτίας καὶ βέων διὰ τῶν ὀρέων τοῦ Κόγγου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· τῆς δὲ Κάτω Γουινέας εἶνε ὁ Κόγγου ἢ Ζαῖρος καὶ ὁ Κούβος, πηγάζοντες ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Κρυστάλλου καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Τῆς Ἀνω Γουινέας μᾶλλον γνωστὰ εἶνε ὡπωσοῦν τὰ παράλια, ὀνομαζόμενα ἐκ τῶν ἐξαγομμένων ἐξ αὐτῶν προϊόντων· οἷον ἡ

Παραλία τῆς Σιέρας Λεόνης, εἰς τὴν ὅποιαν οἱ Ἀγγλοὶ συνέστησαν ἀποικίαν πρὸς πολιτισμὸν τῶν μαύρων, καὶ ἥτις ἔκαμε ταχεῖας προσόδους, πρωτ. αὐτῆς Φρετόβιη (18 χιλ. κατ.).

Παραλία τῶν Κόκκων, ὅθεν ἐξάγεται πέπερι. Ἐνταῦθα οἱ Ἀμερικανοὶ τὸ 1811 συνέστησαν τὴν ἀποικίαν τῶν μαύρων Λιβερία ἔχουσαν δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ πρωτ. τὴν Μορροβίαν.

Παραλία τῶν Ἐλεφαντόδοντων, ὀνομασθεῖσα ἐκ τοῦ κυριωτέρου προϊόντος τῶν ἐλεφαντοδόντων· ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι καὶ Γαλλικαὶ ἀποικίαι μὲ πρωτ. Γραμβασάμη.

Παραλία τοῦ Χρυσοῦ, διότι ἐντεῦθεν ἐξάγεται χρυσόκονισ. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἀποικίαι Ἀγγλικαὶ καὶ Ὀλλανδικαὶ καὶ τὸ ἰσχυρόν βασιλεῖον Ἀχάντιον μὲ πρωτ. Κουμασίαν, πόλιν ὀχυράν καὶ μεγάλην ἔχουσαν περὶ τὰς 100 χιλ. κατ.

Παραλία τῶν Ἀνδραπόδων· ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς δουλεμπορίας ἡγοράζοντο οἱ δούλοι διὰ τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνταῦθα καίται τὸ βασιλεῖον τοῦ Δαχομέη μὲ πρωτ. Ἀβομέη (50 χιλ. κατ.), πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Διαλιβᾶ τὸ βασιλεῖον τοῦ Βεϊντον μὲ ὁμών. πρωτ. (15 χιλ. κατ.). Παρ' αὐτῇ καίται ἡ χώρα τοῦ Λάγον, ἥτις ὑπόκειται ἤδη εἰς τοὺς Ἀγγλους· Ἰορνούβα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ μὲ πρωτ. Ἀβιδκούστον, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Ἀφρικῆς, ἐν ᾗ οἱ Ἀγγλοὶ ἱεραποστόλοι εἰσῆγαγον τὸν χριστιανισμόν.

Τῆς δὲ Κάτω Γουινέας, περιλαμβανούσης πολλὰ βασιλεία, ἐπισ. αὐτῶν εἶνε Ἀοάγγρον, πρωτ. Ἀοάγγρον (20 χιλ. κατ.). Κόγγρον, πρωτ. Σαρσαλβιάδωρ ἐπὶ ὄρους εἰς ὥραίαν θέσιν. Ἀγγόλα, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Πορτογάλους· πρωτ. δὲ αὐτῆς καὶ ὅλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων τῆς Κάτω Γουινέας εἶνε ὁ Ἅγιος Παῦλος τῆς Ἀοάρδης (12 χιλ. κατ.).

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 29500 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. περὶ τὰς 11 ἑκατ. νιγρίται, καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀνω Γουινέᾳ ἔχουσι θρησκείαν

μῖγμα ἐξ ἰσλαμισμού καὶ εἰδωλολατρείας, προσφέροντες συχνὰ εἰς τοὺς θεοὺς των καὶ ἀνθρωποθυσίας, αἵτινες ἐπὶ τοῦ θανάτου ἡγεμόνος των ὁμοιάζουσι μὲ γενικὴν σφαγὴν, κυρίως συμβαίνουσαι εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦ Δαχομένη· ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Βενίνου λατρεύεται ὡς ἡμίθεος. Ἐν δὲ τῇ Κάτω Γουϊνέᾳ θρησκεία εἶνε ἡ αὐτή, ἀλλ' ὑπάρχουσι τινες πρεσβεύοντες ὡς θρησκείαν μῖγμα φετιχισμού καὶ χριστιανισμοῦ. Διοικοῦνται δὲ ἅπαντες ὑπὸ ἀπολύτων ἡγεμόνων· μέγα ὅμως μέρος τῆς Κάτω Γουϊνέας ὑπόκειται εἰς τοὺς Πορτογάλους.

Εἰς τὰς χώρας τὰς πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ ὡς τὴν Κάτω Γουϊνέαν αἱ ὥραι τοῦ ἔτους εἶνε ἀντίθετοι, ἥτοι ὅταν αὐτοὶ ἔχωσι χειμῶνα, ἡμεῖς εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἔχομεν θέρος. Τὸ δὲ κλίμα τῆς χώρας, ὡς διερχομένου διὰ μέσου αὐτῆς τοῦ Ἰσημερινοῦ, εἶνε θερμύτατον καὶ νοσερόν, καὶ διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καταστρεπτικώτατον, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει, ἐλέφαντας, ρινοκέρους, λέοντας, λεοντοπάρδους, ἀντίλοπας, γαζέλλας, καμηλοπάρδους, ὄφεις τὸν βόαν κλπ.

ΚΙΜΒΕΒΑΣΙΑ ΟΤΤΕΝΤΟΤΙΑ, ΕΥΕΛΠΙΣ ΑΚΡΑ.

Μῆκ. Α. $9^{\circ} 30' - 26^{\circ}$.

Πλάτ. Ν. $17^{\circ} - 34^{\circ} 52'$.

Κιμβεβασία, Ὀττεντοτία καὶ Εὐέλπις Ἀκρά καλεῖται ἅπασα ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουϊνέας καίμενη χώρα μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Λαγόα.

Κιμβεβασία ὀνομάζεται ἡ πρὸς Ν. τῆς Κάτω Γουϊνέας χώρα, ἐκτεινομένη σχεδὸν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰχθίος. Ἐπισ. λαοὶ αὐτῆς εἶνε οἱ Κιμβεβάσιοι καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἱ Μακόσιοι· ἔτι δὲ οἱ Οὐάμποι, λίαν φιλόπονοι καὶ φίλοι τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας.

Ἡ Ὀττεντοτία, καίμενη πρὸς Ν. τῆς Κιμβεβασίας μέχρι τῶν ὀρέων Νεουβέ-Ιδωρ, ἔχει τὰ ὄρη τοῦ Χαλκοῦ, ἐκτεινόμενα ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ἐπισ. δὲ αὐτῆς ποταμοὶ εἶνε ὁ Ὁράγγης, ὅστις σχηματίζων ἀξιόλογον καταρράχτην ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἡ δ' Εὐέλπις Ἀκρά, καίμενη πρὸς Ν. τῆς Ὀττεντοτίας καὶ ὑποκαίμενη εἰς τοὺς Ἀγγλους εἶνε ἡ νοτιωτάτη χώρα τῆς Ἀφρικῆς, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Μοζαμβίκης διὰ τοῦ κόλπου τοῦ Λαγόα· εἶνε δὲ ἅπασα κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀρέων, ὧν ὑψηλότερον εἶνε τὸ Κόμπασοι (2 χιλ. μέτρ.)

ΣΗΜ. Ἡ ἀποικία τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας συνεστήθη τὸ 1600 ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, ἀλλὰ τὸ 1806 ἀρρήθη ἀπ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Οὔτε ἡ Κιμβεβασία, οὔτε ἡ Ὀττεντοτία ἔχουσι πόλεις, εἰ μὴ ἀθλίαις κώμας. Τῆς δ' Εὐέλπιδος Ἀκρας ἐπισ. πόλεις εἶνε Ἀκρά, πρωτ. αὐτῆς, ὅχυρά καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Κων-

ΑΦΡΙΚΗ.

στατρία, πολύχινον παρὰ τὴν Ἀκραν ἐπίσημον διὰ τοὺς οἶνους τοῦ Βαθοῦρστη, μικρὰ πόλεις πρὸς τὸ ΝΑ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 3 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν Κιμβεθασίας καὶ τῆς Ὀττεντοτίας ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων διοικούμενοι εἶνε περὶ τὰς 400 χιλ. τῆς δ' Εὐέλπιδος Ἀκρας 700 χιλ. ὧν αἱ 70 χιλ. εἶνε λευκοὶ διαμαρτυρούμενοι, οἱ δὲ ἄλλοι Ὀττεντόται εἰδιωολάτραι· ἄλλὰ πολλοὶ ἤδη καὶ τούτων ἐδέχθησαν διὰ τῶν Ἀγγλων ἱεραποστόλων τὸν χριστιανισμόν. Εἶνε δυσειδέστατοι, λίαν ὠκυποδες καὶ ἀγριώτατοι, μὴ ἔχοντες μηδεμίαν γνῶσιν τῆς γεωργίας μήτε τῆς γραφῆς, καὶ ζῶντες διὰ τῆς θήρας καὶ τῆς κτηνοτροφίας τῶν βοῶν καὶ προβάτων των.

Τὸ κλίμα ἰδίως τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας εἶνε συγκερασμένον. Δύο ὥραι τοῦ ἔτους ἐν αὐτῇ διακρίνονται, ἡ ὑγρὰ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ἡ ξηρὰ κατὰ τοὺς ἄλλους ἐξ μηνῶν· τούτου ἐνεκα καὶ ὁ θερισμὸς γίνεται κατὰ τὸν Δεκέμβριον· τὰ δὲ ἕδαφος τῆς Κιμβεθασίας καὶ Ὀττεντοτίας ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα εἶνε εὐφορον. Ἐπίσης τὸ μεσημβρινὸν τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας εἶνε εὐφορώτατον καὶ καλλιεργεῖται καλῶς, παράγον οἶνον περίφημον, βῆμβακα, καφὲν καὶ ἅπαντας τοὺς καρποὺς τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἐν ᾧ τὸ βόρειον κεκαλυμμένον ὑπὸ ἀνύδρων ἐρήμων ἔχει μὲν κατὰ τὴν βροχεράν ὥραν τοῦ ἔτους ὠραίαν βλάστησιν, ἀλλ' αὕτη παρελθόντος τοῦ θέρους ἀμέσως καταστρέφεται. Ζῶα δ' ἔχει πλὴν τῶν οἰκιακῶν προβάτων, αἰγῶν, βοῶν, βουβάλων κλ. καὶ ἄγρια ἵπποποτάμους, καμηλοπάρδους, ἔτι δὲ ἀκρίδας κλ.

ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΡΙΤΙΑ.

Μήκ. Δ. 12° 30'—44° Α.

Πλάτ. Β. 16° —17° Ν.

Τὸ Σουδάν, διαιρούμενον εἰς Βόρειον καὶ Νότιον Σουδάν, ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σαχάρας καὶ Λιβύης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κιμβεθασίας καὶ Καφρερίας. πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γουινέας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Μοζαμβίκης, Ζαγγουεβίρης, Σομακύλου, Ἀβυσσινίας, καὶ Δαρφούρ.

Ὁρῇ τοῦ Σουδάν πρὸς Δ. εἶνε τὰ τοῦ Κόγγου, πρὸς Α. τὰ Χιοροσκεπῇ, τὰ ὅρη τῆς Σελήνης, καὶ τὸ Κιλιμάντζαρο. Ποταμοὶ δὲ τοῦ Σουδάν εἶνε ὁ Νίγηρ, ὅστις ἐκ τῶν ὀρέων τοῦ Κόγγου πηγάζων ῥεῖ πρὸς Β. εἰτα δὲ πρὸς Α. καὶ τέλος πρὸς Ν. καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὴν Ἀνω Γουινέαν ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμῶν κόλπον. Ὁ Κουρομάνης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Λυπάτων ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ααγά· ὁ Κεῖλαχ καὶ ὁ Βαρδ.Ιθαζὲς εἰς τὸ Β. τῆς Καφρερίας· οὗτοι ῥέοντες πρὸς Α. χύνονται εἰς τὸν Δευκὸν ποταμὸν ἕνα τῶν βραχίωνων τοῦ Νείλου.

Αμραι δ' ἔξαι λόγου εἶνε ἡ *Τσάδα*, εἰς ἣν χύνονται πολλοὶ ποταμοί, ἡ *Ννάρτα*, ἡ τοῦ *Αλβέρτου* καὶ ἡ *Ταγγανίκα*.

Ἐπισ. αὐτοῦ κράτη εἶνε· *Σέρον*, πρωτ. *Σέρον* ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Τιμβοκτοῦ*, πρωτ. *Κάθρα* ἐπὶ τοῦ Διαλιβᾶ, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον ἐλέφαντος, χρυσοκόνεως, κόμμιος, κλ. *Σαγκατοῦ*, μέ ὁμών. πρωτ. ἰσχυροῦ ἡγεμόνος καὶ τὴν μεγαλειτέραν πόλιν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς ἔχουσαν 80 χιλ. κατ. *Βούρρον*, πρωτ. τῶν Φελλατάχων, πόλις νοσώδης ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Βουρροῦ*, πρωτ. *Κούκα* ἐπὶ τῆς Τσάδης μέ 60 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ ὡς καὶ ὁ πληθισμός εἶνε ἄγνωστος οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 7 ἑκατ. μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι. Καὶ τὸ μὲν Βορ. Σουδὰν συνίσταται ἐκ πολλῶν ἀνεξαρτήτων λαῶν· οἱ δὲ μεσόγειοι λαοὶ εἶνε βιομήχανοι καὶ μᾶλλον πολιτισμένοι ἢ οἱ ἐν τοῖς παραλίοις. Τούτων οἱ Φελλατάχοι διαφέροντες τῶν ἄλλων κατὰ τὴν φυσιογνωμίαν εἶνε μωαμεθανοὶ τὴν θρησκείαν καὶ ἔχουσι σχολεῖα ἀξιόλογα.

Τὸ κλίμα τῆς Νιγηρίας ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἔτους εἶνε θερμώτατον, καὶ τὰ ὀλίγον ποτιζόμενα μέρη αὐτῆς εἶνε ὅχι πολὺ εὐφωρα, ὁμοῖκζοντα τὸ θέρος μέ τὰς ἐρήμους τῆς Σαχάρας, τὰ δὲ καλῶς ποτιζόμενα παράγουσιν ἄφθονον ὀρύζιον, βανάνας, ταμαρίνιον, γεώμηλα, βουτυροδένδρον, κλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡμερα μὲν ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα, αἰγας, ὄνους· ἄγρια δὲ λέοντας, ἐλέφαντας, ρινοκέρους, λύκους, ὄφεις καὶ ἔντομα ἀκρίδας κτλ. ἔχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, καὶ συναθροίζεται ἐνταῦθα καὶ χρυσόκοις.

ΚΑΦΡΕΡΙΑ ΚΑΙ ΝΑΤΑΛΟΝ.

Καφρερία λέγεται ἡ ἐκτεταμένη καὶ λίαν ἄγνωστος χώρα, ἥτις ΝΑ. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, καὶ πρὸς Α. συνορεύει μέ τὴν Μοζαμβίκην, πρὸς Ν. μέ τὴν Ὀττεντοτίαν καὶ τὴν Εὐέλπιδαν Ἀκραν, πρὸς Β. μετὰ τοῦ νοτίου Σουδᾶν.

**Ορη* τῆς Καφρερίας εἶνε τὰ Λύπατα, ποταμοὶ δὲ ὁ Ζαμβέζε, ὁ *Κουρομάνης* καὶ ὁ *Οράγγης* καὶ λίμνη ἡ *Ννάσσα*.

Ἡ παράλιος Καφρερία σχεδὸν ἅπασα κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, οἵτινες ἐξουσιάζουσι νῦν ἰδίᾳ τὴν χώραν τοῦ Νατάλου ἔχουσαν 220 χιλ. κατ. Ταύτης ἐπισ. παράλιος πόλις εἶνε ἡ *Οὐρβάρη*.

Ἐπισ. δὲ τῶν ἰθαγενῶν λαῶν τῆς Καφρερίας εἶνε οἱ *Τεμβοῦκοι*, *Κοῦσαι*, *Βεζονάται*, *Βακονιάται*, *Ζούλοῦται*, κλπ.

Ἐν Καφρερίᾳ εἶνε ἔτι πολλοὶ ἀρχαῖοι Ὀλλανδοὶ ἀποικοὶ, ἀποκατασταθέντες ἤδη νομάδες καὶ λίαν πολεμικοί. Οὗτοι ἰδρύσαν ἐνταῦθα δύο δημοκρατίας· τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Οράγγου* ἔχουσαν πρωτ. *Βλουμπορτετρη*, καὶ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ *Βαάλου* μέ πρωτ. *Ποτσεφρόμνη* (15000 κατ.).

Οἱ Κάφροι (ἤτοι ἄπιστοι κατὰ τοὺς Τούρκους) εἶνε μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, ἐνασχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν· τινὲς δὲ τῶν φυλῶν τούτων καὶ μάλιστα οἱ Ζουλοῦαι εἶνε ἀνθρωποφάγοι.

ΜΟΖΑΜΒΙΚΗ.

Μήκ. Α. 18°—38° 30'.

Πλάτ. Ν. 10°—18°.

Μοζαμβίκη λέγεται ἡ χώρα ἡ πρὸς Α. τῆς Καφρερίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ζαγγουεβάρης.

Ὁρη αὐτῆς εἶνε ὡσαύτως τὰ *Αὔπατα*, ποταμὸς δὲ ὁ *Ζαμβέζε* ἐκβάλλων διὰ τεσσάρων στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς *Σοφάλης*.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Μοζαμβίκη* ἐπὶ μικρᾷ νήσῳ, πρωτ. ὅλων τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεις τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἀφρικῆς, ἔχουσα κλίμα νοσώδες. *Σοφάλη* πρὸς Ν. πρωτ. τοῦ κυβερνείου τῆς Σοφάλης, ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 12300 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 3 ἑκατ. νιγρῖται, ἀσχολούμενοι πρὸ πάντων εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων· οἱ δὲ Πορτογάλοι μόνον σχεδὸν τὰ παράλια ἐξουσιάζουσι.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑδάτων εἶνε εὐφορώτατον παράγον σίτον, ὀρύζιον, ζαχαροκάλαμον, καφέν, Ἴγναμαν, ἰνδικὸν κλπ. ἀλλὰ καὶ δάση ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι φοινίκων, πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, συκεῶν ἰνδικῶν, βασιλ. κλπ. Ζῶα δὲ ἄγρια ἔχει ῥινοκέρους, τὰ δὲ ὄρη τῆς περιλαμβάνουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, γαιανθράκων κλπ. Ἐνταῦθα ἡ Πορτογαλικὴ κυβέρνησις ἐξορίζει τοὺς εἰς μεγάλας ποινὰς καταδικαζομένους.

ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ.

Μήκ. Α. 32°—49°.

Πλάτ. Β. 8°—10°.

Ἡ Ζαγγουεβάρη, πρὸς Ν. ἔχει τὴν Μοζαμβικὴν, πρὸς Α. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, πρὸς Δ. τὸ Σουδάν, πρὸς Β. τὸ Σόμαλυον.

Ἡ Ζαγγουεβάρη ἔχει πολλοὺς μικροὺς ποταμοὺς, καθιστώντας τὴν χώραν εὐφορώτατην ἀλλὰ καὶ νοσώδη.

Ἐπισ. πόλεις αὐτῆς εἶνε *Ζατζιβάρη* ἐπὶ νήσῳ, ἡ συνήθης ἑδρα τοῦ σουλτάνου, ἔχουσα 25 χιλ. κατοίκους καὶ ἐξαίρετον λιμένα. *Μόμβασα*, νῆσος μὲ ὁμών. πόλιν, ἔχουσαν καλὸν λιμένα. *Με.Λι.Να*, ἄλλοτε ἐπίσημος πόλις, ἣν δὲ ὅλως κατεστραμμένη.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 8680 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 2 ἑκατ. ἄραβες μωαμεθανοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι νομαδικὸν

βίον ζῶντες, ἀλλ' ὑπάρχουσι μεταξύ αὐτῶν καὶ λαοὶ λίαν φιλόπονοι ἀσχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν τῶν εὐφορωτάτων πεδιάδων τῆς· ἔχει ὁμῶς καὶ τινες ἀμμώδεις ἐρήμους καὶ κλίμα θερμὸν καὶ νοσῶδες.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς ἐπισ. εἶνε·

Α'. Τῶν *Πορτογαλῶν*· 1 Ἀζόραι δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἡφαιστειώδεις ἔχουσαι 250 χιλ. κατ. κλίμα ὑγιεινὸν καὶ συγκερασμένον, καὶ ἔδαφος εὐφορον δίδον δύο εἰσοδείας τὸ ἔτος, καίτοι εἶνε κακῶς καλλιεργημένον. Παράγουσι δὲ οἶνον λαμπρὸν, βανίλλας, δημητριακοὺς καρπούς, λεμόνια, πορτοκάλια κλπ.

Ἐπισ. αὐτῶν πόλεις ἐπὶ τῆς νήσου Τερκέρας εἶνε Ἀγρα, πρωτ. τῶν Πορτογαλικῶν κτήσεων μὲ 16 χιλ. κατ. *Πορταδελλάδα*, ἡ ἐμπορικωτέρα τῶν Ἀζορῶν. 2 *Μαδέραι*, συνιστάμεναι ἐκ δύο νήσων μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν, ἔχουσαι 120 χιλ. κατ. κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ ἡφαιστειώδες, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον λαμπρὸν οἶνον. Τούτων μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Μαδέρα* ἔχουσα πόλιν *Φουγκάλην* ἐπὶ γραφικωτάτης θέσεως (25 χιλ. κατ.). 3 αἱ τοῦ *Πρασίνου ἀκρωτηρίου*, ὧν αἱ μεγαλιέτεραι εἶνε 10 καὶ ἔχουσιν 60 χιλ. κατ. εἶνε ἀπασαί ἄφοροι καὶ ἡφαιστειώδεις καὶ μόνον ἄλας ἐξέγουνσι· 4 ἡ νῆσος τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ καὶ ἡ τοῦ Πρίγγιπτος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας, ἔχουσαι 25 χιλ. κατ.

Β'. Τῶν *Ισπανικῶν* αἱ *Κανάριαι* οὖσαι 20 (234 χιλ. κατ.). Τούτων ἐπισ. εἶνε *Τερερίφη*, ὀρεινὴ καὶ κατ'ἀφύτος νῆσος, τῆς ὁποίας τὸ ὑψηλότερον ὄρος καλούμενον *Πρήων* τοῦ Ἐχεύδου ("Ἄδου ὕψ. 3700 μέτρ.). *Καρία*, ἑτέρα νῆσος, ἐξ ἧς ὠνομάσθησαν καὶ αἱ *λοιπαί*, μὲ πρωτ. *Πάλμαρ*, ὥραϊαν πόλιν ἔχουσαν 20 χιλ. κατ. *Φέρος*, μικρὰ νῆσος δι' ἧς διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινὸς τῶν πλείστων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Αὗται ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νῆσοι τῶν *Μακάρων* διὰ τὴν εὐφορίαν των, παράγουσαι λαμπρότατον οἶνον, κλπ. ἀλλὰ συχνὰ καταστρέφονται ὑπὸ ἀπείρου σμήνους ἀκρίδων.

Γ'. Τῶν Ἀγγλῶν ἡ νῆσος τοῦ Φερδινάνδου *Πῶ* (30 χιλ. κατ.). Ἀνδληφς (Ἀσπενσιῶν), νῆσος πετρώδης, (7 χιλ. κατ.). Ἀγία Ἐλθένη, νῆσος (7 χιλ. κατ.) ἔχουσα πόλιν *Ιατόβρινην*, ἐπίσημον διὰ τὴν ἐνταῦθα διζμονὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος.

Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν αἱ ἀκόλουθοι·

Τῶν Ἀγγλῶν· 1 ἡ *Φράντσα* ἡ ὁ Ἀγιος Μανρίκιος (315 χιλ. κατ.), νῆσος εὐφορωτάτη παράγουσα ἰνδικόν, καφὲν, ζαχαροκάλανον κλπ. 2 αἱ *Σεϋχέλλαι*, ὧν ἐπισ. εἶνε ἡ *Μάχη*· 3 αἱ Ἀμράνται,

νήσοι άφοροι και καθως καλλιεργημένοι, έχουσαι καλόν ύδωρ και διά τούτο συχνάζονται υπό των θαλασσοπόρων.

Τών *Γάλλων* 1 ή *Έρωσις* ή *Βουρβάρ* (160 χιλ. κατ.), έχουσα όρος ύψηλόν *Πιτόν* (3150 μέτρ. ύψ.) και πρωτ. *Άγιον Διονύσιον* μέ 30 χιλ. κατ. Τό κλίμα αύτης θεωρείται ως τό καλλίτερον του κόσμου, τό δ' έδαφος είνε λαμπρότατον παράγον βάμβακα, καφέν, ινδικόν, κτλ.

Νήσοι μή υποκείμεναι εις τούς Εύρωπαίους είνε αί *Κομόροι* (20 χιλ. κατ.). Τούτων αί τρεις ανήκουσιν εις τούς Άραβας, ή δέ τετάρτη *Μαύροττη* καλουμένη έχει καλόν λιμένα και υποκειται εις τούς Γάλλους.

Μαδαγασκάρ, μεγάλη νήσος. Αύτη έχουσα 2 εκατ. κατ. διασχίζεται υπό σειρās όρέων από Β. προς Ν. έχόντων ύψος 3500 μέτρ. Έπισ. λαοί της νήσου είνε οί *Μαδεκάσοι* απόγονοι των πρώτων επ' αύτης πατησάντων Άράβων και των αυτοχθόνων Νέγρων, οί μικρόσωμοι *Μαλαίοι* και οί *Οθέσοι*, λίαν πολιτισμένοι κατακτήσαντες τό πλείστον μέρος της νήσου και έχοντες πρωτ. *Ταρανάριβου* εις τό κέντρον της νήσου (35 χιλ. κατ.). Έν δε τοις παραλίαις αύτης οί Εύρωπαίοι και μέλιστα οί Γάλλοι έχουσι τινας αποικίας. Τό κλίμα αύτης προς μέν τά παράλια είνε νοσώδες, εις δε τά μεσόγεια λίαν υγιεινόν· τό δ' έδαφος είνε εύφορώτατον, παράγον όρύζιον, άραβόσιτον, ζαχαροκάλαμον, ινδικόν, βάμβακα, κανέλλαν, καπνόν κτλ. έχει δε και πολύτιμα ξύλα, έβενον, σάνδαλον καουτσούκ κτλ.

Σοκότορα άπέναντι του άκρωτηρίου Γουαρδαφουίου, νήσος ξηρά και πετρώδης, καλως οικουμένη και υποκειμένη εις τόν σουλτάνον της Μασκάτης.

ΣΗΜ. Η επιφάνεια των νήσων της Άφρικης είνε 6500 τετρ. μυρ. οί δε κατ. 3 1/2 εκατ. προσθεύοντες έν Μαδαγασκάρ ήδη και την δυτικήν θρησκείαν, και εις τās άλλας νήσους όπου εξουσιάζουσιν οί Εύρωπαίοι ώσαύτως τόν χριστιανισμόν.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Η Άμερική ή ό νέος κόσμος όρίζεται προς Β. υπό του Βορ. ώκεανού, προς Ν. υπό του Νοτίου ώκεανού, προς Α. υπό του Άτλαντικού, προς Δ. υπό του Μεγάλου ώκεανού.

ΣΗΜ. Η ήπειρος αύτη άγνωστος εις τούς άρχαίους άνεκαλύφθη υπό του Γενοάτου Χριστοφόρου Κολόμβου, ανακαλύψαντός την 12 Οκτωβρίου του 1492 την νήσον *Σαντα λέάδωρ* (Γουανχάν), μίαν των Βαχαϊκών νήσων. Άλλ' ό Άμέρικος Βεϊτούκιος διατρέξας μετά ταύτα μέρος της ήπειρου έδημοσίευσε και πίνακα αύτης, και εκ τούτου ώνομάσθη και ή ήπειρος Άμερική.

(ΠΟΛΙΤ. ΓΕΩΓΡΑΦ.).

Πεδιάδες δ' ἔξαι λόγου εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τοῦ Μισσιισιπὴ μεταξύ Βραχωδῶν ὀρέων καὶ Οὐδσονίου κόλπου.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ὁ *Μακενσας*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ ἀγ. *Λαυρεντίου*, ἐκβάλλων εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ὁ *Μισσιισιπὴς*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ *Κολομβίας* καὶ ὁ *Σακραμέντος*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ *Κολοράδος*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισ. εἶνε ἡ *Μεγάλη Ἀρκτος*, ἡ τῶν *Λούλων*, ἡ τῶν *Ὀρέων* καὶ ἡ *Οὐντιπέγη* εἰς τὴν νέαν Βρεττανίαν, ἡ *Τ'περτέρα* ἡ μεγαλύτερα λίμνη τοῦ κόσμου μετὰ τὴν *Κασπίαν* εἰς τὰ Β. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐνουμένη μετὰ τὴν *Τ'ρόννη*, *Μιχιγάρνη*, καὶ *Ερὶνη*, καὶ ἡ *Νικαράγονα* εἰς τὴν Γουατεμάλαν.

Χερσόνησοι. Τῆς Βορ. Ἀμερικῆς χερσόνησοι ἐπισ. εἶνε ἡ *Κουμβερλανδία* μεταξύ τῆς Οὐδσονίου καὶ Βαφινίου θαλάσσης· ἡ *Λαβραδορίς* καὶ ἡ *Νέα Σκωτία* πρὸς Α. τῆς Νέας Βρεττανίας· ἡ *Φλώρις* εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· ἡ *Τ'ουκατάνη* εἰς τὸ Μεξικόν· ἡ *παλ. Καλιφορνια* εἰς τὸν ὁμών. κόλπον· ἡ *Αλάσκα* εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Νέας Βρεττανίας.

ΑΡΚΤΩΑΙ ΧΩΡΑΙ ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΙΑ.

Μήκ. Δ. 25° — 78°.

Πλάτ. Β. 59° 45' — 78°.

Ἀρκτῶαι χώραι τῆς Βορ. Ἀμερικῆς λέγονται αἱ χώραι αἱ κείμεναι πρὸς τὸν Βόρ. πολικὸν κύκλον. Ἐν ταύταις δὲ περιλαμβάνεται καὶ ἡ Γροιλλανδία, ἣτις κειμένη εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀμερικῆς καὶ χωρίζομένη ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Βορ. Ἀμερικῆς ὑπὸ τῆς πολικῆς θαλάσσης καὶ ὑπὸ διαφορῶν πορθμῶν, ἔχει ὄρη ὑψηλὰ κεκαλυμμένα ἀδιακόπως ὑπὸ χιόνος· Μόνον δὲ βρύα, ἐρεῖκαι, ἰτέαι, κληθρὰ, σημύδαι καὶ τινες ἄλλοι θάμνοι βλαστάνουσιν ἐν αὐτῇ· εἰς τὰ νότια ὁμῶς μέρη μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας καλλιεργοῦνται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων κρᾶμβαι, γεώμηλα, δαυκία, σέλινα καὶ κριθή.

Ζῶα δ' αὐτῆς εἶνε αἱ ρένναι, ἡ λευκὴ ἄρκτος, αἱ μαῦραι καὶ κόκκιναι ἀλώπεκες, οἱ λευκοὶ λαγωὶ καὶ οἱ μεγάλοι σκύλοι· ἡ δὲ θάλασσα ἀφθονεῖ κητῶν, οἶον ἀριγγῶν, φαλαινῶν, φωκῶν κλπ. καὶ ἐκ τούτων εἶνε τὰ εἰσοδήματα τῶν κατοίκων.

Ὁ χειμὼν ἐν αὐταῖς διαρκεῖ 8—10 μῆνας, καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας ὁ ἥλιος χάνεται ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἡ θάλασσα καλύπτεται ὑπὸ χιόνος καὶ πάγων, καταγιγδὲς συμβαίνουσι μεγάλοι καὶ τὸ ψυχρὸς εἶνε φοβερώτατον· τὸ δὲ βόρειον σέλας καὶ ἡ λάμψις τῆς σελήνης

κατασταίνουνσιν ἥττον ἐπαχθῇ τὸν βίον κατὰ ταύτην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν εἰς τὰς λυπηρὰς ταύτας χώρας.

ΣΗΜ. Οἱ Δανοὶ τὸ 770 μ. Χ. ἀνεκάλυψαν τὴν Γροιλλανδίαν συτήσαντες ἐκεῖ καταστήματά τινα διὰ τὴν ἀλειάν τῶν φαλαινῶν· ἀλλὰ τὸ 1408 διὰ τὸ ψυχρὸς τῆς τὴν ἐγκατέλιπον ἀποκατασταθέντες πάλιν ἐν αὐτῇ τὸ 1721 διὰ τὴν ἀλειάν τῶν φαλαινῶν. Οὗτοι τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ὠνόμασαν Ἑσκιμῶους, ὄντας μικροσώμους καὶ ζῶντας μέχρι καὶ νῦν τὸν μὲν χειμῶνα εἰς ὑπογείους λάκκους, τὸ δὲ θέρος εἰς σκηνάς.

Ἡ Γροιλλανδία καὶ νῦν ἀνήκει εἰς τοὺς Δανούς· τοῦτων ἐπιστ. ἐν αὐτῇ ἀποικίαι εἶνε ἡ Ὑπερβαϊκή, ἡ Γοθάρδη καὶ ἡ Φριδεριξάδῃ.

Πρὸς Α. τῆς Γροιλλανδίας καὶ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Εὐρώπης κεῖται τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων τῆς Σπιτσβέργης (α). Τούτων τὰ παράλια κατοικοῦνται ὑπὸ φαλαινῶν, φωκῶν κλπ. τὰς ὁποίας ἀλειεῖ Ἀγγλοὶ, Ὁλλανδοί, Νορβεγοὶ καὶ Ρῶσσοι συχνὰ καταδιώκουσι.

Τὸ αὐτὸ κλίμα, τοὺς αὐτοὺς κατοικοῦντας καὶ τὰ αὐτὰ προϊόντα ἔχουσι καὶ αἱ ἄλλαι Ἀρκταὶ χῶραι, αἵτινες εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Βαφινίου κόλπου κείμεναι ὑπὸκεινται εἰς τοὺς Ἀγγλους. Ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Γροιλλανδίᾳ οἱ Μοραβοὶ ἀδελφοὶ προσπαθοῦσι μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ διαδώσωσιν εἰς τοὺς Ἑσκιμῶους τὸν χριστιανισμόν.

ΣΗΜ. α. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς 85 χιλ. ὦν 10 χιλ. εἶνε Δανοί, οἱ δὲ ἄλλοι Ἑσκιμῶοι.

ΝΕΑ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ

Μῆκ. Δ. 55°—142°.

Πλάτ. Β. 43°—76°.

Ἡ Νέα Βρεττανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γροιλλανδίας καὶ τῶν ἄλλων ἀρκτικῶν χωρῶν, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀλάσκας καὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ Καναδᾶς ἐν τῇ Νέᾳ Βρεττανίᾳ ἀνεκαλύφθη τὸ 1477 ὑπὸ τῶν Βενετῶν· ὃ δὲ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκίσκος πρῶτος κατέκτησεν αὐτὸν τὸ 1534· ἡ κυρίως ὁμοῦ Γαλλικὴ ἐποίκησις ἤρξατο τὸ 1608· ἀλλὰ τὸ 1760 τὴν χώραν ταύτην κατέκτησαν οἱ Ἀγγλοὶ, ἐπονομάσαντες αὐτὴν Νέα Βρεττανίαν.

Ἡ Νέα Βρεττανία διαιρεῖται εἰς 5 μέρη, τὴν Λαβραδορίδα, Νεβ-ρεϊαν, Βροντσίκην, Νέαν Σκωτίαν καὶ Καραδᾶν.

Ὅρη τῆς νέας Βρεττανίας πρὸς Δ. εἶνε τὰ Βραχώδη (4500 μέτρ.), καὶ δυτικώτερά τούτων τὸ ὄρος τοῦ ἀγ. Ἡλιοῦ (5500 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Μακενσίας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρεων καὶ διερχόμενος διὰ τῶν λιμνῶν τῶν Ὁρέων καὶ Λοβίων ἐκ-

(α) Τὴν Σπιτσβέργην ζῆται εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ἀσίας.

εξάλλει εἰς τὸν Βόρ. ὠκεανόν· ὁ τοῦ Ἀγ. Λαυρεντίου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Ὀνταρίου ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμών. κόλπον. Ὁ Νιαγάρας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Γρώνης χύνεται εἰς τὴν Ὀνταρίον· εἶνε δ' ἐπίσημος διὰ τὸν θαυμαστὸν καταρράκτην του, ἔχοντα ὕψος 40—50 μέτρ. Λίμναι δὲ πλὴν τῶν εἰρημένων εἶνε ἔτι καὶ ἡ Οὐνιπέγη, ἡ τῶν Λασιών, ἡ Μιχιγάνη, ἡ Γρώνη καὶ ἡ Υπερτέρα.

Πόλεις εἰς μὲν τὸ βόρειον, τὸ βορειοδυτικόν καὶ τὸ κεντρικόν τῆς χώρας δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ κατοικεῖται ἡ χώρα ὑπὸ Ἑσκιμῶν, ὕντων σχεδὸν ἀνεξαρτήτων. Εἰς δὲ τὴν Λαβραδορίδα ὑπάρχει τὸ Νῦν-ον, τὸ μεγαλειότερον κατὰστημα τῶν Μορσῶν ἀδελφῶν· εἰς τὴν Νεόγειον πρωτ. Ἀγ. Ἰωάννης (20 χιλ. κατ.)· εἰς τὴν Νέαν Βρουνσβίκην πρωτ. Φριδερίκτοβη, μικρὰ ἀλλὰ καλῶς ἐκτισμένη πόλις· εἰς τὴν νέαν Σκωτίαν πρωτ. Ἀλιφάξη, ἔχουσα καλὸν λιμένα, σημαντικόν ἐμπορίον καὶ 30 χιλ. κατ. εἰς τὸν Καναδᾶν, τὸν μᾶλλον κατοικοῦμενον τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ διαιρούμενον εἰς Ἀνω καὶ Κάτω *Karadār*, Κουβεέκη ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, πρωτ. τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἀγγλικῶν κτήσεων, λίαν ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 65 χιλ. κατ. Ἡ Ὀρκη ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης εἰς ὠραίαν θέσιν, μητρ. τοῦ Ἀνω *Karadā*, ἔχουσα 46 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 66 χιλ. τετρ. μυρ, οἱ δὲ κάτ. 3 ἐκ. 900 χιλ. τὸ πλείστον δυτικοὶ Γάλλοι, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρούμενοι, καὶ εἰς τὰ βόρεια Ἑσκιμῶι καὶ Ἰνδοὶ μᾶλλον εἰδωλολάτραι, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ διοικούμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον, λιμνώδες, ἀκαλλιέργητον καὶ ψυχρότατον, τὸ δὲ νότιον δὲν εἶνε πολὺ ψυχρόν, καὶ τὸ ἔδαφος ὅπως οὖν εὐφορον εἰς τινὰ μέρη, εἰς ἄλλα δὲ ὑπάρχουσι μεγάλα δάση καὶ λαμπραὶ βοσκαί. Ἡ Λαβραδορίς, κακαλυμμένη εἰς τὸ ἔσω-τερικόν ὑπὸ ἀγνώστων ὀρέων, εἶνε ψυχροτάτη καὶ ἀνεπίδεκτος καλλιεργείας, ἡ δὲ Νέα Βρουνσβίκη, ἡ Νέα Σκωτία καὶ ὁ Καναδᾶς ἔχουσι χειμῶνα μὲν ψυχρόν, ἀλλὰ θέρος θερμότατον· ὅθεν παράγουσι δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν κτλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡ χώρα ἡμερὰ ρέννας, βουβάλους, βοῦς, κύνες κτλ. καὶ ἄγρια κίστορας, ἄρκτους, φώκας, θαλασσίους ἵππους, πισσυροφόρα ζῶα κτλ.

Αἱ νῆσοι τοῦ κόλπου τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου εἶνε ψυχραὶ καὶ ὅπως οὖν εὐφοροί, ἀλλ' ἡ νῆσος τοῦ ἁγ. Ἰωάννου ἄφθονα παράγει γεννήματα· εἰς δὲ τὸ ΝΑ. τῆς εὐφύρου νήσου Νεογείου ἐκτείνονται μεγάλαι ἀμμώδεις σύρταις, τρέφουσαι πλῆθος βακαλίων.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Μῆκ. Δ. 69°—127°.

Πλάτ. Β. 25°—49°.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ὀρίζονται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Νέας Βρεττανίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ἐπανεστάτησαν κατ' αὐτῶν τὸ 1775· τὸ δὲ 1782 ἡ Ἀγγλία ἀνεγνώρισεν αὐτὰς ἀνεξάρτητον κράτος· μετὰ ταῦτα προσετέθησαν ἀλλεπαλλήλως ἡ Λοιζισιάννα, πωληθεῖσα εἰς αὐτὰς ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἡ Φλωρίδα ἀφαιρεθεῖσα ἀπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ, ἡ Τεξά, τὸ Νέον Μεξικόν, καὶ τέλος ἡ χερσόνησος Ἀλάσκα.

Ὁρῶν αὐτῶν ἐπίσ. πρὸς Δ. εἶνε τὰ Βραχώδη, διακλαδιζόμενα εἰς πολλὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας σειράς, καὶ πρὸς Α. τὰ Ἀλλεγάκια (2112 μέτρ.). Ποταμοὶ δὲ ὁ Κολομβία καὶ ὁ Σακραμέντος, οἵτινες ἐκ τῶν Βραχωδῶν πηγάζοντες ἐκβάλλουσιν εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· ὁ Κολοράδος, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρεων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον· ὁ Μισισσιπή, ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τοῦ κόσμου· οὗτος πλησίον τῆς λίμνης Ὑπερτέρας ἔχων τὰς πηγὰς καὶ δεχόμενος τὸν Μισσουρήν, τὸν Ἀρκάνσαν, τὸν Ὀχίον κλ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον (5 χιλ. χιλιομ. μῆκ.)· ὁ τοῦ ἁγ. Λαυρεντίου εἰς τὰ ὅρια τῆς Ν. Βρεττανίας. Λίμναι δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Ν. Βρεττανίας εἶνε ἡ Ὑπερτέρα, ἡ Μιχιγάνη καὶ ἡ Ὀντάριο.

Αἱ Ἠνωμ. Πολιτεῖαι διαιροῦνται εἰς 37 δημοκρατίας, 10 τοπαρχίας (ἧτοι χώρας μὴ ἔχουσας πληθυσμὸν τοσοῦτον ὥστε νὰ ἀποτελείσωσιν ἰδίαν δημοκρατίαν καὶ νὰ διοικηθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν) καὶ μίαν ἐπαρχίαν. Ἐπίσ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Βασιγτῶν ἐπὶ τοῦ Ποτομάκου πλεομένου μέχρις αὐτῆς ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιγτῶνος, τοῦ ὁδηγήσαντος τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον, ἔχουσα 110 χιλ. κατ. Βαλτιμόρη ἐπὶ ὁμων. κόλπου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα καὶ 270 χιλ. κατ. Φιλαδέλφεια ἐπὶ τοῦ Δελχουαρίου, πλεομένου ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, ὠρεαία, εὐρύχωρος καὶ κανονικὴ πόλις ἔχουσα μεγάλας οἰκοδομὰς, λαμπρὰν βιομηχανίαν, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας, μέγα ἐμπόριον, 675 χιλ. κατ. καὶ οὕτως μέχρι τοῦ 1800 πρωτ. τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν. Ἐνταῦθα ἐξεργάγη ἡ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κατὰ τῶν Ἀγγλῶν τὸ 1775 ἐπαναστάσις. Νέα Ὑόρκη πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐάσονίου ποταμοῦ, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ πλούτη, ἔχουσα λαμπροτάτην ἐκ τῆς θαλάσσης θέαν, λαμπρότατον λιμένα, λαμπροῦς

περιπάτους, μεγάλας οικόδομὰς καὶ περὶ τὸ ἐν ἑκατ. κατ. *Βοστώνη*, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ κράτους διὰ τὸ θαλάσσιον ἐμπόριον, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 250 χιλ. κατ. διὰ δὲ τὰς πολλὰς φιλολογικὰς αὐτῆς ἐταιρίας ὠνομάσθη *Ἀθῆναι* τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν, ἡ λοιτὶς οὐσα τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας καὶ πατρίδος τοῦ μεγάλου ἀνδρός *Βενιαμὶν Φραγκλίνου*. *Καρταβρυγία*, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της (26 χιλ. κατ.). *Κιγκιράτη* ἐπὶ τοῦ Ὀχίου, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανὸς πόλις ἔχουσα 200 χιλ. κατ. ἄγιος *Λουδοβίκος* ἐπὶ τοῦ Μισισσιππὶ, ἀποθήκη τῶν γουναρικῶν εἰς τὰ δυτικὰ μέρη ἔχουσα 310 χιλ. κατ. *Νέα Ἀνγλία* ἐπὶ τοῦ Μισισσιππὶ, οἰκοδομηθεῖσα ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἐμπορικὴ ἀποθήκη τοῦ Μεξικανικοῦ κύλπου καὶ τοῦ ποταμοῦ Μισισσιππὶ, διὰ δὲ τὸ νοσῶδες κλίμα της μόλις ἔχει 191 χιλ. κατ. *Σακραμέντη* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σακραμέντου, πρωτ. τῆς Νέας Καλλιφορνίας ἐπιστήμου διὰ τὰ μεταλλεῖά της τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ θείου. ἄγιος *Φραγκίσκος* ἐπὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, ἡ ἐπιστ. πόλις τῆς Νέας Καλλιφορνίας ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 150 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶνε 75 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κατ. περὶ τα 38 ἑκατ. ὦν τὰ 25 εἶνε λευκοὶ Ἀγγλοι, Γερμανοὶ καὶ 4 ἑκατ. μαῦροι καὶ οἱ λοιποὶ μιγάδες· τὴν δὲ θρησκείαν εἶνε διαμαρτυρόμενοι, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ δυτικοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι.

Αἱ ἀνεξάρτητοι αὐταὶ δημοκρατίαι μετὰ τῶν τοπαρχῶν καὶ τῆς ἐπαρχίας σχηματίζουν τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Ὁμοσπονδίας εἶνε ἐμπειπιστευμένα εἰς κυβέρνησιν αἰρετήν, συνισταμένην ἀπὸ τοῦ προέδρου, ὅστις ἔχει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ δύο νομοθετικῶν σωμάτων, τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας. Καὶ οἱ μὲν βουλευταὶ ἐκλέγονται ἐπὶ δύο ἔτη, οἱ δὲ γερουσιασταὶ ἐπὶ ἕξ, καὶ ὁ πρόεδρος ἐπὶ τέσσαρα, ἅπαντες ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε ποικίλον· διότι τὰ μὲν βόρεια ἔχουσι δριμύτατον ψυχὸς καὶ θερμύτατον θέρους, τὰ δὲ κεντρικὰ καὶ τὰ νότια εἶνε λίαν θερμὰ καὶ νοσώδη πρὸς τὴν θάλασσαν ἐνεκα τῆς κιτρινοθέρμης, ἀλλὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὁ ἀήρ εἶνε καθαρώτερος. Τὰ ἀνατολικὰ μέρη εἶνε τὰ μᾶλλον καλλιεργημένα καὶ καλῶς κατοικημένα· ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πεδιάδες ἐλώδεις καὶ κοιλάδες εὐφοροὶ, καὶ πρὸς τὸν Μισισσιππὶν δάση μεγάλα· πέραν δὲ τούτου μέχρι τῶν Βραχωδῶν ὀρέων ὑπάρχουσι μεγάλοι ἔρημοι σαβάνναι καλούμεναι· μεταξύ δὲ τῶν Βραχωδῶν καὶ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ ὑπάρχουσι μεγαλοπρεπὴ δάση· ἡ δὲ βλάστησις τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν δένδρων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶνε ἐξαισία.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καλλιεργοῦνται ἐν αὐταῖς καὶ ἐπιδίδουσι θαυμασίως, μάλιστα δὲ ὁ ἄραβιδότης, ὁ βάμβας, ὁ

καπνός, τὸ ζαχαροκλάμον, ἐν τισι δὲ τόποις καὶ οἶνος ἐξαίρετος, ἐξ ἐγχωρίου τινός κλήματος. Δένδρα δ' ἐν αὐτῇ κοινὰ εἶνε πλάτανοι, σφένδαμοι, μελίαι καὶ ἐν τοῖς δυτικαῖς τῶν Βραχωδῶν ὄρεων ἐλάται ἔχουσαι μέχρις 100 μέτρ. ὕψος καὶ 16 μέτρ. περιφέρειαν κλ. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει βονάσους (bisons), ἐλάφους, δορκάδας, ἄρκτους, λύγκας, μαύρους καὶ κοκκίνους λύκους, κάστορας, σαρκόρια κτλ. Πτηνὰ δὲ ψιττακοὺς, ἀετούς, σκῶπας (moqueurs), κολίβρια καὶ ἑρπετὰ κροταλίας ὄφεις κλ. Ὡσαύτως ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, ἐτι δὲ λιθόθρακες, πετρέλαιον κλ.

Ἡ βιομηχανία ἐν αὐταῖς εἶνε ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐκπληκτικῶς πολλαπλασιασμένα διότι πάντες οἱ ποταμοὶ αὐτῆς πλέονται ὑπὸ πλήθους πλοίων καὶ ἁτμοπλοίων, ἡ δὲ ξηρὰ διασχίζεται ὑπὸ ἀπείρων σιδηροδρόμων. Καὶ αὐταὶ δ' αἱ κῶμαι συγκοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας δι' ἡλεκτρικῶν τηλεγράφων.

Ἡ παιδεία εἶνε ἐνταῦθα ἐλευθέρα, ἔθεν καὶ τὰ μικρότερα χωρία ἔχουσι σχολεῖα διὰ τοῦτο ἅπαντες οἱ κτ. γνωρίζουσι τὴν ἀνάγνωσιν, γραφὴν καὶ ἀριθμῆσιν· αἱ δ' ἐπιστῆμαι αἱ συντελοῦσαι εἰς τὴν διὰ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορίας εὐδαιμονίαν καλλιεργοῦνται θαυμασίως.

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀνήκει καὶ ἡ εἰς τὸ ΒΔ. τῆς ἡπείρου κειμένη Ἀλάσκα, ἡ πρότερον Ρωσικὴ Ἀμερικὴ καλούμενη.

Μετὰ τῆς Ἀλάσκας ἐνοῦνται καὶ αἱ πρὸς Δ. αὐτῆς νῆσοι Ἀλεούται, ἔχουσαι ἔδαφος πετρώδες καὶ κλίμα λίαν ὑγρὸν· ἡ *Ναυαρχία* πρὸς Ν. ἐτι δὲ τοῦ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πρίγγιπτος* τῆς *Ουαλλίας* καὶ τοῦ βασιλέως *Γεωργίου Γ'*, ἐν τῇ μικρᾷ τοῦ ὁποίου νήσῳ *Σίτκα* κείται ἡ *Νέα Ἀρχάγγελος*, πρωτ. τῆς ὅλης χερσονήσου Ἀλάσκας.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀλάσκας εἶνε ἄγνωστος, οἱ δὲ κτ. περί τὰς 100 χιλ. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ψυχρότατον, τὸ δ' ἔδαφος ἕνεκα τοῦ φύχους ἀνεπίδεκτον καλλιεργείας. Αἱ χῶραι αὗται ἐπισκέπτονται συχνὰ ὑπὸ θηρευτῶν διὰ τὰ γουναρικά τῶν διαφόρων ἀλωπέκων, ἐνυδρίδων, καὶ διὰ τὴν ἄλιεάν τῶν φαλαινῶν.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἔχουσι καὶ κτήσεις τινὰς εἰς τὰς Ἀντίλλας καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Μῆκ. Δ. 89°—119° 30'.

Πλάτ. Β. 15° 40'—33°.

Τὸ Μεξικὸν ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Γουατεμάλλης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Τὸ Μεξικὸν ὑπετάχθη τὸ 1521 ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου Κόρτε εἰς τὴν Ἰσπανίαν· εἶχον δὲ τότε τένας τινὰς καὶ πολιτισμὸν οἱ Μεξικανοὶ ἔλλα-

ορησκαίαν βάρβαρον, προσφέροντες εἰς τοὺς θεοὺς των ἀνθρωπίνους θυσίας. Μέχρι νῦν δ' ἐτι πῶζονται μνημεῖα, οἷον πυραμίδες κλ. μαρτυροῦντα τὸν πάλαι ποτὲ πολιτισμὸν αὐτῶν.

Όρη. Τὰ ὄρη τοῦ Μεξικοῦ εἶνε συνέχεια τῶν Βραχώδων ὀρέων ὧν ὑψηλότερα κορυφή εἶνε τὸ φοβερόν ἡφαίστειον *Ποποκάτεπιτορ*.

Έπισ. πόλεις τοῦ Μεξικοῦ διηρημένου εἰς 24 διοικήσεις εἶνε *Κάμπεχη*, εἰς τὴν *Ύουκατάνην*, ὅθεν ἐξάγονται βαφικὰ ξύλα. *Βερακρούζι*, ἡ ἐμπορικωτέρα παραλία πόλις τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα κλίμα νοσώδιστατον· ἐνταῦθα ἡ κίτρινοθέρμη κίμνει μεγάλην καταστροφὴν. *Μεξικόρ*, μεσόγειος πόλις, πρωτ. τοῦ Μεξικοῦ, ἐκ τῶν ὡραιωτέρων καὶ μεγαλειτέρων πόλεων τοῦ νέου κόσμου, ἔχουσα 210 χιλ. κατ. λαμπροὺς καθολικοὺς ναοὺς, λαμπρότατον βουλευτήριον καὶ νομισματοκοπεῖον. *Γουαναξόατορ*, ἔχουσα 65 χιλ. κατ. καὶ πλουσιώτατα ἀργυρᾷ μεταλλεῖα. *Απαύζη* εἰς τὸ νοτιώτατον τῆς χερσονήσου *Παλαιᾶς Καλλιφορνίας* καὶ πρωτ. αὐτῆς, ἐν ἧ ἐλαχίστην ἐξουσίαν ἐξασκεῖ ἡ Μεξικανικὴ κυβέρνησις.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μεξικοῦ εἶνε 20 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 9 ἑκατ. Εὐρωπαῖοι καὶ Ἰνδοὶ χριστιανοὶ δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε εἰς μὲν τὰ μεσόγεια συγκερασμένον, εἰς δὲ τὰ παράλια θερμώτατον καὶ νοσερόν· ἐνταῦθα ἡ κίτρινοθέρμη κίμνει μεγάλως καταστροφᾶς· τὸ δ' ἔδαφος αὐτοῦ παράγει σίτον, γειώμηλα, ζαχαροκλάμουν, καπνόν, ἰνδικόν, βανίλλην, βάμβακα, βαφικὰ ξύλα, ἔβενον κλπ. Ἄπαντα δὲ τὰ ζῶα τῆς Εὐρώπης μεταφερθέντα εἰς αὐτὸ θαυμασίως ἐπολλαπλασιάσθησαν.

Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἀνεξάντλητα χρυσοῦ· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀργυρᾷ αὐτοῦ μεταλλεῖα παράγουσι περισσότερον ἀργυρον ἢ ὅλα τὰ ἀργυρᾷ μεταλλεῖα τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐπὶ τῆς χερσονήσου *Ύουκατάνης* οἱ Ἀγγλοὶ κατέχουσι τὴν χώραν τῆς *Όρθόρας* (26 χιλ. κατ.) μετ' πρωτ. *Βαλιόην*, ἔχουσαν ἄξιον λόγου ἐμπόριον βαφικῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων ξύλων.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ.

Μῆκ. Δ. 85° — 97°.

Πλάτ. Β. 8° — 18°.

Ἡ Γουατεμάλα, ἥτις καὶ *Κεντρικὴ Ἀμερικὴ* καλεῖται, ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Πανάμης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Γουατεμάλα ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀποτελοῦσα μέρος τοῦ Μεξικοῦ, ἀλλὰ τὸ 1821 ἀποστατήσασα τῆς Ἰσπανίας ἐπηκολούθησεν ἰδίῳν δημοκρατίαν *Κεντρικὴν Ἀμερικὴν* καλουμένην.

Δημοσίον Κεντρικὴν Βικιπαιδείαν Βερβόσιον

*Ορη τῆς Γουατεμάλης εἶνε αἱ Κορδιλλιέραι τῶν Ἀνδεων σχηματίζουσαι ἐνταῦθα 35 ἡμέραις, ὧν τινὰ εἶνε λίαν ὑψηλά· *Μιμη* δ' ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ἡ Νικαράγουα.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς 5 δημοκρατίας, τὴν τῆς ἰδίως Γουατεμάλης, Ὀνδούρας, ἄγ. *Σωτήρος*, Νικαραγούας καὶ Κостаρίκης.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Γουατεμάλα (30 χιλ. κατ.) πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γουατεμάλης, ὥραία πόλις πολλάκις καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν. Βεραπάζη ἐξ Ἰνδῶν σχεδὸν κατοικουμένη, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. κεῖται δ' ἐν εὐφορωτάτῃ χώρᾳ, ἐν ᾗ βρέχει ἐννέα μῆνας τὸ ἔτος. *Νέοι Βαλαδόλιδος*, πρωτ. τῆς Ὀνδούρας. Ἄγ. *Σωτήρ*, πρωτ. ὁμων. δημοκρατίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Μαράγουα* ἐπὶ ὁμ. λίμνης, πρωτ. τῆς Νικαραγούας ἔχουσα 10 χιλ. κατ. *Καρρηδῶν* ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κостаρίκη, ἔχουσα 26 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφ. αὐτῆς εἶνε 2560 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κῆτ. 2 2/3 ἐκ. ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἰνδοί, ἅπαντες δυτικοὶ σχηματίζοντες ὁμόσπονδον δημοκρατίαν· εἰς δὲ τὸ Δ. τῆς Νικαραγούας κατοικοῦσιν οἱ Μοσκούτοι λαὸς Ἰνδικὸς καὶ πολεμικὸς, ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰς βαθεῖας κοιλάδας καὶ πεδιάδας καὶ εἰς αὐτάς τὰς παραλίας ἡ θερμότης εἶνε μεγίστη, εἰς δὲ τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄρη πεδία ἡ θερμοκρασία εἶνε συγκερασμένη. Ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Λύγουστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἀδιακόπως βρέχει, ὅτε καὶ μεγάλη ὕγρασία εἶνε εἰς τὴν χώραν, προσενοῦσα μεγάλας ἀσθενείας. Τὸ δὲ ἔδαφος εἶνε εὐφωρότατον, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τρομεροὺς σεισμοὺς καταστρέφοντας συχνὰ τὴν χώραν· παράγει δ' ἀφρόνως βάρβακα, ζαχαροκλάμον, ἰνδικόν, κακόν περιφρημον, καφέν καὶ καπνὸν ἐξαιρετόν. ἔχει δὲ καὶ μεγάλα δάση παρέχοντα ναυπηγήσιμον ξύλιν, ἔθεον καὶ ἄλλα πολύτιμα ξύλα, ἔτι δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου καὶ μολύβδου.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἡ Νότιος Ἀμερικὴ ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἀντικλινῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτ. Παγ. ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ.

Αὕτη διαιρεῖται εἰς 10 μέγλα μέρη, τὴν Κολομβίαν, Γουινάην, Βρασίλιαν, Περούαν, Βολιβίαν, Χιλήν, Παταγονίαν, Αὐστράλιαν, Παραγουάνην καὶ Οὐρουγουάνην.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Κορδιλλιερῶν τῶν Ἀνδεων ἐκτεινόμενα μέχρι τῶν νοτιωτάτων τῆς Παταγονίας· τούτων ἐπισ. κορυφαί εἶνε ὁ Ἰμάνης μεταξύ Περούας καὶ Βολιβίας, τὰ ἡφαίστεια Κιμβόρασο, Κοκοπάξιο καὶ Ἀντίσαρο εἰς τὸ Κοῦϊτον· ἔτι δὲ τὰ Βρασιλιανὰ ὄρη.

Πεδιάδες δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ἡ τοῦ Ὀρινόκου μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν ὀρέων τῆς Γουϊάνης· νοτιωτέρα δὲ ταύτης εἶνε ἡ Ἀμαζονική πεδιάς μεταξὺ τῶν Ἀνδεων, τῶν ὀρέων τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Γουϊάνης, καὶ νοτιωτάτη ἡ τοῦ *Λαπλάτα* καὶ ἡ τῆς *Παταγονίας* μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βρασιλιακῶν ὀρέων. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται πεδιάδες εἶνε τὸ πλεῖστον ἄδενδροι, καλυπτόμεναι ὑπὸ ἐλῶν καὶ χόρτων συνήθως ἀλατούχων.

Ποταμοὶ δὲ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς εἶνε ὁ Ὀρινόκος ἐκβάλλων εἰς τὰ ἄκρα τῆς ὁμωνύμου τοῦ πεδιάδος· ὁ Ἀμαζόνιος, ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ τοῦ ἁγ. Φραγκίσκου εἰς τὴν Βρασίλιαν καὶ ὁ *Λαπλάτα* εἰς τὴν Λαπλάταν, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Λίμναι δὲ πρὸς Β. ἡ *Μαρακάιβο*, ἡ *Τιτικάκη*, ἐπὶ ὁροπεδίου τῶν Ἀνδεων εἰς τὴν Περούαν, καὶ ἡ *Πάτος* εἰς τὸ Ν. τῆς Βρασιλίας.

ΚΟΛΟΜΒΙΑ.

Μῆκ. Δ. 61° 40'—85°.

Πλάτ. Β. 12° 30'—6° 15' Ν.

Ἡ Κολομβία ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Πανάμας καὶ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Περούας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γουϊάνης καὶ Βρασιλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Κολομβία ὑπέκειτο εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς καλουμένη Νέον βασιλεῖον τῆς Γρενάδης. Ὅτε δὲ αὐτοὶ τὴν ἐκυρίευσαν, εὗρον ἐν αὐτῇ λαὸν πολιτισμένον, ἔχοντα τὸ θρησκευτικὸν τοῦ κέντρον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Βογότα· ἀλλὰ τὸ 1811 ἀποστατήσασα αὕτη τῆς Ἰσπανίας ἀνεγνωρίσθη ὑπ' αὐτῆς τὸ 1822 κράτος ἀνεξάρτητον.

Διαιρεῖται δὲ αὕτη ἤδη εἰς τρεῖς ἀνεξαρτήτους δημοκρατίας, τὴν *Νέαν Γρενάδα*, τὸν Ἰσημερινὸν καὶ τὴν *Βερεχουέλαν*.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Ἀνδεων, ὧν ὑψηλότεραι κορυφαὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τοῦ Ἰσημερινοῦ εἶνε τὰ ἡφαίστεια *Πιχίκα* (4996 μέτρ.), *Κιμβόρασορ* (6530 μέτρ.), *Αντίο* (4300 μέτρ.) καὶ *Κοτοπάξιορ*. Ποταμοὶ δὲ ὁ τῆς Μαγδαληνῆς, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀνδεων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ Ὀρινόκος, ὅστις ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν (2,200 χιλιομ. μῆκ.). *Λίμνη* δ' ἐπίσ. εἶνε ἡ *Μαρακάιβο*, ἔχουσα ὕδατα γλυκέα καὶ συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς Ἀντιλλικῆς θαλάσσης.

Ἐπίσ. πόλεις αὐτῶν εἶνε *Σανταφε-δε-Βογότα* ἐπὶ εὐφορωτάτης πεδιάδος καὶ ἐπὶ παραποτάμῳ τῆς Μαγδαληνῆς, πρωτ. τῆς Νέας Γρενάδης ἔχουσα λαμπρὸν καθεδρικὸν ναόν, πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. *Κοβίτορ*, ἐπὶ ὑψηλοῦ ὁροπεδίου (29080 μέτρ.), πρωτ. τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα θέαν μελαγχολικὴν καὶ 8 χιλ. κατ. *Καρακάς* ἐπὶ

εὐφορωτάτης πεδιάδος παρὰ τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, πρωτ. τῆς Βενεζουέλης ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 50 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Βολιβάρου τοῦ συντελέσαντος μεγάλως εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 58 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. ὑπὲρ τὰ 5 ἑκατ. δυτικοί. Ἐκαστον δὲ τῶν τριῶν κρατῶν διοικεῖται δημοκρατικῶς δι' ἐνὸς προέδρου καὶ ἐνὸς συμβουλίου, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα καὶ λαοὶ ἰνδικοὶ ἀνεξάρτητοι οἷον οἱ Μοσκάροι, οἱ Μεϋνάσοι καὶ παρὰ τὸν Ὀρινόκον οἱ Ὀτομάκοι. λαὸς ζωώδης ζῶν κατὰ τὰς πλημμύρας τῆς χώρας ἐκ μυρμηκῶν, κόμμιος καὶ λιπώδους τινός γῆς.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰς ὀρεινὰς χώρας εἶνε ὁρσερόν καὶ εἰς πολλὰ μέρη ψυχρόν, ἀν καὶ δι' αὐτῆς διέρχεται ὁ ἰσημερινός, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας εἶνε ἀδιάκοπον ἥαρ, ἐν ᾧ εἰς τὰ παράλια καὶ μέλιστα εἰς τὰ βόρεια ἡ ὑγρασία καὶ ἡ θερμότης κατασταίνουσι τὸ κλίμα νοσερόν· τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τῶν πετρωδῶν μερῶν εἶνε εὐφορώτατον, παράγον κακόν, ἰνδικόν, κίγκινον, (*quinquina*), καπνόν κλ. Ζῶα δὲ ἄγρια ἔχει ἀρκτοὺς, ἀγρίους αἰλούρους, τίγρεις κλ. πτηνὰ δὲ γύπας, ἔρπετά τὸν φοβερόν ὄφιν Κουάιμαν (*Cuaima*), πολλοὺς σκορπίους καὶ διάφορα βλαβερά ἔντομα. Ὑπάρχουσι δ' ἐν αὐτῇ ἔτι μέγала δάση καὶ μεταλλεῖα φέροντα χρυσόν, ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον, γαϊάνθρακα καὶ πολυτίμους λίθους.

ΓΟΥΥΑΝΗ.

Μῆκ. Δ. 54°—62° 30'.

Πλάτ. Β. 1°—8°.

Ἡ Γουυάνη ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας. Διαιρεῖται δὲ εἰς *Γαλλικὴν*, *Ἀγγλικὴν* καὶ *Ὁλλανδικὴν* Γουυάνην.

ΣΗΜ. Οἱ Γάλλοι ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γουυάνην ἀποικίας ἀπὸ τοῦ 1635, ἀλλ' ὥς μὲν τὸν ἐνεστώτα αἰῶνα ἔρχισαν αὕτη ἡ χώρα νὰ προσδεύῃ· οἱ δὲ Ὁλλανδοὶ συνέστησαν τὸ 1665 ἐν αὐτῇ ἀποικίαν, ἧς μέρος ἀφῆρσαν οἱ Ἀγγλοὶ τὸ 1814.

Ἐπισ. πόλεις εἶνε *Καῦνχη* ἐπὶ ὁμων. νήσου εἰς τὸν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς Γαλλικῆς Γουυάνης. *Γεωργετόβη*, πρωτ. τῆς Ἀγγλικῆς Γουυάνης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Παραμάριβο* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σουρινάμ, πρωτ. τῆς Ὁλλανδικῆς Γουυάνης, ὥραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 5800 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. τῆς μὲν Γαλλικῆς Γουυάνης 25 χιλ. τῆς δὲ Ὁλλανδικῆς 60 χιλ. καὶ τῆς Ἀγγλικῆς 160 χιλ. οἱ πλείστοι μαῦροι καὶ πολλοὶ Ἰνδοί· τὰ δ' ἔσωτερικόν τῆς χώρας κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν ἀνεξαρτήτων,

Τὸ κλίμα τῆς Γουαζάνης καίτοι ἡ χώρα εἶνε ἐλώδης, δὲν εἶνε τόσον θερμὸν καὶ νοσῶδες ὡς ἐν γένει θεωρεῖται· διότι τὰ δάση, τὰ πολλὰ ὕδατα καὶ οἱ δροσεροὶ ἄνεμοι πολὺ ἐλαττοῦσι τὴν αὐτοῦ θερμότητα· οἱ δὲ πυρετοὶ δὲν εἶνε ἐν αὐτῇ κινδυνώδεις.

Ἡ Γουαζάνη ἔχει ἀρκετὰ ὑψηλὰ καὶ δασώδη ὄρη πρὸς Ν. καὶ Α. τὰ Τουμουκούμακα καλούμενα, ἀλλὰ καὶ πεδιᾶδας εὐφορωτάτας καὶ κάλλιστα καλλιεργημένας, παραγούσας καφέν, ζαχαροκάλαμον, κακόν, κανέλλαν, βάμβακα, ἰνδικόν, πολύτιμα ξύλα κλ. ἔχει δὲ καὶ ἄγρια ζῶα, οἷον τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους κλπ.

ΒΡΑΣΙΛΙΑ.

Μῆκ. Δ. 37° 20' — 74°.

Πλάτ. Α. 5° — 33° 30' Ν.

Ἡ Βρασιλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τῆς Γουαζάνης καὶ τῆς Κολομβίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παραγουάης, Λαπλάτας, καὶ Οὐρουγουάης, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, Περούας καὶ Βολιβίας.

ΣΗΜ. Ἡ Βρασιλία εἶνε Πορτογαλικὴ ἀποικία κατεχομένη ὑπὸ τῶν Πορτογάλων ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος μέχρι τοῦ 1822, ὅτε ὁ Δὸν Πέτρος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλίας ἐκηρύχθη ἐν αὐτῇ αὐτοκράτωρ.

Ὁρη αὐτῆς εἶνε τὰ Βρασιαλιακὰ ἐκ πολλῶν σειρῶν συνιστάμενα· ποταμοὶ δὲ ὁ Ἀμαζόνιος ὁ μέχρι χθὲς μεγαλειέτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου θεωρούμενος, ὅστις ἐκ τε τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βρασιλιακῶν ὀρέων πηγάζων καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοὺν του ἄλλους μεγάλους ποταμούς, οἷον τὸν Μαδείραν, τὸν Τοπάτιορ καὶ τὸν Τοκαρίνταρ, ἐκβάλλει διὰ δύο κυριωτέρων στομάτων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, μέγα δέλτα κατὰ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζων (5000 χιλιομ. μῆκ.). ὁ ἄγ. Φραγκίσκος, ὅστις ἐκ τῶν Βρασιλιακῶν ὀρέων πηγάζων ἐκβάλλει ὡσαύτως εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Λίμνη δ' ἀξία λόγου εἶνε ἡ Πάτος, ἥτις συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Περραμβούκη, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Βαχία, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικωτάτη ἀλλὰ κακῶς ἐκτισμένη πόλις, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ 190 χιλ. Ριοιανσέιρον, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα, πανεπιστήμιον, ωραίαν θέαν καὶ 420 χιλ. κατ. ἄγ. Παῦλος, πλουσία πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 75610 τετρ. μρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 10 ἑκατ. δυτικοί, ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε μαῦροι, οἱ δὲ λοιποὶ λευκοὶ μιγάδες καὶ Ἰνδοί, κυβερνώμενοι ὑπὸ συνταγματικοῦ αὐτοκράτορος· εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικόν ἐτι πλανῶνται πολλὰ ἰνδικὰ φυλαί· οἷον Βοτοκούδαι, λίαν ἄγριοι καὶ ἀνθρωποφάγοι κλπ.

Τὸ κλίμα τῆς Βρασιλίας εἶνε εἰς μὲν τὰ βόρεια ἕνεκα τῶν ἐλωδῶν πεδιάδων καὶ τῆς μεγάλης θερμότητος νοσῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια καὶ μεσημβρινὰ μέρη τερπνόν· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς, οὐ ἐλάχιστον εἶνε καλλιεργημένον, εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὀρύζιον, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκλάμον, καρέν, Ἰνδικόν, ἱπεκακουάναν κλπ. δένδρα δ' ἔχει πορτοκαλέας, κιτρείας, ἱθιπιτῆγκας, ὧν οἱ καρποὶ εἶνε ὅμοιοι τοῖς κερασίοις κτλ. Τὰ δὲ δάση τῆς εἶνε πλουσιώτατα εἰς οἰκοδομήσιμον ὕλην καὶ εἰς βαφικὰ ξύλα. Ἐν αὐτοῖς βόσκουσι πλῆθος ἀγρίων ζώων, ὧν ἰθαγενῇ εἶνε οἱ ἰαγουάροι (jaguars), κουγουάροι (couguars), πεκάραι (pecaris)· πτηνὰ δ' εἶνε ψιττακοὶ διάφοροι, κολίβρια, τουκάναι (toucan), παρέχοντα εἰς τοὺς αὐτόχθονας τὰ πλουσιώτατα τῶν κοσμημάτων των· ὄφεις δὲ λίαν φαρμακεροί· οἷον ὁ κοράλιος (coral), οἱ ὑπερμεγέθεις βόες κλπ. ἀλλὰ καὶ ἔντομα σκορπίοι κλπ. ἔχει δὲ καὶ ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, χαλκοῦ, ἀδαμάντων, ἀμεθύστου, τοπαζίου καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων.

ΠΕΡΟΥΙΑ.

Μῆκ. Δ. 66° — 83° 40'.

Πλάτ. Ν. 3° 30' — 21° 20'.

Ἡ Περούια ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κολομβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Χιλῆς, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ὁ Φραγκίσκος Πιζάρος ἠπάταξεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὴν Περούιαν τὸ 1524· ἀλλὰ τὸ 1821 ἐπαναστατήσασα ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία. Ἡ Περούια ἐσχηματίζετο πρὸ τῆς Ἰσπανικῆς αὐτῆς κατακτήσεως κράτος ἰσχυρὸν καὶ πολιτισμένον, διοικουμένον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων Ἰγκών, θεωρουμένων ὡς τέκνων τοῦ Ἥλιου· ὁ δὲ χρυσὸς κατὰ τὴν κατάρκτησιν ἦτο παρ' αὐτοῖς ἐν κοινῇ χρήσει.

**Ορη.* Αἱ Ἄνδεις εἰσερχόμεναι εἰς τὴν Περούιαν σχηματίζουσι τὸ ἡφαίστειον Ἀρεκουίπα καὶ ἄλλα φοβερὰ ἡφαίστεια. Ἐκ τῶν ὑρέων τούτων τηγάζει ὁ Ἀμαζόνιος ποταμὸς καὶ πολλοὶ ἄλλοι αὐτοῦ παραπόταμοι, εὐφοριώτατην κατασταταίνοντες διὰ τῶν ὑδάτων των τὴν χώραν. *Λίμνη* δ' ἄξια λόγου εἶνε πρὸς Ν. ἡ Τιτικακή.

Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 3 ἐπαρχίας, εἶνε *Λίμα* 9 χιλιομ. μακρὰν τοῦ ὠκεανοῦ, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα καλὰς ὁδοὺς, καλῶς κεκοσμημένους ναοὺς, πάνεπιστήμιον καὶ 160 χιλ. κατ. Ἀρεκουίπα, πλησίον ὁμων. φοβεροῦ ἡφαιστείου εἰς τερπνὴν θέσιν, ἔχουσα λαμπρὰν βιομηχανίαν καὶ 40 χιλ. κατ. *Κουσκοῦ*, ἡ πάλαι πρωτ. τῶν Ἰγκών, διασώζουσα ἀρχαῖα αὐτῶν ὀχυρώματα, τὸν μέγαν ναὸν τοῦ Ἥλιου, μεταβληθέντα εἰς μοναστήριον τῶν Δομενικανῶν καὶ 50 χιλ. κατοίκους.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 25 χιλ. τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. 2 1/2

έκατ. δυτικοί κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· οἱ δ' ἐν αὐτῇ Ἰνδοὶ εἶνε πολυπληθέστεροι τῶν Εὐρωπαίων, καὶ πολλοὶ τούτων ζῶσιν ἔτι εἰς ἀγρίαν κατάστασιν.

Τὸ πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αὐτῆς μέρος συνίσταται ἐξ ἁμμωδῶν καὶ ἀνύδρων πεδιάδων, ἐστερημένων πάσης βλαστήσεως· ἔχει ὁμῶς κλίμα συγκερασμένον, θροσιζόμενον ὑπὸ τῶν θαλασσίων ἀνέμων καὶ τῶν πνεόντων ἔτι ἀπὸ τὰς Ἀνδεις· τὸ δὲ πρὸς Α. τῶν Ἀνδεων ἔχει κλίμα υγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὑποκείμενον εἰς συχνούς σεισμούς, ἀλλ' εἶνε εὐφροτάτον παράγον ὀρύζιον, βανάνας, ζαχαροκλάμον, κακάον, ἰνδικὸν κλπ. Ἰθαγενεὶς δὲ ζῶον ἔχει τὴν *Λάμα*, ἔχουσαν πολὺ λεπτόν μαλλίον· ἔχει δὲ καὶ δάση κέδρων ἐχόντων ὕψος 70 μέτρων, ἀκακιδῶν, ἐθένου, κηροξύλων κλπ. καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων.

ΒΟΛΙΒΙΑ.

Μήκ. Δ. 59°—73°.

Πλάτ. Ν. 10°—27°.

Ἡ Βολιβία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Βρασιλίας καὶ Παργουάης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Λαπλάτας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περούας.

ΣΗΜ. Ἡ Βολιβία ἢ καὶ Ἀνω Περούα καλουμένη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο ἡνωμένη μετὰ τὴν Λαπλάταν, ἀλλὰ τὸ 1825 ἀπεσπάρθη αὐτῆς καὶ ἐσχημάτισεν ἰδίαν δημοκρατίαν.

**Ορη.* Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν Ἀνδεων ὁ *Σοράτας* (7315 μέτρ.) καὶ ὁ *Τιμάνης* (7696 μέτρ.).

**Επισ.* αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ποτόσιον*, ἐκτισμένον 4200 μέτρ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ ἔχον πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου καὶ 25 χιλ. κατ. *Χουκισάκα* ἐπὶ ποταμοῦ, καλῶς ἐκτισμένη πόλις, πρωτ. τῆς Βολιβίας ἔχουσα πλησίον τῆς λαμπρᾶς μεταλλεῖας ἀργύρου, πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. *Λαπάτση*, ἐκτισμένη 3717 μέτρ. ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα λαμπρὰ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ 76 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 7300 τετρ. μυρ., οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 2 ἑκατ. κυβερν δημοκρατικῶς, ὧν 250 χιλ. εἶνε Ἰνδοί.

Τὸ πρὸς Δ. αὐτῆς μέρος εἶνε τόπος ξηρὸς καὶ ἀκατοίκητος, τὸ δ' ἐν τῷ μέσῳ ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ καλύπτεται ὑπὸ ὀρέων περιλαμβανόντων καὶ πολλὰς εὐφόρους κοιλάδας, ἐν αἷς ἐπικρατεῖ παντοτεινὸν ἔαρ· τὸ δὲ ἀνατολικὸν ἔχει ἐκτεταμένας πεδιάδας κεκαλυμμένας ὑπὸ δασῶν καὶ ποτιζόμενάς ὑπὸ διαφόρων ποταμῶν. Ἐνταῦθα φύεται καὶ ἡ ἄμπελος, ἡ ἑλκία, ὁ φοῖνιξ, ὁ βάμβαξ, ὁ πλάτανος κτλ. ἔχει δάση ἐκτεταμένα, φέροντα πολύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖα

ἀργύρου ἀφθονώτατα· ἔτι δὲ διάφορα ἄγρια ζῷα· οἷον τὸν ἰαγουάραν, τὴν μικρὰν ἄρκτον καὶ τέλος τὸ μέγα πτηνὸν κύνδωρα.

ΛΑΠΛΑΤΑ, ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ, ΠΑΡΑΓΟΥΑΝ.

Μῆκ. Δ. 64° — 72°.

Πλάτ. Ν. 21° 30' — 41°.

Ἡ Λαπλάτα ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βολιβίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Παταγονίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Χιλῆς, τὰ δὲ ΒΑ. ὅρια κατέχει ἡ Παραγουά, καὶ τὰ Α. πλὴν τῆς Βρασιλίας καὶ ἡ Οὐρουγουά.

ΣΗΜ. Ἡ Λαπλάτα ἀνεκαλύφθη τὸ 1515 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Διαζου καὶ ὑπετάχθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν· μετ' αὐτῆς δὲ ἦτο ἡνωμένη ἡ Παραγουά, τῆς ὁποίας μέρος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ τῶν ἰησουϊτῶν μέχρι τοῦ 1767, ὅτε καὶ ἐξεδιώχθησαν ἐκεῖθεν, καὶ ἡ Οὐρουγουά, ἣν ὑπέταξε τὸ 1821 ἡ Βρασιλία. Ἡ Λαπλάτα ὅμως τὸ 1840 ἐπαναστατήσασα ἐκηρύχθη ἀνεξάρτητος δημοκρατία· ἐπίσης δὲ καὶ ἡ Παραγουά σχηματίζει ἑκτοτε ἴδιον κράτος. Καὶ ἡ Οὐρουγουά δὲ ὡσαύτως ἀποσπασθεῖσα τῆς Βρασιλίας τὸ 1828 ἐκηρύχθη δημοκρατία ἀνεξάρτητος.

Ὅρη. Τῆς Λαπλάτας ὄρη εἶνε πρὸς Δ. αἱ Ἀνδεις, καὶ εἰς τὸ ΒΑ. τὰ Βραυιλιακά ὄρη. Ποταμὸς δὲ ὁ Λαπλάτας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βραυιλιακῶν ὀρέων καὶ δεχόμενος τοὺς ποταμούς *Παραγουά* καὶ *Οὐρουγουά* ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Ἐπισ. πόλεις τῆς Λαπλάτας, διηρημένης εἰς 14 ἐπαρχίας ὁμοσπόνδους, εἶνε *Βουενοσάιντες* (Βύκερος) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Λαπλάτα ἐν ὥραίᾳ θέσει, πρωτ. τῆς Λαπλάτας, πλουσία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, μέγα ἐμπόριον δερμάτων, ζῶων κλ. καὶ 190 χιλ. κατ. Μεινδόζα πρὸς Δ. ὥραια πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. καὶ παράγουσα ὀνομαστός οἶνος. Τῆς δὲ Οὐρουγουάης πρωτ. *Μοντεβιδεο* ἐπὶ τοῦ Λαπλάτα πανταχόθεν σχεδὸν περικυκλωμένη ὑπὸ ὕδατων, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ 50 χιλ. κατ. τῆς δὲ Παραγουάης πρωτ. *Ανάιμπε* ἐπὶ τοῦ Παραγουά, ἔχουσα ἀξιολόγον ἐμπόριον δερμάτων, καπνοῦ κλ. καὶ 60 χιλ. κατ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 24 χιλ. τετρ. μωρ. οἱ δὲ κέντ. τῆς Λαπλάτας 1,800,000, τῆς Οὐρουγουάης 300 χιλ. καὶ τῆς Παραγουάης 1 ἑκατ. ἅπαντες δυτικοὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἔτι ἐν αὐταῖς Ἰνδοὶ εἰς ἀγρίαν κατὰστασιν.

Τὸ κλίμα τῆς Λαπλάτας εἰς τὰς ἐπὶ τῶν ὀρέων κοιλάδας εἶνε λίαν ψυχρόν· χαμηλότερα ὅμως συγκιρνᾶται καὶ κατασταίνεται γλυκύτατον. Ἐχει δὲ ἡ χώρα πολλάς ἐρήμους καλουμένας *πάμπας*, ἀλλὰ καὶ πλείστας εὐρυχώρους πεδιάδας καὶ κοιλάδας παραγούσας σίτον, κριθήν, βόμβικα, καπνόν, ζαχαροκλάμον, κίμινον, κακάον, ἰνδικόν, λαμπρὰν κτηνοτροφίαν βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, ἵππων· ἀλλὰ καὶ ἐν

ἀγρία καταστάσει τὰ ζῶα ταῦτα περιπλανῶνται ἀγεληδόν, εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ ζῶα ἔχει ἰαγουάρας, κουγουάρας, λάμας κλπ.

ΧΙΛΗ.

Μῆκ. Δ. 72°—76° 30'.

Πλάτ. Ν. 25°—43°.

Ἡ Χιλὴ ὁρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Περονίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Λαπλάτας καὶ Παταγονίας, ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Μεγ. ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Χιλὴ κατεκτήθη τὸ 1540 ὑπὸ τοῦ Πέτρου Βαλδιβία Ἰσπανοῦ· ἀλλὰ τὸ 1823 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἰσπανίας ἐσχημάτισε δημοκρατίαν ἀνεξάρτητον.

*Ὁρη. Αἱ Ἄνδεις ἐκτεινόμεναι πρὸς τὰ Α. τῆς Χιλῆς ἀποχωρίζουσιν αὐτὴν ἀφ' ὅλης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ σχηματίζουν ἐνταῦθα τὸ ὄρος Ἀκογκάγονορ (6800 μετρ.).

*Ἐπισ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Σαιντιάγο, καλῶς ἐκτισμένη· πόλιν ἐπὶ εὐφύρῳ πεδιάδῳ πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα τερπνὸν κλίμα, λαμπρὸν νομισματοκοπεῖον, κηθεδρικὸν ναὺν, πανεπιστήμιον καὶ 115 χιλ. κατ. Βαλλάραυσον (κοιλὰς παραδείσου), ὁ πρῶτος ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ κράτους, ἔχουσα 70 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Χιλὴν ἀνήκουσιν ἡ ἔρημος νῆσος τοῦ Ἰωάννου Φερνανδῆ καὶ αἱ νῆσοι Χιλόαι, ὧν 25 εἶνε κατοκημέναι ἔχουσαι πολλοὺς μικροὺς λιμένας. Ὡσαύτως ἡ Χιλὴ κατέχει ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Μαγελάνου τὴν χερσόνησον Βρουσβίλην.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 3370 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτοικοι 2,090,000 κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς· ἀλλ' εἰς τὸ νότιον αὐτῆς πρὸς τὰς Ἄνδεις ὑπάρχουσι καὶ λαοὶ ἀνεξάρτητοι οἱ Ἀρευκανοὶ ζῶντες ληστρικὸν βίον. Τὸ κλίμα τῆς Χιλῆς εἶνε ἐνεκα τῶν ὁρέων γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος παρᾶγει πρὸς βορρᾶν τὰ φυτὰ καὶ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ τόπων, εἰς δὲ τὸ νότιον ἐπιδίδουσιν οἱ θεμητριακοὶ καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη τῆς Εὐρώπης· ἔχει δὲ καὶ δάση ἐκτεταμένα.

Ζῶα δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ προβατοκάμηλος, καὶ πτηνὰ ὁ κόνδωρ, τὸ μικρότατον τῶν πτηνῶν κολλίβριον, στρουθοκάμηλοι, πελεκάν κτλ. Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἄφθονα, χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, τοπαζίου, ρουβινίου σαπφείρου, γαιανθράκων, κλπ.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ.

Μῆκ. Δ. 67°—78°.

Πλάτ. Ν. 39°—54°.

Ἡ Παταγονία κατέχουσα τὸ νοτιώτατον τῆς ἡπείρου ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Λαπλάτας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μαγγελανικοῦ πορθμοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

ΣΗΜ. Ἡ Παταγονία εἶνε σχεδὸν ἔρημος καὶ ἐλάχιστα γνωστή. Μέχρι τινὸς οἱ Παταγόνες θεωροῦντο ὡς οἱ ὑψηλότεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἤδη ἐγνώσθη ὅτι δὲν εἶνε τοσοῦτον ὑψηλοί· φαίνονται ὅμως τοιοῦτοι ἕνεκα τοῦ μακροῦ στήθους των.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 13,800 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰς 200 χιλ. εἶνε σχεδὸν ὅλως ἀγρίαι, κυβερνώμενοι ἀνεξαρτήτως ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων, καὶ θεωρούμενοι ὑπὸ τῶν περιηγητῶν ὡς φιλοξένοι καὶ εἰρηνικοί. Κύριον δ' ἐπιτήδευμα ἔχουσι τὴν ἀλείαν καὶ τὴν θήραν· διὸ καὶ τρέφουσι πολλοὺς κύνας. Εἶνε δὲ περίφημοι ἵπποις καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος μεταχειρίζονται τὰ δόρατα, τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ βέλη των.

Τὸ κλίμα τῆς Παταγονίας εἶνε εὐμετάβλητον, ὡς πνεόντων ἐν αὐτῇ ἀδιακόπως ὁρμητικῶν ἀνέμων, τὸ δ' ἔδαφος εἰς τὰ βόρεια εἶνε πλήρες παμπῶν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά ξηρόν, γυμνόν, ἀμμώδες καὶ ἐστερηνμένον δένδρων· τὰ δὲ δυτικά ἕνεκα τῶν Ἀνδεων εἶνε ὄρεινά καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ δασῶν καὶ πάγων.

Πρὸς Ν. τῆς Παταγονίας κεῖνται· 1 ἡ Γῆ τοῦ Πυρός, οὕσα σύμπλεγμα νήσων, ὧν τὸ Β. καὶ Α. ἔχει βοσκὰς καὶ δένδρα ἐτι δὲ ζῆα, λαγωούς, ἀλώπεκας, ἵππους, τὰ δ' ἄλλα μέρη εἶνε ψυχρά, ἀκαρπα καὶ ξηρά, κατοικούμενα ὑπὸ τῶν Ὑανακούων, ἐγγχωρίου ἀγαθοῦ λαοῦ καὶ δειλοῦ, ζῶντος διὰ τῆς ἀλείας καὶ ἐνδυομένου μέ δέρματα θαλασσιῶν ζῴων· 2 αἱ Νῆσοι τῶν Κρατῶν, οὕσαι βραχῶδεις. Ἐνταῦθα οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσι καταστήματα διὰ τὴν ἀλείαν τῶν φαλαινῶν τὸ Ὄσπαρον κτλ. 3 αἱ Μαλουίναι, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσι προύριόν τι καὶ ἄλλα μικρὰ κατὰστήματα· 4 ἡ Νέα Γεωργία, οὕσα βράχος κεκαλυμμένος ὑπὸ πάγων.

ΑΝΤΙΛΛΑΙ Ή ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ (α).

Δυτικαὶ Ἰνδῖαι λέγονται αἱ Ἀντίλλαι καὶ αἱ Βαχαρικαὶ νῆσοι, κείμεναι μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

(α) Οὕτως ὠνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου· διότι τὸ πρῶτον ἐθεώρησεν αὐτὰς ὡς νήσους τῶν Ἰνδιάνων.

Διαιρούνται δέ· 1) εἰς τὰς Λουκαίας ἢ Βαχαμικὰς νήσους· 2) εἰς τὰς Μεγάλας Ἀντίλλας· 3) εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας, διαιρουμένας εἰς Προσανέμους καὶ Ὑπανέμους.

ΣΗΜ. Αἱ δυτικαὶ Ἰνδία ἀνεκαλύφθησαν πρῶται ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1492. Οἱ Ἰσπανοὶ οἱ κατακτήσαντες τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας ἀπέντησαν μεγάλην ἀντίστασιν ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Καραϊβῶν· ἀλλ' ἤμα κατὰ τὸν III'. αἰῶνα οἱ Γάλλοι, Ἀγγλοὶ καὶ Ὀλλανδοὶ συνέστησαν εἰς αὐτὰς ἀποικίας, εὖθις καὶ οἱ Καραϊβαὶ ἔλως κατεστράφησαν.

Βαχαμικαὶ νῆσοι (35 χιλ. κατ.). Αὗται καίμεναι ΝΑ. τῆς Φλωρίδος καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἀγγλους εἶνε 100, ἔχουσαι ἔδαφος ξηρὸν καὶ ἄκαρπον καὶ ἐκτεθειμέναι εἰς σφοδροὺς ἀνέμους· τὰ δὲ πηγαία ὕδατα ἐν αὐταῖς εἶνε σπάνια καὶ τὸ κυριώτερον τῶν προϊόντων τῶν εἶνε ὁ βάμβαξ. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Μεγάλη Βαχαμά*, ἡ *Ἀβακος*, ἡ *Νέα Πρόροια* τῆς πόλεως εἶνε ἡ *Νασσάδον*, ἐν ᾗ ἐδρεύει ὁ Ἀγγλος διοικητής, καὶ ἡ *Σαρσαρβάδωρ*, εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐπέβη ὁ Κολόμβος.

Μεγάλαι Ἀντίλλαι· 1 *Κούβα*, ἡ μεγαλειτέρα τῶν Ἀντιλλῶν (1,400,000 κατ.), πρωτ. *Ἀβάνα*, ἔχουσα τὸν εὐρυχωρότερον καὶ καλλίτερον λιμένα τῆς Ἀμερικῆς, μέγα ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατ. Ἡ *Κούβα*, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἔχει κλίμα θερμότατον καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῶν βροχῶν λίαν νοσώδες· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε εὐφορώτατον παράγον ἀραβόσιτον, καφέν, ζαχαροκλάμον, καπνόν, βάμβακα, βανίνας, κακκόν κλπ. ἔτι δὲ δάση φέροντα πολύτιμα ξύλα, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου.

2. *Ίαμάικα* (450 χιλ. κατ.), πρωτ. *Σααντιτόβη*, ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Ἡ *Ίαμάικα* ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους ἔχει κλίμα ἑνεκα τῆς θερμότητος τοῦ ὄχι καλὸν διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλ' ἔδαφος λίαν εὐφορον, παράγον κανέλλαν, βανίνας, βάμβακα, ἰνδικὸν κλπ.

3 *Αἶτη*. Αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο δημοκρατίας· 1) τῆς ἰδίως *Αἴτης*, πρωτ. ὁ *Λιμὴν τοῦ Πρίγκηπος* ἐπὶ ἐλώδους ἐδάφους, ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς καὶ 25 χιλ. κατ. 2) τῆς *Δομινικανῆς*, πρωτ. ἄρ. *Δομίγγος*, ἡ ἀρχαιοτέρα ἐν Ἀμερικῇ Εὐρωπαϊκῇ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Ἡ *Αἶτη* ἔχει περὶ τὰς 900 χιλ. κατ. ἐξ ὧν 40 χιλ. εἶνε λευκοί, οἱ δὲ ἄλλοι μαῦροι. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐπὶ τῶν ὁρέων ὑγιεινότερον, εἰς δὲ τὰς πεδιάδας ἑνεκα τῆς θερμότητος καὶ τῆς ὑγρασίας διὰ τοὺς Εὐρωπαίους καταστρεπτικόν· τὸ δὲ ἔδαφος αὐτῆς καίτοι ὁρεινὸν εἶνε εὐφορώτατον παράγον γεώμηλα, ἱγναμον, ἐπὶ δὲ τῶν ὁρέων ἔχει καὶ μέταλλα πολύτιμα.

4 *Πορτόρικον* (460 χιλ. κατ.), πρωτ. ἄρ. *Ιωάννης*, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχει ὄρη ὀψηλῆ, ἀλλὰ καὶ γῆν λίαν εὐφορον, παράγουσαν ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων νήσων.

Μικραί Ἀντίλλαι ἢ καὶ Καραΐβαι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κα-
τοίκων Καραΐβων. Τούτων ἐπισ. ἀρχιπελάγη εἶνε· 1 αἱ Νῆσοι τῶν
Παρθένων, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλους· 2 αἱ νῆσοι αἱ πρὸς τὸ ΝΑ.
τῶν Παρθένων ὡσαύτως ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἀγγλους, Γάλλους καὶ
τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. 3 ἡ Γουαδελούπα, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Γάλ-
λους (110 χιλ. κατ.)· 4 ἡ Δομινίκη, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους·
5 ἡ Μαρτινίκη, ἀνήκουσα μετὰ τῶν νοτιωτέρων αὐτῆς νήσων εἰς
τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα 140 χιλ. κατ. Ἡ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἡ τοῦ
ἀγ. Θωμᾶ εἰς τοὺς Δανούς, καὶ ἡ τοῦ ἀγ. Βαρθολομαίου εἰς τοὺς
Σουηδοὺς. Αἱ πλεῖσται τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν ἔχουσι κλίμα συγκιρ-
νώμενον ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ἀνέμων καὶ τῶν ἀφθόνων βροχῶν· τὸ
δὲ ἑδάφος αὐτῶν ἐν μέρει μὲν εἶνε ξηρόν, ἄνυδρον καὶ ἡφαιστειῶδες,
ἄλλ' ἐν γένει εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὅλα τὰ προϊόντα τῶν Μεγά-
λων Ἀντιλλῶν.

Εἰς τὰς Μικράς Ἀντίλλας συγκαταλέγονται καὶ ἡ ἀγ. Λουκία,
ὁ ἀγ. Βικέντιος, ἡ Γρενάδα, ἡ Ταβάγος καὶ ἡ Τριὰς ἡ νοτιω-
τέρα καὶ ἀξιολογωτέρα ὅλων, ἀνήκουσαι ἅπασαι (100 χιλ. κατ.) εἰς
τοὺς Ἀγγλους· ἡ δὲ Μαργαρίτα, ἡ Κοχή, ἡ Κουβέρτα ἀνήκουσιν
εἰς τὴν Βενεζουέλαν, καὶ ἡ Εὐάρος, τὸ Κουράκαορ κλπ. εἰς τοὺς
Ὁλλανδοὺς. Ἀπασαὶ δ' αἱ νῆσοι αὗται εἶνε πετρώδεις καὶ ξηραί, μὴ
ἔχουσαι πόσιμα ὕδατα, ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς καὶ εὐφορα πεδία,
παράγοντα βῆμβανα, ζαχαροκλάμον κλπ.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν Ἀντιλλῶν εἶνε 2570 τετρ. μυρ. οἱ δὲ
κῆτ. 4,200,000, ὧν 950 χιλ. ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἀγγλους, 287
χιλ. εἰς τοὺς Γάλλους, 34 χιλ. εἰς τοὺς Ὁλλανδοὺς, 40 χιλ. εἰς τοὺς
Δανούς, 3 χιλ. εἰς τοὺς Σουηδοὺς, 1,980,000 εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς,
καὶ 900 χιλ. εἰς τὰς δημοκρατίας τῆς Αἰτίας.

Δύο ὥραι τοῦ ἔτους ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν, ἡ ξηρὰ διαρκοῦσα ἀπὸ
τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἀπριλίου, καὶ ἡ βροχερά κατὰ
τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους. Καὶ ἐν καιρῷ μὲν τῆς ξηρᾶς ὥρας ὁ
οὐρανὸς τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶνε αἶθριος, κατὰ δὲ τὴν βροχερὰν ἐπι-
κρατοῦσι τρομεραὶ θύελλαι καὶ καταιγίδες. Αἱ νῆσοι αὗται συχνάκις
πάσχουσιν ὑπὸ καταστρεπτικῶν σεισμῶν, ἄλλ' εἶνε εὐφορώταται παρά-
γουσαι τὰ καλλίτερα προϊόντα τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου.

ΩΚΕΑΝΙΑ.

Ἡ Ὠκεανία καίμένη ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ Δ. τῆς Ἀμερικῆς συνίσταται ἐκ τῆς Νέας Ὀλλανδίας ἢ Αὐστραλίας καὶ πολλῶν ἄλλων νήσων διεσκορπισμένων κατὰ τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

Αἱ πλείστοι νῆσοι τῆς Ὠκεανίας εἶνε βουνώδεις, ὕψηλαί καὶ ἡφαί στειώδεις. Ἐν ἀπάσαις σχεδὸν πίπτει βροχή, καὶ τὸ κλίμα τῶν εἶνε θερμότατον, μετριαζόμενον ὑπὸ τῆς γειτνιάσεως τῆς θαλάσσης· φυτὰ δὲ καὶ ζῷα ἔχουσιν ὅλως παράδοξα καὶ ιδιόμορφα.

Οἱ κάτ. τῆς Ὠκεανίας εἶνε ὑπὲρ τὰ 33 ἑκατ. διαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς Αἰθίοπας Μαλαίους κατοικοῦντας τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὰς πρὸς Α. καὶ Β. αὐτῆς νήσους, καὶ εἰς κίτρινους Μαλαίους κατοικοῦντας ἀπάσας τὰς ἄλλας νήσους. Καὶ οἱ μὲν Αἰθίοπες Μαλαῖοι ἔχοντες χρῶμα μέλαν καὶ μέλαιναν καὶ οὐλὴν κόμην εἶνε ἀνθρωποφάγοι καὶ ἀνθρωποφῶται, ζῶντες βίον πλάνητα. Οἱ δὲ κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ μὲν παρὰ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες εἶνε εἰδωλολάτραι ἀναμίξαντες εἰς τὴν θρησκείαν τῶν ἑθιμῶν τινα τοῦ βραχμισμού, βουδισμού, μωαμεθανισμού καὶ χριστιανισμού, καὶ ἔχουσι γνῶσιν τινα τῆς γεωργίας, τῆς μεταλλουργίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, προοδεύοντες μᾶλλον εἰς τὴν ναυτιλίαν, οἱ δ' ἄλλοι κίτρινοι Μαλαῖοι οἱ πρὸς Α. κατοικοῦντες, εἰ καὶ ὀλίγον ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν, εἶνε ἀνθρωποφῶται, καὶ ἀνθρωποφάγοι, ζῶντες κτηνώδη βίον καὶ τρεφόμενοι ἐξ αὐτοφυῶν καρπῶν καὶ ἰχθύων· εἶνε ὅμως ἐπιδεικτικώτεροι τῶν ἄλλων εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Ἡ Ὠκεανία συνήθως διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα, τὴν Μαλαϊσίαν, τὴν Μελανησίαν, τὴν Μικρονησίαν καὶ τὴν Πολυνησίαν.

ΜΑΛΑΙΣΙΑ.

Ἡ Μαλαισία καίμένη εἰς τὸ ΒΔ. τῆς Ὠκεανίας διαιρεῖται εἰς 5 ἀρχιπελάγη· εἶνε δὲ ταῦτα·

Ἄ. Νῆσοι τῆς Σόρδης. Τούτων ἐπὶς. εἶνε 1 Σουμάτρα ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἔχουσα πόλεις Ἀχέμην, πρωτ. ὁμων. βασιλείου, ὠραίαν καὶ ἐμπορικὴν μὲ 40 χιλ. κατ. καὶ Παδάγγην, ἔδραν τοῦ Ὀλλανδοῦ διοικητοῦ, ἔχουσαν 10 χιλ. κατ. Ἡ νῆσος αὕτη διασχίζομένη ὑπὸ πολλῶν σειρῶν ὀρέων (4950 μέτρ.) καὶ διατεμενομένη ὑπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ περιλαμβάνει πολλὰ βασίλεια ἀνεξάρτητα· ἀλλὰ τὸ περισσότερον αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς· 2 Ταῦα, ὠραία νῆσος ὑποκειμένη σχεδὸν ἅπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς μὲ πόλιν Βαταβίαν, πρωτ. τῶν ἐν Μαλαισίᾳ Ὀλλανδικῶν κτήσεων, ἔχουσαν εὐρύχωρον λιμένα καὶ 120 χιλ. κατ.

64. Μολούκαι ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, ὑποκείμεναι σχεδὸν ἅπασαι εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Τιμόρη*, *Μοχιδάρη*, *Τεράντη*, *Μοτίρη*, *Βακχιανή*, *Γιλλολορ* καὶ ἡ *Ἀρβορίη* μὲ πόλιν ὁμών. πρωτ. τοῦ ἐν Μολούκαις Ὀλλανδοῦ διοικητοῦ. Ἐνταῦθα εἶνε καὶ αἱ νῆσοι *Βάλη*, *Αομβόκη*, *Φλωρίς* ὑποκείμεναι εἰς τὰς Ἦνωμ. Πολιτείας.

γ'. *Κελέβη* ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀξιοσημείωτος διὰ τὸ σχῆμα τῆς, ὑποκειμένη ἅπασα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Εἶνε εὐφορωτάτη παράγουσα ἀφθόνως ὀρύζιον, βάμβακα, μοσχόκαρα, πέπερι, καμφοράν, πολύτιμα ξύλα, καὶ ἔχει ἀφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ.

δ'. *Βόριεος* ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἔχουσα μεγαλειτέραν τῆς Γαλλίας ἔκτασιν, εἶνε ὀρεινή, τὸ δὲ ἥμισυ αὐτῆς ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς. Ἐπισ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Βόριεος*, πρωτ. ὁμών. βασιλείου, ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Τὸ κλίμα τῆς νήσου ἐν τοῖς παραλλοῖς εἶνε νοσῶδες, τὸ δὲ ἔδαφος φέρει πᾶντι καὶ ἄλλα διάφορα προϊόντα, ἔτι δὲ χρυσὸν καὶ ἀξιολόγους ἀδάμαντας· οἱ δ' ἐν τοῖς μεσογείοις κἄταικοι αὐτῆς εἶνε ἀγριώτατοι.

ε'. *Φιλιππῖναι* πρὸς Β. τῆς Βορνέου, ἀνήκουσαι σχεδὸν ἅπασαι εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς· τούτων ἐπισ. εἶνε *Λουτάν*, νῆσος εὐφορωτάτη ἔχουσα ἀφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ πόλιν *Μαρίλην*, πλουσιωτάτην καὶ ἐμπωρικοτάτην ἐπὶ πλωτοῦ ποταμοῦ μὲ 165 χιλ. κατ. 2 *Μιρδάναρος*, ὠρεῖα καὶ εὐφορος νῆσος μὲ ὁμών. πόλιν ἔχουσαν καλὸν λιμένα καὶ ἰσχυρὸν φρούριον.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 19,100 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτοικοι 30 1/2 ἑκατ. ὧν 2 3/5 ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Σουμάτραν, 12 τὴν Ἰαβάν, 2 τὴν Κελέβην, 3 1/2 τὴν Βόριεον, 4 1/2 τὰς Φιλιππῖνας, καὶ οἱ λοιποὶ τὰς ἄλλας μικροτέρας νήσους τῆς Μαλαισίας, ὑποκειμένας τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς.

Τὸ κλίμα αὐτῶν, εἰ καὶ διὰ τῶν πλείστων διέρχεται ὁ ἰσημερινός, εἶνε ἐν γένει συγκρασμένον, τὸ δὲ ἔδαφος ὀρεινὸν καὶ ἡφαιστειῶδες, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον ὀρύζιον, ἰνδικόν, καφὲν, κανέλλαν, ζαχαροκλάμυν, μοσχόκαρα, ἀρώματα, κτλ. Ζῶα δ' ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν ὅποια καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀσίᾳ.

ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ.

Ἡ Μελανησία, κειμένη ΝΑ. τῆς Μαλαισίας περιλαμβάνει τὴν *Αυστραλίαν* ἢ *Νέαρ Ὀλλανδίαν*, πρὸς Ν. τὴν *Γῆν* τοῦ *Διέμεν* πρὸς Β. τὴν *Νέαρ Γουινέα*, τὴν *Νέαρ Βρεττανίαν* καὶ ἄλλας μικροτέρας νήσους.

Αυστραλία. Ταύτης περίπου οὗσης τὰ 3/4 τῆς Εὐρώπης τὸ ἰσωπερικὸν εἰσέτι δὲν εἶνε καλῶς γνωστὸν. Καὶ ὅση μὲν αὐτῆς γνωστὰ

νῦν εἶνε ἐν τῷ μέσῳ τὰ τοῦ *Στουάρτου*, ἐν δὲ τῷ *ΝΑ.* τὰ *Κυανᾶ* ποταμοὶ δ' ὁ *Θόμψον* καὶ ὁ *Μουράν*, καὶ *Λιμναὶ* ἡ *Ἐδρη*, ἡ *Γαιρδρή* καὶ ἡ *Τορένση*. Τὸ βόρειον αὐτῆς παράγει μοςχοκάρυα, ἰνδικόν, καφέν, ζαχαροκλάμον, τὸ δὲ νότιον δημητριακοὺς καρπούς· ἐξάγει δὲ καὶ πλῆθος μαλλίων. Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς θηριώδη κατὰστασιν, ὄντες ἀνθρωποφάγοι.

Ἐπισ. δ' αὐτῆς πόλεις πρὸς τὸ *ΝΔ.* εἶνε *Σύδνεϋ* ἐπὶ ὠραίας θέσεως εἰς τὸν *Βοτάνιον* κόλπον, πρωτ. τῶν ἐνταῦθα Ἀγγλικῶν κτήσεων ἔχουσα λαμπρότατον λιμένα καὶ 100 χιλ. κατ. *Μελβορνϋ*, ἡ δευτέρα πόλις αὐτῆς ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ, λαμπρὸν λιμένα καὶ 200 χιλ. κατ. *Ἀδελαΐδ* πρὸς *Ν.* ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ καὶ 25 χιλ. κατ.

Γῆ τοῦ *Λιέμει* ἢ *Τασμαρία* πρὸς *Α.* τῆς Αὐστραλίας ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, πρωτ. αὐτῆς *Οβερόβιη* 20 χιλ. κατ. καλῶς ἐκτισμένη πόλις. Οἱ κάτ. τῆς νήσου ταύτης θεωροῦνται μαλακοὶ τὰ ἦθη καὶ εὐπροσήγοροι. Ἐνταῦθα ἀποστέλλονται οἱ ἐπὶ μεγάλοις ἐγκλήμασι καταδικαζόμενοι ἐν Ἀγγλίᾳ.

Νέα Γουινέα ἢ *Παπονασία* πρὸς *Β.* τῆς Αὐστραλίας, ἐκ τῶν μεγαλειτέρων νήσων τοῦ κόσμου, πολὺ ἐτι ἄγνωστος κατοικουμένη ὑπὸ ἀγρίου λαοῦ. Αἱ ἀκταὶ αὐτῆς εἶνε γραφικώταται, τὰ δὲ ὄρη τῆς πλήρης πτηνῶν καὶ μάλιστα τῶν καλουμένων παραδεισιῶν· φέρει δὲ καὶ μοςχοκάρυα, σιδηρόξυλα, κοκκοφοίνικες κτλ. Ταύτης τὸ νότιον κατέχουσιν οἱ Ὀλλανδοί.

Νέα Βρετανία. Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦτο περιλαμβάνει τὴν ἰδίως *Νέαν Βρετανίαν*, τὴν *Νέαν Ἰρλανδίαν* καὶ τὴν *Νέαν Ἀννοβέργιαν*. Ἐν αὐταῖς φύονται ἀφθόνως μοςχοκάρυα, κοκκοφοίνικες κτλ.

Εἰς τὴν Μελανησίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἀρχιπελάγη τοῦ *Σαλομώντος*, τῶν *Λουσιάδων*, τοῦ *Ἀρ. Πρεβματος*, τῆς *Νέας Καληδορίας* καὶ τῶν *Νήσων Οὐίτη*. Οἱ κάτ. τῶν νήσων τούτων εἶνε ἀγριώτατοι καὶ ἀνθρωποφάγοι· ἐν δὲ τῇ νέᾳ Καληδονίᾳ ὑποκειμένη εἰς τὴν Γαλλίαν μεταχειρίζονται εἰς τροφήν καὶ λιπαρὴν τινα γῆν.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 84300 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰ 2 ἑκατ. ὧν 1,600,000 ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστραλίαν τὸ πλεῖστον πολεμικοὶ, θηριώδεις καὶ ἀνθρωποφάγοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν μαύρην φυλὴν τῆς Ὠκεανίας. Κλίμα δὲ ἔχει ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος ὀρεῖνόν καὶ ἡφαιστειῶδες, παράγον ἀφθόνως δημητριακοὺς καρπούς, ἀρώματα, μοςχοκάρυα, τὸ ξύλον νάταλον, ἀρτόδενδρον, βανάνας, ἱγναμον καὶ μεταλλεῖα ἄφθονα χρυσοῦ, χαλκοῦ κτλ.

ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ.

Ἡ Μικρονησία, καίμενη πρὸς *Β.* τῆς Μελανησίας καὶ συνισταμένη

ἐκ πολλῶν μικρῶν νήσων, περιλαμβάνει τὰ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Μαγελλάνου*, τοῦ *Ἀνσῶνος*, τὰς νήσους *Πάλλους*, τὰς *Μαριάνας*, τὰς *Καρολίνας*, καὶ τὰς τοῦ *Μαρσιάλου* καὶ τοῦ *Γιλβέρτου*.

Μαγελλάνου ἀρχιπέλαγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, κειμένου παρὰ τὴν Ἰαπωνίαν, εἶνε ἡφαιστειώδεις κατοικοῦμεναι ὑπὸ πολλῶν Ἰαπώνων. Παρ' αὐταῖς κεῖται τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Ἀνσῶνος.

Νῆσοι Πάλλοι. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Βασιλθουάπη*, κατοικοῦμένη ὑπὸ λαοῦ ζῶντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἰχθύων καὶ ἔχοντος τέχνας τινὰς βιωτικὰς· τὸ δ' ἔδαφος αὐτῶν εἶνε εὐφορον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον ἀρτόδενδρον, ἔβενον, κοκκοφοίνικας κλ.

Μαριάναι νῆσοι. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Γουάμη*, πρωτ. τοῦ Ἰσπανοῦ διοικητοῦ ἔχουσα 4 χιλ. κατ. Τὰ ὄρη αὐτῶν εἶνε γυμνά, τὰ δ' εὐφρα μέρη παράγουσι κοκκοφοίνικας, βάμβακα, ἰνδικόν, κακόν, ὀρύζιον, ζαχαροκλάμον κτλ. Οἱ δὲ κάτ. αὐτῶν ἔχοντες ἀνάστημα ἀθλητικόν ἡσπάζεσθαι οἱ πλείστοι τὸν χριστιανισμόν.

Καρολίται νῆσοι. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ *Γάπη*, ἡ μεγαλειτέρα ὧν, ἔχουσα θέσιν τερπνὴν. Αὗται ἔχουσαι κλίμα τερπνόν καὶ γῆν εὐφορον παράγουσι χονδροτάτους καρπούς, ἀλλὰ πύσχουσι συχνὰ ὑπὸ θεληλῶν. Οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῶν κυβερνῶμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων εἶνε καλοὶ ναυτικοί, λίαν φιλόπονοι, πιστεύοντες εἰς ἓν ὕψιστον Ὄν ἀγαπῶν τὸ καλόν καὶ ἀποστρεφόμενον τὸ κακόν.

Νῆσοι Μαρσιάλου καὶ Γιλβέρτου. Αὗται ἔχουσιν ἀκτὰς περικυκλωμένας ὑπὸ σφύρτης κοραλίων, ἐμποδιζούσας τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ· εἶνε δὲ εὐφοροὶ παράγουσαι ἀρτόδενδρα, κοκκοφοίνικας κλ. ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οἱ κάτοικοι αὐτῶν τρέφονται ὑπὸ ἰχθύων καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 170 τετρ. μυρ. οἱ δὲ κάτ. περὶ τὰς 70 χιλ. ἀνέκοντες ὡς καὶ οἱ τῆς Πολυνησίας εἰς τὴν κεντρικὴν φυλὴν· εἶνε ὅμως ὀλίγον χαλκώχρους καὶ λίαν δεισιδαίμονες λαλοῦντες διαφοροὺς γλώσσας καὶ ἔχοντες ἔθιμα διάφορα.

ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ.

Ἡ Πολυνησία περιλαμβάνει τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν *Σαρδβιχῶν νήσων*, τὰς νήσους *Μαρκεσίας*, τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ *Πομότου*, τοῦ *Πάσχα*, τῆς *Εταιρίας*, τὰς νήσους *Χαμόας*, *Τόγγας*, *Μαγγίαν* καὶ τὴν *Νέαν Σηλαρδίαν*.

Σαρδβίχαι νῆσοι. Αὗται εἶνε ὀρειναὶ καὶ ἡφαιστειώδεις, ἔχουσαι κλίμα γλυκὺ καὶ γῆν εὐφροτάτην παράγουσαν γεωμήλα, βανάνας, ζαχαροκλάμον, ἡγναμον, καπνόν, βάμβακα, πορτοκάλια, λεμόνια, ταμαρίνιον κτλ. Ἐπισ. αὐτῶν εἶνε *Χαουαίτα*, ὅπου τὸ 1799 ἠφρονεῖσθαι ὁ θαλασσοπόρος Κούκος, ἔχουσα τὸ ὅρος Μουάδρα (4848 μέτρ. ὕψ.).

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὠραῖοι καὶ μεγάλου ἀναστήματος, δεχθέντες τὸ πλεῖστον τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ἔχοντες μεγάλην κλίσιν εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὰ γράμματα.

Μαρκεσῖαι. Αὗται εἶνε δασώδεις, ἔχουσαι κλίμα ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν· κατεχόμεναι δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων κατοικοῦνται ὑπὸ λαοῦ εὐειδοῦς, ῥωμαλέου, γενναίου, πνευματώδους ἀλλὰ καὶ ἀνθρωποσφύγου.

Πομότου ἀρχιπελάγος. Αἱ νῆσοι αὐτοῦ, ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλους, εἶνε ἀμώδεις καὶ περικυκλωμέναι ὑπὸ κοραλίων· οἱ δὲ κατ' ὕψηλοί, ὁμοιάζοντες κατὰ τὰ ἄλλα μὲ τοὺς Ταϊτίους, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων.

Πάσχα νῆσοι. Αὗται εἶνε αἱ ἀνατολικώτερον κατοικοῦμεναι νῆσοι τῆς Ὠκεανίας, ἔχουσαι γῆν εὐφορον, παράγουσαν ἱγναμον, ζαχαροκάλανον, βανάνας κλπ.

Ἐταιρίας ἀρχιπελάγος. Ἀπασαί σχεδὸν αἱ νῆσοι αὗται εἶνε περικυκλωμέναι ὑπὸ βράχων ἐκ κοραλίων, παράγουσαι ὅλα σχεδὸν τὰ προϊόντα τῆς Ὠκεανίας. Τούτων μεγαλειτέρα εἶνε ἡ Ταίτη, ὁρενὴ νῆσος ὑποκειμένη εἰς τοὺς Γάλλους. Οἱ κατ' αὐτῶν ἅπαντες γνωρίζουσι τὴν γραφὴν καὶ ἀνέγνωσιν, μετὰ μεγίστης προθυμίας δεχόμενοι τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τῶν Εὐρωπαίων.

Χαμόαι καὶ Τόγγαι. Τούτων ἐπισ. νῆσος εἶνε Τόγγα, πόλις Βέα, πρωτ. τοῦ ἰσχυροτέρου ἡγεμόνος τοῦ ἀρχιπελάγους. Εἶνε ἅπασαι εὐφοροὶ παράγουσαι βανάνας, ἄκοκοφοίνικας, ἱγναμον, ἄρτοθένδρον καὶ πλῆθος ἔχουσαι ἰχθύων. Πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων αὐτῶν ἐδέχθησαν τὴν θρησκείαν τῶν διαμαρτυρομένων καὶ εἶνε ἐπιτήδαιοι εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλοιαρίων των.

Μαργιά, κληθεῖσαι ἐκ τῆς μεγαλειτέρας αὐτῶν κατοικουμένης ὑπὸ λαοῦ ἀρκετὰ πολιτισμένου καὶ δεχθέντος τὸν χριστιανισμόν.

Νέα Σηλάρδια, συνισταμένη ἐκ τριῶν νήσων ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ἀγγλους, ἔχουσιν κλίμα γλυκὺ καὶ ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος εὐφορον, παράγον ὁμητριακοὺς καρπούς, ἱγναμον, γεώμηλα κλπ. Τούτων ἐπισ. εἶνε ἡ Ἰκαταμούη μὲ πόλιν Βελιγκτώνα, ἔδραν τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε ὠραῖοι, ῥωμαλεοὶ καὶ ἐνεργητικοί, ἔχοντες πολλὴν κλίσιν εἰς τὰς τέχνας τῶν Εὐρωπαίων.

Πρὸς Α. τοῦ ἀρχιπελ. Μαρσιάλου καὶ πρὸς Ν. τῶν Σανδβιχῶν κεῖνται αἱ νῆσοι Φαρίγγη, Βασιγκάων, Μαλδένη, Βρόκη κλπ. ἀνήκουσαι εἰς τὰς Ἰνωμ. Πολιτείας.

ΣΗΜ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 400 τετρ. μρ. οἱ δὲ κατ' ἐπὶ τὰς 500,000, ἀνήκοντες εἰς τὴν κίτρινην φυλὴν, ἀλλ' εἶνε ἥττον ἐλαιόχροες τῶν τῆς Μικρονησίας λαλοῦντες ἅπαντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν καὶ ἔχοντες τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ τὰς αὐτὰς δεισιδαιμονίας.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ (α) λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράκιον σῶμα καὶ ἐξετάζουσα αὐτῆς τὴν θέσιν, τὸ μῆκος καὶ πλάτος, τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰ ἄλλα οὐράκια σώματα, τὸ σχῆμα αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος.

Εἰς τὴν σπουδὴν τῆς *Μαθηματικῆς Γεωγραφίας* ἀπαιτοῦνται προκαταρκτικαὶ τινες γνώσεις ἐκ τῆς στοιχειώδους γεωμετρίας, ἃς ἐνταῦθα παραθέτομεν.

Σῶμα λέγεται πᾶν τὸ ὅπωςδήποτε εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑποπίπτον.

Ἐπιφάνεια λέγεται τὸ ὅριον, τὸ χωρίζον σῶμά τι ἀπὸ τοῦ περικυκλοῦντος αὐτὸ διαστήματος.

Γραμμὴ λέγεται ἡ κοινὴ τομὴ δύο ἐπιφανειῶν· τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς καλοῦνται *σημεῖα*.

Εὐθεία γραμμὴ λέγεται ἡ βραχυτάτη ὅλων τῶν γραμμῶν, τῶν ἔχουσιν τὰ αὐτὰ πέρατα (Σχ. 1). *Κεκλισμένη* δὲ γραμμὴ λέγεται ἡ ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων εὐθειῶν συνισταμένη, ἐξ ὧν ἕλλη ἕλλην ἔχει διεύθυνσιν (Σχ. 2). *Καμπύλη* δὲ γραμμὴ λέγεται ἐκείνη, ἥτις οὔτε εὐθεῖα εἶνε οὔτε ἐξ εὐθειῶν γραμμῶν συνίσταται (Σχ. 3).

Ἐπιφάνεια δ' ἐπίπεδος ἢ ἐπίπεδον καλεῖται ἐκείνη, ἐφ' ἧς γραμμὴ εὐθεῖα ἐφαρμόζεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ καθ' ὅλην τὴν τὴν ἔκτασιν.

Δύο εὐθεῖαι λέγονται *παράλληλοι* ἐὰν καθ' ὅλον των τὸ μῆκος ἀπέχωσιν ἰσχύς ἀπ' ἀλλήλων (Σχ. 4).

Γωνία λέγεται τὸ σχηματιζόμενον σχῆμα ὑπὸ δύο εὐθειῶν συναντωμένων εἰς ἓν σημεῖον (Σχ. 5).

Κορυφὴ γωνίας λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ αἱ δύο γραμμαὶ συναντῶνται, αἱ δὲ γραμμαὶ αὗται καλοῦνται *σχέλη* τῆς γωνίας.

Ἐὰν γραμμὴ εὐθεῖα πύπτῃ ἐπὶ τι σημεῖον ἄλλης, ὥστε νὰ σχη-

(α) Εἰς τὴν σύνταξιν τῆς *Μαθηματικῆς καὶ Φυσικῆς ταύτης Γεωγραφίας* ἠκολούθησαμεν τὸν πλεῖστον τὴν *Γεωγραφίαν* τῶν ΚΚ. Meissas καὶ Michelot.

ματίζῃ μετ' αὐτῆς ἐκατέρωθεν δύο γωνίας ἴσας, αἱ γωνίαι αὗται καλοῦνται ὀρθαί, καὶ αἱ δύο γραμμαὶ κάθετοι ἐπ' ἀλλήλας (Σχ. 6).

Ἐάν γραμμὴ εὐθεία πίπτουσα ἐπ' ἄλλης σχηματίζῃ μετ' αὐτῆς δύο γωνίας ἀνίσους, αἱ δύο αὗται γραμμαὶ καλοῦνται παρακείμεναι ἢ πλάγιοι πρὸς ἀλλήλας (Σχ. 6), τῶν δὲ γωνιῶν ἡ μὲν μεγαλειτέρα τῆς ὀρθῆς ὀνομάζεται ἀμβλεία, ἡ δὲ μικροτέρα ὀξεῖα.

Κύκλος λέγεται ἐπίπεδος ἐπιφάνεια περατούμενη ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς, ἥς ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσῆκας ἀπὸ τινος ἐσωτερικοῦ σημείου, καλουμένου κέντρου (Σχ. 7). Ἡ δὲ καμπύλη γραμμὴ ἡ 280 τὸν κύκλον πανταχόθεν περατοῦσα καλεῖται περιφέρεια.

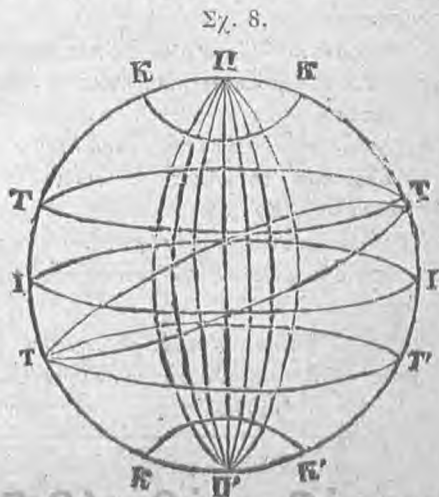
Ἀκτὶς λέγεται ἡ φερομένη εὐθεία γραμμὴ ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν· ὅλαι δὲ αἱ ἀκτίνες εἶνε ἴσαι.

Τόξον λέγεται πᾶν οἰονδήποτε μέρος τῆς περιφέρειας.

Χορδὴ λέγεται εὐθεία γραμμὴ ἐνώνουσα δύο σημεῖα τῆς περιφέρειας· ἡ δὲ διερχομένη χορδὴ διὰ τοῦ κέντρου τοῦ κύκλου καὶ περατούμενη ἐκατέρωθεν εἰς τὴν περιφέρειαν λέγεται διάμετρος. Αὕτη διαιρεῖ τὸν κύκλον εἰς δύο ἴσα μέρη, τὰ ὅποια καλοῦνται ἡμικύκλια.

Σφαῖρα ὀνομάζομεν τὸ στερεὸν σῶμα (Σχ. 8), τὸ ἔχον καμπύλην ἐπιφάνειαν, ἥς τινος ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσῆκας ἐξ ἄλλου σημείου κειμένου ἐντὸς αὐτοῦ καὶ καλουμένου κέντρου τῆς σφαίρας.

Ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς σφαίρας ἀγομένη εὐθεία ὀνομάζεται ἀκτὶς τῆς σφαίρας, ἡ δὲ γραμμὴ, ἥτις διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς

σφαίρας καὶ περατοῦται ἐκατέρωθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καλεῖται ὡσαύτως *διάμετρος τῆς σφαίρας*. ἂν δὲ ἡ σφαῖρα στρέφηται περὶ ταύτην τὴν διάμετρον, τότε ἡ διάμετρος αὐτὴ ὀνομάζεται *ἄξων*, τὰ δὲ δύο ἄκρα τοῦ ἄξωνος *Π* καὶ *Π'* καλοῦνται *πόλοι*.

Πᾶσα τομὴ ἐπὶ σφαίρας γινομένη ὑπὸ τινος ἐπιπέδου εἶνε κύκλος.

Οἱ μέγιστοι κύκλοι σχηματίζονται ὑπὸ ἐπιπέδων διερχομένων διὰ τοῦ κέντρου τῆς σφαίρας. Τὰ ἐπίπεδα ταῦτα διαιροῦσι τὴν σφαῖραν εἰς δύο ἴσα μέρη καλούμενα *ἡμισφαίρια*.

Κύκλοι παράλληλοι καλοῦνται οἱ κείμενοι ἐπὶ ἐπιπέδων παραλλήλων· τούτων τὰ κέντρα κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς διαμέτρου καθέτου ἐπὶ τῶν ἐπιπέδων αὐτῶν.

Ἡ περιφέρεια κύκλου, εἴτε μεγάλου εἴτε μικροῦ, διαιρεῖται εἰς 360 μέρη ἴσα, καλούμενα *μοίρας*, ἐκάστη δὲ μοῖρα εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *πρώτα λεπτά*, καὶ ἕκαστον πρῶτον εἰς 60 ἴσα μέρη καλούμενα *δεύτερα λεπτά* (Σχ. 7 Δεῦτ. Μέρ. σελ. 2).

Πᾶσα γωνία εἶνε ὅσων μοιρῶν εἶνε καὶ τὸ τόξον τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν σκελῶν τῆς καὶ ἔχον κέντρον τὸ κέντρον τοῦ κύκλου. Ἡ ὀρθὴ γωνία εἶνε 90° , ἡ δὲ τῶν 45° εἶνε τὸ ἡμῖς τῆς ὀρθῆς.

Ὅταν ἡμεθα ἐντὸς μεγάλης πεδιάδος, ὅπου ἡ θάλασσα δὲν περιορίζεται ὑπὸ οὐδενὸς ἐμποδίου, μᾶς φαίνεται ὅτι βλέπομεν περὶ τῶν ἡμῶν μέγαν κύκλον· οὗτος ὀνομάζεται *αἰσθητὸς ὀρίζων*, αἱ δὲ παράλληλοι εἰς τοῦτον τὸν κύκλον ἐπιφάνειαι λέγονται *ὀριζήοντιοι*· τοιαῦται δ' εἶνε αἱ ἐπιφάνειαι τῶν ἡμερῶν ὑδάτων εἰς ὅχι πολὺ ἐκτεταμένον λεκανοπέδιον.

Νοσητὸς ὀρίζων λέγεται ὁ σχηματίζων ἐπίπεδον παράλληλον μὲ τὸν αἰσθητὸν ὀρίζοντα, καὶ τὸν ὅποιον υποθέτομεν ὅτι διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς.

Τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ σημείων, τὸ μὲν κατὰ κορυφὴν ἡμῶν καλεῖται *Ζηνίθ*, τὸ δ' ἐπ' εὐθείας κατὰ τοὺς πόδας μας ἀντικείμενον καλεῖται *Ναδίρ*. Ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι πᾶς τύπος καὶ στιγματικός εἰς ἡμεῖς, ἔχει ἴδιον Ζηνίθ καὶ ἴδιον ναδίρ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ.

Πᾶν λέγεται τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ χωρῷ διασκορπισμένων ἀπειραριθμῶν σωματίων, ἅτινα καλοῦνται *ἀστέρες*· ὁ δ' ἀπειρος οὗτος χώρος, ἐν ᾧ εὐρίσκονται ταῦτα τὰ σώματα, καλεῖται *οὐρανὸς ἢ σπεράσμα*.

Οἱ ἀστέρες διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις· ἴον εἰς ἀστέρας, μεταβάλλοντες πάντοτε τὴν θέσιν των καὶ καλουμένους τούτου ἕνεκα *πλανήτας*· διαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς κυρίως *πλανήτας*, *δορυφόρους* καὶ κο-

μήτας· 2ον εἰς ἀστέρας φυλάττοντας πάντοτε μεταξύ των τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν καὶ καλουμένους ἀπλανεῖς· καὶ εἰς μὲν τοὺς πλανήτας ἀνήκει ἡ γῆ, ἡ σελήνη κλ. εἰς δὲ τοὺς ἀπλανεῖς ὁ ἥλιος.

Περὶ ἡλίου λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ πλανήτης ἢ κομήτης εὐρίσκεται ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερος εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀφῆλιος δὲ λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἀστήρ τις εἶνε μᾶλλον ἀπομακρυσμένος τοῦ ἡλίου.

Περίγειος λέγεται τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε πλησιέστερα τῆς γῆς, καὶ ἀπόγειος τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἡ σελήνη εἶνε μᾶλλον αὐτῆς ἀπομακρυσμένη.

Τοχιά ἀστέρος λέγεται ὁ δρόμος, τὸν ὅποιον διατρέχει ὁ ἀστήρ εἰς τὸν οὐρανὸν περὶ ἄλλον ἀστέρα.

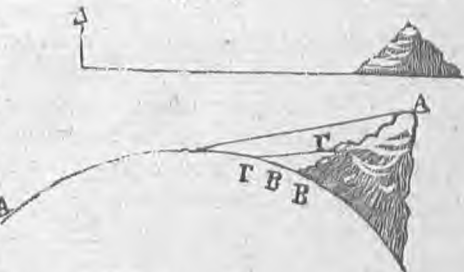
Σφαιροειδὲς σχῆμα τῆς γῆς.

Ἡ γῆ εἶνε σφαιροειδὴς ἢ στρογγύλη· ἀποδείξεις δὲ τούτου ἔχομεν ἐκ τε τῶν γηίνων καὶ τῶν οὐρανίων φαινομένων.

Ἄν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἦτο ἐπίπεδος, τὰ ἀντικείμενα τὰ ἀπομακρυνόμενα ἢ πλησιάζοντα ἐντὸς εὐρυχώρου πεδιάδος ἢ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ ἤθελον φαίνεσθαι μόνον μειούμενα ἢ αὐξανόμενα κατὰ τὸν ὄγκον, καὶ πάντοτε ἤθελομεν τὰ βλέπει ὁλόκληρα, ὅσον καὶ ἐν ἡθελον ἀπομακρύνεσθαι, ἀλλὰ τούναντίον πλησιάζοντες ἢ ἀπομακρυνόμενοι βλέπομεν τὰ ἄνω μέρη αὐτῶν (Σχ. 9.)

Ἐπίσης δ' ὅταν πλησιάζωμεν εἰς ὄρος, παρατηροῦμεν πρῶτον τὴν κορυφὴν Α τοῦ ὄρους (Σχ. 10), ἔπειτα τὸ μέσον Γ, ἔπειτα τὴν ὑπώρειαν Β. Οὕτω καὶ πλοίου ἀπομακρυνομένου τοῦ λιμένος ἐν πρώτοις τὰ Α κατώτερα μέρη αὐτοῦ φρί-

Σχ. 9.

νονται ὅτι βυθίζονται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πολλὴν ὥραν μετὰ ταῦτα ἀφοῦ τὸ σκάφος δὲν φαίνεται πλέον, βλέπομεν ἔτι τὰς κορυφὰς τῶν ἰσθμῶν. Ἄν δ' ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἦτο ἐπίπεδος, ἤθελε συμβῆναι τὸ ἐναντίον, τὰ κάτωθι δηλ. τοῦ πλοίου, ὡς χονδρότερα τῶν ἰσθμῶν, ἤθελον φαίνεσθαι μακρότερα. Αἰτία λοιπὸν τούτου εἶνε τὸ σφαιροειδὲς τῆς γῆς.

Τὸ αὐτὸ παρατηροῦμεν καθ' ἅπασαν τὴν γῆν, εἴτε διευθυνόμεθα ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, εἴτε ἐξ ἀρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἐντεῦθεν

λοιπὸν συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶνε πανταχοῦ κεκλιμένη, ἥτοι εἶνε *στρογγύλη*. Ἑτεραι δὲ ἀποδείξεις τῆς στρογγυλότητος τῆς γῆς ἐκ τῶν γηίνων φαινομένων εἶνε 1ον τὸ *κυκλωτέρει* τοῦ ὀρίζοντος, ὅπερ βλέπομεν ὅπου καὶ ἀνίστάμεθα, καὶ ἡ αὐξήσις ἐστὶ αὐτοῦ καθ' ὅλα τὰ μέρη, ὅσον ὑψηλότερα ἀναβαίνομεν. 2ον αἱ *θαλασσοπορίαι*, αἵτινες ἐγένοντο περὶ τὴν γῆν διότι, ἐν ὧ πάντοτε οἱ θαλασσοπόροι ἐδῆδιζον πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἐπανῆλθον εἰς τὸ σημεῖον ὅθεν ἀνεχώρησαν. 3ον ἡ *οικία*, τὴν ὁποίαν ἡ γῆ ῥίπτει ἐπὶ τῆς σελήνης κατὰ τὰς μερικὰς ἐκλείψεις, φαίνεται πάντοτε σώματος σφαιροειδοῦς.

Ἡ γῆ ἔχει 40 χιλ. χιλιομέτρων περιφέρειαν καὶ 12733 χιλιομ. διάμετρον· εἶνε δὲ πεπιεσμένη εἰς τοὺς πόλους περὶ 20 $\frac{1}{2}$ χιλιομ. ἢ κατὰ τὸ $\frac{1}{300}$ τῆς ἀκτίνος τῆς· ἀλλ' ἡ πίεσις αὕτη καὶ τὸ ὕψος τῶν ὄρεων οὐδόλως μᾶς ἐμποδίζουσι νὰ θεωρῶμεν αὐτὴν ὅλως στρογγύλην· διότι ἡ πίεσις ἐπὶ σφαίρας ἐχούσης διάμετρον τριῶν δεκάτων τοῦ μέρους δὲν εἶνε οὐδὲ ἡμίσεως χιλιοστοῦ, καὶ τὸ ὕψος δὲ τῶν ὄρεων συγκρινόμενον πρὸς τὴν ὅλην γῆν εἶνε μικρότερον τῶν μικρῶν ἐξογκώσεων τῶν ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ πορτοκαλλίου· διότι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς γῆς δὲν ὑπερβαίνει τὸ ὕψος τῶν 8 χιλιομ. ὅπερ παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἀκτὶνα τῆς γῆς εἶνε τὸ $\frac{1}{890}$ αὐτῆς.

Ὅλα τὰ ἀντικείμενα τὰ εὐρισκόμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κρατοῦνται ἐπ' αὐτῆς ὑπὸ τινος δυνάμεως καλουμένης *ἑλξεως*· ἐπειδὴ δὲ ἀκαταπαύστως αὕτη τὰ ἔλκει πρὸς τὸ κέντρον τῆς σφαίρας δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν αὐτὴν μὲν τὸν μαγνήτην, ὅστις ἔλκει τὸν σίδηρον.

Ἡμερησία τῆς γῆς κίνησις.

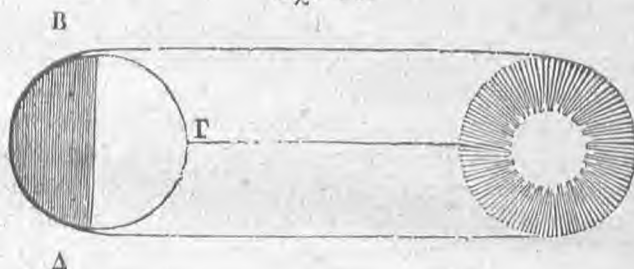
Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες ὑψοῦνται ὑπὲρ ἄνω τοῦ ὀρίζοντος ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους καὶ χάνονται πρὸς τὸ δυτικόν, ἀφ' οὗ περιγράφουσιν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ κυκλικὸν τινα δρόμον. Τὸ φαινόμενον τοῦτο διττῶς ἐξηγεῖται ἢ ὅτι αὐτὸ τὸ πᾶν περιστρέφεται εἰς 24 ὥρας περὶ τὴν σφαῖράν μας, ἢ ὅτι ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἑαυτὴν κατὰ τοῦτο τὸ διάστημα.

Ἡ πρώτη ἐξήγησις εἶνε ἄτοπος· διότι ὁ ἥλιος 1,328,000 φορές μεγαλύτερος ὢν τῆς γῆς εἶνε ταύτης μακροῦς 153,000,000 χιλιομέτρα. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ υποθέσωμεν ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται τῶσον ταχέως, ὥστε καθ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ διατρέχῃ ἐξάκις περίπου μεγαλύτερον ἀπόστημα ταύτης τῆς ἀποστάσεως; Καὶ ἐν τούτοις ἡ ταχύτης αὕτη εἶνε μὴδὲν παραβαλλομένη πρὸς τὴν ταχύτητα, ἣν τινα πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν εἰς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας, ὢν ὁ

πλησιέστερος εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας φορὰς περισσότερον ἀπομακρυσμένος ἡμῶν ἢ ὁ ἥλιος. Οὕτω δὲ πρέπει αὐτοὶ νὰ διατρέχωσι περισσότερον τῶν 1,100,000,000 χιλιομέτρων εἰς ἓν δευτερόλεπτον. Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὸ πᾶν ὑπόκειται εἰς ταύτην τὴν κίνησιν περὶ τοιαύτην τινὰ μικρὰν σφαῖραν δῆλον ὅτι τὴν γῆν;

Ἡ δευτέρα ἐξήγησις, καθ' ἣν ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ ἑαυτὴν, εἶνε ἀπλουστέρα καὶ συμφωνεῖ κάλλιον μὲ ὅσα παρατηροῦμεν εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ γῆ περιστρεφόμενη παρουσιάζει ἀλληλοδιαδόχως ἕκαστον τῶν μερῶν τῆς εἰς τὸν ἥλιον. Ἐὰν ὁ θεατὴς (Σχ. 11) ἴσταται εἰς τὸ

Σχ. 11.

σημεῖον Β, καὶ παρατηρεῖ πρῶτον τὸν ἥλιον πρὸς τὰ ἀριστερά του πρὸς τὸν ὀρίζοντα θέλει τὸν ἴδῃ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, εἰς τὸ σημεῖον Γ, ὅτε ἡ γῆ θέλει κάμει τὸ τέταρτον τῆς περιστροφῆς τῆς, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ του πρὸς τὸν ὀρίζοντα εἰς τὸ σημεῖον Δ, ὅτε αὕτη θέλει κάμει τὸ ἡμῖς τῆς περιστροφῆς τῆς· τέλος ὁ ἥλιος θέλει ὅλως κρυφθῇ κατὰ τὸ ἄλλο ἡμῖς τῆς περιόδου τῆς. Τὸ αὐτὸ λέγομεν περὶ τοῦτου καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀστέρας· διότι εἰ καὶ μένουσιν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν φαίνονται ὅμως ὅτι περιγράφουσι κύκλους περὶ τὴν γῆν ἀντιθέτως τῆς κινήσεώς τῆς, διατηροῦντες μεταξύ των πάντοτε τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Τὴν περιστροφὴν ταύτην τῆς γῆς μᾶλλον παραδεχόμεθα ἢ τὴν τοῦ οὐρανοῦ· διότι κατὰ ταύτην ὑποτίθεται εἰς τὴν γῆν ταχύτης μόνον 40 χιλ. χιλιομ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἐκτὸς δὲ τοῦτου γνωρίζομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ παρατηρούμενοι ἀστέρες στρέφονται περὶ ἑαυτοὺς· διάφοροι δὲ παρατηρήσεις ἀπέδειξαν ὅτι ἡ ἡμετέρα σφαῖρα δὲν ἐξαιρεῖται τοῦ γενικοῦ τοῦτου κανόνας.

Ἡ κίνησις αὕτη τῆς γῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος εἰς ἡμᾶς ὡς γινομένη ἀνευ κλονισμοῦ, καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀντικείμενα περιστρέφονται μετ' αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ βλέπομεν πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν. Ἐπίσης ἀπατώμεθα ἐπὶ ταχείας χερόμενοι ἀμάξης· διότι, ἐὰν καθήμεθα οὕτως ἐν αὐτῇ ὥστε νὰ βλέπωμεν τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων καὶ οἰκοδομῶν, νομίζομεν ὅτι τὰ ἐκτὸς ταῦτα ἀντικεί-

μεθα ἀπομακρύνονται ἀντιθέτως τοῦ δρόμου τὸν ὅποιον βαδίζομεν. Ἡ ἀπάτη αὕτη θὰ ᾔτο πληρεστέρα, ἐὰν δὲν ἐδοκιμάζομεν κανένα κλονισμόν καὶ δὲν ἐγνωρίζομεν προηγουμένως ὅτι ἡ κίνησις αὕτη εἶνε τῆς ἀμάξης.

Γραμμαὶ καὶ κύκλοι ἐπὶ τῆς σφαίρας.

* Ἀξων, πόλοι, μεσημβρινοί, παράλληλοι, ἰσημερινοί.

* Ἀξων λέγεται ἡ διάμετρος, περὶ τὴν ὅποιαν στρέφεται ἡ γῆ. Τὰ ἄκρα τοῦ ἄξωνος καλοῦνται πόλοι τῆς γῆς, καὶ ὁ μὲν κείμενος ἐπὶ τοῦ ἡμισφαίριου, ἐφ' οὗ κατοικοῦμεν, καλεῖται ἀρκτικός ἢ βόρειος πόλος, ὁ δ' ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἡμισφαίριου νότιος ἢ ἀνταρκτικός.

Πρὸς κατὰ τάξιν ὅλων τῶν μερῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας ὑποθέτομεν ἐπ' αὐτῆς μεσημβρινούς καὶ παραλλήλους.

Οἱ μεσημβρινοὶ εἶνε ἡμικύκλοι φθάνοντες ἐκ τοῦ ἐνὸς πόλου ἕως εἰς τὸν ἄλλον, ὡς Π' Ι' Π (Σχ. 8 Δεῦτ. Μέρ. σελ. 2), καὶ τῶν ὁποίων κέντρον εἶνε αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς γῆς. Λέγεται δὲ αὐτῶ μεσημβρινοί, διότι γίνεται μεσημέριον καθ' ὅλους τοὺς ὑπ' αὐτὰν τόπους, ὅταν ὁ ἥλιος διέλθῃ δι' αὐτοῦ. Ἄν δὲ παρεκτείνωμεν μεσημβρινόν τινα ΠΙΠ' πέραν τῶν πόλων, θέλομεν ἔχει ἕτερον ἡμικύκλον Π' Ι' Π, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε μεσονύκτιον, ὅταν ἐπὶ τοῦ πρώτου ᾔη μεσημέριον. Ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρος ὁ κύκλος ΠΠ'Ι' καλεῖται ἐτι μεσημβρινός.

Οἱ παράλληλοι εἶνε κύκλοι ἔχοντες τὸ κέντρον τῶν ἐπὶ τοῦ ἄξωνος τῆς γῆς ὡς ΚΚ, ΤΤ, κτλ. Οὗτοι ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους τόσοι γίνονται μικρότεροι· ἐπιστημύτερος δ' αὐτῶν εἶνε ὁ ἰσημερινός, ἀπέχων ἰσάκως τῶν δύο πόλων καὶ διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια εἰς Βόρειον ἢ Ἀρκτικόν, καὶ εἰς Νότιον ἢ Ἀνταρκτικόν.

Οἱ μεσημβρινοὶ καὶ οἱ παράλληλοι ὡς ὅλοι οἱ κύκλοι διαιροῦνται εἰς 360 μοίρας. Οἱ κύκλοι οὗτοι εἶνε ἄπειροι· διότι δυνάμεθα νὰ φέρωμεν μεσημβρινόν διὰ παντὸς σημείου τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ παράλληλον διὰ παντὸς σημείου τοῦ μεσημβρινοῦ· ἀλλ' ἐπὶ τῶν σφαιρῶν συνήθως σημειοῦνται εἰς ἀνά πέντε ἢ δέκα μοίρας, καὶ ἐπὶ τῶν χαρτῶν εἰς ἀνά μίαν, πέντε ἢ καὶ δέκα μοίρας.

Πλάτος καὶ Μῆκος.

Καλεῖται πλάτος τόπου τινὸς ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ κεῖται οὗτος παραλλήλου ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ μῆκος ἡ ἀπόστασις τοῦ ἐφ' οὗ ὁ τόπος κεῖται μεσημβρινοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Αἱ ἀποστάσεις αὗται λογίζονται κατὰ μοίρας, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν σφαι-

ρῶν καὶ χαρτῶν θέτομεν εἰς ἕκαστον παράλληλον ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας οὗτος εἶνε μεμακρυσμένος τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ἐπὶ ἐκάστου μεσημβρινοῦ ἀριθμὸν δεικνύοντα πόσας μοίρας εἶνε ἀπομακρυσμένος τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ παραδέχονται συνήθως οἱ Γάλλοι τὸν διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔτι οἱ Γερμανοὶ μεταχειρίζονται τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου. Διὰ τοῦ μήκους καὶ πλάτους δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν ὧλων τῶν τόπων τῆς γῆς.

Προσδιορισμὸς τοῦ μήκους καὶ πλάτους τόπου τινός.

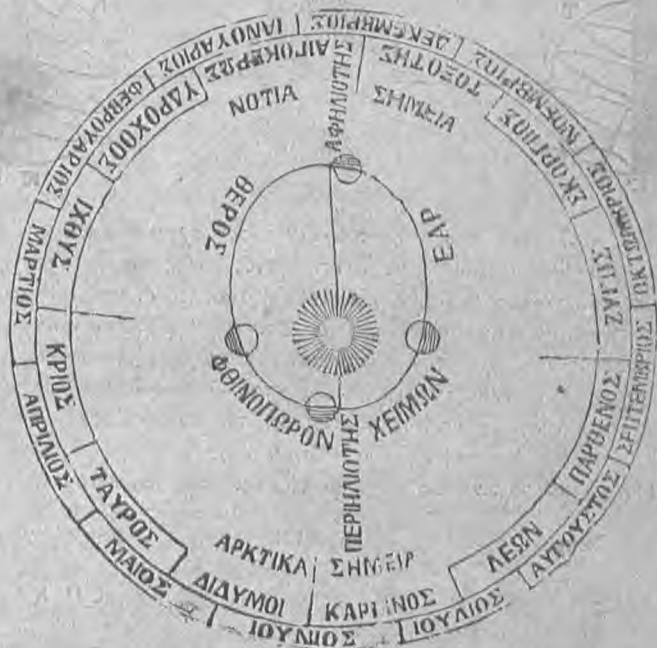
Ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι κινεῖται περὶ τὴν γῆν εἰς 24 ὥρας· οὗτω δὲ διατρέχει 15 μοίρας τὴν ὥραν, καὶ μίαν μοίραν εἰς 4 λεπτά τῆς ὥρας, ἥτοι ὅταν ἦνε μεσημέριον εἰς τὰς Ἀθήνας πρέπει νὰ περιμεῖνωμεν ἐπὶ μίαν ὥραν διὰ νὰ γείνη μεσημέριον ἐπὶ τοῦ τόπου τοῦ καιμένου 15 μοίρας δυτικώτερα αὐτῶν, καὶ τρεῖς ὥρας διὰ νὰ ἦνε μεσημέριον εἰς τόπον καιόμενον 45 μοίρας δυτικώτερα, ἐν ᾧ εἶνε ἀνάπαλιν ἤδη μία ὥρα εἰς τόπον 15 μοίρας ἀνατολικώτερον. Ἐκ τῆς διαφορᾶς δὲ ταύτης τῶν ὥρῶν γνωρίζομεν τὸ μήκος τοῦ τόπου· π. χ. ἂν ἴδωμεν διὰ τίνος ἐκλείψεως ἢ δι' ἀκριβοῦς ναυτικοῦ ὡρολογίου ὅτι εἶνε 8 ὥραι π.μ. εἰς τὰς Ἀθήνας ἐν ᾧ εἶνε μεσημέριον καὶ 12 λεπτά εἰς τὸν τόπον, ὅπου εὐρισκόμεθα, δηλ. 4 ὥραι καὶ 12 λεπτά περισσότερον, πολλαπλασιάζοντες τὰς ὥρας ἐπὶ 15 καὶ διαιροῦντες διὰ 4 τὸν ἀριθμὸν τῶν λεπτῶν θέλομεν ἴδει ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶνε 63 μοίρας ἀνατολικώτερον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ βόρειον πλάτος ἐνὸς τόπου διὰ τῆς παρατηρήσεως τοῦ πολικοῦ ἀστέρος· ὁ δὲ ἀστήρ οὗτος εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ ζηνίθ τοῦ βορείου πόλου φαίνεται σχεδὸν ἀκίνητος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅταν ἦμεθα ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ τὸν βλέπομεν εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ἂν διατρέξωμεν δέκα μοίρας πρὸς βορρᾶν, βλέπομεν καὶ αὐτὸν ὑφούμενον κατὰ δέκα μοίρας, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἐνιαύσιος τῆς Γῆς κίνησις.

Παρατηροῦντες τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ θέσιν τοῦ ἡλίου βλέπομεν καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὅτι αὐτὸς φαίνεται κατέχων νέαν θέσιν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας καὶ περιγράφει κύκλον ἐπανερχόμενος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους. Ἡ ἀπὸ αὐτῆς προκύπτει ἑνεκα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, ἥτις περιφέρεται περὶ τὸν ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, καὶ 49 λεπτά. Αὕτη περιγράφει κατὰ τὴν ἐνιαύσιον ταύτην περιφορὰν καμπύλην, ἡλλοιμήν

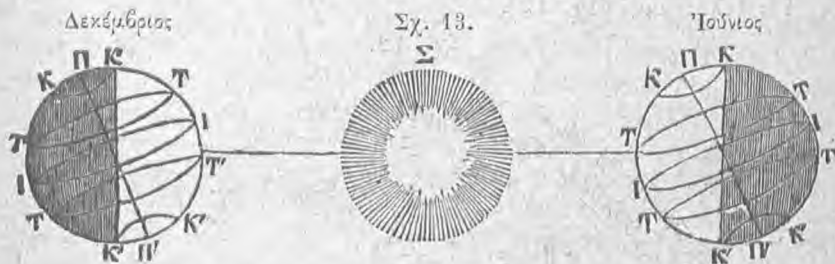
καλούμενην, καὶ αὕτη εἶνε ἡ τροχία τῆς γῆς, τὸ δ' ἐπίπεδον τὸ ὑπὸ τῆς ἐκλείψεως περιοριζόμενον καλεῖται ἐκλειπτική· διότι αἱ ἐκλείψεις συμβαίνουν ἐπ' αὐτῆς, ὅσκις ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ ἡ γῆ εὐρίσκωνται εἰς συζυγίαν, ἦτοι ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς (Σχ. 12).

 $\Sigma\chi = 12.$

Ὁ ἥλιος δὲν εἶναι εἰς τὸ κέντρον ταύτης τῆς ἑλλείψεως, ἀλλ' εἰς τι σημεῖον καλούμενον ἐστία, εὐρισκόμενον ἐπὶ τῆς μεγαλειτέρας διαμέτρου τῆς ἑλλείψεως. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου οἱ ἀστρονόμοι ἐμέτρησαν τὴν φαινομένην τοῦ ἡλίου διάμετρον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ εὗρον αὐτὴν διὰφορον· παρατήρησαν δηλαδὴ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἡ διάμετρος ἐλαττωταί, ἐν ᾧ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰουλίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰανουαρίου αὐξάνει. Ἐντεῦθεν ἐσυμπέραναν ὅτι ἡ γῆ ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου μέχρι τῆς ἀ. Ἰουλίου ἀπομακρύνεται τοῦ ἡλίου, ἐν ᾧ κατὰ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον ἄρχεται νὰ πλησιάζῃ πρὸς αὐτόν, ἥτοι αἱ ἀποστάσεις τοῦ ἡλίου εἶναι ἐν ἀντιστροφῇ λόγῳ τῶν φαινομένων διαμέτρων αὐτοῦ. Ἡ γῆ λοιπὸν εἶναι πάντοτε ἐπίσης ἀπομακρυσμένη τοῦ ἡλίου, ἀλλ' ὑπάρχει περίπου 4 ἐκατ. χιλιομ. διαφορὰ μεταξύ τῆς μεγαλειτέρας ἀποστάσεως κα

λουμένης ἀφελιότητος καὶ τῆς μικροτέρας καλουμένης περιηλιότητος. Ἡ δὲ μέση αὐτῆς ἐκ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶνε 153 εκατ. χιλιομ.

Ἡ ἐνιαύσιος δὲ κίνησις τῆς γῆς πρόξενει τὴν διαφορὰν τῶν ὥρων τοῦ ἔτους. Ὁ ἄξων τῆς γῆς δὲν εἶνε κλινόμενος ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς,

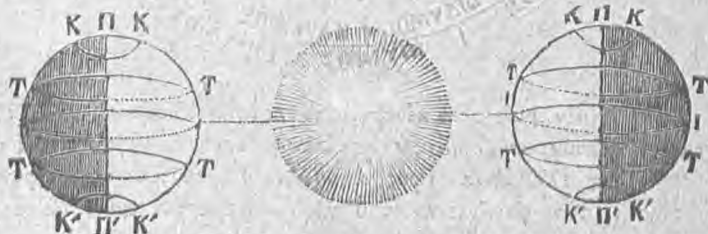
ἀλλ' εἶνε κεκλιμένος πρὸς τὴν τροχίαν αὐτῆς σχηματίζων μετ' αὐτῆς γωνίαν $66 \frac{1}{2}$ μοιρῶν (ἐν ᾧ ὁ Ἰσημερινὸς καὶ ἡ τροχιά τῆς γῆς τέμνονται ὑπὸ γωνίαν $23 \frac{1}{2}$ μοιρῶν) καὶ διατηρῶν (Σχ. 13) πάντοτε τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἐκ τούτων ἐπεταὶ ὅτι ἡ γῆ εἰς μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους παρουσιάζει πρὸς τὸν ἥλιον τὸν ἕνα πόλον τῆς, καὶ εἰς ἑτέραν τὸν ἕτερον. Αἱ ἐποχαὶ αὗται ὀνομάζονται ἡλιοστάσια. Εἰς δύο δὲ ἄλλας ἐποχὰς ἔχει τοὺς πόλους τῆς εἰς τὴν αὐτὴν μεταξύ των σχετικὴν θέσιν, καὶ ταύτας καλοῦμεν ἰσημερίας.

Ἡ δὲ δ' ἐκθέτομεν πῶς ἡ γῆ φωτίζεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὰς

Ἐαρ.

Σχ. 14

Φθινόπωρον

πέσσαρας κυριωτέρας αὐτῆς φάσεις. Τὴν 9 Μαρτίου, ὅτε ἡ γῆ ἔχει εἰς τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον τὰ ἄκρα τοῦ ἄξονός τῆς, τὸ φῶς διαχέεται ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἄλλου πόλου (Σχ. 14), καὶ φωτίζει τὸ ἥμισυ ἐκάστου παραλλήλου, ἐν ᾧ τὸ ἄλλο ἥμισυ αὐτοῦ εἶνε ἀσφύτιστον. Ἐκ τούτου ἐπεταὶ ὅτι παντοῦ αἱ ἡμέραι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἶνε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας· διότι κατὰ τὴν ἡμερησίαν περιστροφὴν τῆς γῆς ἕκαστον σημεῖον τούτων τῶν παραλλήλων μένει τοσαύτον χρόνον φωτισμένον, ὅσον καὶ ἀσφύτιστον· καὶ αὕτη

εἶνε ἡ εαρινὴ ἡμερσία, ἀφ' ἧς μένοντος εἰς τὸ σκότος κατὰ μικρὸν τοῦ νοτίου πόλου διατελεῖ φωτιζόμενος ὁ βόρειος ἐπὶ ἕξ μῆνας μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς ἡμερσίας, ὅτε ἀρχίζει νὰ φωτίζηται πάλιν ὁ νότιος κατὰ τοὺς ἄλλους ἕξ μῆνας, μένοντος εἰς τὸ σκότος τοῦ βορείου.

Μετά τρεῖς μῆνας τὴν 9 Ἰουνίου ὁ βόρειος πόλος Π (Σχ. 13), στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ διαχέεται ἐφ' ὅλων τῶν περὶ τὸν πόλον τοῦτον χωρῶν· καὶ μέχρι μὲν τῆς 23 $1/2$ μοίρας ἀπὸ τοῦ πόλου εἶνε ἀδιάσκοπος ἡμέρα, ἐν ᾧ ὁ νότιος πόλος Π' εἶνε κεκρυμμένος ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὡς καὶ ὅλαι αἱ γαῖαι αἱ αὐτὸν περικυκλώνουσαι εἰς ἀπόστασιν 23 $1/2$ μοιρῶν. Εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἤδη ὁ ἥλιος διαχέει τὸ φῶς τοῦ ἐπὶ περισσοτέρου τοῦ ἡμισφαιρίου ἐκαστου παραλλήλου, καὶ αἱ ἡμέραι ἐνταῦθα εἶνε μεγαλείτεροι τῶν νυκτῶν· εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον συμβαίνει τἀντὶπαλιν, αἱ νύκτες ἤδη εἶνε μεγαλείτεροι τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ ἡμερινοῦ πλῆνιστε αἱ ἡμέραι εἶνε ἴσαι μὲν τὰς νύκτας· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει ἤδη θέρος, τὸ δὲ νότιον χειμῶνα· ἡ δὲ ἐποχὴ αὕτη καλεῖται θερινὸν ἡλιοστάσιον.

Τρεῖς δὲ μῆνας μετὰ ταῦτα, τὴν 11 Σεπτεμβρίου (Σχ. 14), ἡ γῆ περιστρεφομένη ἔχει καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πρὸς τὸν ἥλιον τὴν αὐτὴν θέσιν, ὅποιαν καὶ κατὰ τὴν 9 Μαρτίου, καὶ τὰ αὐτὰ παρατηροῦμεν ὅποια καὶ τότε φαινόμενα· αὕτη δὲ εἶνε ἡ καλουμένη φθινοπωρινὴ ἡμερσία, καθ' ἣν τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον ἔχει φθινόπωρον, τὸ δὲ νότιον ἔαρ.

Μετά τρεῖς δὲ μῆνας, τὴν 9 Δεκεμβρίου (Σχ. 13), ἡ γῆ στρέφει τὸν νότιον πόλον τῆς πρὸς τὸν ἥλιον, ἐν ᾧ ὁ βόρειος μέχρι τῆς 23 $1/2$ μοίρας εἶνε ὅλως ἀφώτιστος. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τὰ αὐτὰ παρακύπτουσι φαινόμενα, ἀλλ' ἀντιθέτως τῶν τῆς 9 Ἰουνίου. Οὗτος δ' εἶνε ὁ χρόνος τῶν μεγαλειτέρων ἡμερῶν εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον καὶ τἀντὶπαλιν τῶν μικροτέρων εἰς τὸ βόρειον, καὶ τὸ μὲν νότιον ἔχει ἤδη θέρος, τὸ δὲ βόρειον χειμῶνα, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ χειμερινὸν ἡλιοστάσιον.

Αἱ τέσσαρες αὗται ὥραι τοῦ ἔτους δὲν εἶνε ἴσαι κατὰ τὴν διάρκειαν ἀλλ' ἄμωσι ὡς ἑξῆς.

Τὸ ἔαρ διαρκεῖ περίπου	92 ἡμ.	20 ὥρ.	50'
τὸ θέρος " "	63	14	8'
τὸ φθινόπωρον " "	89	17	38'
ὁ χειμὼν " "	89	1	13'

Ἡ ἀνισότης αὕτη τῆς διαρκείας τῶν ὥρῶν τοῦ ἔτους προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι τὸ μέρος τῆς ἐλλείψεως (Σχ. 12), τὸ ὅποιον ἡ γῆ διατρέχει ἀπὸ τοῦ ἔαρος μέχρι τοῦ φθινοπώρου εἶνε μεγαλείτερον τοῦ διατρεχομένου ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς φθινοπωρινῆς μέχρι τῆς εαρινῆς ἡμερσίας· διότι ἡ κίνησις τῆς γῆς ἐπὶ τῆς τροχίας τῆς εἶνε ταχύτερα

τὸν χειμῶνα ἢ τὸ θέρος, ὡς εὐρισκομένης τῆς γῆς πλησιέστερα τοῦ ἡλίου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ περιλαμβανόμενος ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν κατὰ τὰς ὥρας ταύτας δὲν συνίσταται ἐξ ὁλοκλήρων ἡμερῶν, διὰ τοῦτο αὗται δὲν ἀρχίζουσι κατ' ἔτος τὴν αὐτὴν ἡμέραν· ἡ διαφορὰ ὁμῶς αὕτη δὲν δύναται νὰ ᾔνε μεγαλειτέρα τῶν δύο ἡμερῶν.

Κύκλοι ἀναφερόμενοι εἰς τὴν ἐνιαύσιον κίνησιν τῆς γῆς.

Ἑκλειπτική, τροπικοί, πολικοί κύκλοι, ζῶναι, ζοδιακός.

Ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἐπειδὴ εἴμεθα ἐπ' αὐτῆς καὶ δὲν βλέπομεν τὴν κίνησιν τῆς, ἀποδίδομεν αὐτὴν εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις φαίνεται ὅτι περιγράφει περὶ ἡμᾶς κύκλον, ὁ δὲ φαινόμενος οὗτος ὁρμος σημειοῦται ἐπὶ τῶν γηίνων σφαιρῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐκλειπτικῆ· εἶνε δὲ αὕτη μέγας κύκλος κεκλιμένος $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ (Σχ. 8), ἐκτεινόμενος μέχρι τῶν δύο παραλλήλων κύκλων, τῶν κειμένων $23\frac{1}{2}$ μοίρ. μακρὰν τοῦ ἰσημερινοῦ TT καὶ TT', καὶ καλουμένων τροπικῶν· διότι δεικνύουσι τὴν θέσιν ὅπου ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι σταματᾷ καὶ ἐπανέρχεται πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Οἱ δὲ δύο πολικοὶ κύκλοι KK καὶ K'K' εὐρίσκονται $23\frac{1}{2}$ μοίρας ἀπὸ τῶν πόλων, καὶ δεικνύουσι τὸ πλάτος μέχρις οὗ ἐκτείνονται κατὰ τὰ ἡλιοστάσια αἱ συναγεῖς ἡμέραι καὶ νύκτες τῶν πόλων.

Οἱ τροπικοὶ καὶ πολικοὶ κύκλοι διαιροῦσι τὴν γῆν εἰς πέντε ζῶνας. Εἶνε δὲ αὗται·

1) Ἡ διακεκαυμένη ζώνη μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν περιλαμβανούσα τοὺς θερμότερους τόπους τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐνταῦθα κατὰ τὸ μεσημέριον εὐρίσκεται ἢ ἐπὶ τοῦ ζηνίθ ἢ πλησίον αὐτοῦ, ἐπομένως αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πίπτουσιν ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς ζώνης ταύτης καθέτως· οἱ δὲ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπ' αὐτῆς καλοῦνται ἀμφίσκιοι, διότι ὁ ἥλιος κατὰ τὸ μεσημέριον ῥίπτει ἐνταῦθα τὰς ἀκτῖνας του ἐπὶ τινὰ χρόνον τοῦ ἔτους ἐκ τοῦ βορείου μέρους, καὶ ἐκ τοῦ νοτίου κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἔτους χρόνον.

2) Αἱ δύο εὐκρατοὶ ζῶναι ἐκτείνονται μεταξὺ τῶν δύο τροπικῶν καὶ τῶν δύο πόλων κύκλων. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων μὴ ἔχοντες ποτὲ τὸν ἥλιον εἰς τὸ ζηνίθ των καλοῦνται ἐτερόσκιοι· διότι τὸ μεσημέριον οἱ κάτοικοι τῆς βορείου εὐκράτου ζώνης βλέπουσι τὸν ἥλιον πάντοτε πρὸς νότον, ἐν ᾧ οἱ τῆς νοτίου εὐκράτου ζώνης τὸν βλέπουσι πάντοτε πρὸς βορρᾶν.

3) Αἱ δύο κατεψυγμέναι, αἵτινες ἐκτείνονται ἀπὸ τῶν πολικῶν κύκλων μέχρι τῶν πόλων. Ἐνταῦθα τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον. Οἱ κάτοικοι τῶν ζωνῶν τούτων καλοῦνται περίσκιοι, διότι κατὰ τὸ θέρος ἡ σκιά των φαίνεται ὅτι περιστρέφεται περὶ αὐτούς.

Ζωδιακὸς κύκλος εἶνε ζώνη οὐράνιος, διὰ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ ἐκλειπτικὴ, περιοριζομένη ὑπὸ δύο παραλλήλων κύκλων· ἔχει δὲ πλάτος 17 μοιρῶν καὶ διατέμενεται ὑπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τῆς ἐκλειπτικῆς εἰς δύο ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν κεῖται εἰς τὸ βόρειον, τὸ δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

Ὁ ζωδιακὸς διαιρεῖται εἰς δώδεκα ἴσα μέρη ἐκ 30 μοιρῶν ἕκαστον, οἱ δ' ἐν ἑκάστῳ τούτων εὐρισκόμενοι ἀστέρες συνεννοῦνται ὑπὸ διαφόρων μορφῶν καὶ ὀνομάζονται ἀστερισμοὶ ἢ ζωδία.

Ὅταν ἡ γῆ εὐρίσκηται ἐπὶ ἐνὸς τῶν ζωδίων τούτων, τότε ὁ ἥλιος σκεπάζει τὸ ἀντίθετον, τὸ ὅποιον ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα μετὰ τοῦ ἡλίου εὐρισκόμενον εἶνε ἕνεκα τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀράτον, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὁ ἥλιος ἴσταται εἰς αὐτὸ τὸ ζωδίον.

Ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινομένην του περιφορὰν διατρέχει τρία ζωδία καθ' ἑκάστην ὥραν τοῦ ἔτους, τὰ δὲ ζωδία ταῦτα σημαίνονται ἐπὶ τῶν σφαιρῶν παρὰ τὰς μοίρας τῆς ἐκλειπτικῆς, πρὸς τὰς ὁποίας ἀνταποκρίνονται (Σχ. 12).

Ἐνταῦθα θέτομεν τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀστερισμῶν τοῦ ζωδιακοῦ μετ' αὐτῶν τῶν ζωδίων, καὶ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἰς ὧς ἀνήκουσιν.

Ἀνοιξι.	Μάρτιος	Κριός	♈	Φθινο- πώρον.	7ῆριος	Ζυγός	♎
	Ἀπρίλιος	Ταῦρος	♉		8ῆριος	Σκορπίος	♏
	Μάιος	Δίδυμοι	♊		9ῆριος	Τοξότης	♐
Θέρος.	Ἰούνιος	Καρκίνος	♋	Χειμῶν.	10ῆριος	Αἰγόκερως	♑
	Ἰούλιος	Λέων	♌		Ἰανουάρ.	Υδροχόος	♒
	Αὐγουστ.	Παρθένος	♍		Φεβρουάρ.	Ἰχθύες	♓

Διάρκεια τῶν ἡμερῶν.

Ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ εἶνε ἴσαι, ἥτοι 12 ὥρας ἑκάστη καθ' ὅλον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς νότον αἱ ἡμέραι τοῦ θέρους καὶ αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος γίνονται μεγαλειότεραι (Σχ. 13). Βίς τοὺς πολικοὺς κύκλους ἡ μεγαλειτέρα ἡμέρα εἶνε 24 ὥρῶν, περαιτέρω δὲ μέχρι τῶν πόλων ἡ διάρκεια αὐτῆς εἶνε ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας μέχρις ἑξ μηνῶν.

Γεωγράφοι τινὲς διήρεσαν τὴν γῆν κατὰ ταύτην τὴν ἄνισον διάρκειαν τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας εἰς 30 κλίματα. Τούτων τὰ 24 πρῶτα κείμενα μεταξύ τοῦ Ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ πολικοῦ κύκλου διαφέρουσι μεταξύ των κατὰ ἡμισειαν ὥραν ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς μεγαλειτέρας ἡμέρας, τὰ δ' ἑξ ἄλλα, κείμενα μεταξύ τοῦ πολικοῦ κύκλου, διαφέρουσι κατὰ ἕνα μῆνα.

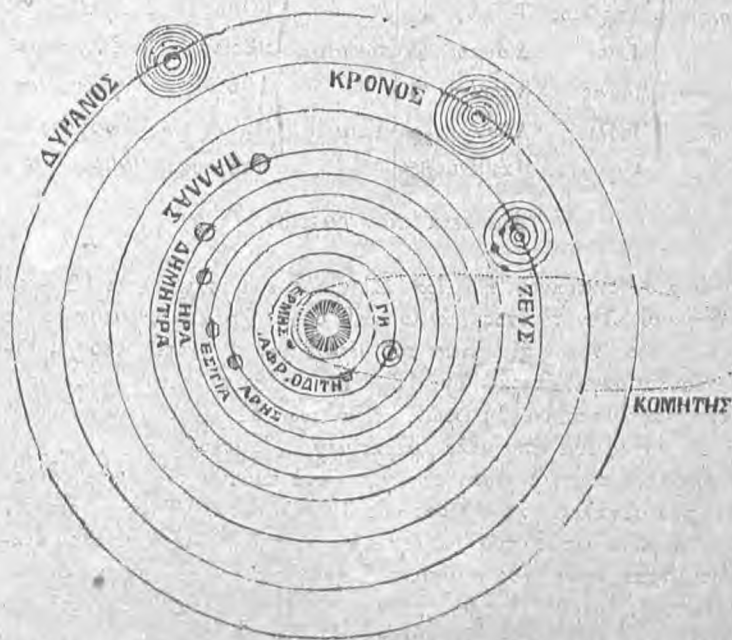
Ἡλιακὸν σύστημα.

Ἡλιακὸν σύστημα καλεῖται ἡ τάξις καὶ διευθέτης, ἣν οἱ ἀστρονόμοι ἀποδίδουσιν εἰς τὸν ἥλιον καὶ τοὺς πλανήτας. Δύο εἶνε τὰ κυριώτερα ἡλιακὰ συστήματα. 1ον τὸ Πτολεμαϊκόν, ἐπικρατήσαν ἀπὸ τῆς 6'. μέχρι τῆς 16. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ἡ γῆ μένει ἀκίνητος, ὁ δὲ οὐρανὸς ἅπας κινεῖται περὶ αὐτήν, ὡς βλέπομεν καθ' ἐκάστην. 2ον τὸ Κοπερνικεῖον, τὸ ἀπὸ τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος μέχρι σήμερον ὡς τὸ ἀληθέστατον ἐπικρατοῦν· κατὰ τοῦτο, δὲ ἡ γῆ καὶ οἱ πλανῆται κινεῖνται περὶ τὸν ἥλιον ὡς περὶ κέντρον.

Ἡ Λίος.

Ὁ ἥλιος κατέχων τὸ κέντρον τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἶνε φωτεινός, ὡν περίπου 1328000 φορές μεγαλειότερος τῆς γῆς. Διὰ δὲ τῆς μετατοπίσεως καὶ τῆς περιοδικῆς ἐπανόδου τῶν κηλίδων, ἃς παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ δίσκου του, ἐξήγαγον οἱ ἀστρονόμοι ὅτι περιστρέφεται καὶ αὐτὸς περὶ εαυτὸν εἰς 25 ἡμ., 12 ὥρ.

Σχ. 15.

Πλανῆται.

Οἱ Πλανῆται (Σχ. 15) εἶνε ἀστέρες ἑτερόφωτοι, λαμβάνοντες τὸ φῶς των ἀπὸ τοῦ ἡλίου· ἔχουσι δὲ δύο κινήσεις μίαν περὶ τὸν ἄξονά των καὶ ἑτέραν περὶ τὸν ἥλιον· καὶ αἱ δύο δὲ γίνονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐξ μόνον πλανήτας ἐγνώριζον, οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἀνεκάλυψαν καὶ ἄλλους ὀγδοήκοντα ἑπτὰ. Τούτων ἐπισημότεροι διὰ τὸ μέγεθός των εἶνε ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν.

ΣΗΜ. Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν εἶνε πολὺ ἀπομακρυσμένοι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν περὶ αὐτοὺς περιστροφὴν των. Οἱ λοιποὶ γνωστοὶ πλανῆται κείνται πάντες μεταξύ Ἀρείως καὶ Διός. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μικρότατοι καὶ μόνον διὰ τηλεσκοπίων εἶνε ὁρατοὶ καλεῖσθαι τῇ λεκτικῇ. Τούτων τὰ ὀνόματα εἶνε Δημήτηρ, Παλλὰς, Ἥρα, Ἑστία, Ἀστράια, Ἥβη, Ἴρις, Φλωρίς, Μῆτις, Ὑγεία, Παρθενότη, Νίκη, Ἥγερία, Εἰρήνη, Εὐνομία, Ψυχὴ, Θέτις, Μελπομένη, Τόχη, Μασσαλία, Λουκοτοχία, Καλλιόπη, Θάλεια, Φώκαια, Θέμις, Περσεφόνη, Εὐτέρπη, Ἀριάδνη, Ἀρμονία, Νίκη, Οὐρανία, Νίμαυτος, Ἀάφη, Νύσα, Ἴσις, Ἀνόνημος, Ἑστία II, Πομόνη, Καλυψώ, Πίστις, Κίρκη, Ἀλεξάνδρα, Λίβα, Εὐγενία, Ἀταλάντη, Ἀνόνημος II, Εὐθυμία, Ἐννυὺ, Πολύμνια, Ἀγλαία, Λευκοθία, Πάλλης, Εὐρώπη, Δωρίς, Εὐφροσύνη, Βιργινία κλ.

Οἱ πλανῆται ἔχουσι σχῆμα ὅμοιον μὲ τὸ τῆς γῆς· εἶνε δὲ οὗτοι σφαῖραι ἐξωγκωμέναι εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ πεπιεσμέναι πρὸς τοὺς πόλους καὶ κείνται ὄχι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ἀλλ' αἱ τροχιαὶ των εἶνε κεκλιμέναι αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ. Οἱ παρὰ ταῖς ἀρχαῖαις γνωστοὶ πλανῆται δὲν ἐξέρχονται ποτὲ κατὰ τὴν περιφορὰν των τῆς ζώνης τοῦ ζωδιακοῦ· ὁ δὲ Κρόνος εἶνε περικυκλωμένος ὑπὸ ἀδιαφανοῦς δακτυλίου μὴ προσκεκολλημένου ἐπὶ τοῦ πλανήτου, ἀλλὰ περιστρεφόμενου περὶ ἑαυτὸν εἰς 10 1/2 ὥρ. τὸ δὲ πᾶχος του φαίνεται ἴσον μὲ τὸ τρίτον τῆς διαμέτρου τοῦ πλανήτου.

Αἱ περὶ τῶν πλανητῶν παρατηρήσεις ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς δυνάμεως, τῆς κανονιζούσης ὅλας τὰς κινήσεις των. Αὕτη εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἑλξέως ἢ τῆς βαρύντητος, δι' ἧς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα ἔλκονται εἰς τὸ διάστημα κατ' εὐθὺν λόγον τοῦ ὄγκου των, καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῶν ἀποστάσεων, ἥτοι ἡ ἑλξις εἶνε δις ἰσχυροτέρα ἐν σώματι διπλασίῳ τὸν ὄγκον, καὶ τετράκις ἀσθενεστέρα ἐπὶ σώματος διπλασίως ἀπομακρυσμένου. Ὁ ἥλιος δὲ ὁ μεγαλειότερος ἀστὴρ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος ἔλκει ἀκαταπαύστως πρὸς ἑαυτὸν ὅλους τοὺς ἄλλους ἀστέρας τοῦ συστήματος. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀρχὰς οὗτοι ἔσχον εὐθύγραμμὸν τινα κίνησιν, διάφορον τῆς πρὸς τὸν ἥλιον μεταξύ αὐτῶν καὶ αὐτοῦ ἐνεργομένης ἑλξέως, προέκυψεν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἑλκτικῆς μεταξύ αὐτῶν δυνάμεως

καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν κινήσεως ἡ ἑλλειπτικὴ περὶ τὸν ἥλιον κίνησις αὐτῶν, ἥτις ἀποδεικνύεται καὶ μαθηματικῶς.

Δορυφόροι.

Οἱ Δορυφόροι εἶνε μικροὶ ἀστέρες περιστρεφόμενοι περὶ ἄλλους πλανήτας ἐν ᾧ ἐκείνοι περιστρέφονται περὶ τὸν ἥλιον. Ἐκτὸς δὲ τούτου κινουῦνται οὗτοι καὶ περὶ ἑαυτοὺς ἐν ἴσῃ διαρκείᾳ μὲ τὴν περιφορὰν των περὶ τὸν πλανήτην των.

Ἡ γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, τὴν Σελήνην, ὁ Ζεὺς τέσσαρας, ὁ Κρόνος ὀκτώ, ὁ Οὐρανὸς ἑξ, ὁ Ποσειδῶν δύο· τῶν δὲ τριῶν τούτων πλανητῶν οἱ δορυφόροι κάμνουσι τὴν περιφορὰν των ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς.

Σελήνη.

Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σφαιροειδές, 49 φορές μικροτέρα τῆς γῆς περιγράφουσα ἑλλειψιν, τῆς ὁποίας ἡ γῆ κατέχει τὴν ἐστίαν. Καὶ ἡ μὲν μεγαλειτέρα αὐτῆς ἀπόστασις ἀπὸ τῆς γῆς εἶνε 406500 χιλιομ. ἡ δὲ μικροτέρα 356100 χιλιομ. ὥστε ἡ μέση ἀπόστασις εἶνε σχεδὸν 381000 χιλιομ.

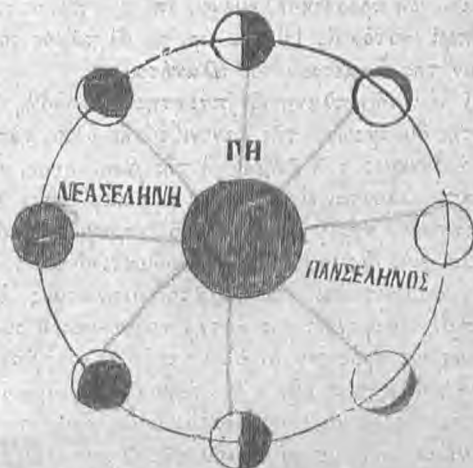
Ἡ σελήνη εἶνε σῶμα σκιερὸν φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐπ' αὐτῆς παρατηροῦμεν κοιλάδας καὶ ὄρη ὡς ἐπὶ τῆς σφαίρας μας, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει ἀτμόσφαιραν, καὶ στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς 27 ἡμ. καὶ σχεδὸν 8 ὥρ. τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον χρειάζεται, ἵνα κάμνη καὶ τὴν περὶ τὴν γῆν περιφορὰν τῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιφορὰ τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν ἔχει τὴν αὐτὴν διάρκειαν μὲ τὴν περιστροφὴν τῆς περὶ ἑαυτήν, αὕτη παρουσιάζει

Σχ. 14.

εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον· καὶ ἐπειδὴ εἶνε σῶμα ἐτερόφωτον, δὲν δύναμεθα νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῆς εἰ μὴ τὸ φωτιζόμενον μέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τούτου ἕνεκα εἰς τὴν περιφορὰν τῆς τὴν βλέπομεν ὑπὸ διαφόρους φάσεις ἢ σχήματα.

Ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκηται μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς

(Σχ. 16) δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἴδωμεν· διότι τὸ ἡμισφαίριον αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν εἶνε ἀφώτιστον· τότε ἀρχεται ἡ νέα σελήνη ἢ ρομφηρία καὶ εὐρίσκεται αὐτὴ εἰς αὐξήσαν ἢ σύνοδον μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ σελήνη περιστρεφομένη περὶ τὴν τροχίαν τῆς δεικνύει ἀλληλοδιαδόχως τὸ φωτισμένον μέρος τῆς· ἐν πρώτοις βλέπομεν αὐτὴν ἐν σχήματι μηνίσκου φωτισμένου τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολὰς. Τὴν δὲ 8 ἡμέραν τὴν βλέπομεν ἐν σχήματι ἡμικυκλίου· ἐπειδὴ τὸ ἡμισυ τοῦ φωτισμένου αὐτῆς μέρους εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν, ὅτε λέγεται ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν πρῶτον αὐτῆς τετραγωνισμόν. Τὴν δὲ 15 ἡμέραν ἡ σελήνη ἐκτελέσασα τὸ ἡμισυ τῆς περιφορᾶς τῆς στρέφει πρὸς τὴν γῆν ὅλον τὸ φωτισμένον αὐτῆς μέρος καὶ φαίνεται ἅπασα στρογγύλη, ὅτε λέγεται ὅτι εἶνε εἰς ἀντίθεσιν· διότι τότε ἡ σελήνη εἶνε εἰς ἀντίθετον θέσιν πρὸς τὸν ἥλιον σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν γῆν· ὀνομάζεται δὲ παρσέληνος.

Μετὰ τὴν πανσέληνον τὸ φωτισμένον μέρος αὐτῆς τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν γῆν ἀδιακόπως ἐλαττοῦται, καὶ τὴν 22 ἡμέραν βλέπομεν αὐτοῦ τὸ ἡμισυ, ὅτε λέγομεν ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸν δεύτερον τετραγωνισμόν. Μετὰ τοῦτο δ' ἐτι ἐλαττοῦται καὶ φαίνεται ἐν σχήματι μηνίσκου, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα εἶνε ἐστραμμένα πρὸς δυσμὰς. Τέλος ὅλως χάνεται, ὅτε ἡ σελήνη εὐρίσκεται ἐκ νέου μετὰ 29 $\frac{1}{2}$ περίπου ἡμέρας μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς.

Ἡ σελήνη διατρέχει τὴν τροχίαν τῆς εἰς 27 ἡμ. 7 ὥρ. 43' 13", ἀλλ' αὕτη δὲν ἀνανεοῦται εἰ μὴ τὴν 29 ἡμ. 12 ὥρ. 44' 3"· διότι ἐπειδὴ ἡ γῆ προχωρεῖ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται ἡ σελήνη 2 ἡμ. καὶ 4 ὥρ. περίπου, ἵνα εὐρεθῇ πάλιν εἰς σύνοδον μετὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἡ σελήνη διατρέχουσα τὴν τροχίαν τῆς ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς φαίνεται ὅτι μένει ὀπίσω καθ' ἐκάστην ὥς πρὸς τὸν ἥλιον περίπου 51'· καὶ ὅταν μὲν ᾖ νέα σελήνη, ἀνατέλλει καὶ δύει αὕτη συγχρόνως σχεδὸν μετὰ τὸν ἥλιον· ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου τετραγωνισμοῦ ἀνατέλλει τὸ μεσημέριον καὶ δύει τὸ μεσονύκτιον· ἐπὶ δὲ τῆς παρσέληται ἀνατέλλει καθ' ἣν ὥραν δύει ὁ ἥλιος, καὶ δύει καθ' ἣν ὥραν αὐτὸς ἀνατέλλει· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου τετραγωνισμοῦ ἀνατέλλει τὸ μεσονύκτιον καὶ δύει τὸ μεσημέριον.

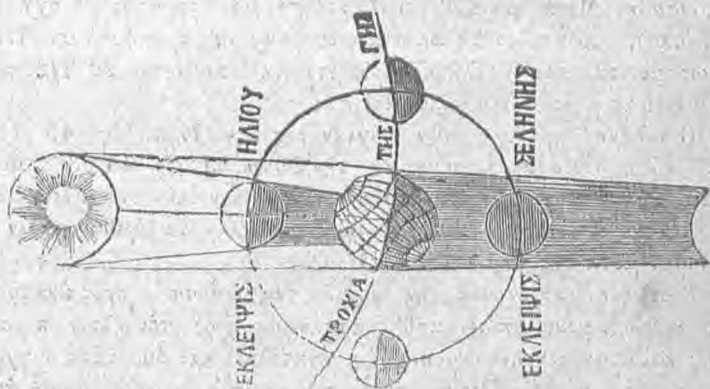
Ἐκλείψεις.

Ἐκλείψις ἀστέρος λέγεται ἡ πρὸς στιγμὴν παῦσις τοῦ νὰ φαίνηται εἰς ἡμέρας ὁ ἀστήρ, καθ' ἣν ὥραν συνήθως εἶνε ὁρατός. Καὶ ἐκλείψις μὲν ἡλίου συμβαίνει, ὅσάκις ἡ σελήνη διέρχεται μετὰ αὐτοῦ

καὶ τῆς γῆς, ἐκλείψις δὲ σελήνης, ὅτε ἡ γῆ διερχομένη μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἡλίου τὴν καλύπτει μὲ τὴν σκιὰν τῆς. Ἐπρεπε λοιπὸν οὕτω νὰ συμβαίνει καθ' ἕκαστον μῆνα ἔκλειψις ἡλίου κατὰ πᾶσαν νέαν σελήνην, καὶ ἔκλειψις σελήνης κατὰ πᾶσαν πανσέληνον. Ἀλλ' αἱ ἐκλείψεις εἶνε πολὺ σπάνιαι· ἐπειδὴ ἡ τροχία τῆς σελήνης δὲν εἶνε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου μὲ τὸ τῆς γῆς, ὡς κεκλιμένη $5\frac{1}{2}$ μοίρας ἐπὶ τῆς ἐκλειπτικῆς, καὶ χωρίζουσα αὐτὴν εἰς δύο ἀντίθετα σημεῖα καλούμενα δεσμοὺς· ὥστε κατὰ τὰς σύζυγίας ἡ σελήνη ὅτε μὲν εἶνε ὑπεράνω, ὅτε δὲ ὑποκάτω τῆς γραμμῆς, τῆς ἐνούσης τὸν ἥλιον μετὰ τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου τότε δὲν διακρίπτονται. Αἱ ἐκλείψεις λοιπὸν συμβαίνουσιν, ὅταν ἡ σελήνη εὕρισχεται ἐφ' ἐνὸς τῶν δεσμῶν ἢ πολὺ πλησίον αὐτῶν, καὶ τότε κατὰ μὲν τὰς ἀντιθέσεις ἔχομεν ἐκλείψεις τῆς σελήνης, κατὰ δὲ τὰς σύζυγίας ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου.

Αἱ ἐκλείψεις τῆς σελήνης εἶνε ὀλικαὶ ἢ μερικαί· καὶ ὀλικαὶ μὲν, ἂν ἡ σελήνη εἰσδύῃ ὀλόκληρος ἐντὸς τῆς σκιάς τῆς γῆς καὶ ὀλόκληρος ὁ δίσκος αὐτῆς δὲν φαίνεται (Σχ. 17), μερικαὶ δ' ὅταν μὲν

Σχ. 17.

ρος αὐτῆς χώνηται. Εἶνε δὲ αὗται ὁραταὶ ἐπίσης ὅφ' ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ ἡμισφαιρίου, ἐξ οὗ παρατηρεῖται ἡ σελήνη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκλείψεώς της.

Αἱ ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου εἶνε μερικαί, ὀλικαὶ ἢ δακτυλοειδῆ καὶ μερικαὶ μὲν εἶνε, ὅταν ἡ σελήνη σχεπάζῃ μέρος μόνον τοῦ ἡλίου· ὀλικαὶ δὲ ἢ δακτυλοειδῆς, ὅταν τὸ κέντρον τῆς σελήνης συμπίπτῃ ἀκριβῶς μετὰ τοῦ κέντρου τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ τόπου ὅθεν παρατηρεῖται ἡ ἐκλείψις. Κατὰ τὴν ὀλικὴν δ' ἐκλείψιν (Σχ. 17) ἡ γῆ εἶνε ἀφῆλιος, ἡ δὲ σελήνη περιήλιος· ἐνεκ τούτου ὁ ἥλιος μᾶλλον ἀπομακρυσμένος φαίνεται μικρότερος καὶ σχεπάζεται ὀλόκληρος

ὕπὸ τῆς σελήνης, ὥτις φαίνεται μεγαλειτέρα ἕνεκα τῆς προσεγγίσεώς της· τὸ ἐναντίον δὲ συμβαίνει εἰς τὴν δακτυλοειδῆ ἐκλείψιν (Σχ. 17): ἡ γῆ εἶνε περιήλιος, καὶ ἡ σελήνη ἀπόγειος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου αὕτη φαίνεται τότε μικροτέρα καὶ δὲν δύναται νὰ κρύψῃ ὅλον τὸν ἥλιον, ἀφήνουσα νὰ φωτίζηται γύρωθεν ὁλόκληρον δακτύλιον.

Ἐκλείψεις δὲ πάσχουσιν οὐ μόνον ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, ἀλλὰ καὶ οἱ δορυφόροι τοῦ Διὸς καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες ἐπὶ τινὰς στιγμὰς κρυπτόμενοι ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τῆς γῆς ὑπ' ἄλλου τινὸς σώματος.

Ἐπὶ τῆς σελήνης παρατηρήθησαν διάφορα ὄρη· πολλῶν δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι καὶ τὰ ὕψη μέχρι νῦν κατέμετρησαν· ἀλλ' οὔτε ὕδωρ οὔτε ἀτμόσφαιραν εἰσέτι ἐπ' αὐτῆς ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι.

Κομήται.

Οἱ κομήται εἶνε πλανῆται συνιστάμενοι κατὰ τινὰς ἀστρονόμους ἐκ νεφελώδους ἐλαφροτάτης ὕλης καὶ ἔχοντες ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ὑπερμεγέθη οὐράν, ἐστραμμένην πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ἡλίου· περιγράφουσι δὲ οὗτοι ἐλλείψεις (Σχ. 15) λίαν ἐκτεταμένας, καλουμένας ἕνεκα τούτου παραβολάς, τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος κατέχει τὴν ἐστίαν· κινεῦνται δὲ καθ' ἀπώσας τὰς διευθύνσεις, συνοδευόμενοι συνήθως ὑπὸ οὐράς ἢ κόμης, διὰ μέσου τῆς ὁποίας ἐνίοτε δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἀστέρας.

Καλεῖται δὲ κόμη αὐτῶν τὸ νεφελώδες τὸ περικυκλῶν τὴν κομήτην, ἡ δὲ σφαῖρα αὐτοῦ πυρὴν τοῦ κομήτου· κομητῶν δὲ τινων ὁ πυρὴν δὲν φαίνεται, καὶ ἡ οὐρά δὲ αὐτῇ δὲν ὑφίσταται, ὅταν ὁ κομήτης ἀπομακρύνηται τοῦ ἡλίου· ἀναπτύσσεται δὲ πάλιν καθ' ὅσον ὁ κομήτης πλησιάζει πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ σμικρύνεται τὰ μέγιστα ὀλίγον μετὰ τὴν περιηλιότητά του. Ἐκ τῶν φαινομένων δὲ τούτων οἱ ἀστρονόμοι συμπεραίνουσιν ὅτι αὐτὸ τὸ νεφελώδες εἶνε ἄτμοι παρηγόμενοι ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.

Οἱ κομήται εἶνε ὁρατοὶ ἐπὶ μικρὸν μέρος τῆς τροχῆς των, ὅταν πλησιάζωσι πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ εἶνε πρὸς ἀλλήλους διάφοροι κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν λάμψιν· τινὲς μάλιστα τούτων μόλις εἶνε ὁρατοὶ διὰ τηλεσκοπίου, ἐν ᾧ ἄλλοι τὸ τρίτον ἢ καὶ τὸ ἡμισυ τοῦ οὐρανοῦ (60° — 90°) καταλαμβάνουσι διὰ τοῦ μήκους τῆς οὐράς των. Ἐκαστος δὲ κομήτης ταχέως ποικίλλεται· ὁ τοῦ 1811 κατ' ἀρχὰς μόλις ὁρατός μετὰ τὴν περιηλιότητά του ἀνεφάνη ἔχων ὑπερμεγέθη καὶ λαμπροτάτην οὐράν· ἐπειδὴ δ' ἕνεκα τὴν προσεγγίσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἥλιον ὁ πυρὴν του εἶχε μεταβληθῇ εἰς ἄτμόν, πολλοὶ ἀστρονόμοι δισχυρίσθησαν ὅτι εἶδον διὰ μέσου αὐτοῦ ἄλλους ἀστέρας.

Μέχρι τοῦδε λογαριάζονται κομήται ὑπὲρ τοὺς 100· καθ' ἕκαστον δὲ σχεδὸν ἔτος νέοι ἀνακαλύπτονται, ἀλλ' ὅμως τριῶν μόνον εἰς αὐ-

τῶν γνωρίζομεν εἰσέτι ἀκριβῶς τὴν ἐπάνοδόν των. Ὁ πρῶτος ἀναφανείς τὸ 1835 εἶνε ὁ καλούμενος τοῦ Ἀλεύου ἐπανερχόμενος μετὰ 75 1/2 ἔτη· ὁ δευτέρος ἀναφανείς τὸ 1846 ἐπανερχεται ἀνὰ ἐξ ἔτη καὶ ὑπὸ μῆνας· ὁ τρίτος καλούμενος τοῦ Ἐγκου (Enke) διατρέχει τὴν τροχίαν του εἰς ὀλιγώτεράν τι τῶν τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεως. Ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τινες κατὰ τοὺς ἀστρονόμους ἐπανερχονται μετὰ πολλοὺς αἰῶνας, καὶ ἄλλοι χάνονται πλησίον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων καὶ δὲν ἀναφαίνονται ποτε πλέον εἰς τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

Ἀπλανεῖς ἀστέρες.

Οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, ἐν οἷς ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, εἶνε φωτεινοὶ ἀστέρες τηροῦντες τὴν αὐτὴν πλάνοτε μεταξὺ των περίπου θέσιν. Οἱ πλησιέστεροι αὐτῶν εἰς ἡμᾶς εἶνε τοῦλάχιστον ἑκατὸν χιλιάδας φορὰς ἀπώτερον τοῦ ἡλίου· ἄλλοι δὲ τούτων εἶνε ἀπείρως πλέον ἀπομακρυσμένοι. Ἐλογαρίασαν δὲ ὅτι τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐκπέμπουσι διατρέχον καθ' ἑκάστον δευτερόλεπτον περισσότον τῶν 310 χιλ. χιλιόμετρ. χρειάζεται περισσώτερον τῶν τριῶν ἐτῶν νὰ φθάσῃ εἰς ἡμᾶς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἶνε ἄπειρος, ἀλλὰ τρεῖς ἕως τέσσαρες χιλ. μόνον εἶνε ὅρατοί δι' ἀόπλων ὀφθαλμῶν, ἐν ᾧ διὰ τηλεσκοπίου δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν πολλὰ αὐτῶν ἑκατομμύρια.

Εἰς τὸν οὐρανὸν διακρίνομεν ἔτι μικρὰ νεφελώδη λευκώματα καλούμενα νεφελώματα· τούτων τὰ μὲν ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ ἀθροισμάτων ἀστέρων, τὰ δὲ διὰ συσσωρεύσεως ποσότητος τινος λευκῆς ὕλης. Τοιαῦτα δὲ νεφελώματα λογαριάζονται περὶ τὰ χίλια· ἀθροισμα δὲ τούτων νεφελωμάτων εἶνε καὶ ὁ Γαλαξίας, μακρὰ καὶ ἀκανόνιστος ταινία ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐκτεινομένη ἀπὸ μεσημ. πρὸς ἄρκτον.

Ἐν τῷ οὐρανῷ, ὥς εἵπομεν, ὑποτίθενται παράλληλοι καὶ μεσημβρινοὶ ἀντικρύζοντες πρὸς τοὺς παραλλήλους καὶ μεσημβρινοὺς τῆς γῆς. Οἱ λαοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τοῦ γήινου ἡμισφαιρίου βλέπουσι διερχομένους διὰ τοῦ ζηνίθ των τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαιρίου. Δι' αὐτοὺς οἱ οὐράνιοι πόλοι εἶνε ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, καὶ ὅλοι οἱ ἀστέρες περιγράφουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν κῆθετον ἡμικύκλιον πρὸς τὸν ὀρίζοντα· διὰ τοῦτο λέγουσιν ὅτι οἱ λαοὶ οὗτοι ἔχουσι τὴν σφαῖραν ὀρθήν, καὶ δύνανται νὰ βλέπωσιν ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς δὲ τοὺς πόλους ὅλοι οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσι περὶ τὸν οὐράνιον πόλον κύκλον παράλληλον μὲ τὸν ὀρίζοντα καὶ τότε λέγεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλων ἔχουσι τὴν σφαῖραν παλάλην. Ἐνταῦθα ὁ πολικὸς ἀστὴρ φαίνεται εἰς τὸ ζηνίθ, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἡμισφαιρίου ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, οἱ δὲ ἀστέρες τοῦ ἡμισφαιρίου ἐν ᾧ ὁ παρατηρητὴς εὐρίσκεται δὲν κρύπτονται ποτε, ἐν ᾧ τὰν ἀπάλιν οἱ τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου εἶνε ἄρατοι.

Μεταξύ δὲ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τῶν πόλων οἱ ἀστέρες φαίνονται ὅτι περιγράφουσι κύκλους τόσον μᾶλλον κεκλιμένους πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὅσον πλησιάζει τις περισσότερον εἰς τοὺς πόλους καὶ τότε ἡ σφαῖρα καλεῖται πλαγία.

Ἀστρική ἡμέρα καὶ ὁ ἀληθὴς καὶ ὁ μέσος χρόνος.

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν οἱ ἀστέρες διέρχονται τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός, ὁ δὲ χρόνος, τὸν ὅποιον πρὸς τοῦτο χρειάζονται, καλεῖται ἀστρική ἡμέρα, διαρκούσα 23 ὥρ. 56', καὶ οὗτος εἶνε ὁ ἀληθὴς χρόνος, τὸν ὅποιον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ μίαν περί τὸν ἄξονα περιστροφὴν τῆς. Ἡλιακὴ ἡμέρα δὲ καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὅποιον χρειάζεται ὁ ἥλιος, ἵνα διέλθῃ τὸν μεσημβρινὸν τόπου τινός· αὕτη δὲ εἶνε μεγαλύτερα τῆς ἀστρικῆς κατὰ 4' ὥρας, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ γῆ προχωρεῖ καθ' ἐκάστην περί τὴν μίαν μοῖραν εἰς τὴν τροχίαν τῆς. Ὁ ἥλιος λοιπὸν τὴν ἐπομένην ἡμέραν δὲν θά εὐρεθῇ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν μεσημβρινὸν τοῦ τόπου, καὶ διὰ τὴν φθῆσιν εἰς αὐτὸν πρέπει ἡ γῆ ἐκτὸς τῆς περιστροφῆς τῆς νὰ στραφῇ ἔτι περί τὸν ἄξονά τῆς μίαν μοῖραν. Διὰ τοῦτο λογαριάζεται τὸ ἔτος ἐκ 365 ἡμ. 6 ὥρ. ἡλιακῶν καὶ ἐκ 366 ἡμ. 6 ὥρ. ἀστρικῶν.

Ἡ ἀστρική ἡμέρα ἔχει πάντοτε τὴν αὐτὴν διάρκειαν, ὅπερ δὲν βλέπομεν εἰς τὴν ἡλιακὴν. Ἡ γῆ κατὰ τὴν περιηλιότητά τῆς προχωρεῖ ταχύτερον εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ὁ δὲ ἥλιος φαίνεται τότε ὀλίγον βραδύτερον εἰς τὸν μεσημβρινόν, καὶ ἡ ἡμέρα διαρκεῖ περισσότερον τῶν 24 ὥρ. Κατὰ δὲ τὴν ἀφηλιότητα, ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ ἡ πορεία τῆς γῆς εἶνε βραδύτερα εἰς τὴν ἐκλειπτικὴν, ἡ ἡμέρα διαρκεῖ ὀλιγώτερον τῶν 24 ὥρ. Καλεῖται δὲ ἀληθὴς χρόνος ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον, καὶ μέσος χρόνος ἡ ὥρα, ἣν δεικνύει ἀκριβὲς καὶ καλῶς κανονισμένον ὥρολόγιον. Αἱ δύο αὗται ὥραι δὲν δύνανται νὰ ᾔνε σταθερῶς αἱ αὐταί· ἐπειδὴ ἡ ἡλιακὴ ἡμέρα δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν πάντοτε διάρκειαν· ἐνίοτε μάλιστα διαφέρουσι κατὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας· καὶ κυρίως κατὰ τὰ μέσα τοῦ Φεβρουαρίου ἡ ὥρα τοῦ μέσου χρόνου προχωρεῖ περισσότερον πρὸς τὴν τοῦ ἀληθοῦς χρόνου, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον συμβαίνει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου.

Ὅπισθοχώρησις τῶν ἰσημεριῶν.

Αἱ ἰσημερίαι κατ' ἔτος συμβαίνουσι 20' 25' πρὶν ἢ γῆ ἔλθῃ εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου καὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀστέρος, μετὰ τοῦ ὁποίου ἥτο εἰς τὴν αὐτὴν ἰσημερίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους· τὴν διαφορὰν ταύτην καλοῦσιν ὀπισθοχώρησιν τῶν ἰσημεριῶν. Ἐνεκα ταύτης ὁ ἥλιος φαίνεται ὅτι ὀπισθοπορεῖ ἐπὶ τοῦ ζωδιακοῦ μίαν μοῖραν

κατὰ 72 ἔτη, καὶ ὁλόκληρον ζῳδιὸν ἢ 30 μοίρας κατὰ 2156 ἔτη· οὕτω δὲ ἵνα διατρέξῃ ὅλον τὸν κύκλον τῆς ἐκλειπτικῆς χρειάζεται 26000 ἔτη. Ἀφ' οὗτο λοιπὸν ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα εἰς τὸν ζῳδιακὸν κύκλον, ὃ ἥλιος ὠπισθοπόρῃσε κατὰ ἓν ζῳδιὸν ὥστε τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν μὲν εἰσέρχεται ὃ ἥλιος εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τῶν ἰχθύων, ἀντὶ τὰ φθάσῃ εἰς τὴν πρώτην μοῖραν τοῦ κριοῦ.

Ἡμερολόγιον.

Ἔτος καλεῖται ὁ χρόνος, τὸν ὅποιον ἡ γῆ χρειάζεται διὰ τὰ διατρέξῃ τὴν περὶ τὸν ἥλιον τροχίαν της, συνιστάμενον ἐκ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 49'. Ἄν δ' ἐπὶ τέσσαρα κατὰ συνέχειαν ἔτη λογαριάζωμεν τὸ ἔτος ἐκ μόνον 365 ἡμ. ἡ γῆ θέλει εὐρεθῇ ὅτι βραδύνει περὶ τὰς 24 ὥρας· ὅθεν ἐστοχάσθησαν ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν νὰ κάμνωσι τὸ τέταρτον αὐτὸ ἔτος ἐκ 366 ἡμ. Οὕτω λοιπὸν τὸ 1873, 1874, 1875 εἶνε ἐκ 365 ἡμ. τὸ δὲ 1876 ἐκ 366 ἡμ. τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος καλεῖται ἐμβόλιμον. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο κατασταθὲν ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος ὀνομάζεται Ἰουλιανόν.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ προστίθενται $\frac{3}{4}$ ὥρ. περισσότερον κατὰ τὸ τέταρτον τοῦτο ἔτος τὸ ἐκ 366 ἡμ. παρατηρήθη τοῦτο ἐπὶ τοῦ πάπα Γρηγορίου II'. ὅστις πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ἀπέκοψεν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 ἔτους 10 ἡμ. διατάξας νὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου ἡ 15 τοῦ αὐτοῦ μηνός. ἵνα δὲ μὴ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ λάθος ὑποπίπτωσι, προσδιωρίσθη εἰς τὸ τέλος 400 ἐτῶν νὰ ἀποκόπτονται 3 ἡμέραι, ἥτοι τὸ τελευταῖον ἔτος τριῶν ἀλληλοδιαδόχων αἰώνων δὲν εἶνε ἐμβόλιμον, ἐν ᾧ ὡς τὸ τέταρτον ἔπρεπε νὰ ᾔη.

Τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς δώδεκα μῆνας ἀνίσους· ὡς ἐξῆς·

Ἰανουάριος	31	Ἀπρίλιος	30	Ἰούλιος	31	Ὀκτώβριος	31
Φεβρουάριος	28 ἢ 29	Μάιος	31	Αὐγούστ.	31	Νοέμβριος	30
Μάρτιος	31	Ἰούλιος	30	Ἰούλιος	30	Δεκέμβριος	31

Οὕτως ἑπτὰ μῆνες εἶνε ἐκ 31 ἡμ. τέσσαρες ἐκ 30 καὶ ὁ Φεβρουάριος ἐξ 28 ἢ 29 ἡμ. ὅταν τὸ ἔτος ᾔη ἐμβόλιμον. Οἱ δὲ μῆνες διαιροῦνται εἰς ἐβδομάδας, συνισταμένης ἐκάστης αὐτῶν ἐξ ἑπτὰ ἡμερῶν.

Κινηταὶ ἑορταί.

Κινηταὶ ἑορταὶ λέγονται, ὅσαι δὲν πίπτουσιν εἰς τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐκάστου ἔτους, ἀλλὰ κανονίζονται σχεδὸν ἀπασαι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, εἰς τὴν ὁποίαν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.

Κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένην σύνοδον (325 μ. Χ.) τὸ Πάσχα πρέπει νὰ ἑορτάζηται τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον τὴν μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν· καὶ ἂν ἡ πανσέληνος πίπτῃ Κυριακῇ, τότε τὸ Πάσχα πρέπει νὰ τίθεται τὴν ἀμέσως ἐπομένην

Κυριακὴν. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἂν ἡ Κυριακὴ τοῦ Πάσχα συμπίπτῃ μὲ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων. Οὕτω δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ἡμετέραν Ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν πίπτει μετὰξὺ τῆς 23 Μαρτίου καὶ 24 Ἀπριλίου, κατὰ δὲ τὴν Δυτικὴν μετὰξὺ τῆς 9 Μαρτίου καὶ τῆς 13 Ἀπριλίου.

Σελήνης κύκλος.

Κύκλος σελήνης εἶνε περίοδος 19 ἔτων Ἰουλιανῶν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας αἱ σεληνιακαὶ φάσεις ἐπανέρχονται κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμερομηνίας. Τὸ ἔτος τὸ προηγηθὲν τῆς ἡμετέρας χρονολογίας ὑπῆρξε τὸ πρῶτον τοῦ κύκλου τῆς σελήνης, τὸ ἀκόλουθον ὑπῆρξε τὸ δεύτερον, καὶ οὕτω καθέξῃς. Πρὸς εὐρεσιν δὲ τοῦ ἔτους τοῦ Κύκλου τῆς σελήνης ἢ τοῦ Χρυσοῦ ἀριθμοῦ, ὡς συνήθως ὀνομάζεται, πρέπει νὰ προσθέσωμεν 1 εἰς τὸ ὀρισμένον ἔτος καὶ νὰ διαιρῶμεν αὐτὸ διὰ 19, καὶ οὕτω θέλομεν εὑρίσκει τὸ ζητούμενον. Τὸ ἔτος λοιπὸν $1875 + 1$ διαιρούμενον διὰ 19 δίδει πηλίκον 98 καὶ κατάλοιπον 14. Ὅθεν ἀπὸ τοῦ 1 μετὰ Χριστὸν ἔτους παρῆλθον μέχρι τοῦ 1875 κύκλοι σελήνης 98, καὶ ἤδη ζῶμεν εἰς τὸ 14 ἔτος τοῦ 99 κύκλου τῆς σελήνης· τὸ δὲ 14 εἶνε ὁ Χρυσοῦς ἀριθμὸς τοῦ 1875.

Ἑπακταί.

Ἑπακταὶ ἡμέραι καλοῦνται αἱ τὴν ἡλικίαν τῆς σελήνης κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους δεικνύουσαι. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἡλιακὸν ἔτος ὑπερβαίνει κατὰ 11 ἡμέρας τὴν διάρκειαν 12 περιόδων σελήνης (ἢ τὸ σεληνιακὸν ἔτος), ἂν αἱ ἐπακταὶ εἶνε 0 ἡμέραι κατὰ τὴν ἀ'. Ἰανουαρίου ἔτους τινός, τὴν ἀ. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους θὰ ᾔηνε 11 ἡμέραι, τὴν δὲ ἀ. τοῦ μηνὸς τοῦ τρίτου ἔτους θὰ ᾔηνε 22, τοῦ δὲ τετάρτου 33 ἢ μόνον 3, ἀφαιρουμένων τῶν 30 διὰ μίαν περίοδον σελήνης εὐρισκομένης περισσότερον εἰς τὰ τρία πρῶτα ἔτη. Πρὸς εὐρεσιν δὲ τῶν ἐπακτῶν, τῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἕκαστον κύκλον σελήνης, πρέπει νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν Χρυσοῦν ἀριθμὸν ἐπὶ 11, καὶ ἐκ τοῦ γινομένου, ἂν ᾔηνε μεγαλύτερον τοῦ 30, ἀφαιροῦμεν τοσούτους 30, ὅσκις τοῦτο εἶνε δυνατόν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἡ πραγματευομένη περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τῆς φυσικῆς αὐτῆς διπλάσεως, τῆς περικυκλώσεως αὐτὴν ἀτμοσφαίρας, καὶ περὶ ὧν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀντικειμένων.

Τῆς γῆς μόνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰς παρὰ ταύτην οὐσίας γνωρίζομεν· ἡ δὲ παρούσα αὐτῆς μορφή φαίνεται ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας δύο στοιχείων τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πυρός. Τὸ ὕδωρ ὑπὸ διὰφορον μορφήν ἰστάμενον ἢ ῥέον ἢ καταπίπτον ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας μεταβάλλει καὶ μέχρι νῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, διαπερᾶ παντοῦ εὐκόλως κατὰ μικρὸν διαλύον ἢ βιάως συνθραύον, καὶ συμπαρασύρον μέρη μεθ' ἑαυτοῦ φέρει αὐτὰ εἰς ἄλλους τόπους· ἐντεῦθεν καὶ ἡ αὕξησις τῶν παραλίων, τῶν χερσονήσων κτλ. Ὡσαύτως δὲ ἡ γῆ κατέχει ἰδιόζουσαν τινὰ θερμότητα, ἥτις ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον τῆς αὐξάνει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ πυρὴν αὐτῆς εὕρεται εἰς ῥευστὴν πυρῶδη κατάστασιν· συμπεραίνομεν δὲ τοῦτο ἐκ τε τῶν θερμῶν πηγῶν, τῶν ἡφαιστείων, τῶν ἐκρήξεων καὶ τῶν σεισμῶν. Διὰ τῆς ἐνεργείας δὲ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς πυρὸς ἀποτελοῦνται εἰσὲτι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἀνυψώσεις καὶ καθιζήσεις, ῥήγματα, ὄρη, νῆσοι κτλ. Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα ἐπενήργησαν εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους καὶ κατὰ διαφόρους περιόδους εἰς τὸν σχηματισμὸν βαθμηδὸν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Ἐπιφάνεια τῆς γῆς.

Ἄν ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ σφαίρας τινὸς βλέπομεν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς ἀνίσως διηρημένην εἰς ξηρὰν καὶ εἰς ὕδατα· ταύτης ἡ ξηρὰ κατέχει σχεδὸν τὸ $1/4$, τὰ δ' ἐπίλοιπον εἶνε κακαλυμμένον ὑπὸ ὕδατων· καὶ τὸ μὲν βόρειον ἡμισφαίριον περιλαμβάνει τὰ $4/5$ τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ νότιον μόνον τὸ $1/5$ αὐτῆς.

Πεδιάδες.

Πεδιάδες λέγονται ἐκτεταμέναι χώραι, ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ὁμαλὴν καὶ ἐπίπεδον. Αὗται ὅταν ποτίζωνται ὑπὸ ἀφθόνων πηγῶν ἢ ποταμῶν εἶνε εὐφορώταται· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλαι μὴ ἔχουσαι ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τινὰς αὐτῶν δίδονται καὶ ἰδιαιτέρα ὀνόματα· οἷον

Στείνται καλοῦνται εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἐκτεταμέναι ἀμμώδεις πεδιάδες κεκαλυμμέναι καθ' ὅλον τὸ θέρος ὑπὸ φυτῶν τὸ πλεῖστον ἀλατούχων, ἀλλ' ἐστερημέναι παντὶ πασι δένδρων.

Σαβάρραι δὲ εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, καὶ Πάμται εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν λέγονται πεδιάδες χαμηλόταται, ὑγρόταται καὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ ὑψηλῶν χόρτων. Ἐρημοὶ τέλος λέγονται ἐκτεταμέναι πεδιάδες κεκαλυμμέναι ὑπὸ ἀνύδρου ἄμμου ἀναπτομένης ὑπὸ θερμότητος ἡλίου, καὶ ἐστερημέναι τοῦ ἀναγκαίου διὰ τὴν βλάστησιν ὕδατος, ὡς αἱ τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς. Ἐν τούτοις ἐν τῷ μέσῳ τούτων τῶν ἐρήμων εὐρίσκονται τόποι ἐνυδροὶ καὶ κατὰφυτοι, ὁμοιάζοντες μὲ εὐφόρους νήσους ἐν τῷ μέσῳ ἀπείρου ἄμμου καὶ ὀνομάζονται ἀνάσεις ἢ ὀάσεις.

Ὅρη.

Τὰ ὄρη εἶνε τὰ ὑψηλότερα ὑψώματα τῆς σφαίρας. ὁμοίαι δὲ καλοῦνται τὰ ἔχοντα ὀλιγώτερον ὕψος.

Τὰ ὄρη εἶνε ἐνίοτε μεμονωμένα, συχνότατα ὅμως σχηματίζουσι σειράς. Αἱ κορυφαίων ἔχουσι διάφορα σχήματα λαμβάνουσαι διὰ τοῦτο καὶ διάφορα ὀνόματα. ὡς ὅταν αὕτη ᾗνε πρισματοειδής, καλεῖται αἰχμή· ὅταν ᾗνε ὀψεία, ὀδοῦς, κέρμεν, βελοειδής· ἐάν δ' ἐπίπεδος τραπέζια κτλ. Αἱ ὑψηλότεραι δὲ γνωσταὶ κορυφαὶ εἶνε αἱ τῶν Ἰμαλαίων, φθάνουσαι εἰς 27 χιλ. ποδας ὕψους ὑπερᾶνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ράχος καλεῖται τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς σειρᾶς, τὸ ἐκτεινόμενον καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτῆς· αἱ δὲ πλευραὶ τῆς ράχως, δι' ὧν βέουσι τὰ ὕδατα, εἶνε αἱ καλούμεναι κλιτθεῖς.

Τὰ ὄρη χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ στενῶν χαμηλοτάτων καλούμενων κοιλάδων· ἐάν δ' αὐταὶ περικλείωνται μεταξὺ δύο πολὺ προσηγγιζόντων ὄρεων καὶ ὀχι πολὺ ὑψηλῶν, καλοῦνται ἀντῶνες μὲν ἐάν ᾗνε ἄδενδροι, γάπαι δ' ἐάν ᾗνε δρυμώδεις· στενὰ δὲ ἢ πύλαι καλοῦνται αἱ μεγάλαι καὶ ταχέαι τὰ πεινώσεις τῆς ράχως, αἵτινες καὶ στενάς διόδους σχηματίζουσι· καὶ φάραγγες ἢ ἀνέρες, αἱ κείμεναι μεταξύ ἀποτόμων βράχων, αἵτινες ἐάν ᾗνε πολὺ βαθεῖαι βάραθρα καλοῦνται.

Ἡφαιστεια.

Ἡφαιστεια εἶνε συνήθως κωνοειδῆ ὄρη μετὰ κωνοειδῶν ἀνοημάτων καλούμενων κρατήρων, ἀναπέμποντα ἐξ αὐτῶν κατὰ καιροῦς ἀναθυμιάσεις, καπνοὺς, φλόγας, ὕλας ἀναλελυμένας, καὶ ῥίπτοντα μακρὰν τέφραν, μύδρους, χεμαρροὺς λάβης, ἥτις τότε μόνον σταματᾷ ὅταν ψυχθεῖσα χάσῃ τὴν ρευστότητά της. Τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ὀρυμνία τῶν ἡφαιστειῶν, ὥστε ἐκ τῶν καταστροφῶν τούτων πολλάκις ἐσχηματίσθησαν νέα ὄρη ἢ ἐξήλθον ἐκ τῶν τυθμένων τῆς θαλάσσης νῆσοι κτλ.

Τὰ ἡφαιστεία δὲν εἶνε ἐν ἐνεργείᾳ πάντοτε· τινὰ δὲ τούτων φαίνονται μὲν ἐσβεσμένα ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, ἀλλ' αἰφνης πάλιν ἀρχίζουσι καὶ ἐκπέμπουσι τέφραν καὶ λάβαν καὶ ταῦτα καλοῦνται ἐνεργῆ ἢ ζῶντα· ἄλλα δὲ πάλιν φαίνονται ὅτι διὰ παντός ἔχασαν τὴν φρικώδη ἐνεργείαν των, καὶ διὰ τοῦτο κεκρῶ ἡφαιστεία καλοῦνται. Ἡφαιστεία ὑποθαλάσσια λέγονται, ὅσα εἶνε κεκρυμμένα ὑπὸ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης.

Σεῖσμοι.

Οἱ σεισμοὶ φαίνονται ὅτι προξενοῦνται ὑπὸ ὑπογείων ἀτμῶν, οὔτινες ἀνυψοῦσι τὸ ἔδαφος ζητοῦντες νὰ ἀνοίξωσι δίοδον· συνοδεύονται δὲ συνήθως ὑπὸ ὑφαιστείων ἐκρήξεων. Συχνὰ δ' αἰσθανόμεθα αὐτοὺς πολὺ μακρὰν τῶν ἡφαιστείων καὶ ἄνευ τινὸς ἐκρήξεως. Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰ περίεξ τῶν Ἀνδεων καὶ εἰς ἄλλας ἔτι χώρας εἶνε ἐνίοτε τοσοῦτον δυνατοί, ὥστε συχνὰ καταστρέφουσι μεγάλας πόλεις.

Συστατικά τῆς γῆς.

Εἶδη γαιῶν.

Τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς διακρίνονται ἅ. τὰ ἐκ τοῦ ὕδατος μορφώματα ἥτοι τὰ ὄρη καὶ σχηματιζόμενα ἐκ συνεχοῦς σειράς στρωμάτων κεκλιμένων ἐπ' ἄλληλα καὶ ὠρισμένην τάξιν· β'. τὰ ἐκ τοῦ πυρὸς μορφώματα, ἥτοι τὰ μὴ κατὰ στρώματα εἶδη τῶν ὄρεων. Τούτων δὲ ἄξια σημειώσεως εἶνε·

1) Αἱ ἀρχέγονοι γαῖαι ἢ τὰ πρωτογενῆ στρώματα, ἃτινα φαίνονται συνιστάμενα ἐκ τετηγμένης μὲν τὸ πρῶτον ψυχθείσης δ' ἀκολουθῶς ὕλης.

2) Αἱ δευτερεύουσαι γαῖαι ἢ τὰ δευτερογενῆ στρώματα εἶνε διατεθειμέναι κατὰ στιβάδας τακτικὰς ἐπὶ τῶν πρώτων, καὶ ἀποτεθεμέναι ὑπὸ τῶν ὑδάτων, περιλαμβάνουσαι συνήθως πολλὰ λείψανα ζῶων καὶ φυτῶν· καὶ τὰ μὲν παναρχαιότατα ζῶα εὗρισκονται ἰδίᾳ εἰς τὰ τιτανώδη στρώματα, τὰ δὲ παναρχαιότατα φυτὰ εἰς τὰ ἐξ ἀμολίθου καὶ λιθανθράκων στρώματα. Αἱ ἀποθῆκαι τῶν κογχυλίων καὶ τῶν ἰχθύων αἱ ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὄρεων εὗρισκόμεναι μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ θάλασσα τὰ ἐκάλυπτε ποτε.

3) Αἱ τριτεύουσαι γαῖαι ἢ τὰ τριτογενῆ στρώματα, τὰ ὅποια συντίθενται ἐκ λειψάνων τῶν δύο τούτων πρώτων εἰδῶν τεταγμένα κατὰ στιβάδας πρὸς τὰς ὑπωρείας τῶν δευτερογενῶν στρωμάτων.

4) Αἱ ἡφαιστειώδεις γαῖαι ἢ τὰ ἡφαιστειώδη στρώματα, αἵτινες ἐσχηματίσθησαν ὑπὸ τῆς τέφρας, τῆς λάβης καὶ τῶν ἄλλων ὕλων τῶν ἐκπεμπομένων ὑπὸ τῶν ἡφαιστείων.

5) Αἱ φυτικάι γαῖαι, αἱ εὗρισκόμεναι ὑπερὶ πάντων ὅλων τῶν ἄλλων γαιῶν, αἵτινες εἶνε αἱ μόναι ἐπιτήδαιοι διὰ τὴν φυτικὴν ὑπαρξιν.

Πολύτιμοι λίθοι, μέταλλα καὶ εὐρησθέντα μέταλλα.

Μεταξὺ τῶν οὐσιῶν, αἵτινες ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς, διακρίνονται 1 οἱ πολὺτιμοι λίθοι, οἷον ἀδάμαντες, ρουβίνια, σάπφειροι κτλ. 2 τὰ μέταλλα, ὧν ἐπισημότερα εἶνε ὁ χρυσός, ἡ πλατίνη, ὁ ἄργυρος, ὁ χαλκός, ὁ σίδηρος, ὁ κασσίτερος, ὁ μόλυβδος, τὸ ἀντιμόνιον, ὁ ὑδράργυρος κτλ. 3 αἱ εὐρησθέντες ὕλαι, οἷον ὁ ἀνθρακίτης, τὸ θάιν, ἡ ἄσφαλτος καὶ ὅλαι αἱ ἀσφαλτώδεις οὐσίαι, οἱ γαιάνθρακες, τὸ ἥλεκτρον κτλ. Εἰς ταῦτα δὲ δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὰ εὐρησθέντα ὀρυκτά, ὄντα λείψανα φυτῶν κεχωσμένων εἰς τὴν γῆν.

Ὁ χρυσός, ἡ πλατίνη, ὁ ἄργυρος καὶ οἱ πολυτιμότεροι λίθοι εὐρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἡ δὲ σίδηρος καὶ ὁ μόλυβδος εὐρίσκονται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τοὺς εὐκράτους καὶ ψυχροὺς τόπους. Ἐν τοῦτοις πολὺς χρυσός εὐρίσκεται εἰς τὴν Σιβηρίαν, εἰς τὴν Καλλιφορνίαν καὶ εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη τῆς Αὐστραλίας.

Ὑδατα.

Τὰ ὕδατα τὰ διακεχυμένα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας διαίρουνται εἰς δύο, εἰς θαλάσσια ὕδατα καὶ εἰς ὕδατα τῆς ξηρᾶς.

Ὑδατα θαλάσσια.

Τὰ θαλάσσια ὕδατα εἶνε πικρά καὶ ἄλμυρά, τὸ δ' αὐτῶν ἀλατώδες δὲν εἶνε παντοῦ τὸ αὐτό· διότι εἰς τοὺς πόλους, ἀποχωριζομένου καὶ πηγνυομένου τοῦ γλυκέος ὕδατος, τὸ μένον ῥευστὸν ἔχει περισσύτερον ἄλας· ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ὅπου τὸ γλυκὺ ὕδωρ ἔχει ὀλιγώτερον ἄλας. Ἐν τοῦτοις ἡ Κασπία θάλασσα ἔχει περισσύτερον ἄλας ὥς πρὸς τοὺς ὠκεανούς.

Ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης περιέχει τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας, ὅποιας καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς· διὸ ἀπαντῶμεν ἐν αὐτῇ λύφους, ὄρη, κοιλάδας τοσούτου βάθους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ μετρήσωμεν· εἶνε δὲ κατωκημένη ὑπὸ πλήθους ζῶων ἐν μέρει εἰς ἡμᾶς ἀγνώστων, καὶ πλήθος ἔχει φυτῶν ἰδιαζόντων.

Πολλοὶ δὲ δοκιμαὶ ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης εἶνε ψυχρότερα ἀναλόγως τῆς βαθύτητός των. Οὕτω δ' ἔπρεπε τὰ βαθύτατα μέρη τῶν θαλάσσιων νὰ ᾔνε παγωμένα· ἀλλ' ἡδὴ τέλος ἐγνώσθη ὅτι οὐδέποτε τοῦτο συμβαίνει ὅσον καὶ ἂν προχωρήσωμεν βαθύτερα.

Ἡ διαφορὰ τοῦ πλάτους πολλὴν ἐπιρροὴν ἔχει ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Πρὸς τοὺς πόλους αἱ θάλασσαι εἶνε κεκαλυμμέναι ἀδιακόπως ὑπὸ μεγίστων ὄγκων πάγων, κατασταινόντων ταύτας τὰς θαλάσσας ἀδιαπεράστους εἰς τὰ πλοία. Τὸν χειμῶνα οἱ πᾶντοι οὗτοι καλύπτουσι συνήθως ὅλην τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς 88 μοίρ. τοῦ βορ. πόλου, οἱ δὲ κόλποι τοῦ αὐτοῦ πόλου παγώνουσι μέχρι τῆς 60 μοίρ. γὰρ ὁμοίως ἐκ τῆς βορ. βλέπομεν νὰ παγῶσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης βέροια

σης μέχρι τῆς 40 μοίρ. τοῦ βορ. πλάτους. Εἰς δὲ τὸ νότιον ἡμισφαίριον οἱ στερεοὶ πάγοι ἐκτείνονται μακρότερον ἢ εἰς τὸν βορείον πόλον.

Κινήσεις τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης.

Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ὑπόκεινται εἰς τρία ἤδη κινήσεων, τὰς ἀτμοσφαιρικὰς κινήσεις, τὰ ρεύματα καὶ τὰς παλίρροιας.

Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ κινήσεις προκύπτουσιν ὑπὸ τῆς ὠθήσεως τῶν ἀνέμων, ἐγειρόντων ἐνίοτε ἐκπληκτικὰ κύματα· ἡ δὲ παραχῇ αὕτη γίνεται ἐπαισθητὴ μόνον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· διότι καὶ εἰς τὰς μεγαλύτερας τρικυμίας παρατηρήθη, ὅτι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης βαθύτερα τῶν 33 μέτρων μένουσιν ἀκίνητα.

Τὰ ρεύματα εἶνε μεγάλα κινήσεις, φέρουσαι τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης κατὰ τινα διεύθυνσιν. Τὰ ἐπιστημώτερα δὲ τούτων εἶνε τὰ ρεύματα τῶν πόλων καὶ τὸ τροπικὸν ρεῦμα.

Τὰ ρεύματα τῶν πόλων φέρουσι τὰ ὕδατα ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἱσημερινόν, συνεπάγοντα μετὰ τούτων καὶ ὑπερμεγέθεις ὄγκους πάγων, οἵτινες συναντῶνται ἐνίοτε πολὺ μακρὰν τῶν παγωμένων θαλασσῶν.

Τὸ δὲ τροπικὸν ρεῦμα, διευθυνόμενον ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς μετὰ τῶν τροπικῶν, ἀποδίδεται εἰς τὴν ἐπιρροήν τῶν ἐτησίων ἀνέμων, τῶν πνεόντων εἰς ταύτας τὰς χώρας, καὶ εἰς τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως τῆς γῆς, τὴν ὅποιαν τὰ ὕδατα μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος ἐνταῦθα δὲν ἀκολουθοῦσιν ὡς ἐρχόμενα ἐκ τῶν περὶ τοὺς πόλους χωρῶν, ὅπου ἡ τῆς γῆς περιστροφή εἶνε ὀλιγώτερον ταχεῖα. Τὰ πρῶτιστα δὲ ρεύματα παράγουσι πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἐπιστημώτερα εἶνε τὸ ἐγκάλπιον Μεξικανικὸν ρεῦμα, τὸ ὅποιον συνέχεται ἐν τοῦ τροπικοῦ ρεύματος καὶ ἀκολουθοῦν τὸ μήκος τῶν παραλλήλων τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου μέχρι τῆς Νεογείου, λαμβάνει ἔπειτα νέαν διεύθυνσιν πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει εἰς τὰς παραλλήλους τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς (Ἀζόρας νήσους).

Αἱ κινήσεις αὗται τῆς θαλάσσης μεταφέρουσιν εἰς ἀπείρους ἀποστάσεις τὰ προϊόντα τῶν διχόρων χωρῶν ὑπὸ τούτων δὲ φέρονται εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας δένδρα, φυόμενα μόνον εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐνίοτε τὰ δύο ἀντίθετα ρεύματα συναντῶνται καὶ τότε σχηματίζονται οἱ θαλασσοστρόβιλοι, ὧν ἐπιστημώτερος εἶνε ὁ τοῦ Μαδραγῶμ πρὸς Ν. τῶν Λοφοδενῶν νήσων, καὶ ἡ Χάμθιδις εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας.

Αἱ παλίρροιαί εἶνε κανονικαὶ κινήσεις τῶν ὑδάτων δις ἐπαναλαμβάνόμεναι ἐν διαστήματι μιᾶς ἡμέρας καὶ 51'. Τὰ ὕδατα ἀναβαίνουν καὶ ἐκτείνονται ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν ἐπὶ 6 ὥρας, ἡ δὲ ἀνάβασις αὕτη καλεῖται *πλημμυρὶς*· ἀφ' οὗ δὲ φθίσωσιν εἰς τὸ μέγιστον ὕψος τῶν, μένουσι στάσιμα περὶ τὸ ἐν τέταρτον ὥρας, εἰτα ὑποσφοδρουσὶ πάλιν ἐν διαστήματι 6 ὥρων, καὶ αὕτη ἡ ὑποσφοδρότης καλεῖται *ἀμπώσις*.

μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ ὕδατα, ἀφ' οὗ μείνωσιν εἰς τὴν ταπεινοτάτην αὐτῶν θέσιν περὶ τὸ $1/4$ ὥρας ἀρχίζουσι πάλιν νὰ ὑψῶνται. Ἡ περίοδος αὕτη τῶν δύο ἀναβάσεων καὶ καταβάσεων τοῦ ὕδατος ὀνομάζεται ἡμερησία περίοδος, πρὸς διχρασίαν τῆς μηνιαίας καὶ ἐτησιας περιόδου, αἰτίνες παρατηροῦνται κατὰ πάσαν νέαν σελήνην καὶ κατὰ τὰς ἰσημερινὰς καὶ τὰς τροπὰς. Ἀρχεται δὲ ἡ πλημμυρίς μετ' ὀλίγην ὥραν ἀπὸ τῆς διπλῆς διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ διαβάσεως τῆς σελήνης καὶ συμβαίνει εἰς μὲν τοὺς ἀνατολικούς αἰγιαλοὺς προτῆτερα, εἰς δὲ τοὺς δυτικούς ἄργότερα.

Αἱ παλίρροιαι θεωροῦνται ὡς ἀποτελέσματα τῆς ἐλξεως τοῦ ἡλίου καὶ μάλιστα τῆς σελήνης· διότι αἱ ἰσχυρότεραι παλίρροιαι συμβαίνουσι κατὰ τὰς συζυγίας, ὅτε ἡ ἐλξις τοῦ ἡλίου συνεννοῦται μετὰ τῆς ἐλξεως τῆς σελήνης. Ἐν τούτοις μιᾷ καὶ ἡμισείας ἡμέρας διάστημα ὑπάρχει μετὰ τῆς στιγμῆς τῶν συζυγιῶν καὶ τῶν μεγαλειτέρων παλίρροιων, ἐνεκὰ τῆς μεγάλης ἀπομακρύνσεως τῶν δύο τούτων ἀστέρων. Αἱ παλίρροιαι δὲ καθίστανται ἀνεπαίσθητοι ὑπερῶν τῶν τροπικῶν κύκλων· διότι ἡ σελήνη ἐνεργεῖ ἐνταῦθα πλεονάζον ὥς μὴ ἀποχωροῦσα τοῦ ἰσημερινοῦ ὑπὲρ τὰς 28 μοίρας.

Ὑδατα τῆς ξηρᾶς.

Οἱ ἀτμοὶ οἱ διὰ τῆς θερμότητος ἐκ τῶν ὠκεανῶν καὶ ἐξ ὅλων τῶν ὑγρῶν τόπων παραγόμενοι καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὑψούμενοι σχηματίζουσι τὰ νέφη, τὰ ὅποια μεταβάλλονται εἰς βροχὴν· τὸ δὲ ὕδωρ τῶν βροχῶν εἰσδύον εἰς τὴν γῆν καὶ ἀπαντῶν ἀντίστασιν εἴτα δὲ διέξοδον ἀποτελεῖ τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ ῥεῖμακες· οὗτοι δὲ ἐνοόμενοι πρὸς ἀλλήλους σχηματίζουσι τὰ ποτάμια καὶ τοὺς ποταμοὺς, χύνοντας τὰ ὕδατά των συνήθως εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐπικράτεια ποταμοῦ λέγεται ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν κατέχει ποταμὸς τις μετὰ τῶν παραποτάμων καὶ τῶν ρυάκων του· γραμμαὶ δὲ τῆς διαχωρίσεως τῶν ὁδῶν λέγονται τὰ ὅρια δύο παρακειμένων ἐπικρατειῶν ποταμῶν· εἶνε δ' αὗται συνήθως σειραὶ ὄρεων, ὡς αἱ Ἀλπεις, χωρίζουσαι τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Πάδου ἀπὸ τῆς τοῦ Ροδαννοῦ, τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Δουνάβειος.

Βροχαί.

Αἱ βροχαὶ δὲν εἶνε παντοῦ ἐπίσης ἀσθενεῖς· ἐν γένει δὲ αὗται εἶνε ὀλιγώτερον δυναταί, καθ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τοῦ ἰσημερινοῦ ἢ τῆς γειτονιάσεως τῆς θαλάσσης, ἃν καὶ αἱ βροχεραὶ ἡμέραι εἶνε περισσύτεραι πρὸς βορρᾶν.

Βροχαὶ περιοδικαὶ καὶ πλημμύραι τῶν ποταμῶν.

Μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἡ περιοδικὴ ἐπέκτασις τῶν ἀνέμων ἐπαναφέρει κατ' ἔτος βροχὰς σταθερὰς κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τοῦ ἔτους· ἡ δὲ

μεγέλη ποσότης τοῦ ὕδατος ἡ ἐντὸς αὐτῶν πίπτουσα πρέπει συγχρόνως νὰ ἐκρέη, καὶ ἐντεῦθεν προκύπτουσιν αἱ τακτικαὶ πλημμύραι σχεδὸν ὅλων τῶν ποταμῶν τοῦ μέρους τούτου τῆς σφαίρας.

Ἡ πλημμύρα τοῦ Νείλου κατασταίνει εὐφορον τὴν λαμπράν κοιλάδα τῆς Αἰγύπτου· ἀλλ' εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἀνδεῶν οἱ ποταμοὶ πλημμυροῦντες δὲν ἔχουσι τὴν ἀναγκαίαν κατωφείρειαν διὰ νὰ ἐκρεύσωσι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ταύτης καλύπτεται ὑπὸ ἐλῶν.

Λίμναι καὶ ἑ.λῆ.

Τὰ ὕδατα μὴ δυνάμενα διὰ τὴν πολλὰ βαθεῖαν θέσιν τόπων τινῶν νὰ ἐκρέωσιν ἐκτείνονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις καὶ σχηματίζουσι τὰς καλουμένας *λίμνας* καὶ τὰ *ἑ.λῆ*. Μεταξὺ δὲ τῶν λιμνῶν ὑπάρχουσι τινες, δι' ὧν διέρχονται ποταμοί, ὡς ἡ τῆς Κωνσταντίας καὶ ἡ τῆς Γενεύης ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσι καμμίαν ἐκροήν, ὡς ἡ Κασπία, ἡ Ἀράξη λίμνη κλ. αἱ τελευταῖαι δὲ αὗται συνήθως εἶνε ἀλατούχοι.

Μεταλλικὰ καὶ θερμὰ ὕδατα.

Μεταλλικὰ ὕδατα καλοῦνται τὰ ῥέοντα ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς καὶ γέροντα μεταλλικῶν οὐσιῶν, οἷον θείου, σιδήρου κλ. Καλοῦνται δ' ἔτι αὐτὰ *θερμὰ ὕδατα*, ὡς θερμαίνόμενα ὑπὸ αἰτίας εἰσέτι ὄχι πολὺ γνωστῆς ἀποδιδομένης συνήθως εἰς τὴν ἐσωτερικὴν θερμότητα τῆς γῆς.

Ἡ θερμότης των ἐνίοτε εἶνε ἴση μὲ τὴν θερμότητα βράζοντος ὕδατος· τοιαῦτα δὲ θερμὰ ὕδατα ὑπάρχουσι εἰς πλείστας χώρας καὶ πολλὰ εἶνε χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην. Τῶν πηγῶν τούτων τινὲς παρουσιάζουσι μεγαλοπρεπὲς θέαμα· ὡς αἱ τοῦ Γενσέρου ἐν Ἰσλανδίᾳ, τῶν ὁποίων τὰ ὕδατα ἀναπηδῶσι συνήθως ἐν σχήματι πυραμίδος εἰς ὕψος 38 μέτρ. καὶ αἱ τοῦ Στρόκ ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ, ὧν τὰ ὕδατα ἀναπηδῶσιν ἔτι πλέον τῶν ῥηθέντων.

Ἀτμόσφαιρα.

Ἡ *ἀτμόσφαιρα* εἶνε μίγμα διαφόρων ῥευστῶν, τὰ ὅποια περικυκλῶνουν τὴν σφαῖραν μέχρι τοῦ ὕψους 70—90 χιλιομ. καὶ αὐτὸ εἶνε ὁ ἀήρ, τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν.

Ὁ ἀήρ εἶνε διαφανής, καὶ ὅταν ὁ οὐρανὸς ᾔηνε καθαρὸς, φαίνεται ὅτι ἔχει ὠραῖον κυανοῦν χρῶμα. Οὗτος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶνε 770 φορές ἐλαφρότερος τοῦ ὕδατος· στήλην δὲ ἀέρος ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων ὀρίων τῆς ἀτμοσφαίρας μέχρι τῆς θαλάσσης ἔχει βάρος ἴσον μὲ τὸ βάρος στήλης ἰσοπαχοῦς ὕδατος 10 1/2 μέτρ. ὕψους ἡ στήλης ἰσοπαχοῦς ὕδραργύρου 757 χιλιοστομέτρων ὕψους.

Ὁ ἀήρ εἶνε μᾶλλον πυκνὸς καὶ δυσκινητότερος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ εἰς τὰς πεδιάδας ἢ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων, ἀποκαθιστάμενος ἐλαφρότερος εἰς ἔτι μεγαλειότερον ὕψος. Ἡ διαδοχικὴ αὕτη

ἐλάττωσις τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος παρέσχε τὸ μέσον τῆς μετρήσεως τοῦ ὕψους τῶν ὀρέων· διότι παρατηρήθη ὅτι στήλη ὑδραργύρου περι-
κεκλισμένη ἐντὸς ὀργάνου καλουμένου βαρομέτρου καταβαίνει καθ'
ὅσον ἀναβαίνομεν περισσότερον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας ἐλάττωται ἐπαίσθητῶς, καθ' ὅσον ἀναβαίνομεν εἰς ὑψηλοτέρους τόπους· διότι ἀραιότερας οὐσας τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς τὰ ἀνώτερα αὐτῆς στρώματα, αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου διέρχονται ἐν μικροτέρῃ θάλασσει αὐτῆς, διὰ τοῦτο τὰ ὑψηλότερα ὄρη εἶνε κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀδιακόπου χιόνος· παρατηρήθη δ' ὅτι ἡ χιών ἀρχίζει νὰ πίπτῃ ἐπὶ μὲν τοῦ ἰσημερινοῦ εἰς ὕψος 4900 μέτρ. ἐπὶ δὲ τῶν 45 μοιρ. πλάτους εἰς ὕψος 2000 μέτρ. καὶ πρὸς τὸν 60ον παρὰλληλον εἰς ὕψος 1100 μέτρων.

Καὶ ἄλλαι δ' αἰτίαι ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμο-
σφαίρας κατὰ τὰς διαφόρους χώρας. Ἡ θερμότης εἶνε τόσον μεγαλει-
τέρα ὅσον ὁ τόπος εἶνε πλησιέστερος εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ τὰν ἀπά-
λιν μικροτέρα ὅσον προχωροῦμεν πρὸς τοὺς πόλους. Ὡσαύτως αὕτη
εἶνε ἐτι ἀνάλογος τῆς θέσεως τοῦ τόπου, καθότι αἱ μεσημβριναὶ
κλιτύες τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων εἶνε θερμότεραι τῶν ἄλλων κατωφε-
ρειῶν. Ἐπίσης τὰ δυτικὰ παράλια οἰασδήποτε χώρας εἶνε θερμότερα
τῶν ἀνατολικῶν παραλίων, καὶ παρατηρεῖται ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλά-
τους αἱ χώραι τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ψυχρότεραι τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώ-
πης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὅτι τὸ βόρειον ἡμισφαίριον εἶνε θερμότερον
τοῦ νοτίου ἡμισφαίριου. Καὶ αἱ νῆσοι δὲ αὐταὶ αἱ κείμεναι ἐν τῷ
μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ ἔχουσι χειμῶνα ὀλιγώτερον θριμνὸν καὶ θέρος ὀλι-
γώτερον θερμὸν ἢ αἱ ἄλλαι χώραι· διότι αἱ θάλασσαι διατηροῦσιν εἰς
αὐτάς θερμοκρασίαν μᾶλλον ὁμοιόμορπον.

Μετέωρα.

Εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν συμβαίνει οὖν διάφορα φυσικὰ φαινόμενα, τὰ
ὅποια καλοῦνται μετέωρα· εἶνε δὲ ταῦτα τριῶν εἰδῶν μετέωρα· α' τοῦ
φωτός· β' τοῦ ἡλεκτρισμοῦ· γ' τοῦ ὕδατος.

Μετέωρα τοῦ φωτός. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀντανάκλῃ καὶ διαθλῃ τὰς
ἀκτίνας τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου, ὥστε βλέπομεν τὸν ἥλιον πρὶν αὐτὸς
ὕψωθῇ ὑπερῶν τοῦ ὀρίζοντος, καὶ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ· τὸ φαινό-
μενον δὲ τοῦτο καλεῖται *λυκαυγές*, ἡ δ' ἐρυθρότης ἐκείνη ἡ γεννω-
μένη ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καλεῖται *ἠώς*.

Εἰς τὰς αὐτάς δ' αἰτίας τῆς θλάσεως καὶ ἀντανάκλασεως τοῦ φω-
τός ἐπὶ τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαίρας οφείλονται οἱ *κατοπτρισμοί*,
καθ' οὓς τὰ ἀντικείμενα τὰ τε ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα καὶ τὰ ὑπὸ τὸν ὀ-
ρίζοντα φαίνονται εἰς ἡμᾶς διπλᾶ, ἀνστρομμένα, μετακινημένα
καὶ αἰωρημένα εἰς τὸν ἀέρα· τὸ φαινόμενον τοῦτο συχνότερα παρατη-

ρείται ἐν Αἰγύπτῳ, Σαχάρα, κατὰ τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσηνίας κτλ. Ὡσαύτως οἱ παρήλιοι, οἵτινες παρέχουσι τὴν ταυτοχρονον ἐμφάνειν πολλῶν ἡλίων, αἱ παρασελῆναι, δι' ὧν βλέπομεν πολλὰς σελήνας, καὶ οἱ ἄλωες ἢ φωτεινοὶ κύκλοι, οἵτινες σκεπάζουσιν ἐνίοτε τοὺς δύο τούτους ἀστέρας. Καὶ τὸ οὐράνιον δὲ τόξον ἢ ἡ Ἴρις προκύπτει ἐκ τῆς διαθλάσεως ἢ ἀποσυνθέσεως τοῦ φωτός ἐπὶ τῶν σφαιρίδιων τοῦ ὕδατος τῆς βροχῆς, τῶν διακεχυμένων ἐπὶ τοῦ ἀέρος.

Μετεώρα τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Τὸ ἡλεκτρικὸν ῥευστὸν ἀναγγέλλει τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν διὰ διαφόρων φαινομένων· τὰ γνωστότερα δὲ τούτων εἶνε ἡ ἀστραπή, ἡ βροχή, ὁ κεραυνός, τὸ βόρειον σέλας, αἱ πύρραι σφαῖραι, οἱ ἀερόλιθοι κτλ.

Εἰς τὰ νέφη παρατηροῦμεν ἐν καιρῷ ῥαγδαίας βροχῆς λάμψιν φωτός, ἥντινα συνήθως παρακολουθεῖ πολλάκις ἐπαναλαμβανόμενος πᾶταγος. Ἡ λάμψις αὕτη καλεῖται ἀστραπή, οὕσα μέγας ἡλεκτρικὸς σπινθήρ, μεταβαίνων ἀπὸ νέφους εἰς νέφος ἢ εἰς γήινον σῶμα, καὶ τότε καλεῖται κεραυνός, ὁ δὲ παρακολουθῶν αὐτὴν πᾶταγος καλεῖται βροχή.

Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ τῶν κακῶν τῶν ὑπὸ τῶν κεραυνῶν συμβαινόντων ἐφεῦρεν ὁ ἀέμνηστος Φραγκλῖνος τὰ ἀντικεραυνία· ταῦτα δ' εἶνε μετὰλλινοὶ ῥάβδοι λήγουσαι πρὸς τὸ ἄνω εἰς ὅζον, αἱ ὁποῖαι τιθέμεναι καθέτως ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν τῶν οἰκοδομῶν κλ. καὶ συγκοινωνοῦσαι μετὰ τοῦ ἐδάφους διὰ μεταλλίνου σύρματος ἔλκουσι πρὸς ἐαυτὰς τὸν ἡλεκτρισμὸν τῶν νεφῶν καὶ τότε αὐτὸς διέρχεται δι' αὐτῶν ἄνευ βλάβης τῶν οἰκοδομῶν καὶ φθάνει εἰς τὴν γῆν.

Τὸ δὲ βόρειον σέλας εἶνε λαμπρὸν μετέωρον, φωτίζον συχνὰ τὰς βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, μέρη τινὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὰ γειννάζοντα μέρη τοῦ νοτίου πόλου· τούτου τὰ σχήματα καὶ χρώματα εἶνε λίαν ποικίλα· ἐν γένει δὲ παρουσιάζει ὅψιν τόξου κύκλου φωτεινοῦ, τὸ ὅποιον δράγματα πυρὸς διατρέχουσι πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον διευθυνόμενα, ἀλλὰ ταῦτα ἐνίοτε τινάσσονται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Εἰς τὸν ἡλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδουσι σοφοὶ τινες τὰς πυρρίνους σφαῖρας, αἵτινες διατρέχουσι τὴν ἀτμόσφαιραν μετὰ μεγίστης ταχύτητος, συνοδευομένης τῆς πορείας τῶν ὑπὸ κεραυνῶν καὶ ὑπὸ τῆς πτώσεως τῶν καλουμένων ἀερόλιθων ἢ βο. λίθων· δὲν γνωρίζομεν ὅμως εἰσέτι τὴν ἀληθῆ αἰτῶν κατὰγωγὴν. Καὶ τινες μὲν δι' ἡσχυρίζονται ὅτι εἶνε λίθοι ῥιπτόμενοι ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν τῆς σελήνης, ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι εἶνε μικροὶ τινες πλανῆται τοὺς ὁποίους ἡ γῆ παρασύρει ἐκτὸς τῆς τροχιάς των.

Εἰς τὸν ἡλεκτρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἀποδίδεται ἔτι μικραὶ τινες καὶ ἀβλαβεῖς φλόγες, αἵτινες ἐν ὥρᾳ μάλιστα τρικυμίας φαίνονται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν πύργων, τῶν ἱστῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῶν

πλοίων· αὐται δὲ καλοῦνται *Διδσκούροι*, *Κάστωρ* καὶ *Πολυδεύκης*.

Μετέωρα τοῦ ὕδατος λέγονται ὅσα προέρχονται ἐκ τῶν ἀτμῶν οἷτινες ὑπάρχουσι πάντοτε εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς θερμότητος ἀναβαίνουν ἀπὸ τῆς γῆς· ταῦτα δὲ εἶνε τὰ *νέφη* καὶ ἡ *ὀμίχλη*, συνιστάμενα ἐκ λίαν μικρῶν ὑδατίνων σφαιριδίων· καὶ τὰ μὲν νέφη διαφορῶς ἔχοντα μορφάς εἶνε ὑψηλά εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἡ δὲ ὀμίχλη πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, σχηματιζομένη κυρίως εἰς χώρας ἐλώδεις, ἢ διαβρεχομένας ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων.

Τὰ ὑδάτινα ταῦτα τῶν νεφῶν σφαιρίδια, ὅταν γείνωσι μέγала καὶ συρρεύσωσι, σχηματίζουσι τὰς *σταγόνας*, αἵτινες ἐνεκα τῆς βαρύτητός τοιν καταπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν καὶ σχηματίζουσι τὴν *βροχήν*· ἐάν ὅμως τὰ ὑδάτινα ταῦτα σφαιρίδια μεταβληθέντα εἰς σταγόνας πρὶν καταπέσω παγώσωσι, τότε σχηματίζεται ἡ *χάλαξα*. Ὅταν δὲ οἱ ἀτμοὶ νέφους τινὸς πρὶν μεταβληθῶσιν εἰς σταγόνας βροχῆς παγώσωσι, τότε καταπίπτουσιν εἰς *χιράδας* χιόνος. Ἀρόσος δὲ καλεῖται ἡ ὑγρασία, ἡ ἐπικαθημένη ὀλίγον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν ὄρξ νημεμίας καὶ αἰθρίου οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας διαφόρων σωμάτων κειμένων ἐν ὑπαίθρῳ· προέρχεται δὲ αὕτη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμόσφαιρας ἐπὶ ψυχρῶν ἀντικειμένων τῆς γῆς· ἐάν ὅμως τὰ σώματα ταῦτα ἔχωσι θερμοκρασίαν κατωτέραν τοῦ 0 τοῦ θερμομέτρου Ρεωμέρου, τότε μεταβάλλεται εἰς πάχνην, ἥτις εἶνε παγωμένη δρόσος.

Εἰς τὰ μετέωρα ὡσαύτως ἀνάγονται τὰ καλοῦμενα *πλανήματα* *φῶτα*, αἵτινα εἶνε μικραὶ φλόγες, παρατηρούμεναι κατὰ τὴν νύκτα πλησίον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐπὶ τόπων ἐν οἷς γίνεται σήψις ζωικῶν οὐσιῶν· οἷον νεκροταφείων κτλ. προέρχονται δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ φωσφοροῦχοι ὑδρογονικοῦ ἀερίου, τοῦ ἀναπτυσσομένου κατὰ τὴν σήψιν ζωικῶν οὐσιῶν καὶ ἔχοντος τὴν ιδιότητα, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, νὰ ἀνάπτῃ.

Διάττοντες ἀστέρες δὲ λέγονται μικρὰ φωτεινὰ σώματα ὅμοια μὲ ἄστρα, τὰ ὅποια κατ' αἶθριον νύκτα αἰφνης σχηματιζόμενα κινούνται πρὸς τὰ κάτω καὶ σβύνουσι, οὐδενίχως ἀφήνοντα εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν. Θεωροῦσι δὲ ταῦτά τινες τῶν ἀστρονόμων ὡς σώματα κινούμενα περὶ τὸν ἥλιον, καὶ ὅταν προσεγγίσωσι κατὰ τὴν πορείαν των πολὺ τὴν γῆν καὶ ἐλκυσθῶσιν ὑπ' αὐτῆς, τότε καθίστανται ἐν τῇ ἀτμόσφαιρᾳ φωτεινὰ, πολλάκις δὲ καταπίπτουσιν ἐξ ὀλοκλήρου ἢ κατὰ μέρος.

Ἄνεμοι.

Ἄνεμοι λέγονται αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν τῇ ἀτμόσφαιρᾳ κινήσεις τοῦ ἀέρος ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς ἄλλο. Αἵται δὲ τῶν ἀνέμων δύνανται νὰ ᾖνε ἡ θερμότης ἡ ἐκτείνουσα τὸν ἀέρα εἰς τινες τόπους, τὸ ψῦχος τὸ παρῆγον κενόν τι ὅταν οἱ ἀτμοὶ μεταβάλλωνται

εἰς βροχὴν, ἢ ἑλξίς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα περιστροφή τῆς γῆς.

¹ *Άνεμοι καταιγικοί* καλοῦνται οἱ πνέοντες πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν· τοιοῦτοι δὲ εἶνε· 1ον οἱ ἀπόγαιοι ἄνεμοι καὶ οἱ ἐμβάται, προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνίσου θερμάνσεως τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης· καὶ τὴν μὲν ἡμέραν πνέει ὁ ἄνεμος ἐκ τῆς θαλάσσης ὡς ἐμβάτης πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ νύκτα ὡς ἀπόγσιος ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν· 2ον οἱ ἐτήσιαί ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ, οἵτινες πνέοντες ἀκαταπαύστως ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ τῶν τροπικῶν ἀποδίδονται εἰς τε τὴν ῥοήν τοῦ ψυχροῦ ἀέρος ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινὸν καὶ εἰς τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφήν τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὁ ἀήρ ὁ ἀπὸ τῶν πόλων πνέων ἐνταῦθα μὴ ἀκολουθῶν μετ' ἄρκετῆς ταχύτητος φαίνεται ὅτι φέρεται ἀκαταπαύστως πρὸς δυσμὰς.

Ὡς ἀνέμους κανονικοὺς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοὺς Μουσωνίους τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, οἵτινες πνέουσιν ἐκ τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ κατὰ τοὺς ἄλλους ἑξῆς μήνας. Ἐν τούτοις οἱ ἄνεμοι οὗτοι ἐπὶ ἑξῆς ἑβδομάδας κατὰ τὸ διάστημα ἐκάστης ἡμέρας ποικίλλουσι καὶ τότε εἶνε ἀναμεμιγμένοι μὲ γαλήνην, καταιγίδας καὶ θυέλλας.

Αἱ εὐκρατοὶ ζῶναι ἔχουσιν ἀνέμους μεταβλητοὺς καὶ ἀκανονίστους· τοιοῦτοι δὲ εἶνε ὁ Σαμουὺν ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Σαχάρῃ, ὁ Σιρρόκος ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐνίοτ' ἐν Ἑλλάδι. Οὗτοι φαίνονται μὴ ὑποκαίμενοι εἰς θυέλλας, αἵτινες καταστρέφουσι τὰς ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης χώρας.

Ὅταν δύο ἄνεμοι ἐναντίοι συναντῶνται, παράγεται ταχεῖα θυέλλα γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα σίρων, ὑπὸ τοῦ ὁποίου δια τὰ μέρη τῆς σφαίρας προσβάλλονται. Οὗτος ὅτε καταρροφᾷ τὰ ὕδατα τοῦ ὠκεανοῦ καὶ σύρει καὶ θραύει τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια συναντᾷ ἐπὶ τῆς διαβάσεώς του, ὅτε δὲ ἀποξηραίνει τὰ ἔλη καὶ τὰς λίμνας, ἐγείρει παμμεγέθεις ὄγκους, τοὺς μεταφέρει εἰς μεγάλην ἀπόστασιν, καὶ καλύπτει διὰ τῶν θραυσμάτων των καὶ διὰ κατακλυσμοῦ ὑδάτων τὴν ξηράν, ἐφ' ἧς ἐκρήγνυνται.

Μαγνητικὴ βελόνη.

Ἡ μαγνητικὴ βελόνη (ναυτικὴ πυξίς) στρέφει ἀκαταπαύστως τὸ ἐν τῶν ἄκρων τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ ἄλλο πρὸς νότον. Εἰς ταύτην δὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς βελόνης δύο ἀτάξια συμβαίνουσιν ἢ ἀποκλίσεις καὶ ἡ κλίσις.

Ἡ κλίσις εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὅποیان ἡ βελόνη κλίνει μετὰ τοῦ σημειοῦ τοῦ τόπου εἰς ὃν εὐρίσκεται· εἶνε δὲ αὕτη διάφορος εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ ἀκαταπαύστως ποικίλλει εἰς τὸν αὐτὸν τόπον.

Ἡ ἀπόκλισις εἶνε ἡ γωνία, τὴν ὅποیان ἡ μαγνητικὴ βελόνη σχηματίζει μετὰ τοῦ ὁρίζοντος. Καὶ εἰς μὲν τὰς παρὰ τὸν ἰσημερινόν

χωρας ἡ βελόνη αὕτη μένει ὀριζόντιος, καθ' ὅσον ὁμως πλησιάζομεν πρὸς βορρᾶν τὸ βόρειον ἄκρον τῆς κλίνει πρὸς τὴν γῆν, τὸ δὲ νότιόν τῆς ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαίριῳ.

Προϊόντα τῶν διαφορῶν ζωνῶν.

Φυτά.

Τὰ διάφορα εἶδη τῶν φυτῶν δὲν ἐπιδίδουσιν ἐπίσης εἰς ἅπαντα τὰ κλίματα, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν φαίνεται ὅτι περιλαμβάνεται ἐντός τινος πλάτους ἢ μᾶλλον ὑπὸ θερμοκρασίαν ἰδιαιτέραν.

Ἡ κατεψυγμένη ζώνη παράγει ὀλίγα εἶδη φυτῶν· ἐν αὐτῇ φύονται ἐν ἀφρονίᾳ βρύα, λειχῆνες, πτερίδες, εἶδη τινὰ μύρων καὶ τινα δένδρα· οἷον σπηύδαι καὶ ἰτέαι, ἀλλὰ πάντοτε εἰς θαμνώδη κατῃστασιν· μόνη δὲ ἡ Λαπωνία κατὰ ταύτην τὴν ζώνην παράγει σίκκλιν καὶ λαχανικά καὶ ἔχει δάση ἀπὸ ἐλάτας.

Εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλάτη ἐκτείνονται μέχρι τῆς κατεψυγμένης ζώνης, εἰς τινα δὲ μέρη καὶ ἐντός αὐτῆς. Πρὸς νότον δὲ προχωροῦντες εὐρίσκομεν τὴν φηγόν, τὴν δρῦν, τὴν σφένδαμον, τὴν πελεάν, τὴν φιλύραν, τὴν κέδρον, τὴν κυπάρισσον, τὸν φελλόν. Ἡ μηλέα ἄρχεται νὰ φύηται ἀπὸ τῆς 60° πλάτους· ἡ κερασέα ἐκτείνεται ἔτι πλέον πρὸς τὸν πόλον, εἰτα ἄρχεται ἡ ἀπιδέα πάντοτε πλησιάζουσα πρὸς τοὺς τροπικούς· μετὰ ταῦτα ἡ δαμασκηνέα, ἡ καστανέα, ἡ καρυά, ἡ ἄμπελος, ἡ συκῆ, ἡ ἐλαία, ἡ πορτοκαλέα ἐκτενιζομένη εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ κατέχουσα ἐπὶ τῆς γῆς περισσοτέραν θέσιν οἰουδήποτε ἄλλου ὁπωροφόρου δένδρου. Τὰ διάφορα εἶδη τοῦ σίτου εἶνε διεσπαρμένα καθ' ἅπασαν τὴν εὐκρατον ζώνην, τὸ δὲ ὀρύζιον καὶ ὁ ἄραβόσιτος εἶνε ἀσθονα εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας.

Ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ ὀρμαίζουσιν οἱ εὐγυλότατοι καὶ ἄρωματικώτατοι τῶν καρπῶν, καὶ ἅπαντα ἡ φυσικὴ ὑπαρξίς ἔχει περισσοτέραν ζωηρότητα καὶ λαμπρότητα. Ἐνταῦθα βλέπομεν δένδρα λίαν ὑψηλὰ καὶ παμμεγέθη, ὡς τὸ βασιλῆ· ὡσαύτως φύεται τὸ ζαχαροκάλαμον, ἡ καφέα, ὁ φοινῖξ, τὸ ἀρτῦδένδρον, τὸ κακκάον, ἡ βανίλλη, ἡ κανέλλα, τὸ μοσχοκάρυον, τὸ πιπερόδένδρον κτλ.

Ἀλλ' ἡ εἰς τέξεις αὕτη διαίρεσις τῶν φυτῶν κατὰ τὰ διάφορα πλάτη δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβής· διότι καὶ ὑπ' αὐτὸν τὸν ἰσημερινὸν βλέπομεν παραγόμενα ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ὑψηλῶν ὄρεων προϊόντα τῶν εὐκράτων χωρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρα τῶν κατεψυγμένων ζωνῶν· εἰς τινα δὲ μέρη τῆς εὐκράτου ζώνης αἱ χαμηλαὶ χώραι παράγουσι καρποὺς τῶν θερμότερων χωρῶν.

Ζῷα.

Ἐκ τῶν ζῴων ἄλλα μὲν ζῶσι μόνον ἐπὶ τῆς κατεψυγμένης ζώνης· οἷον ἡ ἰσχυρὴ ἄρκτος, αἱ ρένται, ἡ πολικὴ αἰλώπηξ, ἥτις ἐκτείνεται

Ὁ Βραχμανισμός, οὗτινος οἱ ὀπαδοὶ λατρεύουσι πολλοὺς ὑπέρτερους θεοὺς, ἀλλ' ἀναγνωρίζουσι τὴν ὑπαρξίν μιᾶς ἀνωτέρας θεοῦ.

Ὁ Βουδισμὸν ἔχει πολλήν σχέσιν μετὰ τὸν Βραχμανισμόν καὶ πολὺ ἐξηπλωμένος· διαίρεται δ' εἰς πολλοὺς κλάδους· τούτων οἱ ἔχουσιν ἀρχηγὸν τὸν *Δαλαϊλάμα*, ἱερεὰ ὡς θεὸν τιμώμενον καὶ ρούμενον ὡς μηδέποτε ἀποθνήσκοντα· ἄλλοι δ' ἀποδίδουσιν εἰς Βούδαν τὸ ὄνομα τοῦ *Σομμοροκόδοτος*. Τῆς θρησκείας δὲ ταύτης αἱρεσίς τις ἐν Κίνᾳ καλεῖται *θρησκεία τοῦ Φωῆ*. Εἰς τὸν Βουδισμόν δὲ πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ ἡ ἐν Ἰαπωνίᾳ *Σιντολατρεία* ἢ θρησκεία τοῦ Σίντου.

Εἰς ταύτας τὰς θρησκείας προσθετέα ἡ τῶν *Σείκων* εἰς τὸ Ἰνδὸν στάν, καὶ ἡ τοῦ *Κομφυκίου* εἰς τὴν Κίναν, αἵτινες διδάσκουσιν ἐν παντοδύναμον.

Ἡ πολιτεία ἢ ἡ τῶν ἐθνικῶν θρησκεία, ἥτις πρὸ τοῦ Ἰησοῦ στοῦ ἐπεκράτει εἰς ὅλας τὰς γνωστάς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, χώρας, ἵππε σχεδὸν ἐξ ἀπασῶν τῶν πολιτισμένων χωρῶν.

Ὁ Φετιχισμὸς εἶνε ἡ ἀγροικότερα ὅλων τῶν θρησκειῶν τῶν τῶν δεχομένων πολλοὺς θεοὺς. Καλοῦνται δὲ φετιχ ὅλα τὰ ἐμψυχα ἢ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια λαοὶ δεισιδαίμονες λατρεύουσιν. Ὁ φετιχισμὸς εἶνε ἐξηπλωμένος ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς πολλοὺς ἀγρίους λαούς.

Πολιτισμός.

Οἱ λαοὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦ βίου των καὶ τὰς προόδους ταύτας τέχνας δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς 3 τάξεις· εἶνε δὲ αὗται·

1) Οἱ ἄγριοι, οἵτινες ὡς θρησκείαν ἔχουσι δεισιδαιμονίας καὶ δὲν γνωρίζουσι τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, καὶ ἡ βιομηχανία των ἡμιτελής· εἰς μικρὰν τινα κηπουρίαν, τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν θήραν· δὲ συνήθως νομάδες καὶ σχηματίζουσι πάντοτε μικροὺς λαούς.

2) Οἱ βάρβαροι ἢ ἡμιπολιτισμένοι λαοὶ ἔχουσι θρησκείαν νόμους καὶ γνωρίζουσι πολλὰς τέχνας ὡς καὶ τὴν γραφὴν· τούτοι μὲν εἶνε δεδομένοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν καὶ λέγονται γεωργοί, οἱ δὲ εἰς τὴν ποιμενικὴν καὶ λέγονται νομάδες.

3) Οἱ πολιτισμένοι λαοὶ ἔχουσι τελειοποιήσει τὰς μηχανικὰς τέχνας, καὶ διὰ τῶν φύτων, τῶν σερῶν νόμων καὶ τοῦ ἐμπορίου των αὐξάνουσι τὸν πληθυσμόν, τὴν εὐπορίαν καὶ ἐν γένει τὴν εὐδαιμονίαν.

ΕΙ
οί με
θεω-
ς τὸν
αὐτῆς
ισμὸν
ησκέα

Ἰνδο-
ἐν "Ον

ὑ Χρι-
, ἐξέ-

παρα-
ἄψυχα
χισμὸς
λαοὺς.

ων εἰς

τινάς,
περιο-
ν· εἶνε

εν καὶ
των οἱ
γονται

κὰς τέ-
ον ὑπερ-
αν των.

ΕΡΙΤΟΝ.

Εδμήτεια

Εδμήτεια

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

10